

МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ЛАБОРАТОРІЯ МЕТОДИКИ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**МЕТОДИЧНА РОБОТА
З ПЕДАГОГІЧНИМИ КАДРАМИ
В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ
ПО ПІДГОТОВЦІ ДІТЕЙ
5-РІЧНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ**

Миколаїв, 2013

Укладач Вареник Тетяна Іванівна, методист лабораторії методики дошкільної та початкової освіти МОІППО.

У збірнику використані матеріали розроблені та підготовлені слухачами курсів підвищення кваліфікації вихователів-методистів дошкільних навчальних закладів, група №36.

Алдошина Л. В.	м. Миколаїв	ДНЗ № 82
Бардіж Н.В.	Снігурівський район	ДНЗ № 3
Бойченко Л.М.	Новоодеський район	ДНЗ № 1
Брагіна О.К.	м. Миколаїв	ДНЗ № 121
Вербик О.А.	Березанський район	ДНЗ «Сонечко»
Голосна І.В.	м. Миколаїв	ДНЗ № 37
Горох Н.І.	м. Миколаїв	ДНЗ № 106
Григорчак І.В.	м. Первомайськ	ДНЗ № 5
Діденко К.А.	м. Южноукраїнськ	ДНЗ № 9
Дорошенко О.В.	Єланецький район	ДНЗ № 1
Зеніч Т.В.	м. Первомайськ	ДНЗ № 16
Зубко А.Р.	м. Первомайськ	ДНЗ № 16
Калиниченко Т.С.	м. Миколаїв	ДНЗ № 5
Каніна Н.М.	м. Миколаїв	ДНЗ № 7
Карамушко Н.В.	м. Первомайськ	ДНЗ № 13
Качуряк Г.О.	Березанський район	ДНЗ «Сонечко»
Ковбасюк Н.Ф.	м. Южноукраїнськ	ДНЗ № 60
Літвінова Н.Є.	м. Южноукраїнськ	ДНЗ № 60
Макогонюк О.А.	м. Южноукраїнськ	ДНЗ № 3
Міліховська І.Г.	м. Миколаїв	ДНЗ № 99
Мороз Л. Ф.	Снігурівський район	ДНЗ № 4
Ніколаєнко І.П.	м. Миколаїв	ДНЗ № 83
Ніколаєнко Л.М.	м. Миколаїв	ДНЗ № 112
Окунь Т.Т.	м. Первомайськ	ДНЗ № 13
Онуфрійчук В.В.	м. Миколаїв	ДНЗ № 69
Петросян М.Р.	м. Южноукраїнськ	ДНЗ № 8
Прядко Ю.М.	Миколаївський район	ЗОШ І-ІІ ст..
Слободянюк О.М.	м. Первомайськ	ДНЗ № 25
Стукалюк Ж. П.	Баштанській район	ДНЗ № 6
Тарасюк Н.А.	м. Миколаїв	ДНЗ № 77
Турчанович Т.Л.	м. Миколаїв	ДНЗ № 140
Фесенко А.Г.	Арбузинський район	НВК «Пролісок»
Чаюн О.М.	м. Миколаїв	ДНЗ № 103
Штиркіна О.А.	м. Миколаїв	ДНЗ № 59

Зміст

1	Вступ. Завдання, форми і методи методичної роботи в дошкільному навчальному закладі щодо підготовки дітей до школи	4
2	Форми організації роботи по підвищенню професійного рівня вихователів з питань фізичного виховання дошкільників	9
3	Організація методичної роботи в дошкільному закладі з пізнавального розвитку дітей 5- річного віку	57
4	Методична робота з педагогічними кадрами в дошкільному навчальному закладі по підготовці дітей 5 – річного віку до школи з мовленнєвого розвитку	78
5	Організація методичної роботи по підвищенню професійного рівня педагогів щодо художньо – естетичного розвитку дітей 5 – річного віку	118
6	Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку	148
7	Методична робота з педагогічними кадрами в дошкільному навчальному закладі по підготовці дітей 5 – річного віку до школи з трудової діяльності	184

Вступ. Завдання, форми і методи методичної роботи в дошкільному навчальному закладі щодо підготовки дітей до школи

«Якщо в період дошкільного віку немає належного виховання, якщо дитина позбавлена того, що необхідно для її повноцінного розумового розвитку, — вона не буде добре підготовлена до навчання. Те, що згаяно в цей період, ніколи не надолужиш»

В. Сухомлинський

Підготовка дитини до школи є одним із важливіших завдань навчання і виховання дітей дошкільного віку, його вирішення в єдності з іншими завданнями дошкільної освіти дозволяє забезпечити гармонійний розвиток дітей.

Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» вимоги до рівня розвиненості, вихованості, навченості дітей дошкільного віку визначаються Базовим компонентом дошкільної освіти України (державним освітнім стандартом) і реалізуються програмою «Я у Світі», як основною та додатковими, рекомендованими або схваленими Міністерством освіти і науки України в установленому порядку. У зв'язку з прийняттям Закону України від 06.07.2010 р. № 2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу», розробленням Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, постала проблема надання обов'язкової дошкільної освіти всім дітям, які досягли 5-річного віку. Впровадження програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» регламентується наступними нормативно-правовими документами:

- ❖ Закон України «Про дошкільну освіту»
- ❖ Базовий компонент дошкільної освіти в Україні
- ❖ Програма розвитку дітей дошкільного віку «Я у Світі»
- ❖ Закон України від 06.07.2010 № 2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу»

❖ Положенням про дошкільний навчальний заклад, затвердженим постановою Кабінет Міністрів України від 12.03.2003 р. № 305;

Теоретико-методологічною основою сучасної підготовки дітей до школи є положення вказаних державних документів. Сьогодні підготовка дітей до школи має ґрунтуватися на пріоритетному розв'язанні виховних завдань і орієнтована на фізичний, психічний і соціальний розвиток дитини.

Готовність шестирічних дітей до школи науковці розглядають різнобічно, наприклад: О.Савченко вважає, що доцільна як загальна, так і спеціальна підготовка, інтегрованим результатом якої є готовність до

навчальної діяльності на етапі завершення дошкільного дитинства; Г.Лаврентьєва – які набули відповідного особистісного, інтелектуального та фізичного розвитку; О.Матвієнко – котрі мають необхідний психолого-соціальний розвиток значущих психофізіологічних функцій пізнавальної діяльності і здоров'я; Д.Ельконін – які оволоділи новим видом діяльності; Т.Кондратенко, В.Котило, С.Ладивір – котрі набули комплексу особистісних якостей і властивостей. Аналогічні погляди розвивав О. Запорожець, зазначаючи, що готовність до навчання в школі складає цілісну систему взаємопов'язаних якостей дитячої особистості, включаючи особливості її мотивації, рівня розвитку пізнавальної, аналітико-синтетичної діяльності, рівень сформованості механізмів вольової регуляції дій тощо.

Успішна реалізація завдань по підготовці дітей до школи включає багато складових і однією з них є – забезпечення високого рівня підготовленості педагогів. Методичне забезпечення освітньо-виховного процесу в роботі дошкільного закладу має неперервний характер і передбачає широкий набір видів, форм і змісту діяльності.

Методична робота – це систематична колективна та індивідуальна діяльність педагогічних працівників, спрямована на вдосконалення їх кваліфікації та професійної майстерності. Вона вимагає постійної уваги й кропіткої, безперервної роботи педагогів, бо саме її результати можуть значно підвищити рівень освіти.

Методична робота в ДНЗ - це цілісна, заснована на досягненнях науки й педагогічного досвіду, на конкретному аналізі навчально-виховного процесу система взаємозалежних дій і заходів, спрямованих на всебічне підвищення кваліфікації й професійної майстерності кожного вихователя (включаючи заходи щодо керування професійною самоосвітою, самовихованням, самовдосконаленням педагогів), на розвиток і підвищення творчого потенціалу педагогічного колективу ДНЗ в цілому, а в остаточному результаті на вдосконалення навчально-виховного процесу, досягнень оптимального рівня виховання й розвитку конкретних дітей. Робота з педагогічним колективом в ДНЗ будується на основі державних директивних документів, науково - педагогічних досліджень, інформацій про перспективний педагогічний досвід, технології, навчання і виховання, навчальних планів, програм, посібників, методичних рекомендацій, новинок психолого-педагогічної літератури.

Методична служба виконує наступні функції:

- ❖ забезпечення професійною інформацією;
- ❖ організація методичної й науково-дослідної роботи ДНЗ;
- ❖ підтримка експериментальної роботи педагогів в ДНЗ;
- ❖ діагностика й аналіз навчально-виховного процесу;
- ❖ організація індивідуального консультування й професійної підтримки педагогів;

- ❖ допомога педагогам в підготовці до атестації;
- ❖ організація підвищення кваліфікації;
- ❖ допомога щодо підвищення якості освітнього процесу;
- ❖ виявлення, підтримка й поширення педагогічного досвіду;
- ❖ участь і організація семінарів, конференцій, майстер-класів;
- ❖ виявлення, підтримка й поширення педагогічного досвіду;
- ❖ допомога, участь у розробці й проведенні експертизи інноваційних програм, методик, навчальних планів;
- ❖ методична допомога в проведенні відкритих заходів допомога у проведенні професійних конкурсів.

Завдання методичної служби - створити освітнє середовище, в якому повністю буде реалізований творчий потенціал кожного педагога, всього педагогічного колективу задля вирішення програмових завдань.

Завдання методичної роботи щодо організації роботи з педагогами з питань підготовки дітей до школи включає

- ❖ Підвищення рівня педагогічних знань.
- ❖ Вивчення та використання в своїй професійній діяльності сучасних педагогічних технологій, методик, прийомів і способів успішного навчання й виховання.
- ❖ Прищеплення смаку, інтересу і вміння займатися творчою діяльністю.
- ❖ Підвищення рівня педагогічної майстерності, зокрема й педагогічної техніки.
- ❖ Створення умов і прищеплення інтересу до самоосвіти.
- ❖ Формування стійких професійних цінностей і поглядів.
- ❖ Вивчення та практичне використання сучасних способів діагностування успішності розвитку та виховання дошкільників.
- ❖ Вивчення та практичне використання сучасних методик виховання
- ❖ Підтримка педагогів, що розробляють авторські програми, посібники.
- ❖ Організація інформаційного забезпечення педагогів.
- ❖ Запровадження в практику роботи педагогів основ наукової організації праці
- ❖ Проведення системи методичних заходів в умовах впровадження програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт», спрямованих на розвиток творчих можливостей педагогів.

Важливо також визначити алгоритм робот з педагогами над певним напрямком.

Алгоритм методичної роботи

- ❖ діагностика педагогів

- ❖ рівень знань педагогів по даному напрямку;
- ❖ проблеми, які відчуває педагог;
- ❖ досягнення, досвід в даному питанні;
- ❖ ефективні форми отримання педагогом нових знань, інформації;
- ❖ пріоритети в даному напрямку для педагога;
- ❖ планування форм роботи з педагогами;
- ❖ психолого-педагогічне забезпечення реалізації плану роботи;
- ❖ аналіз проведеної роботи та вироблення рекомендацій.

Педагогічний процес будується на основі діагностики фахової майстерності педагогічних кадрів, проектування особистості кожного вихователя та формування творчого ставлення до процесу виховання та навчання. Протягом навчального року кожен педагог задля вдосконалення знань з вищезазначеного питання охоплений певними формами методичної роботи, залучений до активної участі в роботі семінарів – практикумів, конкурсів, школі молодого вихователя, педагогічних радах, школі передового педагогічного досвіду.

В методичній роботі з педагогами впроваджуються різні форми роботи: масові (педради, педагогічні читання, семінари, методичні об'єднання), групові (семінари-практикуми, творчі, ініціативні групи) та індивідуальні (стажування, самоосвіта).

Методична робота займає особливе місце в системі управління дошкільною установою, так як, насамперед, сприяє активізації особистості педагога, розвитку його творчої діяльності. Всі її форми направлені на підвищення кваліфікації та майстерності вихователів. Постійний зв'язок змісту методичної роботи з результатами роботи педагогів забезпечує безперервний процес вдосконалення професійної майстерності кожного вихователя. У той же час методична робота носить випереджаючий характер і відповідає за розвиток і вдосконалення всієї роботи з дітьми, відповідно з новими досягненнями в психологічній і педагогічній науці. В роботі з педагогічним колективом впроваджуються масові (педради, педагогічні читання, семінари, методоб'єднання), групові (семінари-практикуми, творчі, ініціативні групи) та індивідуальні (стажування, самоосвіта) форми методичної роботи. Всі форми методичної роботи є головним у наданні реальної, дієвої та своєчасної допомоги педагогам.

Форми методичної роботи з педагогами

- ❖ Ознайомлення та вивчення передового педагогічного досвіду колег
- ❖ Педагогічна рада
- ❖ Семінар
- ❖ Семінар - практикум
- ❖ Консультація
- ❖ Участь у роботі проблемних груп;
- ❖ Лекція – семінар

- ❖ Методичне об'єднання
- ❖ Робота творчої групи
- ❖ Тренінг
- ❖ Педагогічний консиліум
- ❖ Педагогічний конкурс
- ❖ Педагогічний практикум
- ❖ Педагогічний турнір
- ❖ Психолого-педагогічний тренінг
- ❖ Ділова гра
- ❖ Круглий стіл
- ❖ Ділова гра
- ❖ Педагогічний коментар
- ❖ Школа молодого вихователя
- ❖ Школа педагогічної майстерності
- ❖ Диспут
- ❖ Дискусія
- ❖ Методичний міст
- ❖ Наставництво
- ❖ Самоосвіта
- ❖ «Прес - хроніка» по новинах періодичної преси, методичної та психолого-педагогічної літератури з даного питання
- ❖ Конкурси на базі ДНЗ
- ❖ Школа перспективного педагогічного досвіду
- ❖ Відкритий показ навчального процесу
- ❖ Педагогічне читання; виставка
- ❖ Конференція
- ❖ Прес конференція
- ❖ «Лабораторія педагогічних знань» для молодих спеціалістів
- ❖ Клуби ділового спілкування
- ❖ Година колективного мислення
- ❖ Презентація сучасних технологій навчання;
- ❖ Презентація портфоліо, тощо.

Методична робота в дошкільному навчальному закладі спонукає вихователя до роботи над підвищенням свого фахового рівня, сприяє збагаченню педагогічного колективу знахідками, допомагає молодим вихователям переймати майстерність у більш досвідчених колег.

Вдало організовані ефективні форми методичної роботи спрямовують педагогів на виконання конкретних завдань ДНЗ, сформульованих в річному плані; скориговані з основними її ідеями і напрямками. Методична служба дошкільного навчального закладу як важлива складова педагогічної освіти, маючи структуру, систему дій та

заходів, здійснює навчально – методичне забезпечення дошкільної освіти дітей, надає дієву допомогу в організації виховного процесу.

Форми організації роботи по підвищенню професійного рівня вихователів з питань фізичного виховання дошкільників

Над темою працювали: Калиниченко Т.С.
Вербик О.А.
Каніна Н.М.
Качуряк Г.О.
Штиркіна О.А.

Зміст

- I.. Фізичний розвиток дошкільника – основна задача педагогів.
- II. Практична частина. Форми методичної роботи з педагогічними кадрами в дошкільному закладі з питань фізичного розвитку дітей 5 річного віку
 - 2.1 Психолого-педагогічний тренінг: «Система роботи психофізичного розвитку дітей 5 – року життя»
 - 2.2. Семінар-практикум: «Методика фізичного виховання дошкільників»
 - 2.3. Семінар-практикум на тему: «Зміцнення здоров'я засобами фізичного виховання»
 - 2.4. Ділова гра «Педагогічний турнір»
 - 2.5. Методические рекомендации для воспитателей дошкольных образовательных учреждений к пособию «Антистрессовая гимнастика для детей»
 - 2.6. Ділова гра: «Значення і використання здоров'язберігаючих технологій в дошкільному навчальному закладі»
- III. Використані джерела

Фізичний розвиток дошкільника – основна задача педагогів.

Фізичне виховання в дошкільному навчальному закладі - є важливою ланкою в освіті дітей, воно займає одне з провідних місць у вихованні гармонійно-розвиненої особистості. Потреба в руховій активності у дітей дошкільного віку дуже велика. Фізичні вправи сприяють розвитку у дітей розумових здібностей, сприйняття, мислення, уваги, просторових і тимчасових уявлень. При виконанні рухів збагачується емоційний стан дітей. Вони відчують почуття радості, підйому від виявленої при оволодінні руховими діями енергії, від розкнутості і свободи їх виконання. Інструктор фізичної культури - скульптор людського тіла і дитячої душі, звичайно ж. Підбираючи слова, задаючи потрібний тон, дотримуючись паузи, витримуючи інтонації, ми регулюємо дитячі емоції. Все це тільки для того, щоб торкнутися душевних струн кожної дитини, розбудити його прагнення до самовдосконалення, адже саме в дошкільному дитинстві закладаються всі основні якості особистості людини. Процес навчання має бути всеосяжним. Привести дитину в спортивний зал і провести заняття - це не означає виховувати його. Тіло і розум взаємозалежні, тому те, що ми вкладаємо в тіло, відображається в умі і навпаки.

Працюючи з дошкільниками, ми не перестаємо дивуватися, наскільки вони різні, непередбачувані, цікаві, дивно розумні. Дивлячись в їх розкриті назустріч дитячі очі, розумієш, що ми потрібні їм, що і ми граємо не мало важливу роль в житті маленької людини і закладаєш паростки майбутніх характерів.

Виховуючи дітей, дається право обережно, дбайливо входити в простір дитинства, заповнюючи його дорогоцінні хвилини спілкуванням, грою, творчістю, передаючи дітям знання і досвід. Як з'ясувалося, це дуже нелегкий і непростий праця, це постійний пошук чогось нового, це творчий підхід, це нові відкриття. І щоб бути потрібної і корисної дітям, необхідно постійно удосконалюватися самій, необхідно бажання рости в професії, як педагог, який з часом, з набуттям досвіду стає тільки мудріше.

Головна мета педагогічної діяльності педагога - цілеспрямовано впливати на дитину, розвиваючи багатство його душі, допомагаючи йому стати особистістю.

В останні роки збереження і підтримка здоров'я людини є однією з актуальних проблем світової спільноти. Рухова активність є потужним біологічним стимулятором життєвих функцій організму, що росте. Потреба в рухах становить одну з основних фізіологічних особливостей дитячого організму, будучи умовою нормального формування і розвитку.

Рух в будь-якій формі, адекватний фізіологічним можливостям дітей, завжди виступає як оздоровчий фактор - цим можна пояснити високу

ефективність самих різноманітних методик і форм проведення занять, коли їх основою є загальний вплив на організм у поєднанні зі спеціальними фізичними вправами. Істотною стороною впливу фізичних вправ є підвищення емоційного тону. Під час занять з фізичного виховання дитини поліпшується настрій, з'являється відчуття радості, задоволення. Фізичні вправи при правильному психолого-педагогічному підході є потужним оптимізуючим чинником.

За останні роки стан здоров'я дітей прогресивно погіршується. Народження здорової дитини стало рідкістю. Причин зростання патології безліч. Це і погана екологія, і незбалансоване харчування, і зниження рухової активності, інформаційні та нейропсихічні перевантаження. Дошкільний вік є найбільш важливим для формування рухових навичок і фізичних якостей, оскільки в цей період найбільш інтенсивно розвиваються різні органи і системи. Організм дитини являє собою єдине ціле, де діяльність одних систем знаходиться в безперервній взаємозв'язку з діяльністю інших.

Здавалося б, всім відома істина: діти - наше майбутнє. Але давайте заглибимося в цю думку глибше. Адже насправді майбутнє. Тому що від того, якими виростуть ваша дитина і дитина ваших друзів, і ваших колег і знайомих і сусідів, саме від цього залежить, яким стане завтрашній день нашого суспільства, чи будуть підлітки ламати поштові скриньки в під'їздах і розписувати фасади будинків і будівель, чи стане молодь пити горілку на вечірках, шукати наркотики і розважатися іншими малодостойними способами, або ж у них будуть в житті зовсім інші, високі цілі. Ось чому фізичний, моральний і інтелектуальний потенціал нашого суспільства в першу чергу залежить від того, що буде закладено в наших дітях з дитинства.

Формування здорового способу життя багато в чому обумовлено процесом соціалізації індивіда. Розвиток та соціалізації дитини відбувається в певній соціальній середовищі, яка є важливим чинником регулювання його поведінки.

Головне - допомогти дошкільнятам виробити власні життєві орієнтири у виборі здорового способу життя, навчити оцінювати свої фізичні можливості, бачити перспективи їх розвитку, усвідомити відповідальність за своє здоров'я.

Сучасне життя перенасичена нервовими перевантаженнями. Соціально - економічна нестабільність в суспільстві призводить до збільшення числа дітей - дошкільників з порушеннями в поведінці і емоційно - особистісному розвитку; у багатьох дітей підвищений рівень тривожності, занижена самооцінка. Допомогти їм подолати ці труднощі, сформувані бажання спілкуватися - в наших силах. Необхідно сформувані фізично і психічно здорової дитини, адаптованого до навколишнього середовища і має адекватну самооцінку, що володіє пізнавальною мотивацією та соціальної компетентністю, готового жити в мінливому соціумі і що характеризується достатньою самостійністю. Стрімкий темп

життя не зупинити. Фізичні вправи - протизага, який допоможе дітям протистояти стресових ситуацій. Чим більш міцним здоров'ям ми озброїмо дітей, тим краще вони пристосуються до сучасного життя.

У дитинстві людина здійснює більш напружену, більш складнішу, ніж дорослий, роботу з саморефлексії, самопостроєнню, самоконтролю і саморегулювання. Якщо дитина пасивний в цьому процесі, то деформується його соціалізація, руйнується здоров'я. Тому саме на етапі дошкільного віку пріоритетними є завдання виховання у дітей мотивації на здоров'я, орієнтації їх життєвих інтересів на здоровий спосіб життя.

Однак на відміну від дорослого дитина «за здоров'ям» не побіжить. Необхідна технологія формування культури рухової діяльності особистості відповідно віковим особливостям дошкільнят, яка була б орієнтована на їх самозбереження і саморозвиток.

Процес навчання здорового способу життя нерозривно пов'язаний з руховою активністю, як потужним і стимулюючим фактором інтелектуального та емоційного розвитку дитини. Саме на основі інтересу дітей до фізкультурної діяльності слід формувати вміння та навички забезпечення здорового життєдіяльності, мотивацію на здоров'я. Щоб активно впливати на позицію дитини по відношенню до власного здоров'я, нам, педагогам, необхідно знати, перш за все, що сам термін «здоров'я» визначається неоднозначно.

Поняття «**здоров'я**» має безліч визначень. Але самим популярним, і, мабуть, найбільш містких слід визнати визначення, дане Всесвітньою організацією охорони здоров'я: **«Здоров'я - це стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів».**

Саме тому будь-який загальноосвітній заклад (і в першу чергу дитячий садок) має стати «школою здорового способу життя» дітей, де будь-яка їхня діяльність (навчальна, спортивна, дозвілля, а також прийом їжі і рухова активність та ін.) буде носити оздоровчо-педагогічну спрямованість і сприяти вихованню у них звичок, а потім і потреб до здорового способу життя, формування навичок прийняття самостійних рішень щодо підтримки і зміцнення свого здоров'я.

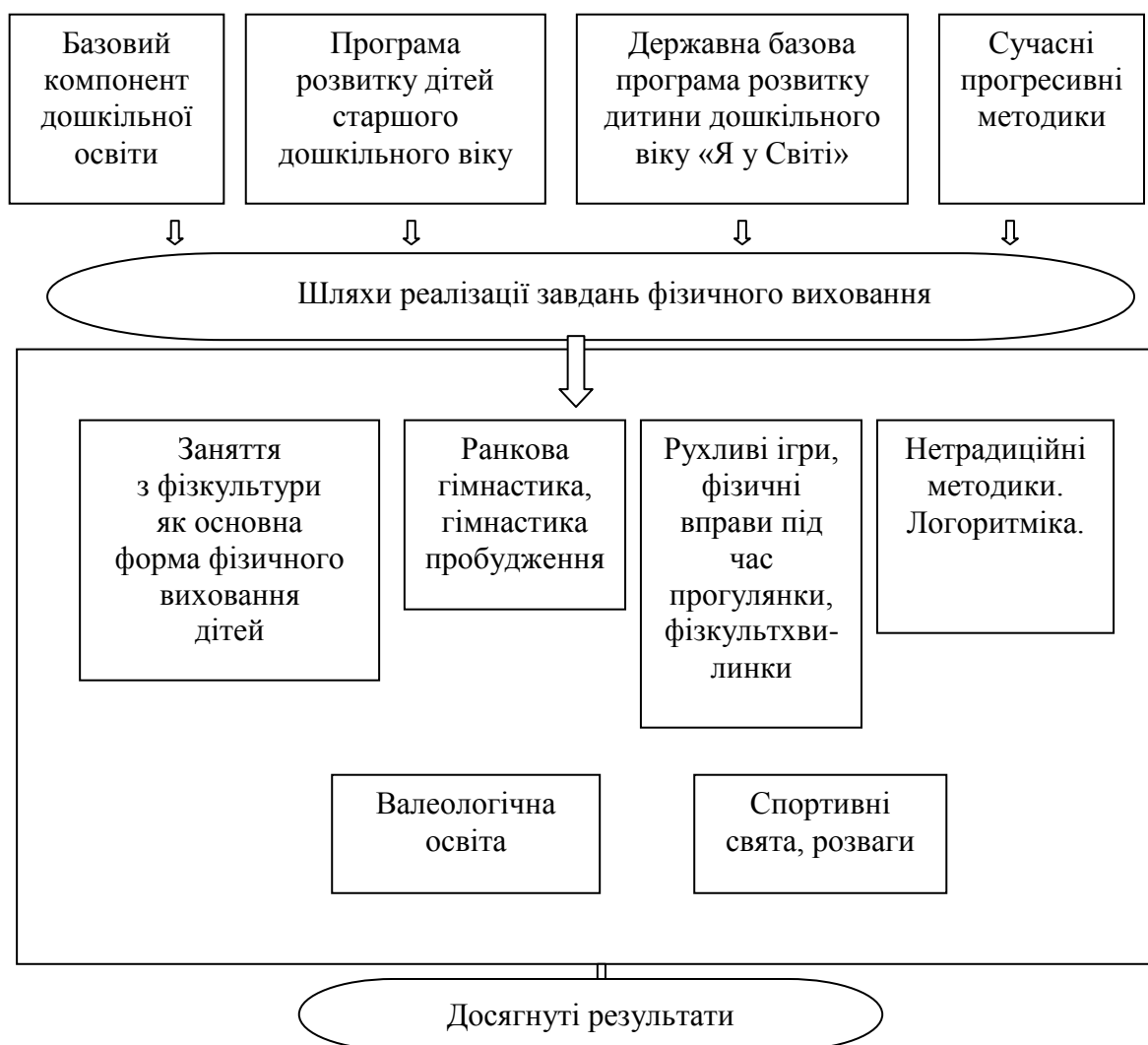
Завдання з фізичного розвитку дітей дошкільного віку визначені в Базовому компоненті і орієнтують педагогів на об'єднання зусиль для охорони життя, збереження і зміцнення дитячого здоров'я, підвищення опірності організму негативним факторам зовнішнього середовища, формування у дітей системи уявлень про власний організм, здоровий спосіб життя, засоби ефективного впливу на стан здоров'я і фізичного розвитку, необхідного набору життєво важливих рухових умінь і навичок, фізичних якостей малят, а також для оптимізації рухової активності дошкільників у процесі організації їхньої життєдіяльності, розв'язання комплексу виховних завдань.

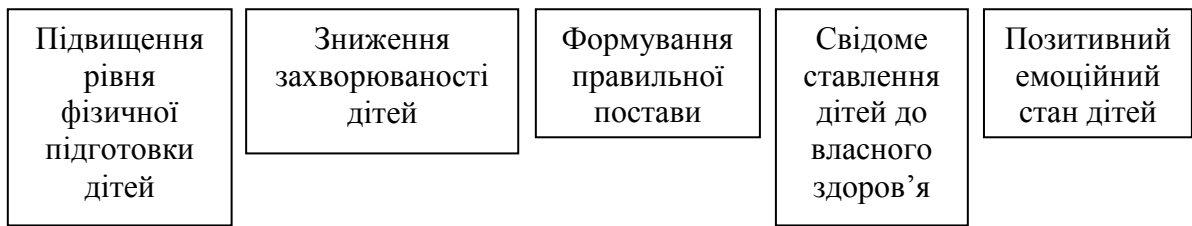
Головна мета педагогічної діяльності педагога - цілеспрямовано впливати на дитину, розвиваючи багатство його душі, допомагаючи йому

стати особистістю. Важливим завданням у методичній роботі дошкільного закладу є здійснення комплексного підходу розв'язання проблеми зміцнення здоров'я дітей, забезпечення їх всебічного розвитку через активні форми фізично-оздоровчої роботи. Ефективності різноманітних форм методичної, медичної оздоровчо-профілактичної роботи та моніторингу з питань зміцнення здоров'я і зниження рівня захворюваності сприяє тісна співпраця педагогів, медиків та батьків. Цілеспрямована робота дошкільного закладу з фізичного виховання, система оздоровчих заходів забезпечують якісну базу підготовки дітей до шкільного життя.

Модель організації процесу фізичного виховання у ДНЗ

Матеріали підготувала вихователь – методист ДНЗ № 59
Штиркіна Ольга Анатоліївна

Практична частина.

Форми методичної роботи з педагогічними кадрами в дошкільному закладі з питань фізичного розвитку дітей 5 річного віку

Психолого-педагогічний тренінг

«Система роботи з психофізичного розвитку дітей 5 – року життя»

*Скажіть мені – і я забуду, покажіть – і я запам'ятаю,
дайте можливість обговорити – і я зрозумію,
дайте можливість навчити – і я прийду до досконалості.*

Конфуцій

Мета. Розширити знання педагогів про фізичний розвиток дітей старшого дошкільного віку та основні напрямки роботи.

Хід роботи.

1. Формування очікувань від роботи

Напишіть очікування від сьогоднішньої роботи на символічних «зернях», якими ми засіємо педагогічне поле. В пору згадати прислів'я «Вік живи – вік учись». Бо за словами В.О.Сухомлинського «...щоб отримати результат у педагогічній роботі, необхідно мати зерна знань, зерна професійної майстерності». Наприкінці роботи, шановні колеги, ми побачимо, чи проросли посіяні зерна, чи мала сьогоднішня робота позитивний результат.

2. Формування правил роботи.

Час сформулювати правила нашої роботи:

- Активно діяти
- Говорити по черзі, не перебивати один одного
- Бути позитивно настроєним

3. Виступ керівника семінару.

Серед переліку людських цінностей оберіть три найбільш значущі для вас.

ЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ

Краса	Гроші
Здоров'я	Інтелект
Любов	Духовність
Щастя в родині	Комунікабельність
Авторитет	Вдача

Віддайте мені одну з них. Серед двох, що залишились, віддайте ще одну, а залиште ту, що вам дуже цінна. Отже, більшість з вас обрала ЗДОРОВ'Я. Щоб зберегти здоров'я потрібно займатися фізкультурою.

Конституцією України визначено, що найвищою соціальною цінністю у нашій державі є людина, її життя і здоров'я. У Законі України «Про дошкільну освіту» окреслені обов'язки держави щодо піклування про збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку, забезпечення їхнього психічного та фізичного розвитку. Серед пріоритетних напрямків розвитку освіти, визначених Національною доктриною розвитку освіти (Указ Президента України №374 від 17.04.2002р.), є пропаганда та стимулювання у молоді прагнення до здорового способу життя. Близько 10 державних програм спрямовані на пропаганду здорового способу життя дітей. В Базовому компоненті дошкільної освіти 2012 року зазначено, що одним із основних завдань дошкільного навчального закладу є забезпечення гармонійного розвитку особистості, її фізичного і психічного здоров'я.

Виконуючи рішення державних документів, колектив ДНЗ має працювати над удосконаленням шляхів організації педагогічного процесу, ставляючи перед собою такі цілі:

- вивчення передового педагогічного досвіду;
- втілення нетрадиційних форм і методів навчання і виховання;
- організація розвивального середовища;
- залучення батьків до навчально-оздоровчої роботи;
- розвиток психофізичного потенціалу кожної дитини;
- виховання інтересу до активної рухової діяльності;
- формування системи валеологічних знань.

Завдання педагогів дошкільних навчальних закладів розвивати та зміцнювати природні задатки дитячого організму, виховувати у дітей бажання стати прихильниками здорового способу життя, формувати уявлення про своє тіло, потребу збереження власного здоров'я.

Фізично здорова дитина – це здорова психіка, здорове тіло і достатній обсяг набутих із досвідом знань.

Психофізіологічний розвиток дитини здійснюється за певними блоками.

- ✚ Психофізіологічний блок
 - ❖ діагностика;
 - ❖ оцінка стану здоров'я;
 - ❖ оцінка рухової підготовки.
- ✚ Навчально-виховний блок
 - ❖ постійні форми роботи (ранкова гімнастика, заняття, рухливі ігри, фізкультурні хвилинки і паузи, КГН, гімнастика пробудження, самостійна рухова діяльність);
 - ❖ періодичні форми роботи (фізкультурні свята і розваги, спортивне дозвілля, піший перехід, спортивні ігри, тиждень безпеки, День здоров'я);
 - ❖ додаткові форми роботи (хореографія, спортивні гуртки, валеологія, оздоровчі хвилини);
 - ❖ вибіркові форми роботи (стимулювальна гімнастика, заспокійливі вправи, динамічні перерви, психомоторні вправи).
- ✚ Фізкультурно-оздоровчий блок
 - ❖ гімнастика (стимулювальна, дихальна, пальчикова, для очей, коригуюча, міогімнастика, психогімнастика);
 - ❖ спеціальні вправи та ігри на розвиток дрібної моторики, психомоторики, уваги та пам'яті, корекції постави, попередження плоскостопості);
 - ❖ масаж (точковий, епізодичний, стоп ніг, вушних раковин, самомасаж, робота з масажерами);
 - ❖ елементи методик (бембі –йога, хатка – йога, у – шу, кунг – фу, психотерапія та кольоротерапія).
- ✚ Профілактично-лікувальний блок
 - ❖ профілактичні заходи (загартування, офтальмодренаж, масаж, кварцування приміщень, спеціальні вправи для спини та дихання, вправи для розвитку рухових якостей, вживання фітонцидів, корекція режиму дня і харчування);
 - ❖ лікувальні заходи (прогрівання лампою «Біотрон», опромінення носоглотки УФО, фітотерапія, промивання носа, аромотерапія, масаж, вітамінізація, дієтичне харчування).

4. Шановні педагоги, оберіть квіти, напишіть на них своє ім'я і за кольором сформулюйте команди.

Кожна команда отримає будиночок з назвою одного з чотирьох блоків, ваше завдання за допомогою колажа створити свою емблему.

5. Гра «Маленькі дошкільники»

Педагоги працюють командами, представляють метод, форму, чи прийом роботи за своїм блоком.

6. Чого б ми не вчили дітей, саме головне – власний приклад. Згадаємо слова Шаталова «Дитина – огірок, а середовище – розсіл, в певному середовищі огірок стане кислим». Тому ми маємо самі вести здоровий спосіб життя. Що для цього слід зробити? Записуємо на листочки і передаємо.

7. Тест «Скільки ви проживете». Це залежить і від обставин і від вас. Візьмемо число 72- середній вік людини. Тепер або відніміть, або додайте бали.

- жінки +4 роки;
- якщо ви живете у великому місті, то -2;
- якщо на роботі ви займаєтесь розумовою працею -3;
- якщо ви живете в селі +2;
- ви займаєтесь спортом 5 раз в тиждень по 30 хв. +4, якщо 3 рази +2 роки;
- якщо ви заміжня +5;
- якщо ви спите більше 10 годин -4;
- ви погано спите -3;
- якщо ви нервові -3, а врівноважені +3;
- якщо ви щасливі +1, а нещасливі =2;
- якщо ви за рулем порушуєте правила дорожнього руху -1;
- якщо вам постійно не хватає грошей і весь час шукаєте де ще підзаробить -2;
- якщо у вас середня освіта +1, якщо вища +2;
- якщо ви на пенсії, але працюєте +3;
- якщо ваша бабуся прожила 85 р., то +2, якщо і бабуся і дідусь прожили до 80+4 роки, а якщо хтось не дожив до 50 (вмер від інфаркту, інсульту) -4;
- якщо хтось з рідні не дожив до 50, вмір від рака -3;
- якщо ви викурюєте 3 пачки цигарок в день -8, якщо 1-6, якщо менше пачок 3;
- якщо кожний день ви випиваєте хоть каплю алкоголю -1;
- якщо ваша вага більша за норму на 20 кг -8, на 15 кг. -4, на 10-5 кг -2;
- якщо вам 30-40 років +2, якщо 40-50 +3, більше 50 +4;

Число, що ви отримали це ваш вік, до якого ви повинні дожити. Але здоров'я у ваших руках, тому час звернути більше уваги на нього.

8. Шановні, заспіваємо пісню «Фізкульт – ура»

Фізкульт-ура

www.zaspivaj.com

Муз. Ю. Чичкова,
Сл. В. Переяславця

В темпі маршу

Куплет:

The musical score is written on a single treble clef staff in G major and 2/4 time. It consists of three lines of music. The first line is the main melody, starting with a G chord and ending with a G chord. The second line is a continuation of the melody, starting with a G chord and ending with a G chord. The third line is a continuation of the melody, starting with a D chord and ending with a G chord. The lyrics are written below the notes. The score includes chord symbols (G, D, C) and dynamic markings (f, sf). The lyrics are: Щобром - ти і гар-ту - ва-тись, стать міц - ни-ми, як бро - ня, фіз-куль - ту-ро - ю зай- ма-тись тре - ба, дру - зі, нам що - дня! Як слід за-гар-ту - ва-тись на - ста - ла нам по - ра. Фіз - культ - у - ра, фіз - культ - у - ра, фіз - культ - у - ра! Нам ті -

1. Щоб рости і гартуватись,
Стать міцними, як броня,
Фізкультурою займатись
Треба, друзі, нам щодня!

Приспів:

Як слід загартуватись
Настала нам пора.
Фізкульт-ура! Фізкульт-ура!
Фізкульт-ура!

2. Нам пілюлі та мікстуру
В зимовий холодний день
Заміняють фізкультура,
Обтирання крижане.

Приспів.

Чи ангіні, чи застудам
Кажем:
“Геть з-перед очей!”
Ковзани і лижі любим,
Дружим з шайбою, м’ячем.

Приспів.

9. На нашому символічному педагогічному полі вже проросли квіти знань адже за словами В.О.Сухомлинського « знання – це пелюстка квітки виховання » . Шановні, пропоную записати враження від нашого тренінгу на

квіти і приколоті їх до кошика знань. Час співставити ваші очікування і враження від семінару.

Будьте здорові, як вода,

Гарні, як квіти,

Багаті, як земля,

Щирі, як діти.

Семінар-практикум **Методика фізичного виховання дошкільників**

Підготувала: вихователь-методист
ДНЗ № 7 Каніна Н.М.)

ПЕДАГОГІЧНИЙ ТУРНИР

Мета: здійснювати комплексну методичну допомогу; підвищувати рівень теоретичних знань педагогів із методики фізичного виховання, використовуючи інтерактивну форму навчання — ділову гру.

Учасники гри: вихователі, вихователь - методист, завідувач ДНЗ.

Хід гри

Учасники гри об'єднані у мікрогрупи. На вході до зали, у якій проводять гру, стоять чергові, пропонують кожному прочитати або скоромовку, або чистомовку, або приказку про спорт, рух, фізкультуру, здоровий спосіб життя. Це і є перепустка. За це гравці отримують кольоровий жетон. Потім вони знаходять стіл із табличкою такого самого кольору і займають за ним місце. Далі команди отримують жетони за відповіді під час гри. Кількість зароблених жетонів виявить рівень команди. Особливий «золотий» жетон отримає окремих гравець за найвдалішу і змістовнішу відповідь.

1. Привітання команд.

Команди оголошують свою назву й девіз (3-5 хвилини на виступ).

2. Конкурс «Сонце здорового способу життя»

Завдання: із запропонованих матеріалів (великий паперовий круг, овали, фломастери) викласти сонце, промінці якого є складовими здорового способу життя. Підписати промінці (1-2 слова). Пояснити, як створено схему (3 хвилини на розмірковування).

3. Конкурс «Здорова дитина»

Завдання: придумати до батьківського куточка форми роботи з батьками на тему «Здорова дитина» (3-4 хвилини на розмірковування).

Рубрики	Форми роботи
«День здоров'я»	

4. Розгадування кросворда

Завдання: розгадати кросворд на тему «Фізичне виховання».

По горизонталі:

2. Форма роботи з дітьми з фізичного виховання.
3. Форма організації роботи з дітьми, яка займає провідне місце в системі фізичного виховання (використовують щоденно).
4. Вид діяльності, обумовлений певними правилами, що використовують для розваги, закріплення певних навичок, іноді є видом спорту.

По вертикалі:

1. Природний фактор, що загартовує дітей.
2. Нормальний стан організму, за якого правильно діють усі органи.

5. Відповіді на питання.

Завдання: кожній команді поставити питання з методики фізичного виховання, за відповідь на кожне з них — жетон.

Питання I команди

1. Назвіть завдання фізичного виховання.
2. Назвіть методи навчання.
3. Назвіть основні типи занять із фізкультури. Розкрийте структуру традиційного заняття.
4. Класифікуйте загальнорозвивальні вправи.
5. Назвіть спортивні ігри та ігри спортивного характеру.
6. Назвіть тривалість і кількість повторів рухливої гри за віком.
7. Розкрийте структуру фізкультури на повітрі, назвіть типи.
8. Розкрийте структуру екскурси.
9. Назвіть за програмовими вимогами, які види шиккування дітей використовують на фізкультурному занятті та ранковій гімнастиці.
10. Назвіть заходи щодо підвищення рухової активності.

Питання II команди

1. Назвіть принципи фізичного виховання.
2. Назвіть показники всебічно розвиненої дитини.
3. Назвіть основні рухи, розподіліть їх за ступенем інтенсивності, зазначте кількість основних рухів в основній частині фізкультурного заняття за віком та програмовими вимогами.
4. Назвіть види рухливих ігор та класифікуйте їх за ступенем навантаження.
5. Чим відрізняється фізкультхвилинка від фізкультпаузи?
6. Назвіть типи ранкової гімнастики та гімнастики пробудження.
7. Розкрийте структуру пішохідного переходу, оздоровчого бігу.
8. Розкрийте структуру прогулянки, урахувавши рухову активність дітей.
9. Назвіть види організації активного відпочинку.
10. Назвіть заходи оздоровлення лікувального, гартувального, профілактичного напрямків.

Підсумки гри

Після всіх конкурсів ведучий пропонує всім учасникам показати свої жетони. Помічники підраховують їх кількість у кожній команді, пояснюють учасникам значення «золотих жетонів».

Ведучий підсумовує результати.

Методичний ринг

Підготувала: вихователь-методист
ДНЗ № 7 Каніна Н.М.)

Мета: формувати і закріплювати професійні знання, уміння і навички педагогів із методики фізичного виховання; змодельовати професійну діяльність педагогів із використанням інтерактивних форм роботи; продовжувати формувати самооцінку; учити пристосовуватися до темпу роботи групи.

Принцип ділової гри:

- ❖ колективність;
- ❖ практична корисність;
- ❖ гласність;
- ❖ змагання;
- ❖ демократичність;
- ❖ максимальна зайнятість кожного педагога;
- ❖ необмежена перспектива творчої діяльності у межах ділової гри.

Правила для учасників методичного рингу:

- ❖ повне занурення в проблему ділової гри та атмосферу творчості;
- ❖ ставлення з повагою до висловлювань інших, навіть у тих випадках, коли вони не збігаються з твоєю точкою зору;
- ❖ кожний учасник гри дбає про самовираження і сприяє розв'язанню проблеми;
- ❖ адаптація знань та умінь, що отримали під час методичного рингу, в практичну роботу з дітьми.

Критерії оцінювання діяльності команд в методичному ринзі:

- ❖ рівень активності учасників команди;
- ❖ педагогічна майстерність;
- ❖ уміння знаходити оптимальні й найбільш прості та дієві рішення;
- ❖ творчий підхід до розв'язання завдань гри;
- ❖ доповнення завдань та їх обґрунтування.

Учасники гри:

- ❖ ведучий — вихователь-методист;
- ❖ журі — члени творчої групи, завідувач ДНЗ;
- ❖ члени команди — молоді фахівці.

Місце проведення: музична зала.

Структура методичного рингу

І етап — організаційно-підготовчий

Кожна команда готує домашнє завдання:

1. обрати назву і девіз команди;
2. підготувати привітання. .

I команда

1. Вивчає літературу і готує матеріал із теми «Оптимізація рухової діяльності дітей».
2. Складає проект «Рухлива гра і життя дитини».

II команда

1. Вивчає літературу і готує матеріал з теми «Організація проведення прогулянок із метою активізації рухової активності дітей».
2. Складає проект «Підготовка спортивного 5 свята "Наш веселий м'яч"».

II етап — методичний ринг

XІД МЕТОДИЧНОГО РИНГУ

1. Привітання команд

Команди оголошують свою назву, девіз(час на виступ — 2-3 хвилини).

Максимальна оцінка — 5 балів.

2. Конкурс «Творча майстерня» (5 хвилин)

Кожній команді дають ватман, фломастери, стікери і пропонують скласти:

I команді - модель рухового режиму дітей 5-6-го року життя;

II команді - модель оптимізації підвищення рухової активності дітей 5-6-го року життя на прогулянці.

Максимальна оцінка— 5 балів.

3. Презентація проектів командами

Час на виступ — 10 хвилин.

Максимальна оцінка — 10 балів.

- 1) Проект «Рухлива гра і життя дитини».
- 2) Проект «Підготовка спортивного свята "Наш веселий м'яч"».

Поки журі підбиває підсумки, учасникам пропонують пригадати вірші, загадки, приказки про здоров'я, спорт.

4. Гра «Так чи ні?»

Мета: збагачувати та закріплювати знання педагогів про сучасні вимоги до проведення заняття з фізичного виховання з дітьми дошкільного віку.

Матеріал: картки синього та червоного кольору.

Правила гри: педагогам пропонуються твердження. Якщо вони з ними погоджуються, то піднімають синю картку, якщо ні - червону.

1. Тривалість підготовчої частини заняття старшої групи — 7-12 хвилин.
2. Діти середньої групи перешиковуються через центр по 3-4 дитини.
3. Молодша група перешиковується з утворенням ланок.
4. Рухлива гра повторюється 3-5 разів і триває 5-8 хвилин в основній частині.
5. Тривалість заключної частини — 1-5 хвилин.
6. Під час виконання основних рухів вихователь спонукає дітей до подолання великої висоти або довжини в стрибках.
7. Необхідно виконувати дії, які б дублювали рухи, що розучують в основній частині.
8. Підсумки в молодшій групі підбивають наприкінці заняття.
9. У II молодшій групі дітей учать переходити пішохідні переходи протягом року 1 раз на тиждень.

10. Дітей середньої групи привчають шикуватися у колону та шеренгу за зростом
11. Добирання фізичних вправ для занять у мішаних групах проводять з урахуванням можливостей дітей, які переважають за кількісним складом.
12. Дітям старшого віку в мішаній групі пропонують вправи, дібрані для молодшого віку без ускладнення.
13. Рухливу гру у мішаній групі добирають з урахуванням того, щоб у ній брали участь усі діти, вона їх цікавила, одночасно слід ускладнювати її для старших дітей.

Матеріал: різнокольорові картки.

5. Пантоміма

6. Поки журі підбиває підсумки, учасникам пропонують продемонструвати зміст віршів про спорт за допомогою пантоміми.

7. Гра «Далі... Далі...»

Капітанам кожної команди пропонують відповісти на запитання впродовж 1 хвилини. Якщо відповідь на запитання не готова, його можна пропустити, сказавши, що, якщо залишиться час, до цього питання можна повернутися. Журі оцінює виступ відповідно до кількості правильних відповідей.

Максимальна оцінка—22 бали.

Питання І команди

1. Індивідуальну роботу з дітьми, які відстають з окремих форм рухів, доцільно проводити... *(під час вечірньої прогулянки)*
2. Ефективність заняття з фізичної культури залежить не тільки від його змісту та організації, але й від... *(санітарно-гігієнічних умов).*
3. До ранкової гімнастики ігрового характеру належать... *(2-3 гри різного ступеня інтенсивності).*
4. Фізкультхвилинки використовують із метою... *(попередження втомлення на заняттях із тривалим сидінням в одній і тій самій позі).*
5. На прогулянці слід планувати ігри... *(різного ступеня інтенсивності.)*
6. Спортивні вправи сприяють... *(формуванню різноманітних рухових навичок і якостей).*
7. Доцільно чергувати фізичне навантаження із... *(відпочинком),* добираючи ігри і вправи, і необхідно враховувати... *(пори року, погодні умови, місце проведення).*
8. Під час проведення оздоровчого бігу слід здійснювати... *(індивідуально диференційований підхід).*
9. Підвищенню рухової активності, оздоровленню, удосконаленню рухових навичок, зміцненню здоров'я, вихованню любові та естетичного ставлення до природи сприяють... *(прогулянки пішки).*
10. Гімнастика пробудження ігрового характеру складається із... *(2-3 імітаційних рухів).*
11. На занятті після комплексу загально-розвивальних вправ виконують... *(основні рухи).*
12. Іноді загально-розвивальні вправи на заняття можна замінити на... *(елементи аеробіки).*

13. Ефективність використання фізкультурного обладнання залежить від... *(його раціонального розміщення)*.
14. Крім організованих видів занять із фізичної культури, у режимі дня дітей значне місце посідає... *(самостійна рухова активність)*.
15. Ефективною формою активного відпочинку дітей є... *(фізкультурні свята)*.
16. Фізкультурні дозвілля проводять... *(1-2 рази на місяць)*.
17. Дні здоров'я проводять... *(1 раз на квартал)*.
18. У старшій групі тривалість рухливої гри — ...*(8-10 хвилин)*.
19. Обсяг рухової активності дітей старшого дошкільного віку —... *(4-5 годин)*.
20. Структурним компонентом кожної прогулянки є... *(організовані дорослим рухливі ігри та вправи)*.
21. Дітей середньої групи перешиковують у... *(ланки)*.
22. Дітей дошкільного віку навчають таких способів метання... *(«з-за спини через плече», «прямою рукою знизу», «прямою рукою зверху», «прямою рукою з боку»)*.

Питання II команді

- ❖ Під час нормування фізичного навантаження потрібно орієнтуватися на... *(показники частоти серцевих скорочень дитини)*.
- ❖ Комплекс ранкової гімнастики слід повторювати впродовж... *(2-3 тижнів)*.
- ❖ Фізкультпаузи проводять... *(під час перерви між заняттями розумового навантаження)*.
- ❖ Завдання з розвитку рухових навичок, розширення рухового досвіду, підвищення рухової активності на прогулянці можна розв'язати за допомогою... *(використання ігор і фізичних вправ)*.
- ❖ Крім рухливих ігор на прогулянці слід використовувати... *(вправи з основних видів рухів)*.
- ❖ У старшій групі, крім спортивних вправ, вводять... *(спортивні ігри)*.
- ❖ Під час проведення ігор і вправ використовують такі способи організації... *(фронтальні, групові, індивідуальні)*.
- ❖ Оздоровчий біг завершують... *(уповільненням темпу з переходом на звичайну ходьбу)*.
- ❖ Прогулянки пішки з дітьми 5-7 років бажано проводити на відстань... *(3-4, 5 км), тривалістю... (1 год 40 хв)*.
- ❖ Основна форма розвитку оптимальної рухової активності дітей —... *(фізкультурне заняття)*.
- ❖ Вступна частина заняття складається з... *(ходьби, бігу, підскоків, стрибків, шиккування)*.
- ❖ Заклучна частина містить... *(ходьбу з поступовим уповільненням темпу, коригувальні вправи, дихальну гімнастику)*.
- ❖ Основна частина заняття завершується... *(рухливою грою)*.
- ❖ Керуючи руховою активністю дітей, значне місце слід приділяти... *(демонстрації різноманітних рухів із використанням спортивного інвентарю)*.

- ❖ Упродовж навчального року з старшими дошкільниками необхідно проводити фізкультурні свята... (*двічі-тричі*).
- ❖ Пішохідні переходи проводять із дітьми, починаючи з... (*II молодшої групи*).
- ❖ У середній групі тривалість рухливої гри —... (*6-8 хвилин*).
- ❖ Основою системи фізичного виховання дітей є... (*руховий режим*).
- ❖ Доповнюють і підвищують ефективність усіх форм роботи з фізичного виховання... (*гартувальні процедури*).
- ❖ Кожна загальнорозвивальна вправа починається із... (*вихідного положення*).
- ❖ У старшій групі дітей перешиковують... (*через центр по троє-четверо*).
- ❖ Дітей дошкільного віку навчають таких видів стрибків:... (*у довжину з місця, у довжину з розбігу, у висоту з місця, у висоту з розбігу*).

Журі підбиває підсумки. Учасникам команд пропонують скласти творчу розповідь - презентацію про здоровий спосіб життя.

Члени журі підраховують бали кожної команди, оголошують переможців, відмічаючи найактивніших учасників.

Педагогічний тренінг

Підготувала: вихователь-методист
ДНЗ № 7 Каліна Н.М.)

Скажи мне — и я забуду,
покажи мне — и я запомню,
дай мне действовать самому
— и я научусь.

Конфуцій

Мета: закріплювати систему знань, умінь і та навичок педагогів із методики фізичного виховання; сприяти обміну досвідом між педагогами; формувати професійні якості педагога-дошкільника; створювати сприятливу атмосферу для творчої діяльності всіх учасників тренінгу.

Місце проведення: спортивна зала.

Учасники: тренер — вихователь-методист; молоді фахівці зі стажем роботи до 5 років.

ХІД ЗАХОДУ

Привітання «Потискування рук»

Вітатися необхідно правою рукою в одну сторону, не відпускаючи правої руки, привітатися лівою рукою з іншою людиною, відпустити праву руку, привітатися з третьою людиною, тільки потім можна відпустити ліву руку для того, щоб привітатися з четвертою людиною і т. ін. Найголовніше, не відпускати руку, поки не знайдеш, із ким привітатися.

Вправа «Знайомство»

Мета: надати можливість учасникам ближче познайомитися між собою.

На аркуші паперу учасники малюють чотири малюнки:

- ❖ значна подія в дитинстві;
- ❖ значна подія в підлітковому віці;
- ❖ значна подія останніми роками;
- ❖ значна подія у майбутньому (як уявляють).

Вправа «Мої вимоги до групи»

— Що вам важливо для комфортної роботи?

Учасники працюють у трьох підгрупах. На аркуші паперу А3 — сонечко, промінець якого — правило. Необхідно назвати найбільший промінець, тобто стіками викласти промінці.

Скласти правила роботи у групі та написати на стікерах.

- ❖ Бути уважним.
- ❖ Бути активним.
- ❖ Бути доброзичливим.
- ❖ Дотримуватися регламенту.
- ❖ Бути відкритим.
- ❖ Дотримуватися правила взаємодопомоги. Дотримуватися правила «піднятої руки». Говорити від власного імені.

Вправа «Самооцінка»

Учасники мають назвати важливі, на їх думку, якості, якими повинен володіти педагог з організації фізкультурно-оздоровчої роботи в дитячому садку. Потім вони повинні написати, якими із названих вище якостей вони володіють, "а якими — ні.

Метод «Мозковий штурм» є прекрасним методом для використання досвід учасників із метою розв'язання проблеми та розроблення ідей. Найкраще він спрацьовує в групах із 5-7 чоловік.

Правила «Мозкового штурму»:

- ❖ створення атмосфери, що сприяла б розкріпаченню мислення, уяви, творчості;
- ❖ будь-яка ідея повинна зустрічатися доброзичливо;
- ❖ критика і поточне оцінювання є небажаними;
- ❖ надання часу для обдумування, написання ідей.

Дві стадії «Мозкового штурму»:

- ❖ — висунути альтернативні ідеї щодо розв'язання проблеми.
 - ❖ — обрати найкращі ідеї із загального переліку та намагатися їх реалізувати.
- Час на роботу — 5-10 хв.

Назва (тема проблеми) «Фізкультурно - оздоровча робота з дітьми в умовах ДНЗ».

Методи	Люди	Ресурси
За допомогою яких методів ми можемо розв'язати цю проблему?	Хто з колег інших спеціалістів, батьків мені потрібен?	Які ресурси мені потрібні для досягнення цієї мети?

— Записуйте все, що спаде на думку. Через 5 хвилин обговоріть список. Підкресліть ідеї, які вважаєте раціональними, закресліть неприйнятні. Підкреслені ідеї розташуйте в порядку пріоритетності.

Робота в малих групах у техніці «Карусель»

Розвісити в кімнаті великі аркуші паперу, на яких записані різні підтеми чи питання. Об'єднавшись у маленькі групи, учасники переміщуються від однієї таблиці до іншої, записуючи, що вони знають із кожної з підтем (у кожній групі — маркери різних кольорів або олівці). Групи завершують роботу біля таблиці, з якої почали, і мають змогу побачити, що було дописано іншими групами.

Проблема «Організація занять із фізичної культури з урахуванням рівня рухової активності дітей»

Підтеми:

- ❖ — структура заняття;
- ❖ — принцип оптимального співвідношення активних дій вихователя та власної активності дитини на занятті;
- ❖ — методи і прийоми;
- ❖ — експертиза діяльності дітей;
- ❖ — індивідуально-диференційований підхід;
- ❖ — основні типи занять.

Розминка

Під музику всі учасники ходять кімнатою. Якщо музика припиняється, необхідно знайти собі пару і повернутися одне до одного спинами. Знову звучить музика, усі ходять кімнатою, коли музика зупиняється, потрібно стати в пару з тим, з ким іще не був у парі. Якщо правило порушено, пара залишає гру.

Групова дискусія

У груповій дискусії беруть участь усі учасники. Стільці ставлять півколом.

I етап. Тренер дає завдання «Шляхи оптимізації рухової активності дітей на прогулянці» (5 хвилин).

II етап. Учасники обговорюють індивідуальні результати, доходять єдиного групового рішення і презентують його (5 хвилин).

III етап. З'ясовують рівень задоволеності загальною роботою кожного учасника, усі відповіді фіксують на дошці (напроти імені — результат). Рівень задоволеності виражено у відсотках (де 0 % — повністю незадоволений, 100 % — повністю задоволений). У подальшому тренер пояснює, що рівень задоволеності загальною роботою свідчить, наскільки у подальшому учасник буде готовий відстоювати (виконувати) групове рішення.

Рольова гра

Слід об'єднати учасників тренінгу у пари за допомогою методу «Стрільба очима». Учасники утворюють коло, опустивши очі. За сигналом ведучого всі піднімають очі, намагаючись зустрітися з ким-небудь поглядом. Якщо це вдалося, пари залишають коло. Кожній парі пропонують обрати або роль «вихователя», або роль «дитини», виконавши практичне завдання.

1. Навчити дитину стрибати в довжину з місця.
2. Навчити дитину правильно виконувати стрибки у висоту з розбігу.
3. Навчити дитину метати способом «із-за спини через плече».
4. Навчити дитину стрибати у висоту з розбігу.

Кожна пара готує своє завдання впродовж 5 хвилин, потім усі разом переглядають демонстрацію основних рухів «дитиною» і пояснення «вихователя».

Обговорюють, наскільки правильно виконано практичне завдання з точки зору методики фізичного виховання.

Оцінювання ефективності тренінгу

За допомогою відповідей на стікерах можна оцінити ефективність тренінгу.

- ❖ Що сподобалося?
- ❖ Ідеї, думки.

Повернутися до аркушів паперу, де на спікерах учасники записали, що очікують від тренінгу, а чого побоюються. Запропонувати забрати стікери з очікуваннями, якщо вони здійснилися, залишити стікери з побоюваннями, якщо вони не справдилися.

Метод «Психотехніка». Лист до самого себе.

Учасники пишуть листа собі, називають усе, що вони мають намір зробити за результатами тренінгу. Потім кожен вкладає свій лист у конверт, адресований собі.

Через деякий час (місяць-два) необхідно надіслати листа адресатам. Це є нагадуванням учасникам про їх наміри після тренінгу. (На наступному тренінгу за цією темою педагоги прокоментують його широкому загалу слухачів.)

Семінар-практикум

Зміцнення здоров'я дошкільнят засобами фізичного виховання

Підготувала: вихователь-методист
ДНЗ № 7 Каніна Н.М.)

Мета: підвищити рівень професійної компетенції вихователів щодо збереження та зміцнення здоров'я дошкільнят засобами фізичного виховання; поглибити знання про основні засоби та умови фізичного виховання дітей у ДНЗ, які в поєднанні з гуманізацією навчально-виховного процесу, створенням належного розвивального (предметно-ігрового, природного й соціального) середовища сприятимуть підготовці дитини до змін швидкоплинного світу, її адаптації до мінливих умов життя.

План

1. Вступна частина.
2. Традиції фізичного виховання в Україні.
3. Засоби фізичного виховання в ДНЗ.
4. Ігрові вправи, спрямовані на набуття педагогами знань, умінь, навичок.
5. Виступ практичного психолога на тему «Охорона здоров'я педагогів».
6. Рекомендації.

Вступна частина

Ведучий. Тема нашого семінару «Зміцнення здоров'я дошкільнят засобами фізичного виховання».

Турбота про фізичне здоров'я дитини дошкільного віку завжди була й залишається одним із пріоритетів педагогічної роботи.

Життєздатність дитини в ДНЗ визначається високим темпом, жорсткою унормованістю, дією великої кількості стресів, орієнтацією на змагальність як обов'язковий складник сучасного життя, шумністю оточення, неможливістю дитини усамітнитися, повсякчасними оцінками її навчальних досягнень. Це зумовлює надмірну мобілізацію ресурсів, високу емоційну напругу, пов'язану з прагненням вихованців відповідати вимогам дорослих. Так, виникає ризик не тільки соматичних, а й психічних порушень, виникнення нервовості як хвороби особистісного зростання, прояву депресії, різних фобій, відчуття власної неповноцінності.

У переважної більшості дошкільників дефіцит руху, вони недостатньо загартовані, характеризуються низькою витривалістю. І надзвичайно відповідальний період для становлення організму, психіки дітей відбувається в ускладнених умовах. Наприкінці дошкільного віку стійкі нервові розлади фіксуються приблизно в кожній п'ятій, а функціональні — у кожній третій дитини.

Завдання та зміст фізичного виховання в ДНЗ визначаються вимогами Базового компонента дошкільної освіти в Україні, чинними програмами. Вони спрямовані на охорону й зміцнення здоров'я, підвищення опірності й захисних сил організму, підвищення його працездатності, своєчасне формування в малюків життєво важливих рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей і забезпечення належного рівня фізичної підготовленості й фізичної культури взагалі, на виховання стійкого інтересу до рухової активності, потреби в ній, вироблення звички до здорового способу життя.

Завдання педагогам: визначити поняття «здоров'я», «здоровий спосіб життя» (порівняти їх із визначенням ВООЗ).

Варіанти відповіді: 1. *Здоров'я* — це стан повного фізичного, духовного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб або фізичних вад.

Здоровий спосіб життя — це такий спосіб життя, який зберігає й поліпшує здоров'я.

II. Традиції фізичного виховання в Україні

Ведучий: Народна педагогіка ставить піклування про здоров'я та фізичний розвиток дітей на перше місце. З цього, власне, й починається виховання дитини в сім'ї. Одразу ж після появи немовляти на світ батьки вважають своїм першим і головним обов'язком піклуватися про його здоров'я.

Велике значення нормального фізичного розвитку зумовлювалось цілком реальними життєвими потребами. У трудовій діяльності людини завжди постає чимало проблем, для подолання яких потрібні чималі фізичні зусилля. Сила й витривалість, стійкість і спритність у народі високо цінуються. Ці риси батьки прагнули виховати в дітей. Крім того, народ давно збагнув, що фізичне виховання нерозривно пов'язане з іншими сторонами формування особистості.

У народі з покоління в покоління передаються казки, легенди, думи, оповідання про людей, наділених надзвичайною фізичною силою — богатирів: Іллю Муромця, Кирила Кожум'яку, Добриню Микитича, Микулу Селяниновича, Івася Коновченка (Удовиченка), Федька Ганджу Андибера, Котигорошка. Велич богатирів у тому, що їхня надзвичайна фізична сила поєднується з моральною

довершеністю. Усі вони завжди на перше місце ставлять громадські справи, борються зі злом, відстоюючи інтереси народу. Тому й народ їм завжди глибоко симпатизує.

Значення фізичного виховання в народній педагогіці зумовлюється тим вагомим вкладом, який воно вносить у зміцнення молодого покоління, його фізичний розвиток, збільшення тривалості життя, формування в молоді найважливіших морально-вольових якостей.

У підході до фізичного виховання дітей родинна етнопедагогіка спиралася на раціональне ядро народної медицини, в основу якої покладений нагромаджений упродовж віків досвід, відкриті народом ефективні засоби і прийоми лікування, які передавалися з покоління в покоління.

В українському фольклорі знаходимо чимало приказок, прислів'їв про здоров'я та фізичний розвиток.

Завдання педагогам:

Ігрова вправа «Закінчіть прислів'я про здоров'я»

- ❖ У здоровому тілі... *(здоровий дух, здорова душа).*
- ❖ Здоров'я маємо — не дбаємо,... *(а втративши — плачемо).*
- ❖ Весела думка —... *(половина здоров'я).*
- ❖ Без здоров'я ... *(нема щастя).*
- ❖ Без здоров'я ніщо ... *(людині немиле).*
- ❖ Бережи одяг, доки новий,... *(а здоров'я — доки молодий).*
- ❖ Усе можна купити, а... *(здоров'я — ні).*
- ❖ Здоров'я дитини —... *(багатство родини).*
- ❖ Було б здоров'я, а... *(все інше буде).*
- ❖ Здоров'я —... *(найдорожчий скарб).*

III. Засоби фізичного виховання в дошкільному навчальному закладі

Ефективність фізичного виховання в ДНЗ забезпечується комплексним застосуванням традиційних засобів фізичного виховання.

Завдання педагогам: подумати й назвати засоби фізичного виховання.

IV. Ігрові вправи, спрямовані на набуття педагогами знань, умінь, навичок

Ігрова вправа «Доповніть»

Варіант А

1. Щоденний обсяг рухової активності дітей третього року життя становить... *(3—4 год).*
2. Тривалість фізкультурного заняття для дітей третього року життя... *(15—20 хв)*
3. Прогулянки-походи проводяться, починаючи з ... *(II молодшої групи).*
4. Протягом дня з дітьми організують... *(5—8)рухливих ігор.*
5. День здоров'я проводять... *(раз на місяць).*

Варіант Б

1. Щоденний обсяг рухової активності дітей старшого віку становить ... *(4—5 год).*
2. Тривалість фізкультурного заняття для дітей старшого віку... *(30—35 хв)..*
3. Рухливі ігри з дітьми розучуються на... *(прогулянках).*
4. Фізкультурні розваги проводяться, починаючи з ... *(I молодшої групи).*
5. Дні здоров'я проводяться починаючи з ... *(I молодшої групи).*

Ігрова вправа «Фізкультурне заняття»

1. Фізкультурне заняття — це...
 - а) форма активізації рухової активності;
 - б) форма навчання основних рухів.
2. У першій частині фізкультурного заняття, яка має назву... (*підготовча*), вирішуються такі завдання:
 - а) підготовка дітей до великого фізичного навантаження;
 - б) формування правильної постави;
 - в) підтримка гарного настрою дітей.
3. У другій частині фізкультурного заняття, яка має назву... (*основна*), розв'язуються такі завдання:
 - а) формування рухових навичок;
 - б) організація дитячого колективу.
4. У третій частині фізкультурного заняття, яка має назву... (*прикінцева*), вирішуються такі завдання:
 - а) зміцнення слабких м'язів;
 - б) зниження навантаження;
 - в) вдосконалення рухових навичок.
5. Фізичне навантаження — це...
 - а) збудження нервової системи;
 - б) позитивні емоції;
 - в) дія вправ на організм.
6. Моторна щільність заняття — це ...
 - а) співвідношення часу, витраченого дитиною на виконання рухів, до загальної тривалості заняття;
 - б) співвідношення часу, витраченого дітьми на рух, плюс педагогічно виправданий час, до загальної тривалості заняття.
7. Фронтальний спосіб організації дітей — це ...
 - а) виконання однієї і тієї самої вправи чотирма дітьми водночас;
 - б) виконання різних вправ підгрупами дітей;
 - в) виконання рухів усіма дітьми водночас.
8. Визначте тривалість заняття для кожної групи:
 - а) I молодша група;
 - б) II молодша група;
 - в) середня група;
 - г) старша група.

V. Щоб навчити дітей, ми самі маємо добре знати закони здорового способу життя

Практичний психолог. Специфіка професії педагога є причиною того, що в педагогів частіше, ніж у представників інших професій, виникають різноманітні порушення у психічній сфері: ослаблення пам'яті, утруднення мислення, підвищення збудливості, погіршення сну.

На думку соціологів, рівень стресів, що зазнають педагоги, можна порівняти з напруженням, якого зазнають шахтарі, спускаючись у шахту, чи пілоти цивільної авіації під час зльоту літака в небо.

Стрес (поняття увів канадський фізіолог, дослідник Ганс Сальє) може виникати під впливом найрізноманітніших життєвих ситуацій, так званих «ударів долі», і зумовлюватися інформаційними чи емоційними (позитивними чи негативними) перевантаженнями.

(Рекомендації практичного психолога.)

Ігрова вправа на зняття напруги «Головне — другорядне»

VI. Рекомендації вихователям:

1. Продовжувати роботу з реалізації завдань фізичного виховання дітей, керуючись вимогами Базового компонента дошкільної освіти в Україні, чинними програмами.
2. Всебічно сприяти оптимізації рухового режиму за умов комплексного використання всіх засобів фізичного виховання в різних організаційних формах.
3. Сприяти залученню дітей до занять фізичними вправами в сім'ї через проведення агітаційної, консультативної роботи з батьками.
4. Усю роботу з фізичного виховання здійснювати з урахуванням стану здоров'я, самопочуття, рівня фізичного розвитку й підготовленості дітей.

Засоби фізичного виховання в ДНЗ Природні фактори:

- ❖ сонце;
- ❖ повітря;
- ❖ вода

Гігієнічні вимоги:

- ❖ гігієна одягу;
- ❖ відповідність одягу сезону;
- ❖ гігієна приміщення (достатність світла, чисте повітря, комфортна температура).

Режим дня:

- ❖ повноцінний сон (денний, нічний);
- ❖ прогулянки;
- ❖ гармонійне чергування навантаження та відпочинку.

Харчування:

- ❖ дотримання часу між годуванням;
- ❖ кількісний і якісний розподіл їжі;
- ❖ дотримання умов прийому їжі, правил поведінки під час прийому.

Фізичні вправи:

- ❖ шикування;
- ❖ перешикування;
- ❖ рухливі ігри;
- ❖ загальнорозвивальні вправи;
- ❖ вправи спортивного характеру;

- ❖ масаж;
- ❖ піший перехід.

Використана література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 1999.
2. Зимівець Н. В., Сивогракова З. А., Лещук Н. О. Модуль «Твоє життя — твій вибір». — К., 2002.
3. Стельмахович Н. Г. Українська народна педагогіка. — К., 1997.
4. Палітра педагога. — 2003. — № 1.

Ділова гра «Педагогічний турнір»

Підготувала: вихователь-методист:
Качуряк Г.О.

Мета: здійснювати комплексну методичну допомогу; підвищувати рівень теоретичних знань педагогів із методики фізичного виховання, використовуючи інтерактивну форму навчання – ділову гру.

Учасники гри: вихователі, вихователь-методист, завідувач ДНЗ, вихователь з фізичного виховання, медична сестра.

На вході до медичного кабінету стоїть Здоров'ячок (вихователь-методист в костюмі), який пропонує кожному, хто заходить відірвати пелюстку квітки. (Всі пелюстки із зовнішнього боку однакового кольору, а із внутрішнього – двох кольорів, що поділить гравців на дві команди та написано початок прислів'я про здоров'я).

Ігрова вправа «Закінчіть прислів'я про здоров'я».

1. У здоровому тілі ... (*здоровий дух, здорова душа*).
2. Здоров'я маємо – не дбаємо, ... (*а втративши – плачемо*).
3. Весела думка - ... (*половина здоров'я*).
4. Без здоров'я ... (*нема щастя*).
5. Без здоров'я ніщо ... (*людині не миле*).
6. Бережи одяг, доки новий, ... (*а здоров'я – доки молодий*).
7. Усе можна купити, а ... (*здоров'я – ні*).
8. Здоров'я дитини - ... (*багатство родини*).
9. Було б здоров'я, а ... (*все інше буде*).
10. Здоров'я – (*найдорожчий скарб*).

Це і є перепустка. За це гравці стримують кольоровий жетон, знаходять стіл з табличкою такого самого кольору і займають за ним місце. (Далі команди отримуватимуть такі ж жетони під час гри. Кількість зароблених жетонів виявить рівень команди).

1. Шановні колеги наш сьогоднішній педагогічний турнір, як ви вже зрозуміли, присвячений фізичному розвитку дітей. Тому прошу командам попрацювати і придумати свою назву та девіз у відповідності до теми. Привітання команд. (3-5 хв.)

2. Завдання та зміст фізичного виховання в ДНЗ визначаються вимогами Базового компонента дошкільної освіти в Україні, чинними програмами. Вони спрямовані на охорону й зміцнення здоров'я, підвищення опірності й захисних сил організму, підвищення його працездатності, своєчасне формування в малюків життєво важливих рухових умінь та навичок, розвиток фізичних якостей і забезпечення належного рівня фізичної підготовленості й фізичної культури взагалі, на виховання стійкого інтересу до рухової активності, потреби в ній, вироблення звички до здорового способу життя.

А тому другим завданням буде ігрова вправа «Доповніть». Вам потрібно визначити поняття «здоров'я» та «здоровий спосіб життя», порівняти їх із визначенням ВООЗ.

Варіанти відповіді: 1) Здоров'я – це стан повного фізичного, Духовного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб або фізичних вад. 2) Здоровий спосіб життя – це такий спосіб життя, який зберігає й поліпшує здоров'я.

3. Ефективність фізичного виховання в ДНЗ їх здоров'я забезпечується комплексним застосуванням традиційних засобів фізичного виховання. Вам необхідно подумати і записати на листочку свого дерева засоби фізичного виховання. Чиє ж дерево буде більш пишне?

Засоби фізичного виховання в ДНЗ

Природні фактори:

- сонце;
- повітря;
- вода.

Гігієнічні вимоги:

- гігієна одягу;
- відповідність одягу сезону;
- гігієна приміщення (достатність світла, чисте повітря, комфортна температура).

Режим дня:

- повноцінний сон (денний, нічний);
- прогулянки;
- гармонійне чергування навантаження та відпочинку.

Харчування:

- дотримання часу між годуванням;
- кількісний і якісний розподіл їжі;
- дотримання умов прийому їжі, правил поведінки під час прийому.

Фізичні вправи:

- шикування;
- перешикування;
- рухливі ігри;
- загально розвивальні вправи;
- вправи спортивного характеру;

- масаж;
- піший перехід.

4. Наступним завданням для команд буде конкурс «Питання – відповіді». Командам заготовлені питання і вони по черзі задають їх, а інші відповідають.

Завдання: кожній команді поставити питання з методики фізичного виховання, за відповідь на кожне з них – жетон.

Питання I команди:

1. Назвіть завдання фізичного виховання.
2. Назвіть методи навчання.
3. Назвіть основні типи занять із фізкультури. Розкрийте структуру традиційного заняття.
4. Класифікуйте загально розвивальні вправи.
5. Назвіть спортивні ігри та ігри спортивного характеру.
6. Назвіть тривалість і кількість повторів рухливої гри для старшого дошкільного віку.
7. Розкрийте структуру фізкультури на повітрі, назвіть типи.
8. Розкрийте структуру екскурсії.
9. Назвіть за програмовими вимогами, які види шиккування дітей використовують на фізкультурному занятті та ранковій гімнастиці.
10. Назвіть заходи щодо підвищення рухової активності.

Питання II команди:

1. Назвіть принципи фізичного виховання.
2. Назвіть показники всебічно розвиненої дитини.
3. Назвіть основні рухи, розподіліть їх за ступенем інтенсивності, зазначте кількість основних рухів в основній частині фізкультурного заняття за віком та програмовими вимогами.
4. Назвіть види рухливих ігор та класифікуйте їх за ступенем навантаження.
5. Чим відрізняється фізкультхвилинка від фізкультпаузи?
6. Назвіть типи ранкової гімнастики та гімнастики пробудження.
7. Розкрийте структуру пішохідного переходу, оздоровчого бігу.
8. Розкрийте структуру прогулянки, урахувуючи рухову активність дітей.
9. Назвіть види організації активного відпочинку.
10. Назвіть заходи оздоровлення лікувального, гартувального, профілактичного напрямків.

5. Велике значення нормального фізичного розвитку зумовлювалось цілком реальними життєвими потребами. У трудовій діяльності людини завжди постає чимало проблем, для подолання яких потрібні чималі фізичні зусилля. Сила й витривалість, стійкість і спритність у народі високо цінуються. Ці риси батьки прагнули виховати в дітей. Крім того, народ давно збагнув, що фізичне виховання нерозривно пов'язане з іншими сторонами формування особистості. Тому наступним завданням: придумати

до батьківського куточка форми роботи з батьками на тему «Здорова дитина».

6. Ну, а зараз всі разом складемо «Сонце здорового способу життя». (На великому жовтому паперовому крузі написано «Здоровий спосіб життя» кожна з команд по черзі бере промінець, записує складову здорового способу життя і прикріплює промінець до сонця, а всі коментуємо).

7. Підсумок гри

Після всіх конкурсів ведучий пропонує всім учасникам показати свої жетони. Помічники підраховують їх кількість у кожній команді. Ведучий підсумовує результати та пропонує рекомендації.

- 1) Продовжувати роботу з реалізації завдань фізичного виховання дітей, керуючись вимогами Базового компонента дошкільної освіти в Україні, чинними програмами.
- 2) Всебічно сприяти оптимізації рухового режиму за умов комплексного використання всіх засобів фізичного виховання в різних організаційних формах.
- 3) Сприяти залученню дітей до занять фізичними вправами в сім'ї через проведення агітаційної, консультативної роботи з батьками.
- 4) Усю роботу з фізичного виховання здійснювати з урахуванням стану здоров'я, самопочуття, рівня фізичного розвитку й підготовленості дітей.

***Методические рекомендации для воспитателей
дошкольных образовательных учреждений
к пособию «Антистрессовая гимнастика
для детей»***

Підготувала:
воспитатель-методист
ДУЗ №7 «Радуга»
Канина Н.Н.

Пособие «Антистрессовая гимнастика, для детей», является методическим руководством для практической оздоровительной работы с детьми, основанной на технологии , академика, Т.З.Акбашева («Антистрессовая программа», г. Казань, 2001 г.), Данное пособие может быть использовано для работы с детьми от: 3 до 9 лет в дошкольном учреждении, в школьной группе продленного дня, в семье.

В целом технология антистрессовой гимнастики направлена на повышение защитных сил организма, снятие стрессов, которые сопровождают жизнь человека с самого раннего детства.

В «Антистрессовой программе» академика Т.Ф.Акбашева описаны оздоровительные технологии: «Целительные руки», «Умение быть рядом» и техники, основанные на принципе резонанса и вибраций. Эти технологии просты, безопасны, универсальны. Их можно применять и для взрослых, и

для детей. По словам академика, некоторые техники он «подсмотрел» у детей - во время их игр. Ведь дети более открыты Миру, Природе. Они инстинктивно выбирают игровые приемы, которые позволяют реализовать их энергетический потенциал, защищают от неблагоприятных внешних воздействий, Маленькие дети не любят сидеть на месте. Топанье ногами, подпрыгивание, размахивание руками - эти действия доставляют детям массу удовольствия, поэтому они включают подобные действия во все свои игры. Если ребенок сидит на полу или на стуле, уже через несколько минут он начинает подпрыгивать, покачиваться из стороны в сторону. Это доставляет малышу радость, прибавляет силы, помогает справиться со многими болезнями.

Но по мере взросления человек все реже использует данные движения. Все чаще взрослые люди подолгу сидят на стуле, за партой или стоят без движения. Такой малоподвижный образ жизни, стрессы, конфликты приводят к накоплению массы заболеваний, порой трудноизлечимых.

По мнению академика Акбашева, этих трудностей можно легко избежать, если систематически возвращаться к тем забытым детским игровым движениям.

В современной медицине прочно занял свое место массаж. Массаж используется для профилактики и лечения многих заболеваний - это бесспорно. Но качество массажа зависит от профессионализма, опыта и даже настроения массажиста. Массаж требует определенных материальных и временных затрат. Обычно назначаются 7-10 сеансов массажа. А после этого человек опять накапливает стрессы, болезни, и ему опять требуется помощь медицины. Толгат Фуатович Акбашев предлагает очень простой и вместе с тем эффективный способ решения данной проблемы. Надо систематически выполнять техники, основанные на принципе резонанса и вибраций, активизирующие работу всех систем организма. Такой массаж можно делать в семье, в школе, в детском саду. Для этого массажа не требуется квалифицированный массажист, а эффект от таких техник не меньший.

Эти техники понятны и доступны любому человеку. Но если для взрослого человека не нужна специальная мотивация к занятиям по этим техникам, (он готов заниматься ради собственного здоровья), то детей такими занятиями надо заинтересовать. Основным видом детской деятельности в дошкольном возрасте является игра и связанные с нею формы активности. Игра имеет большое значение для развития ребенка. В ней развиваются способности к воображению, произвольной регуляции действий, приобретается опыт взаимодействия и взаимопонимания. Именно сочетание субъективной ценности игры для ребенка и ее объективного развивающего значения делает игру наиболее подходящей формой организации оздоровительного процесса в дошкольном учреждении, школе и семье.

Взрослый, включаясь в игровую детскую деятельность, принимает позицию играющего партнера и одновременно носителя специфического «языка» игры. Тем самым создаются условия, для развития сотрудничества,

доверия ребенка к миру, чувства радости существования. Важно, чтобы взрослый не относился к игровым действиям формально, тогда он сможет помочь ребенку включиться в процесс самопознания, саморегулирования.

Программа «Антистрессовая гимнастика для детей дошкольного и, младшего школьного возраста» разработана в виде оздоровительно-познавательных игровых комплексов.

Цель программы - раскрытие глубинного природного потенциала личности каждого ребенка.

Основные задачи каждого комплекса:

- ❖ помочь детям овладеть эффективными приемами снятия стрессов,
- ❖ повысить защитные силы детского организма,
- ❖ сформировать нравственное здоровье ребенка.

В процессе реализации всех вышеперечисленных задач основной акцент в работе с детьми ставится на развитие внимания каждого ребенка к самому себе, а также на гуманизацию отношений и между взрослыми и детьми, и между сверстниками.

Большое значение имеет качество выполнения упражнений по технологии «Целительные руки». Дети учатся обращать свое внимание вовнутрь себя, отслеживать процессы которые там происходят, чувствовать изменения в собственном организме.

Не стоит торопить ребенка с ответом и требовать ответа на вопрос: «Что ты почувствовал?» Пусть он заговорит только тогда, когда захочет, когда ему будет что сказать. Нужно избежать формальных ответов.

Особое внимание следует обратить на работу с детьми младшего дошкольного возраста (3-4 года). Не стоит перегружать занятие лишней, трудной для понимания информацией (например, о строении организма). Можно заменить вопросы 1 репродуктивного характера, направленные на воспоминание чего-либо (например, вопрос о скафандре), просто сообщением данной информации на первых занятиях. На последующих занятиях дети смогут сами ответить на данные вопросы. Таким образом, взрослый может воздействовать на развитие словарного запаса ребенка, на развитие его речи.

Воспитателю, учителю/маме или папе важно наблюдать за ребенком в процессе выполнения упражнений: не устал ли он, интересно ли ему, не слишком ли затянута пауза при выполнении техник «Целительные руки». Надо помнить, что многие дети в младшем дошкольном возрасте не любят (даже боятся) долго находиться с закрытыми глазами. В таком случае глаза можно не закрывать. Заканчивать комплекс надо в то время, когда ребенку хочется еще поиграть. Тогда каждый следующий раз он играть будет с желанием. Желательно придерживаться определенной структуры занятий:

3. Подготовительный этап. Мотивация к игровой деятельности.
4. Техники «Целительные руки».
5. Техники на принципе резонанса, вибраций.
6. Заключительный этап. Выход из игровой ситуации. Акт внимания и благодарения.

Занятия антистрессовой гимнастикой следует проводить босиком или в тонких носочках. Упражнения в положении сидя проводятся на паласе, коврике. Летом комплексы желательно проводить на свежем воздухе, стоя на песке или траве. В холодное время года занятия проводятся в помещении, которое следует предварительно тщательно проветрить.

Рекомендуется заниматься антистрессовой гимнастикой 2-3 раза в неделю. При желании можно заниматься ежедневно.

ВНИМАНИЕ! Если у ребенка выявлено плоскостопие, то упражнение «частое топанье ступнями ног по полу» следует заменить на упражнение «частое топанье пятками по полу».

Игровые оздоровительные комплексы следует регулярно менять согласно таблице.

<i>Режим оздоровительной работы</i>	<i>Частота смены комплексов</i>	<i>Продолжительность занятия</i>
1-2 раза в неделю	1 раз в месяц	15-20мин
3 раза в неделю	2 раза в месяц	15 -20 мин
Ежедневно	1 раз в неделю	15 -20 мин

Хотелось бы выразить пожелание к качеству речи взрослого играющего (воспитателя, учителя, родителя). Речь должна быть доброжелательной, правильной, четкой, неторопливой, эмоционально окрашенной. Она должна увлекать мысли ребенка в нужное направление.

Желательно избегать в речи таких слов, как «представьте», «вспомните». Эти слова активизируют мыслительный процесс. Для оздоровительной антистрессовой работы этот процесс не важен. Важно обращение к эволюционной врожденной памяти ребенка. Поэтому чаще следует употреблять слова: «давайте увидим», «посмотрите», «почувствуйте».

В комплексах № 2 и № 3 описаны воображаемые ситуации, в которых дети «промокли до нитки» от дождя, снега, росы. Очень важно взрослому подчеркнуть в данной ситуации, что это просто здорово и очень полезно. Во время проведения занятия может звучать спокойная, тихая классическая музыка. Упражнение «похлопывание по спине, плечам, голове» и виброупражнения может сопровождать более ритмичная музыка.

План действий при использовании одного и того же комплекса

<i>№ занятия</i>	<i>Действия взрослого</i>	<i>Действия ребенка (детей)</i>
1-2	Задаёт вопросы, даёт достаточно времени на обдумывание ответов. Выслушивает всех детей,	Отвечают на вопросы взрослого, отгадывают загадки. Рассказывают о своих

	<p>желающих высказаться. При отсутствии правильного ответа на вопрос-загадку представляет необходимую "информацию". Сам произносит все стихотворения, показывает движения. Напоминает о важных правилах.</p>	<p>наблюдениях. Повторяют за взрослым движения. Выполняют правила игры</p>
3-5	<p>Сокращает время для обдумывания ответов. Выслушивает хорошие ответы или необычные, не повторяющиеся. Просит детей произносить стихотворения вместе, с ним. Корректирует правильность выполнения упражнений. Подбадривает детей, хвалит всех.</p>	<p>Отвечают на вопросы хорошо или придумывают необычные ответы на загадки. Делятся своими наблюдениями, не повторяя друг друга. Произносят стихотворения вместе со взрослым.</p>
6-8	<p>Может не задавать вопросы репродуктивного характера, если уверен, что ответы на них дети знают. Уделяет больше внимания качеству выполнения упражнений. Рассказывает детям о собственных наблюдениях, ощущениях при работе по технологии «Целительные руки». Внимательно наблюдает за настроением детей и делает вывод о необходимости перехода к следующему комплексу. Благодарит детей за помощь в проведении занятия.</p>	<p>Учатся чувствовать малейшие изменения в организме. Могут задавать вопросы ДРУГ другу или взрослому. Самостоятельно произносят стихотворные строки. Правильно и практически самостоятельно выполняют упражнения при небольшой помощи взрослого.</p>
9-10	<p>Комплекс повторяется в том случае, если дети хотят поиграть еще в эту игру, или взрослый делает вывод о необходимости закрепления навыка. Взрослый - равноправный партнер в игре, не более.</p>	<p>Выполняют практически самостоятельно весь комплекс, дома учат своих родственников выполнять "упражнения".</p>

Содержание и технология оздоровительной работы «Антистрессовая гимнастика» разрабатывается и апробируется на базе муниципального дошкольного образовательного учреждения - Центра развития ребенка детского сада № 75 Кировского района города Самары. О результатах деятельности педагогического коллектива можно судить, по отзывам родителей дошкольников.

То, что дети, благодаря антистрессовой гимнастике, становятся добрее, наша семья уже почувствовала. Надеюсь, что здоровья тоже прибавится. Спасибо за очень нужное и полезное начинание». (Мама Тихоновой Насти, 6 лет, и Тихонова Вовы, 3 года)

«Ребенок уже демонстрировал гимнастику дома. Но я не думала, что она настолько интересна и эффективна. Обязательно будем делать гимнастику дома покажем ее другим родственникам». (Мама Кузнецова Саши, 5 лет)

«Занятие антистрессовой гимнастикой очень понравилось. Считаю его очень важным и полезным. Дети учатся лучше понимать себя, свое тело. Это необычно, весело». (Мама Солдусовой Лены, 5 лет)

«Мне очень понравилось занятие антистрессовой гимнастикой. Я с удовольствием приняла участие в процессе. Наблюдая за детьми и родителями, я видела восторженные глаза. Такие занятия нужно проводить каждый день. Они пойдут на пользу». (Мама Кошелева Андрея, 6 лет)

Комплекс № 1 антистрессовой гимнастики для дошкольников «Паровозик из Ромашково»

1. Техники целительных рук.

(Дети вместе с воспитателем стоят в кругу.)

Воспитатель: Ребята, вы помните мультфильм «Паровозик из Ромашково»? Сегодня мы будем в него играть, поедем на нем в деревню Ромашково. Хотите? Из чего состоит поезд? (Из паровоза и вагонов)

Паровоз - это голова поезда. А ну-ка, давайте проверим, готова ли наша голова к поездке.

Положите одну руку на лоб, а другую - на затылок, закройте глазки и прислушайтесь к тому, что происходит в голове.

Поблагодарите свою голову за то, что она думает, мыслит, помнит очень многое. Поблагодарите всех своих близких: маму и папу, бабушек и дедушек, своих друзей за то, что они вас любят. Поблагодарите все и вся: природу, солнышко, весь этот удивительный мир. Пусть он будет добрым и светлым.

Откройте глазки и расскажите нам, если вы что-то почувствовали.

Воспитатель: А вагончики - это тело поезда. А тело наше, организм наш готов ли к поездке? Давайте проверим.

Поставьте руки на пояс, как на танцах, но большие пальчики поверните вперед, а ладошки - назад. Вы знаете, что находится у человека в этом месте внутри тела? (Почки)

Правильно, почки. А немного повыше - надпочечники. Это маленькие чашечки на почках, но они очень важны для слаженной работы нашего организма. (Для младших дошкольников уточнение не обязательно.)

Закройте глазки и прислушайтесь к тому, что происходит внутри вашего организма.

Понаблюдайте, что происходит во всем вашем организме, как он работает. Давайте поблагодарим наш организм за хорошую работу, попросим у него прощения зато, что иногда не бережем его и подвергаем опасности заболевания.

Откройте глазки и расскажите нам, если вы что-то почувствовали.
(3-4 мин.)

2. Техники на принципе резонанса, вибрации.

Воспитатель: Давайте поиграем в паровозик. Я буду паровозом, а вы - вагончиками. Сначала надо построить паровозик и вагончики! Возьмите в руки молоточки, стройте каждый свой вагончик. (Дети постукивают себя пальчиками и кулачками по голове плечам, рукам, туловищу, ногам.) Хорошо!

Помогите своему соседу построить вагончик
(Дети поворачиваются в затылок друг другу и поколачивают пальчиками и кулачками по спине соседа, стоящего впереди)
Хорошо!

А теперь помогите соседу с другой стороны
(Дети поворачиваются в другую сторону и повторяют упражнение.)
Хорошо!

(2-3 мин.)

Воспитатель: Новые вагончики надо покрыть краской, чтобы они были красивые. Закройте глаза, постарайтесь увидеть тот цвет, в который вы хотите покрасить свой вагончик. Какой цвет увидели? (Разные ответы детей.)

Красим! (Воспитатель проводит руками по телу с головы до пяток, дети повторяют движение.)

А теперь - посушим краску. Давайте подвигаемся, чтобы краска быстрее высохла. Сначала посушим верхнюю часть вагона. (Дети потряхивают головой вправо-влево, вверх-вниз.)

А теперь - все остальное. (Дети трясут руками, часто топают ногами, подпрыгивают; хлопают себя по ногам.)

Хорошо!

Повернитесь лицом в круг, посмотрите друг на друга. Вы построили очень красивые новенькие вагончики. Теперь можно отправляться в путь.

(Дети встают в затылок друг другу, кладут руки на плечи впереди стоящему.)

Воспитатель: Паровозик из Ромашково отправляется с третьего пути! Просим пассажиров занять свои места!

Чух-чух, чух-чух, наш паровозик тронулся! Поехали! (Воспитатель ведет колонну «змейкой», все продвигаются, часто топая ступнями.)

Загудел паровоз, Он вагоны повез.

Новенький, блестящий,

Совсем как настоящий! У-У-У!

(Дети выполняют звуковибрационное упражнение со звуком \у\, поколачивая по груди кулачками.) Хорошо!

(2-3 мин.)

Воспитатель:

Наши пассажиры в поезде сидят.

Все с интересом в окошечки глядят.

Давайте превратимся в пассажиров и сядем в вагончики!

(Дети садятся на пол, руки в упоре сзади.)

Наш поезд едет по кочкам, по кочкам.

(Дети выполняют вибрационное упражнение: быстро подпрыгивают вверх - вниз, опираясь на руки.)

-А теперь едем по ровненькой дорожке.

(Дети выполняют вибрационное упражнение: быстро двигаются вперед - назад.)

Затрясло вагончик на повороте.

(Дети выполняют вибрационное упражнение: быстро покачиваются вправо-влево.)

(Упражнение повторяется 3 раза.)

Хорошо! (2-3 мин.)

Воспитатель: Паровозик устал и остановился на лесной полянке. Это был очень добрый паровозик, который любил птичек, природу, цветы. Давайте и мы с вами выйдем из вагончиков и поиграем в игру «Шла коза по лесу».

(Дети встают в круг в затылок друг другу. Водящий (коза) стоит в центре круга с закрытыми глазами. Все двигаются по кругу, часто топая ступнями.)

Шла коза па лесу, по лесу, по лесу.

Нашла себе принцессу, принцессу, принцессу.

(Дети останавливаются. Тот, кто стоит напротив «козы», становится принцессой, выходит в центр круга и танцует с козой, остальные дети танцуют в кругу.)

Давай коза, попрыгаем, попрыгаем, попрыгаем!

(Прыжки на пятках.)

И ручками подрыгаем, подрыгаем, подрыгаем!

(Потряхивание кистями рук.)

И ножками потопаем, потопаем, потопаем!

(Частое топанье ступнями.)

И ручками похлопаем, похлопаем, похлопаем!

(Хлопки в ладоши.)

(Выбирается новый водящий и игра повторяется.)

Хорошо! (3-4мин.)

Воспитатель: Паровозик из Ромашково отправляется домой! Просим пассажиров занять свои места!

Чух -чух, чух-чух, наш паровозик тронулся! Поехали!

(Воспитатель ведет колонну детей «змейкой». Все двигаются, часто топая ступнями.)

Вот, мы и приехали. Встаньте, пожалуйста, в круг, возьмитесь за руки. Закройте глазки и понаблюдайте; что происходит внутри вас. Мысленно поблагодарите всех своих друзей, с которыми вы играли, всех родных и любимых людей, природу - все и вся. Откройте глаза. Расскажите, пожалуйста, если вы что-то почувствовали.

Комплекс № 2 антистрессовой гимнастики для дошкольников «Путешествие за здоровьем»

1. Техники целительных рук.

(Дети стоят в кругу, взявшись за руки.)

Воспитатель: Ребята, давайте еще раз поздороваемся друг с другом. Но не просто поздороваемся, а искренне пожелаем всем присутствующим благополучия и хорошего настроения.

Сейчас мы вместе отправимся в увлекательное путешествие за здоровьем, но сначала проверим, готов ли наш организм начать работу над собой.

Положите руки на лоб и на затылок, закройте глазки и прислушайтесь к тому, что происходит в голове.

Поблагодарите свою голову зато, что она думает, мыслит, помнит очень многое. Поблагодарите всех своих близких - маму и папу, бабушек и дедушек, своих друзей за то, что они вас любят. Поблагодарите все и вся: природу, солнышко, весь этот удивительный мир. Пусть он будет добрым и светлым.

Откройте глазки и расскажите, что вы почувствовали.

Поставьте руки на пояс, как на танцах, но большие пальчики поверните вперед, а ладони - назад. Вы знаете, что находится у человека в этом месте внутри тела? (Почки)

Правильно, почки. А немного повыше - надпочечники. Это маленькие чашечки на почках, но они очень важны для слаженной работы нашего организма. (Для младших дошкольников уточнение не обязательно.)

Закройте глазки и прислушайтесь к тому, что происходит внутри, в ваших надпочечниках.

Понаблюдайте, что происходит во всем вашем организме, как он работает.

Давайте поблагодарим наш организм за хорошую работу, попросим у него прощения за то, что иногда не бережем его и подвергаем опасности заболевания.

Откройте глазки и расскажите, что вы почувствовали.

(3-4 мин.)

Воспитатель: Наш организм готов к путешествию за здоровьем, а в любое путешествие приятнее всего идти с лучшими друзьями. Сейчас я попрошу вас встать парами, лицом друг к другу и взяться за руки. Закройте глазки.

Почувствуйте рядом своего лучшего друга, ощутите то тепло, которое он дарит вам. Поблагодарите его за это чувство, попросите прощения за то,

что, может быть, когда-то его обидели и простите сами все обиды. Откройте глазки.(1-2 мин.)

2. Техники на принципе резонанса, вибраций.

Воспитатель: Отправляемся в путь! Давайте прокатимся на лошадках. Пусть один из вас превратится в лошадку, а другой в наездника. Поехали! («Лошадка» потряхивает головой вперед - назад, вправо-влево.«Наездник» гладит «Лошадку» по голове, спине и при этом произносит слова:

Я люблю свою лошадку.

Причешу ей шерстку гладко.

Гребешком приглажу хвостик

И верхом поеду в гости.

После этих слов «Лошадки» и «Наездники» изображают бег на месте.)

Хорошо!

А теперь поменяйтесь местами и поиграем еще раз. (2-3 мин.)

Воспитатель: Хватит скакать на разных лошадках. Гораздо веселее ехать всем вместе на одной лошадке. Садитесь в тележку, на коврик, вытяните ножки вперед, обопритесь руками о пол - и поехали!

(Дети выполняют упражнение со словами:

Поскакали, поскакали! (подпрыгивают вверх-вниз)

По кочкам, по кочкам, (качаются вправо-влево)

По ровненькой дорожке, (двигаются вперед-назад)

Тпру, приехали!)

Лошадка пощипала сочной травки на поляне и снова поскакала.

(Повторение упражнения.)

Лошадка напилась свежей воды из родника и поскакала дальше.

(Повторение упражнения.)

Как хорошо!

Почувствуйте прилив новых сил, почувствуйте, как бодрость и радость заполняют ваш организм. (3-4 мин.)

Воспитатель: Лошадка радостно заржала, а бубенчики на уздечке застучали, зазвенели.

Давайте это покажем. (Дети постукивают себя по груди пальчиками, кулачками и произносят звуки поочередно: / и / (сильно, пронзительно, рот в улыбке), затем - / о-о-о-о / (долго, протяжно).) (1 -2 мин.)

Воспитатель: Ребята, дальше наша лошадка скакать не может -впереди луг с высокой густой травой. Лошадка не видит тропинки. Она сбилась с пути. Давайте встанем друг за другом «паровозиком» и поможем лошадке, проложим тропинку через луг.

(Дети поворачиваются в затылок друг другу и двигаются, вперед, часто топя ступнями. Воспитатель встает впереди колонны и ведет ее «змейкой».

В заключение, колонна замыкается в круг.) (1-2 мин.)

Воспитатель: Посмотрите, ребята, пока мы ходили по лугу, все промокли от росы. Как это здорово! Прохладно, приятно и полезно. Давайте

отряхнем, друг друга от капелек росы и просушим. (Дети поколачивают пальчиками по спине впереди стоящего соседа.)

А теперь повернитесь в другую сторону и отряхните другого соседа.

(Повторение упражнения.)

Все просохли?

Хорошо! (1-2 мин.)

Воспитатель: Ребята, закройте глазки и мысленно оглядитесь по сторонам. Как красиво вокруг! Небо голубое, травка, как изумрудный бархат! Летают бабочки, щебечут птички. А кто это там? (Поет песенку-загадку:

Далеко, далеко

На лугу пасутся КО...

Откройте глазки. Кого вы увидели? (Кони, козы и коровы)

Правильно, коровы!

Пейте, дети, молоко,

Будете здоровы!

Хотите получить здоровье от коровки? Закройте рот и помычите, как коровки! (Дети протяжно произносят звук /м/с закрытым ртом.) Какое большое стадо! Хорошо! (1-2 мин.)

Воспитатель:

Если вы сегодня - стадо,

Значит я у вас - пастух.

И прошу иметь в виду - Стадо я домой веду!

(Дети топают пятками по полу.)

Воспитатель: Ну, вот мы и дома. Закончилось наше путешествие за здоровьем. Вам понравилось?

А если понравилось, тогда давайте поблагодарим наше тело, весь наш организм за работу и потанцуем. (Включается ритмичная музыка.)

Танцуют кисти рук, танцуют ножки, танцует все тело.

Хорошо!

Я желаю вам всем здоровья!

Ділова гра

Значення і використання здоров'язберігаючих технологій в дошкільному навчальному закладі»

Матеріали підготувала вихователь – методист ДНЗ № 5
Калиниченко Т. С.

На час проведення ділової гри педагоги розбиваються на дві команди. Інструктор з фізичної культури коротко говорить про здоров'язберігаючі технології, що проводяться в дитячому садку:

- Фізкультхвилинки,
- Рухова розминка,
- Пальчикові ігри,
- Логоритміки,
- Дихальні вправи,
- Масаж, ходьба по масажних доріжках
- Оздоровчі, лікувальні гри,
- Психогімнастика,
- Гімнастика після денного сну,
- Вправи для профілактики плоскостопості та формування правильної постави.

1 завдання: Командам пропонується записати завдання фізичного виховання.

Робота проводиться таким чином:

- Кожен педагог записує завдання самостійно,
- Завдання аналізує вся команда, вносячи необхідні корективи,
- Робота проводиться 15 хвилин. Після цього слід перевірка, в якій беруть участь всі педагоги. В результаті спільної роботи педагогами формулюються завдання фізичного виховання.

ЗАВДАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ:

Оздоровчі: охорона життя та зміцнення здоров'я дітей, сприяння правильному фізичному і психічному розвитку дитячого організму, підвищення розумової і фізичної працездатності.

Розвиваючі: розвиток рухів, формування рухових навичок і фізичних якостей (спритність, швидкість, сила, витривалість), формування правильної постави.

Освітні: Збагачення знань дітей про свій організм, здоров'я, про шляхи його зміцнення, збереження, відповідального ставлення.

Виховні: виховання позитивних рис характеру (сміливість, рішучість, наполегливість), моральних якостей (доброзичливість, взаємодопомога), волевих якостей (сила волі, вміння перемагати і програвати), формування звички до здорового способу життя, бажання займатися фізичними вправами (у тому числі не заради досягнення успіху, а для власного здоров'я).

Потім педагогам пропонується зробити повідомлення «Про пальчикової гімнастики і її значенні»:

Висновок: Вчені, які вивчають діяльність дитячого мозку, психіку дітей, встановили, що рівень розвитку мовлення знаходиться в прямій залежності від ступеня сформованості тонких рухів пальців рук. Виконуючи пальцями різні вправи, дитина досягає гарного розвитку дрібної моторики рук, що сприяє розвитку уваги, мислення, пам'яті, благотворно впливає на розвиток мовлення і готує руку до письма. Інтенсивний вплив на кінчики пальців стимулює приплив крові до рук. Це сприяє психоемоційній

стійкості й фізичному здоров'ю, підвищує функціональну діяльність головного мозку, тонізує весь організм.

Завдання 2: Командам пропонується пригадати 2-3 пальчикові ігри та продемонструвати їх (для всіх вікових категорій).

Повідомлення «Фізкультхвилинки для дошкільнят»

Висновок: Фізкультхвилинки застосовуються з метою попередження стомлення на заняттях, пов'язаних з тривалим сидінням в одноманітній позі, що вимагають зосередженої уваги і підтримки розумової працездатності дітей на хорошому рівні.

Завдання 3: Командам пропонується продемонструвати фізкультхвилинки:

Повідомлення «Дихальна і звукова гімнастика»

Висновок: Від дихання багато в чому залежать здоров'я людини, її фізична і розумова діяльність. Тренованість дихальної мускулатури визначає фізичну працездатність людини. Легкі є не тільки органом дихання, але і виділення, регуляції температури тіла.

Вони так само беруть участь у виробленні фізіологічно активних речовин, що беруть участь в процесі згортання крові, обміну білків, жирів і вуглеводів. Саме тому дихальна гімнастика відіграє величезну роль в загартовуванні й оздоровленні дітей.

Завдання 4 Командам пропонується назвати види масажу

Повідомлення «Види масажу та його значення»

(Точковий (профілактичний, знеболюючий); самомасаж всіх частин тіла, ходьба і біг по масажним доріжках (різних видів поверхонь), з використанням масажерів).

Висновок: Масаж сприятливо впливає на емоційний стан дітей, знижує захворюваність, а так само збагачує досвід дітей вправами, для самостійних занять з метою зняття втоми і напруги.

Завдання 5 Пригадати оздоровчі ігри

Повідомлення «Оздоровчі ігри»

Висновок: У результаті використання оздоровчих і лікувальних ігор, ми не тільки зміцнюємо здоров'я дітей, але і сприяємо всебічному гармонійному фізичному і розумовому розвитку, формуванню необхідних навичок координації рухів, правильної постави, спритності та сміливості.

На закінчення гри можна підрахувати очки, набрані командами за завдання.

«Качалка» (зміцнює м'язи тулуба і кінцівок, м'який вплив на функції вестибулярного апарату, координація рухів);

«Обруч» (тренує гнучкість хребта, сприяє концентрації уваги);

«Чапля» (тренує вестибулярний апарат, розвиває здатність концентрації уваги, піднімає настрій);

«Східний офіціант» (розвиток координації рухів, рівноваги, зміцнення м'язового «корсета» хребта).

ВИСНОВОК: «Щоб бути здоровим, треба оволодіти мистецтвом його збереження і зміцнення. Цьому мистецтву і повинна приділятися якомога більше уваги в дошкільному закладі ». / З.І.Береснева /.

Використання здоров'язберігаючих технологій в дошкільному закладі має величезне значення в процесі оптимізації рухової активності, сприяє різнобічному розвитку, зміцненню здоров'я дітей, оволодінню навичками самооздоровлення.

Додаток № 1 «Пальчикова гімнастика»

Рух пальців і кистей рук дитини мають особливе розвиваючі вплив. Вплив мануальних (ручних) дій на розвиток мозку людини було відомо ще в II столітті до нашої ери в Китаї. Фахівці стверджували. Що ігри за участю рук і пальців (типу «Сорока-білобока» та ін) призводять до гармонійні відносини тіло і розум, підтримують мозкові системи в чудовому стані. Японський лікар Намікосі Токудзіро створив оздоровлюючу методику впливу на руки. Він стверджував, що пальці рук наділені великою кількістю рецепторів, що посилають імпульси в центральну нервову систему людини.

На кистях рук розташовано безліч акупунктурних точок, масажуючи які можна впливати на внутрішні органи, що рефлекторно з ними пов'язані. За насиченістю акупунктурними зонами кисть не поступається юшці і стопі. Східні медики встановили, що масаж великого пальця підвищує функціональну активність головного мозку, вказівного пальця - позитивно впливає на стан шлунку, середнього - на кишечник, безіменного - на печінку і нирки, мізинця - на серце.

У Китаї популярні вправи долонь з кам'яними і металевими кульками. У Японії широко використовуються вправи для долонь і пальців з волоськими горіхами. Прекрасне оздоровлюючу і тонізуючу дію надає перекочування долонями шестигранного олівця.

Талантом нашої народної педагогіки створені гри «Ладоньки», «Сорока-білобока», «Коза рогата» і ін Багато хто бачить в них розважальне, а не розвиваюче, оздоровлюючі впливу. Прості рухи рук допомагають прибрати напругу не лише із самих рук, але й з губ, знімають розумову втому. Вони здатні поліпшити вимову багатьох звуків, а значить - розвивати мову дитини. Розвиток тонких рухів пальців рук передуює появі артикуляції складів.

Вважається, що вправа «Браслет» (розтирання зап'ястя), «Млин» (пальці злегка зчеплені, великі пальці зображують млин) покращують лімфоток (циркуляцію крові). Поліпшення лімфоток сприяє підвищенню імунітету.

Знайдемо «Точку праці». Стисніть руку в кулак, безіменний палець показує її положення. Вправи на цій точці підвищують працездатність. Вправи зі всією кистю «струсити воду з рук» і ін допомагають розслабитися.

Рекомендації з проведення: Вправи виконуються в повільному темпі, (від 3 до 5 разів) спочатку однією, потім іншою рукою, а на завершення - двома руками разом

1. Бобик, Бобик, славний пес (обертання кулаком)
Білий лобик, чорний ніс (показати на обличчі)
Бобик, Бобик, лапу дай! (Витягнути руку вперед)
Сядь на килимок і не лай! (Погрозити пальчиком)

2. Стоїть в полі Теремок, на дверях весить замок (пальці рук з'єднані будиночком)
Як же нам замок відкрити і звірів туди впустити. (Розвести великі пальці)
Це - зайчик, (вказівний і середній - підняти, решта стиснути)
Це мишка, (пальці стиснуті в кулак, мізинець підняти угору)
Це їжачок, (долоні з'єднати, пальці розвести)
Це ведмедик (руки біля голови, пальці зігнуті)
Стоїть у полі теремок, він не низький, не високий (плескати в долоні)

3. ми ділили апельсин (обертання кулаком)
Багато нас, (розвести пальці)
а він один (всі пальці в кулак, вказівний вгору)
Ця часточка для їжака (загинати пальці, починаючи з мізинця)
Ця часточка для чижа
Ця часточка для зайчат
Ця часточка для більчат
Ця часточка для бобра
А для вовка шкірка (одна рука опущена вниз пальці разом, інша гладить зверху вниз)
Він сердитий на нас біда (руки з'єднати у зап'ястя, пальці імітують зуби)

Розбігаються, хто куди (пальці «тікають»)

Додаток № 2 «Фізкультхвилинки для дошкільнят»

Для повноцінного фізичного розвитку та зміцнення здоров'я дітей необхідний особливий руховий режим, що відрізняється різноманітністю форм фізичного виховання. Однією з таких форм є фізкультурні хвилинки.

Мета проведення фізкультурної хвилинки - підвищити або утримати розумову працездатність дітей на заняттях, забезпечити короткочасний активний відпочинок для дітей під час занять, коли значне навантаження випробовують органи зору і слуху; м'язи тулуба, особливо спини, що знаходиться в статичному стані; м'язи кистей рук. Розумова втома розпізнається, перш за все, по зниженню уваги. В результаті статичної напруги у дитини сутулюється спина, опускаються плечі, сповільнюється кровообіг. Що призводить до порушення постави, негативно позначається на роботі життєво важливих функцій організму, в результаті негативно

відбивається на здоров'ї дошкільника. Фізкультхвилинки як форма активного відпочинку під час малорухливих занять застосовується для дітей всіх вікових груп.

Виходячи з цього, для фізкультурної хвилинки складають комплекс, що включає в себе 3-4 простих вправи для великих груп м'язів (ніг, рук, плечового пояса, тулуба), що активізують дихання і кровообіг. Виконуються вони протягом 1,5-2 хвилин.

Для малюків пропонуються вправи подразжально-імітаційного характеру - як пташки п'ють водичку, як крапає дощик, падають листочки ... Тривалість фізкультурних пауз, на відміну від фізкультурних хвилин, трохи довше. Крім гімнастичних вправ в комплекси фізкультурних пауз корисно включати малорухомі ігри, розваги. Вправи підбираються за тим же принципом, що і в фізкультминутках, з тією лише різницею, що їхня кількість збільшується до 5-8.

І фізичні вправи, і ігри повинні бути добре знайомі дітям. Щотижневі комплекси фізкультхвилинок оновлюються, збагачуються новими рухами, або замінюються повністю. Виконання вправ фізкультхвилинок з посібниками або дидактичним інвентарем підвищує інтерес до занять, покращує якість їх виконання, сприяє формуванню правильної постави.

Діти дошкільного віку, виконуючи вправи, не вміють правильно поєднувати рухи з ритмом дихання, часто затримують дихання. Віршовані фізкультхвилинки допомагають вирішити ці проблеми. На ефективність проведення фізкультхвилинок впливає якість і глибоко продумана попередня робота педагога з підготовки необхідних посібників та інвентарю, які допоможуть проводити комплекс жваво, емоційно, цікаво. Музичний супровід (бубон, барабан, фортепіано, аудіозаписи) залишить незгладимий слід в пам'яті дітей і сприятиме найбільш яскравому сприйняттю рухів.

«Гармонія в кольорі - гармонія в душі - гармонія в русі - гармонія в житті» - відомий постулат японських педагогів. Ми спробуємо добитися цієї гармонії, грамотно використовуючи різнокольорові фізкультхвилинки. У кожного кольору є свої специфічні властивості і сила. Поганих квітів не існує. Перед початком різнокольорових фізкультурних хвилинок ефективно використовувати сюрпризні момент. Спочатку дайте дітям насолодитися кольором, а потім пропонуйте вправи.

Червоний колір - колір сили. Це колір вогню, жаги до життя, швидкості. Червоний колір дає енергію, активізує і збуджує. Червоний колір може допомогти активно перебороти життєві перешкоди, підвищує працездатність і витривалість, покращує настрої.

Помаранчевий і м'який персиковий надає сприятливу дію на замкнених і недовірливих дітей.

Помаранчевий сприяє оптимізму, відкритості, емоційної врівноваженості, довірі і почуттю єднання.

Жовтий - тонізуючий колір. Цей колір сповнений радості і оптимізму. Жовтий стимулює інтелект і товариськість. Він пов'язаний з розумовими здібностями, організованістю, увагою до деталей, дисципліною.

Зелений колір - колір природи, вічного оновлення та безсмертя.

Він викликає почуття врівноваженості, гармонії, спокою і надії, допомагає розсіювати негативні емоції. Ефективно дію зеленого при головних болях, стомлення очей і порушеннях зору.

Блакитний - це колір емоційності, колір спілкування. Блакитні тони справляють враження легкості, легкості, чистоти. Блакитний колір заспокоює душу.

Це особливо важливо для дітей, які страждають страхами і нав'язливими ідеями.

Він також зменшує емоційну біль, протидіє жорстокості і брутальності.

Синій - колір душевного спокою, він пов'язаний з самоаналізом і самозаглиблення.

Синій припускає м'якість, терпіння і самовладання. Як болезаспокійливий засіб діє сильніше блакитного. Синій колір очищає душу, надихає на творчість, служить провідником в таємничий світ інтуїції. Синій являє собою силу розуму, ясність думки.

Коричневий - колір землі. Це колір захисту, колір - захисник. Коричневий символізує надійність і міцність. Позитивні якості коричневого кольору - це цілісність, надійність, поміркованість, впевненість в собі і здоровий глузд.

Негативні властивості коричневого: розчарування, невдоволення, депресія, нав'язливі ідеї руйнування.

Білий - колір очищення та божественності.

Білий здатний стати великим зціляючим кольором. У багатьох народів білий сприймається як символ життя і добра.

Білий - творення, чорний - руйнування. *Чорний* - це абсолютне поглинання всіх кольорів, це спокій і тиша. Існують так само сірі, строкаті, срібні і золоті фізкультхвилинки, а так само лісові, математичні, фізкультурні.

1. (Червона) Наші червоні квітки розпускають пелюстки.

(Плавно підняти руки вгору)

Вітерець ледве дихає, пелюстки колише.

(Хитання руками вліво, вправо)

Наші червоні квітки закривають пелюстки,

(Присіли, сховалися)

Головою хитають *(нахил голови вправо, вліво)*

Тихо засипають *(закрити очі)*.

2. (Фізкультурна) Крутимо млин вперед, а потім навпаки.

(Обертання руками вперед і назад)

Нахилилися будемо все, ніби стрибаємо в басейн.

(Нахили вперед, руки назад)

А потім прогнемося, гарненько розімнемося.

(Нахили назад, руки на пояс)

І пострибати нам пора, ми не стрибали з ранку.

(Стрибки на місці)

Крок на місці в ув'язненні. Це теж вправа.

(Ходьба на місці)

Руки до верху потягнули, ось як славно відпочили.

(Руки вгору - вдих, руки опустити - видих).

Додаток № 3 «Дихальна і звукова гімнастика»

Від дихання багато в чому залежать здоров'я людини, її фізична і розумова діяльність, наприклад: частота дихання і дихання поперемінно через праву і ліву ніздрю впливають на функції мозку.

Правильне носове дихання сприяє тренуванню дихальної мускулатури, покращує місцевий кровообіг, оберігає від переохолодження, сухості і інфікування слизової оболонки носа. Тренованість дихальної мускулатури визначає фізичну працездатність людини. Легкі є не тільки органом дихання, але і виділення, регуляції температури тіла.

Додаток № 4 «Види масажу»

Важливе значення в оздоровчій роботі має загартовування. Одним з ефективних елементів загартовування є масаж. Точковий масаж зародився близько 5 тисяч років тому на Далекому Сході. Тоді було встановлено, що роздратування певних зон шкірного покриву, «життєвих» або, як зараз кажуть біологічно активних точок, викликає відповідну реакцію на рівні певного органу. Всього таких точок налічується близько 700. але найбільш часто використовуються лише 150. При натисканні на ці точки, як правило.

Виникають больові відчуття, ломота, розпирання, оніміння. Ця особливість є критерієм правильності знаходження точки при застосуванні точкового масажу.

При точковому масажі масажуються біологічно активні точки, розташовані на різних ділянках тіла людини. Вплив на точку покращує енергетичний баланс організму. Стимулює або навпаки заспокоює автономну нервову систему, регулює живлення тканин, знімає нервову і м'язову напругу і біль. Методика проведення точкового масажу.

Перед масажем потріть руки, щоб їх зігріти. Тиск проводиться подушечками великого і середнього пальця, можна допомагати та іншими пальцями. Рух пальця може бути обертальним (за годинниковою стрілкою) або вібруючим. Тривалість масажу кожної точки 3-5 хвилин.

Масаж вушних раковин (аурикулярний масаж) і масаж носа корисний зокрема для поліпшення роботи органів дихання і для захисту організму від простудних захворювань.

Інтенсивний вплив на кінчики пальців стимулює прилив крові до рук. Це сприяє психоемоційної стійкості і фізичному здоров'ю. Підвищує функціональну діяльність головного мозку, тонізує весь організм.

Найпростіший спосіб точкового масажу - це катання по підлозі м'яча, палиці стопами ніг; ходіння по масажних доріжках, використання масажерів для ніг і спини. Ці вправи позитивно впливають на діяльність майже всіх систем організму. Ці вправи не тільки для профілактики плоскостопості, в результаті масажу ніг зміцнює захисні сили організму, підвищує опірність організму до застуди, м'язи менше втомлюються при навантаженні.

Масаж сприятливо впливає на емоційний стан дітей, знижує захворюваність, а так само збагачує досвід дітей вправами, для самостійних занять з метою зняття втоми і напруги.

«Буратіно малює квітка, ялиночку, сонечко» (масаж шийних хребців - нахили, обертання головою).

«Рейки, рейки, шпали, шпали...» (масаж спини: рухи пальцями на спині у відповідність з текстом).

Додаток № 5 «Оздоровчі ігри»

Ігри цієї серії призначені для профілактики втоми, викликаного інтенсивними інтелектуальними навантаженнями. Крім релаксаційної функції вони виконують комунікативну, розважальну і виховну функції. Фізичні і психічні компоненти в оздоровчих іграх тісно взаємопов'язані.

Вони зміцнюють різні групи м'язів, тренують вестибулярний апарат. Сприяють профілактики порушення зору і постави. Невимушеність обстановки, свобода імпровізації, можливість відступу від заданих правил, нескінченність варіацій, націленість педагога на створення у дітей емоційного підйому, відсутність програли - все це створює у гравців стан психологічного комфорту.

Організація оздоровчих ігор не вимагає спеціальної підготовки майданчика або особливого обладнання. Ігри можуть проводитися, як індивідуально, так і колективно. Спостерігаючи за тим, як діти виконують забавні ігрові завдання, можна певною мірою оцінити їх рівень фізичної підготовленості, ступінь розвитку фізичних якостей, рівень зрілості нервових процесів.

Спостереження за дітьми дадуть достатню інформацію про необхідність і характер індивідуальної роботи з ними.

Наприклад, при проведенні гри «Чапля» виразно видно у кого з дітей порушена функція статичної рівноваги. По амплітуді кругових рухів тулуба при проведенні гри «Обруч» легко оцінити гнучкість хребта.

Тривалість ігор залежить від їх змісту і може варіювати від одного до двох хвилин. Загальна тривалість ігор - в середньому становить 4-6 хвилин. Проводити ігри можна як з музичним супроводом, так і без нього. Але оскільки ігрові завдання обмежені за часом, потрібен чіткий різкий звуковий сигнал. Ігри, не повинні часто повторюватися, щоб діти не втратили до них інтерес. Тому в «арсеналі» педагога повинно бути багато ігор. Особливих вікових вимог до оздоровчих ігор немає.

«Гойдалка» (Дитина сідати на килим, згинайте ноги в колінах і охоплює їх руками. Потім перекочується до положення лежачи на спині і робить кілька качательних рухів на спині).

«Чапля» (Діти повинні праву ногу зігнути в коліні, розгорнути її на 90° по відношенню до лівої і притиснути ступню до стегна лівій нозі, як можна вище. Руки на пояс, закрити очі. Необхідно простояти як можна довше.)

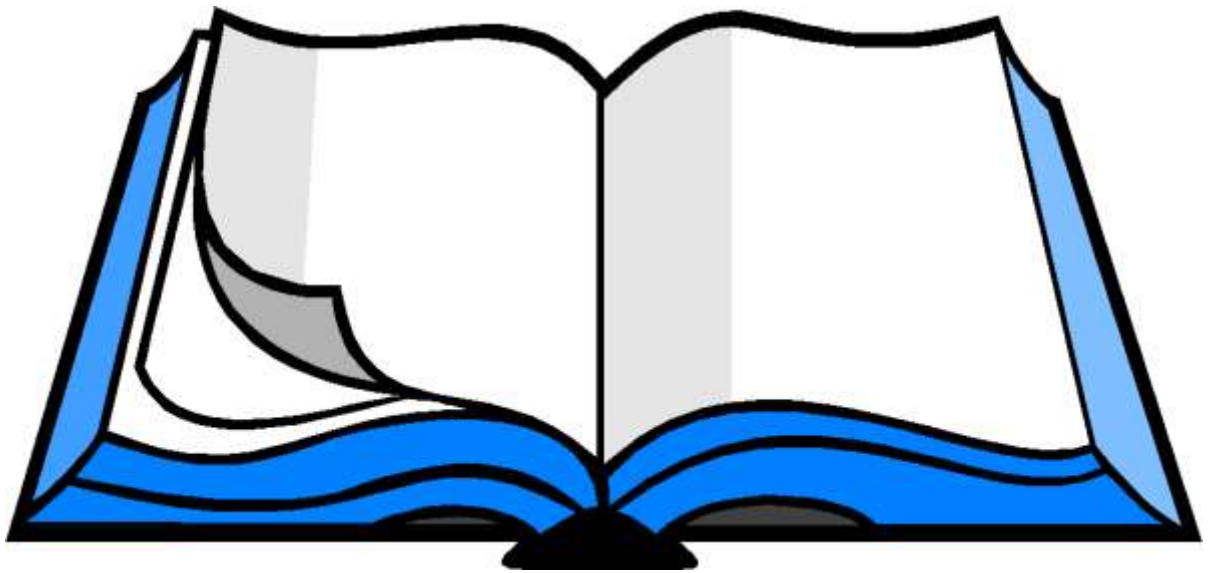
«Обруч» (Діти повинні робити кругові рухи тулубом як можна швидше, щоб не впав обруч.)

«Східний офіціант» (Дитина повинен прийняти правильну поставу, покласти на голову кубик (мішечок, книгу) і йти вперед. Виграє той, хто пройде довше всіх і не упустисть предмет. Можна ходити приставним кроком вліво-вправо

Використані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні.
2. Вільчновский Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. – Львів.- 1998р.
3. Денисенко Н. Основні засади організаційної роботи з фізичного виховання дітей // Дошкільне виховання. - 2001. - № 11. - С. 25-27
4. Дмитренко Т.Г. Теорія методика фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку. - К.,1974р.
5. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі: інструктивно-методичні рекомендації // Дошкільне виховання. - 2004. - № 10. - С. 5-7
6. Хохлаєва Д.В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. - К., 1979р.

*Організація методичної роботи
в дошкільному закладі з пізнавального розвитку
дітей 5- річного віку*

Над темою працювали:

Окунь Т.Т.

Зеніч Т.В.

Зубко А.Р.

Карамушко Н.В.

Григорчак І.В.

Слободянюк О.М.

Чаюн О.М.

Зміст

- I. Актуальність проблем розвитку пізнавальних процесів дітей 5 річного віку та шляхи її вирішення.
- II. Практична частина. Форми організації методичної роботи в дошкільному закладі з розвитку пізнавальних здібностей дітей.
 - 2.1 Семінар – практикум: «Стимулювання розвитку пізнавальної активності дітей»
 - 2.2. Консультація: Формування пізнавальних інтересів дітей під час проведення екологічних ігор з дітьми дошкільного віку
 - 2.3 Консультація: «Сенсорне виховання у системі навчально – виховної діяльності»
 - 2.4. Ділова гра: «Пізнавальна активність та рівні пізнавального розвитку старших дошкільників»
 - 2.5. Консультація: «Пізнавальна активність старших дошкільнят»
- III. Використані джерела

Актуальність проблем розвитку пізнавальних процесів дітей 5 річного віку та шляхи її вирішення.

«Від того, яке було дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що ввійшло до її розуму і серця з навколишнього світу,- від цього значною мірою залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк».

В.Сухомлинський

У системі освіти дошкільного навчального закладу важлива роль належить підготовці дітей до подальшого якісного засвоєння знань, умінь та навичок на етапі шкільного навчання. Дошкільний навчальний заклад має створити умови для повноцінного інтелектуального та духовного розвитку своїх вихованців. Вирішення цих важливих завдань великою мірою залежить від особистості вихователя як ключової фігури дошкільної ланки системи освіти, зокрема і від його стилю спілкування з дітьми. Його поведінка, ставлення до своїх вихованців, їх успіхів і невдач, вміння підтримувати інтерес, активність й заохотити кожного з них в процесі спілкування справляють величезний вплив на їх особистісний розвиток загалом та пізнавальну сферу зокрема. Результативність такого спілкування великою мірою визначається умінням вихователя застосовувати особистісно-орієнтовану модель при здійсненні завдань навчання і виховання.

Актуальність проблем своєчасного розвитку пізнавальних процесів стала особливо гострою.

Батьки шестирічних першокласників разом з дитиною звикають до вимог, що пред'являє школа. Геніальна дитина, що вражала усіх своїми розумовими здібностями в дитячому садку, раптом починає повільно мислити, погано запам'ятовувати, стає неухважною, і взагалі вчиться не зовсім добре, як очікували батьки. У чому ж причина таких змін?

Однією з причин подібних метаморфоз є недостатній розвиток пізнавальних процесів, а саме: розвиток мислення, уяви, пам'яті, уваги, сприйняття, довільності, мовлення. Те, що кожному маляті дає матінка природа необхідно підкріплювати і розвивати, в іншому випадку всі ці процеси вчасно не розвинуться, і надалі дитина буде відчувати труднощі в процесі навчання. У дошкільному віці нам необхідно допомогти дитині підготувати фундамент для шкільного навчання, розвинути, зміцнити такі пізнавальні процеси як мислення, уява, відчуття, пам'ять, особливу увагу приділити тонкій моториці дитини, а значить і розвитку мовлення.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що вплив стилю спілкування дорослого з дитиною на її особистісний розвиток, зокрема

емоційну сферу, був предметом вивчення науковців. І розкрито вплив стилю спілкування на ставлення дитини до дорослого в ігрових та навчальних ситуаціях. Проте найбільш багатогранно проблема спілкування та його вплив на психічний розвиток дитини дошкільного віку розкрита у працях відомих дослідників.

Сучасний дошкільний навчальний заклад - це місце, де дитина має здобувати досвід широкої емоційно - практичної взаємодії з дорослими та однолітками в найбільш значущих для її розвитку сферах життя. Саме в дитячому садку, в якому дитина реалізує своє право на індивідуальний розвиток, украй важливим є особистісно орієнтований підхід до розвитку і виховання дитини.

Програма розвитку дітей дошкільного віку «Я у світі», відкриває можливість працювати над індивідуальним розвитком кожної дитини та застосовувати в роботі інноваційні педагогічні технології. Також спонукає вихователів розкривати свій творчий потенціал, креативність у підходах до вибору форм і методів розвитку пізнавальної активності дошкільника. Пізнавальний розвиток дитини здійснюється в процесі пізнавальної діяльності за напрямками («У світі природи», «У світі предметів», «У світі людей», «У світі чисел і цифр», «У світі форм і величин», «У світі простору і часу»), та забезпечує розвиток пізнавальних процесів (сприйняття, пам'яті, уваги, уяви, мислення) та розвитком розумових операцій (аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння, класифікації та ін.).

Глибокі знання теоретичних основ педагогіки і психології, ґрунтовна педагогічна озброєність - дають педагогові можливість глибше усвідомити закономірності розвитку дитини, створюють передумови для ефективного розв'язання завдань сучасної освіти.

Тому плануючи роботу з кадрами, необхідно використовувати сучасні форми, методи і прийоми активізації пізнавальної діяльності педагогів (педагогічні тренінги, ігротеки, банки ідей, методичні скарбнички, тощо), які активізують учасників, дають можливість різнобічно підійти до вивчення тих чи інших питань, більш легко запам'ятати матеріал, використати асоціативні підходи.

Пізнавальну активність у дошкільнят вихователям рекомендується реалізовувати :

- під час проведення занять;
- при організації гурткової роботи;
- при проведенні спостережень і екскурсій в природу та соціум;
- в пізнавально-розвивальних бесідах;
- в дидактичних, конструкторсько-будівельних та настільних іграх;
- при проведенні дослідницької діяльності та експериментування в повсякденному житті;
- в театралізованій діяльності, іграх-драматизаціях;
- пізнавально-ігрова діяльність з піском (Сенд Плей)

При цьому пріоритетного значення надається самостійній діяльності дітей, тобто фонду «можу». Разом з тим формування фонду «можу»

відбувається насамперед завдяки організованій діяльності, яку ініціює і проводить педагог.

Однією із форм організації навчально-пізнавальної діяльності є заняття такі як:

- Комбіновані – застосовується певна комбінація наочних, словесних і практичних методів, різних засобів навчання – ігор, вправ, предметів, ілюстрацій, наочності, літературні і музичні твори.

- Ігрові – весь спектр занять розв'язую за допомогою спеціально підібраних іграх (дидактичних, рухливих, театралізованих, конструктивно-будівельних...).

- Сюжетно-ігрові - більш насичені ігровими ситуаціями, сюрпризними моментами, імітаціями.

- Домінантні – приділяю більше уваги якомусь питанню, проблемі, розділу, тобто роблю акцент на якомусь виді діяльності з дітьми

На заняттях – спостереженнях, заняттях – екскурсіях, заняттях - подорожах використовую хвилинки «милування», хвилинки «прислухування», хвилинки «роздуми».

Якісно новий рівень синтезу знань дітей – це інтегровані заняття, інтегровані курси, які об'єднують навколо певного заняття чи теми різномірні знання.

Синтез цих знань дозволяє досягти різнобічного розгляду об'єкта, показати взаємозв'язок явищ, інтенсивно формувати у дитини розумові операції аналізу, порівняння, узагальнення тощо. Особливо це важливо для розвитку світоглядних, людинознавчих, екологічних, комунікативних умінь, понять.

Інтегровані заняття – найбільше поширені у практиці роботи дошкільних закладів освіти. Особливого значення при плануванні має формування значущої для дітей мотивації пізнання і навчання, яка і скеровуватиме пізнавальну активність малюків, стимулюватиме розвиток їхніх пізнавальних інтересів і почуттів. Основою такого підходу є природна допитливість дошкільників, тому дуже важливо формувати мотивацію пізнання, яка є розвитком пізнавальних інтересів, це спонукає мене проводити цікаві заняття, кожного разу по різному, під час групового навчання забезпечую диференційований та індивідуальний підхід, що дає мені змогу викликати у дітей стійкий інтерес, поступово формувати у них звичку і потребу пізнавати.

Проте в інтегрованих заняттях є небезпека, коли їх перетворюють у мозаїку формально об'єднаних за зовнішніми ознаками різномірних знань. Краще за все інтегруються такі розділи програми, як-от: ручна праця, ознайомлення з довкіллям, музичне виховання, художня література, ознайомлення з природою, образотворче мистецтво.

Одним із таких шляхів вбачається проведення занять в дошкільному закладі на основі інтеграції змісту, відібраного з кількох предметів і об'єднаного навколо однієї мети. Це об'єднання спрямоване на посилення інформаційного змісту та емоційне збагачення сприймання мислення і

почуттів дітей завдяки залученню додаткового цікавого матеріалу, що дає можливість з різних боків пізнати явище, поняття, що вивчаються, досягти цілісності знань дітей.

Інтегрування навчального матеріалу з таких розділів:

Розділ програми	Інтеграція
Грамота	Ознайомлення з навичками музики, малювання
Розвиток мовлення	Художня література Малювання Ознайомлення з навколишнім світом Музика Народознавство
Математика	Ознайомлення з навколишнім світом, Трудове навчання, Малювання, фізичне виховання
Музика	Художня література Малювання, ознайомлення з навколишнім світом, фізичне виховання
Художня література	Мовленнєве спілкування, малювання, природознавство, музика, народознавство, етика
Малювання	Музика, розвиток мовлення, художня література

При організації творчої діяльності з дітьми використовуються найрізноманітніші матеріали, предмети, використання яких, на перший погляд, в даній роботі здається неймовірним. Відмічено, що саме нестандартне використання предметів в певних видах діяльності викликає найбільший подив і захоплення у дітей, активізує їх психічні процеси та схвалюється батьками.

Практична частина
Форми організації методичної роботи в дошкільному закладі з розвитку пізнавальних здібностей дітей.

Семінар - практикум
«Стимулювання розвитку пізнавальної активності дітей»

Зацікавлене ставлення до навколишнього світу, прагнення якомога повніше пізнавати його, дізнаватися про невідоме — та цінна якість, яка багато в чому зумовлює ефективність уміння, а згодом і професійної діяльності людини. Саме пізнавальна активність, сформована в період дошкільного дитинства, є потужною силою, що рухає пізнавальний розвиток особистості протягом усього життя.

Мета: ознайомлення учасників із поняттям «пізнавальна активність», із особливостями розвитку її в дошкільному віці; оволодіння елементарними прийомами релаксації; формування навичок групової взаємодії.

Хід заняття

Привітання

Мета: підготовка учасників до роботи, створення позитивної атмосфери, хорошого настрою, сприяння згуртованості групи.

Психолог вітається з групою і просить на аркуші по вертикалі написати власне ім'я, а навпроти кожної літери — риси свого характеру, що починаються на цю букву. Далі учасники вітаються і зачитують написане. Наприклад: «Привіт, я—Надія, тому надійна, активна, добра, інтелігентна, яскрава».

Рефлексія:

Що ви відчували?

Що вам дало виконання цієї вправи?

Ознайомлення з темою

Психолог. За допомогою попередньої вправи ми трохи більше пізнали себе, а сьогодні дізнаємося про розвиток пізнавальної активності дітей.

Обґрунтування актуальності теми

Сучасне життя, як ніколи раніше, потребує від людини вміння оперативно і мобільно орієнтуватися в навколишньому світі. Тому перед освітянами постає завдання виховувати не лише творчу, всебічно розвинену особистість, але й спроможну освоювати принципово нові сфери та види діяльності, активну в пізнанні. Як зробити такий процес успішним? Сьогодні ми спробуємо відповісти на це запитання.

Вправа «Перетворення»

Мета: самопізнання та самовираження за допомогою метафоричних засобів; сприяння згуртуванню колективу.

Психолог. Щоб більше себе пізнати, виконаємо вправу «Перетворення». Кожен учасник витягує аркуш із надписом, читає його і продовжує речення. Наприклад: «Якби я був(ла) книжкою, то...», «Якби я був машиною, то...», «Якби я був стихією, то...» тощо.

Рефлексія:

Що ви відчували, коли асоціювали себе з тим чи іншим предметом?

Чи сподобалася вам вправа?

Мозковий штурм

Мета: визначення терміна «пізнавальна активність».

Психолог. Подумайте і запишіть на аркушах, що таке «пізнавальна активність». (Психолог прикріплює аркуші з надписами до плакату, на якому великими літерами написано «пізнавальна активність», і зачитує написане.)

Інформаційне повідомлення «Пізнайки навколо нас»

На четвертому році життя дитина із задоволенням починає наслідувати дорослих, виконуючи дії, що носять орієнтувально-випробувальний характер: хоче розглянути предмет, заглибитися в нього, бажає все знати. Вона пізнає предмет, відчуває новизну — дивується. Дитина прагне до всього доторкнутися рукою, покуштувати, роздивитися, дізнатися. Вона не встигає в усьому розібратися, тому ставить багато запитань. Починається період «чомучок».

Часто, недослухавши відповіді, малюк ставить нове запитання або починає займатися іншою справою. Деякі діти запитують про предмет, який їх цікавить, але не зосереджуються на ньому тривалий час. Їхню увагу привертають яскраві речі. Виникає потреба їх узяти, а розглянувши отримане, задовольнивши свою цікавість, малюки забувають про речі. Відбувається розвиток відчуттів, сприйняття дійсності. Дитина швидко і правильно розуміє те, що їй говорять, реагує на новизну ситуації. Вона вільно маніпулює різними речами. Під час найпростіших дій у неї виникає потреба пізнавати нове, отримуючи позитивні емоції. Дитина виявляє початкові форми дослідництва: вчиться формулювати запитальні речення, прагне здобути інформацію, визначає мету своїх дій відповідними словами: «піду», «намалюю», «побудую» тощо, вміє аналізувати об'єкти — порівнює одну або дві ознаки, П'ятий рік життя

На п'ятому році життя дуже важливо підтримувати всі дитячі «де?», «чому?», «куди?», «коли?». Здатність дивуватися — ґрунт для виховання інтересу до знань. Спробуйте дізнатися, які інтереси в дітей: постійні, глибокі, різнобічні чи поверхові. Схвалюйте їх, якщо вони не задовольняються простою констатацією, а хочуть дізнатися, чому саме так, а не інакше. Спрямовуйте увагу дітей на певні об'єкти. Нехай вони вчаться порівнювати, шукати подібне і відмінне, відображати відношення між предметами та їх частинами.

На основі власних бажань і накопичених знань діти можуть глибше проникати у світ речей, розкривати приховані сторони явищ, установлювати зв'язки, що існують між різними явищами. Вихователь має

створювати пізнавальні ситуації для розвитку мислення, мовлення, пам'яті дітей; стежити, чи вміють діти вислуховувати завдання до кінця, чи виконують його послідовно, не кваплячись, якісно, зосереджуючись на головному. Варто разом зробити висновок, що важливо схоплювати головне, істотне. Радимо частіше використовувати словесні вказівки, пояснення, а не показ дій. Нехай діти самостійно виконують завдання, включають мислення.

Разом із дітьми узагальнюйте отримані знання, заохочуйте їх розмірковувати про суть предмета й інтерес до нього загалом. Виявляйте і підтримуйте стійку допитливість вихованців, прояв їхніх здібностей.

Шостий рік життя

На шостому році життя настає той час, коли діти реалізують свою активність у пізнанні через діяльність. Необхідно простежити, чи застосовують вони при цьому вольові зусилля та власні знання. Створіть проблемні ситуації, в яких діти займатимуться цілеспрямованою пізнавальною діяльністю: скажімо, шукати певні відомості під час розв'язання завдання. На шостому році життя діти вже можуть самостійно шукати відповіді. Заохочуйте, щоб вони робили висновки, використовуючи власний досвід, аналіз ситуацій. Схвалюйте цілком закономірні логічні відповіді. Обов'язково підтримуйте ініціативу дітей висловлювати свої міркування, допомагайте їм робити правильні узагальнення як за змістом, так і за формою.

Дитина в цьому віці залюбки грає в дидактичні ігри, складає пазли, розв'язує логічні задачі, головоломки, знаходить вихід із лабіринтів, грає в дослідницькі ігри зі снігом, піском, водою. Експериментує з різними за властивостями матеріалами. Робить узагальнювальні висновки, аргументуючи свої думки. Підказує одноліткам розв'язок пізнавального завдання.

Вправа «Творча лабораторія»

Мета: формування навичок групової взаємодії.

За допомогою вибраних зі скриньки предметів (хмаринка, сонечко, квіточка) учасники діляться на 3 команди. Кожна команда отримує завдання:

Скласти коротку розповідь про дитину-«пізнайка» із запропонованих слів: перетворення, річка, гора, вихователь, усмішка, садок, природа.

Створити колаж, вирізавши фрази із журналів, які б характеризували дитину-«пізнайка».

Створити колаж із вирізаних ілюстрацій, картинок на тему «Я — дитина. Що мені допоможе навчитися пізнавати світ?».

Презентація

Рефлексія:

— Чи сподобалося вам працювати?

Вправа «Поплавок в океані»

Мета: релаксація учасників.

Психолог. Уявіть собі, що ви — маленький поплавок у великому океані... У вас немає компаса, карти, штурвалу, весел,.. Ви рухаєтеся туди, куди занесе вітер і океанська хвиля.

Велика хвиля може на деякий час накрити вас, але ви знову впливли на поверхню... Спробуйте відчуті ці поштовхи...

Відчуйте тепло сонця, краплі дощу, хвилі моря, що підтримують вас...

Які ще відчуття виникають, коли ви відчуваєтеся маленьким поплавком у великому океані.

Якщо відчуваєте страх, переконайте себе, що ви сильніші, ніж хвилі й вітер, ви не можете потонути. Ви знову і знову впливаєте з таємничих глибин, куди вас намагалася загнати стихія...

Зараз ви відчули себе так, як дитина, котра не навчилася пізнавати і потрапила у складний світ дорослого життя.

Вправа «Вихідний квиток»

Мета: підбиття підсумків. Учасники отримують «вихідний квиток», на якому записують:

нове, про що сьогодні дізналися;

корисне, що можна буде використати у практичній діяльності;

те, що хотілося б змінити.

Ритуал прощання

Психолог. «Щоб засвоїти знання, потрібно поглинати їх із апетитом», — стверджував відомий французький письменник Анатоль Франс. Із його думкою важко не погодитись. Мабуть, головне завдання підготовки дітей до життя й полягає в тому, аби сформувані в них цей «апетит», активізувати жадобу пізнання. А сьогодні я хотіла вам у цьому трішки допомогти. Що мені вдалося і не вдалося, побачу на вихідному квитку, який ви вкинете до поштової скриньки при виході.

знаходить зміни в об'єктах, цікавиться результатами своїх пошукових дій, пишається ними й очікує оцінки від тих, хто поряд.

На п'ятому році життя, пізнавши речі, які його оточують, малюк хоче більше про все дізнатися. Проста цікавість переростає в допитливість. Суть різних предметів пізнається нерівномірно. Малюк виділяє ті ознаки, які набули для нього найбільшого значення, описує предмет без будь-якої послідовності. Інколи дитина помиляється під час дій із предметами. Не прагнучи знайти причину, чому зламалася іграшка, намагається відновити її: трясє, стукає, перевертає, нахилляє, робить безліч хаотичних рухів. Дитині легше зробити що-небудь, аніж розповісти про зроблене. У деяких дітей спостерігаються розбіжності між тим, що вони роблять, виконуючи завдання, і тим, як пояснюють свої дії.

Часто дитина запитує: «А навіщо думати?». Для неї дорослий є джерелом різноманітних відомостей про навколишній світ. Дитина хоче бути такою самою: знати, вміти, робити. Нерідко діти цікавляться тим, що побачили по телевізору, почули по радіо чи з розмови дорослих, хизуються перед однолітками отриманою інформацією. В одних дітей інтереси відзначаються широтою, а в інших — глибиною. Вони по-різному

намагаються задовольнити свою цікавість:, або самостійно, або за допомогою дорослих. Незнання викликає смуток, розгубленість, негативні емоції.

На п'ятому році життя активна в пізнавальній діяльності дитина виявляє інтерес до того, що відбувається у групі та довкіллі; установлює причиново - наслідкові зв'язки між предметами та подіями; застосовує знання і досвіду різних видах діяльності, у нових умовах; задовольняє свої інтереси в діяльності, яку обирає самостійно, особливо, якщо діяльність нова та цікава. Малюк диференціює за допомогою аналізаторів різні властивості предметів і явищ навколишнього світу, досліджує об'єкти звичним для себе способом, експериментує з предметами, проводить досліди, пізнає зовнішні ознаки предметів, матеріали, з яких вони виготовлені, а згодом і внутрішні властивості, можливі дії тощо, здійснює різні дії, радіє з відкриттів, обґрунтовує власні міркування з елементами доведення, здійснює самостійний пошук на окремих етапах розв'язання проблеми, діє відповідно до мети, робить вибір, розширює та поглиблює знання про предмети. Інтерес дитини цього віку має пізнавально-оцінний характер. Вона вміє порівнювати, синтезувати, узагальнювати. Охоче і з радістю бере участь у відгадуванні загадок, проявляючи при цьому допитливість, уважність, спостережливість, пам'ять. Дитина сама вигадує загадки на теми з навколишнього світу.

Дитина шостого року життя не лише дивиться, але й бачить, не лише слухає, але й чує, намагається пізнати навколишній світ. Помітним стає н інтерес не до самого предмета, а до способу його використання, механізму побудови, призначення. Дитина роздивляється іграшки, намагається висунути дротики, пластинки, крутити коліщата зламаною авто, самотужки віднайти причину поломки. Вона вже може «на око» встановити співвідношення предметів за розмірами. Сприйняття дитиною свого оточення узгоджується з її практичними діями, що є фундаментом для формування різноманітних дій обстеження. Дитина спочатку розглядає об'єкт, а діяти починає після того, як подумки вже знайшла розв'язок. Дії від хаотичних переходять у пошукові, осмислені, проблемні, що є компонентом пізнавальної діяльності та показником її успіху. Якщо одні діти підходять до розв'язання завдання по-своєму, творчо, виявляють при цьому власне Я, ініціативність, самостійність, вольові зусилля, намагаються впоратися з труднощами, то інші бояться, що не зможуть виконати завдання самостійно. Їхня пізнавальна діяльність зводиться до простого копіювання. Часто діти експериментують, відповідаючи на свої запитання: «А що з цього буде?», «А якщо я зроблю по-своєму?» тощо. У такому віці вони вже можуть довго зосереджуватися на якомусь одному предметі й розглядати його, їм цікаво займатися тривалим пошуком.

У старшому дошкільному віці дитина приймає від дорослих і самостійно ставить пізнавальні завдання. Вона сконцентрована не діяльності, якою зайнята, виявляє готовність долати труднощі, складає план дій, активно здійснює пошуки рішення, самостійно приймає рішення та

готова відповідати за наслідки, добирає способи розв'язання завдання, досягає результату і перевіряє його, оцінює власні «можу», «не можу», «хочу», «не хочу», зважує «треба» й «хочеться», відрізняє головне від другорядного, наполегливо розв'язує проблему, доки не завершить розпочате, знаходить більше одного способу розв'язання проблеми, передбачає послідовність подій, переборює труднощі, які виникають, застосовує вольові зусилля, виявляє елементарні форми критичного мислення, творчої уяви, проявляє активність і уважність у діяльності.

Вправа «Дай пораду»

Мета: виявлення рівня поінформованості учасників про розвиток пізнавальної активності.

Психолог. За допомогою кольорів світлофора ділимося на 3 команди (жовтий, зелений, червоний). Кожна команда отримує завдання.

Написати рекомендації батькам із розвитку пізнавальної активності дітей 4-річного віку.

Написати рекомендації батькам із розвитку пізнавальної активності дітей 5-річного віку.

Написати рекомендації батькам із розвитку пізнавальної активності дітей 6-річного віку.

Презентація

Рефлексія:

Чи важко було працювати?

Інформаційне повідомлення «Рекомендації щодо розвитку пізнавальної активності у дітей дошкільного віку».

Зміст освітньої роботи дошкільного закладу, в якому виховується дитина, має враховувати її пізнавальні потреби. Педагоги з раннього віку починають розвивати пізнавальну активність малюків, знайомлячи їх із навколишнім світом. Ось деякі рекомендації для вихователів.

Консультація

Формування пізнавальних інтересів дітей під час проведення екологічних ігор з дітьми дошкільного віку

Поняття екологія, екологічна небезпека, екологічна криза стали звичними для кожного з нас. Загальновідомо, що екологічний стан довкілля за останні десятиріччя істотно погіршився, що значною мірою позначилося на здоров'ї людини, яке, як відомо, є високочутливим природним індикатором на будь-які екологічні зміни. Тому запорукою збереження життя на планеті стає життя людини в гармонії з природою. Сьогодні природну взаємодію порушено, і наслідки цього дисбалансу ми відчуваємо на собі, зокрема дедалі більше людей потерпає від алергії, зростає кількість вроджених патологій, для багатьох з нас – дорослих і дітей

– нормою життя стало постійне вживання ліків. Така ситуація дала поштовх розвитку відносно нової науки – екології людини, яка розглядає взаємодію нашого організму з довкіллям з погляду формування та забезпечення високого рівня здоров'я. Екологія людини – це розділ екологічних знань, який спрямовано на досягнення рівноваги й гармонії між людиною та соціоприродним середовищем її перебування.

У цьому контексті особливе місце посідає екологія дитинства. Цей розділ екології набуває державної ваги, адже відомо, що зовнішній вплив на організм, який активно формується, набагато інтенсивніший порівняно з впливом, якого зазнає організм дорослої людини. Тому саме здоров'я дітей є природним біологічним індикатором здоров'я народу.

Проблема збереження здоров'я дітей – складний комплекс екологічних, соціальних, духовних проблем, які тісно переплетені між собою, тож постає питання: хто здатний узяти на себе їх розв'язання? Виявляється, система освіти. Лише вона може робити це щодня, охоплюючи весь контингент дітей. Саме в цій суспільній галузі працюють високодуховні та високоосвічені люди, які глибоко розуміють сьогodнішню кризову ситуацію.

Два останні десятиріччя – це період становлення екологічного освітнянського простору. Це період виникнення нових понять: "екологічна свідомість", "екологічне мислення", "екологічна культура", "неперервна екологічна освіта", "екологічна освіта учнів, студентів", "екологічне виховання дошкільнят" тощо.

У посібнику Н.Ф. Яришевої "Методика ознайомлення дітей з природою" досить широко, з позицій сучасних педагогічних досліджень, висвітлюється технологія ознайомлення дошкільників з природою, а також розкриваються різні види творчої роботи з екологічного виховання, основу якого складають знання і діяльність дитини.

На сутність багатогранної цінності природи звертає увагу Лисенко Н.В. у посібнику "Екологічне виховання дошкільників". Вищезазначені монографія та посібники допоможуть науковцям і практикам визначити напрями, форми і методи проведення експерименту з формування основ екологічної культури дітей дошкільного віку. Ознайомлення з основами екологічної культури особистості в умовах навчально-виховного закладу неможливе без пошуку та впровадження нових педагогічних технологій виховання, що передбачають вдосконалення виховного процесу засобами дитячої евристики, введення нових пізнавальних та творчо-взірцевих форм активної діяльності дітей, поєднання дошкільного та родинного виховання світоглядних ціннісних орієнтацій стосовно ставлення. Вирішенню цих питань у діяльності педагога можуть допомогти статті, публікації та дослідження науковців з даної проблеми. У 2001 році видано посібник з екологічного виховання кандидата педагогічних наук З.П. Плохій "Виховання ціннісного ставлення до природи у дітей дошкільного віку".

Основна форма вияву активності дошкільняти – гра, яка водночас є для нього й головним способом пізнання зовнішнього світу. Дитину

захоплює здебільшого сам ігровий процес; від трьох-чотирьох років з'являються епізодичні, а від п'яти-шести – систематичніші цільові задуми й планомірне їх виконання. Гра – емоційна діяльність дітей, і введення її в освітній процес створює емоційне тло й сприяє становленню екологічно мотивованої діяльності.

Для розв'язання освітніх завдань, виховання морально-вольових якостей у дітей використовують дидактичні ігри. Важливим моментом у їх організації є збереження структурних елементів гри: зосередження уваги на суто ігрових завданнях, дотримання ігрових правил, відсутність суворого контролю ігрових дій тощо. Порушення зазначених структурних елементів перетворює гру на систему вправ.

Екологізація сюжетно-рольової гри як самостійного виду дитячої діяльності вимагає дотримання певних умов. Передусім становлення самостійної гри передбачає керівництво з боку дорослого. Сюди входять набуття дошкільнятами знань про навколишню дійсність та оволодіння способами послуговування ними в іграх, що дає змогу використовувати сюжетно-рольову гру у процесі екологічного виховання. В екологічно спрямованій діяльності може бути задіяний будь-який структурний елемент цієї гри – уявна ситуація, роль, ігрові дії та атрибути.

Для створення ігрової мотивації та опосередкованого навчання дошкільнят використовуються й інші види ігор, зокрема, ігри з правилами – сюжетно-рухливі, рухливі, настільно-друковані, словесні, де носієм ігрових умінь є дорослий. Багаторазове повторення таких ігор розвиває самостійність дітей. Граючи, вони прагнуть отримати втіху, а тому орієнтуються загалом на правила та ігрові дії, тоді як для дорослого основним є дидактичне завдання.

З давніх-давен людина живе в природі, спостерігаючи за нею. Її вплив кожен із нас тією чи іншою мірою відчуває на собі й сприймає її як джерело перших знань і радісних переживань, що запам'ятовуються на все життя. Єдність людини і природи була і залишається непорушним законом. Неоціненна роль природи для дитини. Деревя, квіти, птахи, звірі – усе привертає увагу малюків, радує їх і живить увагу пізнання.

Саме тому одним із завдань навчального закладу є питанням екологічного виховання дітей - удосконалення форм та методів роботи педагогів щодо екологічного виховання дітей шляхом формування уявлень про навколишній світ, розвиток у дошкільників емоційно-позитивного ставлення до природи.

Проблема оздоровлення довкілля сьогодні одна з найважливіших, краса природи не залишає малюка байдужим. Пріоритетним є виховання у дітей любові до природи. Дітей вчать любити, доглядати за рослинам й розуміти, що значить – оберігати. У дошкільному закладі слід практикувати різноманітні форми спілкування малят із тим, що їх оточує.

Під час ознайомлення дітей з природою використовують ідеї С. Русової. Прилучають дітей до природи за допомогою різних методів: спостереження, нескладні досліди, гра), праця, розглядання картин,

розповіді та бесіди, читання художніх творів. Щоб дошкільнята любили і розуміли природу, вихователі дотримуються таких рекомендацій видатного педагога В. Сухомлинського : "Діти повинні стояти близько до природи і цінувати її", "Хай дитина сама п'є з природи". У дошкільному закладі у кожній віковій групі обладнано куточок живої природи, де діти спостерігають зміни в розвитку й поведінці його мешканців, навчаються їх доглядати, дізнаються про те, як впливає на тваринний і рослинний світ людська праця. З дошкільнятами проводяться короткочасні та тривалі спостереження, прогулянки, організовується праця на городі та в квітнику). Проводячи ігри, прогулянки в дитячому садку ознайомлюють дошкільнят з особливостями охорони довколишнього середовища. Щоб зацікавити малят, вихователям слід підбирати тематичні добірки віршів, загадок, прислів'їв про тваринний та рослинний світ, пори року; ілюстровані оповідання, шаради, кросворди тощо. З дітьми старшого дошкільного віку приділяється увага дослідницькій діяльності, використанню проблемних завдань-ситуацій, екологічне виховання дослідників тісно пов'язується з краєзнавством і народознавством.

Вихователі збирають легенди, оповідки, народні ігри і, адаптуючи їх до дитячого сприймання, широко використовують у своїй роботі. Дітей молодшого дошкільного віку доцільніше прилучити до природи засобами народної мудрості. Зразки народної мудрості допомагають дітям глибше зрозуміти те чи інше явище, розвивають спостережливість, пам'ять. Під час тривалих спостережень вихователям слід вчити дітей робити самостійні висновки, прості узагальнення. Всі спостереження дітей фіксуються в календарях погоди, які оформляються на кожний місяць. Такі спостереження та бесіди зі старшими дошкільнятами дозволяють дітям замислитися над станом природи, спонукають турбуватися про неї. Доречно планувати роботу з батьками щодо організації цікавих прогулянок до парку, лісу, екологічно чистого харчування дітей, збору та заготівлі лікарських рослин. Результатом екологічного виховання в дошкільному закладі стане розвинене емоційне сприйняття дітей, бажання активно включатись у роботу з охорони й захисту природи.

Консультація

«Сенсорне виховання у системі навчально – виховної діяльності»

Сенсорний розвиток, який сприяє формуванню повноцінного сприйняття навколишньої дійсності є основною пізнання світу, першою сходинкою якого є чуттєвий досвід. Успішність розумового, фізичного, естетичного виховання значною мірою залежить від рівня сенсорного виховання, від того, наскільки досконало дитина чує, бачить, відчуває

навколишнє. Крім того, значення сенсорного виховання полягає в тому, що воно:

є основою інтелектуального розвитку дитини;

розвиває спостережливість;

готує до реального життя;

є основою розвитку уваги;

розвиває увагу;

впливає на розвиток зорової, слухової, образної та інших видів пам'яті.

Основна проблема сучасних дітей, негативні наслідки якої хотілося б усунути. Це: негативний вплив новітніх технологій на розвиток сенсорних здібностей; заміна безпосереднього контактного сприйняття світу на готові моделі, відповіді. Тому завдання сенсорного розвитку:

розвиток у дітей координації дрібних рухів рук і зорового контролю;

формування сенсорних еталонів: розпізнання форми, величини, предметів, кольору просторового розміщення;

збагачення словника дитини назвами сенсорних еталонів;

розвиток розумових здібностей;

розвиток зосередженості, уваги, цілеспрямованості, активності, охайності, бережливого користування іграшками.

Під час ознайомлення дітей з розміром формою кольором предметів обов'язково враховується рівень розвитку дітей. Організовувати ігри, заняття необхідно таким чином, щоб вони давали радість і задоволення. І не варто чекати моменту, коли дитині вже не хочеться грати, стане нецікаво.

Навпаки, закінчувати гру потрібно, як тільки з'являться перші ознаки зникнення інтересу до неї, але слід пообіцяти, що іншим разом пограємось довше. І малюки з нетерпінням очікуватимуть цей момент. Особливу увагу треба приділяти плануванню індивідуальної роботи з дітьми. Вихователь повинен лише зацікавити і викликати у малюка бажання пограти з дидактичним матеріалом. Якщо дитина відмовляється, то ні в якому разі її не примушую грати. У дошкільній педагогіці дидактичні ігри та вправи з давніх-давен вважались основним засобом сенсорного виховання. На них майже повністю покладається завдання формування сенсорного розвитку дитини: знайомство з формою, розміром, кольором, простором, звуком.

На сучасному стані, коли на основі принципів дидактики дошкільної педагогіки розробляється нова система сенсорного виховання, роль дидактичних ігор та вправ істотно змінюється. Сенсорні дидактичні ігри (як і інші дидактичні ігри) містять, з одного боку, вікові, моральні мотиви, а з іншого принцип добровільності, право самостійного вибору, самовираження.

Функції сенсорних дидактичних ігор та вправ:

навчальна, яка спрямована на організацію та подальше вдосконалення досвіду дітей, а також формування в них узагальнених уявлень та засобів дій;

розширення практики використання еталонів, у розширенні практичного орієнтування, що спрямована на використання раніш набутих дитиною знань;

контроль за станом сенсорного розвитку дітей.

Використання дидактичних ігор є різноманітним :

використання як частини заняття;

самостійна форма організованого навчання дітей;

використання у повсякденному житті

Кожна дидактична гра містить конкретне завдання і, щоб виконати його, потрібно дітям долати труднощі, самостійно діяти з предметами, набуваючи власного досвіду.

Ігрові дії – це дії, що їх виконують діти під час гри. Якщо вони різноманітніші і якщо більше дітей бере участь в грі, тоді й гра цікавіша.

Ділова гра **«Пізнавальна активність та рівні пізнавального розвитку старших дошкільників»**

Загадки до ділової гри Правила групової роботи

Без дров, без вогня, світить і гріє щодня (Сонце).

Без рук, без сокири зроблена хата (Гніздо).

Навесні радує, влітку прохолоджує, восени годує, взимку гріє (Дерево).

Хоч сам не біжить, а стояти не велить (Мороз).

Куди ступиш, всюди маєш, хоч не бачиш, а вживаєш (Повітря).

Не звір, не птиця, а ніс – як спиця.(Комар).

Приходить тихо, а відходить з шумом (Сніг).

Без крил по небу літає, ніхто її не б'є, а вона плаче (Хмара).

Коли нема – чекають, коли прийду – тікають (Дощ).

Скільки б не їв, ніколи ситий не буває (Вогонь).

1. Правило «тут і зараз»: увага проблемі, а не особистим стосункам, іншим проблемним питанням, що не стосуються теми.

2. Активність учасників.

3. Увага та прийняття ідей кожного. Думка кожного – почута, прийнята та врахована.

4. Цілеспрямованість: увага основному питанню та пошук відповіді саме на нього, а не розповідь про все загалом.

5. Стислість: висловлювання думок, позицій, ідей в лаконічній формі (можливість кожного висловитися у відведений для дискусії час).

6. Конструктивність: менше критики ідей інших, більше доповнення та розвитку їхніх думок.

7. Бути позитивним.

Типові помилки вихователя у організації пізнавальної діяльності дітей

Нечітко сформульоване пізнавальне та практичне завдання (заважає дитині діяти цілеспрямовано, сповільнює темп роботи, провокує у виконавця бажання підмінити мету, дезорієнтує пошукову активність)

Передчасне й необґрунтоване втручання дорослого у процес самостійної діяльності дитини, схильність «нависати» над нею (стояти поруч, перепитувати, порушувати хід її думок)

Прямі підказки, показ способів дій замість навідних запитань, опосередкованих нагадувань, асоціативних зв'язків у тих випадках, коли дитині об'єктивно необхідна допомога.

Як наслідок попереднього – розвивається не пошукова активність вихованця, а навичка відтворювати покрокові вказівки дорослого (власні зусилля дитини фактично підмінюються підказками вихователя)

Суперечливість емоційних та поведінкових реакцій дорослого на труднощі, з якими зіткнулася дитина під час виконання конструктивного (або іншого) завдання: емоційна неврівноваженість, непослідовність дій, використання образливих, таких, що пригнічують дитину слів, слів недовіри.

Зловживання оцінними судженнями, висловлювання своїх вражень спонтанно, без усвідомлення впливу кожного вислову на стан, а отже, й на характер пізнавальної та практичної активності виконавця. Прагнення привчити дитину діяти, покладаючись лише на оцінки дорослого, абсолютно їм довіряти, не враховуючи їх можливого суб'єктивізму. Як наслідок – вихованці не вміють орієнтуватися на об'єктивні параметри результату, не здатні на самооцінку.

Недооцінка морального внеску дитини у виконання певного завдання, тобто зусиль, докладених до роботи; відсутність аналізу застосованих прийомів – раціональні чи нераціональні, чого було більше – запозичень чи творчих знахідок. Акцент в оцінних судженнях на зовнішніх параметрах виробу (конструкції) – якості виготовлення, наявності або відсутності помилок, кількісних параметрах результату. Внаслідок цього дитина усвідомлює: дорослі оцінюють що, а не як вона робить, тобто виріб, а не зусилля, вкладені в його виготовлення. Так народжується прагнення досягти високих стандартів, які соціально схвалюються, за будь-яку ціну, будь-якими засобами.

Нечітке визначення дорослим критеріїв високого результату. Вже на початку роботи дитина має розуміти, чого від неї чекають авторитетні дорослі, що саме оцінюватиметься насамперед – охайність, відсутність помилок зовнішня схожість споруди із справжньою, прояви фантазії та раціоналізаторства, вміння виявляти наполегливість чи здатність обходитися власними силами? Чітке знання орієнтирів сприяє ефективній, продуктивній діяльності, стимулює творчість та ініціативу.

Недостатнє надання вихованцеві права на вибір: кожна дитина повинна знати, якої вимоги вихователя вона обов'язково має дотримуватися, а що віддається на її власний розсуд, самостійне

розв'язання. Чітке розмежування педагогом понять повинна і маєш право є надійним орієнтиром, допомагає дитині обрати оптимальні шляхи розв'язання практичного завдання.

Консультація

Пізнавальна активність старших дошкільнят

В сучасній освіті актуальною є проблема оптимізації пізнавальної діяльності дітей як одного із головних засобів розумового розвитку. Важливою є розробка ефективних способів розвитку пізнавальної активності дошкільнят, а також запобігання інтелектуальній пасивності 5-6-річних дітей.

Пізнавальна активність, або допитливість – це прагнення якомога більше дізнатися про навколишній світ. Це й пізнавальна потреба, і збуджувана нею пізнавальна діяльність. Вона притаманна кожній дитині, проте її міра та спрямованість у кожного свої.

Пізнавальна активність не є вродженою. Вона формується протягом усього процесу свідомої життєдіяльності людини. Соціальне середовище – ось той ґрунт, від якого залежить, чи перетвориться ця потенційна можливість на реальну дійсність, рівень її розвитку також визначається індивідуально – психологічними особливостями дитини та умовами виховання.

В одних дітей пізнавальна активність проявляється яскраво і має «теоретичне» спрямування, в інших – більш практичне. Якщо для перших характерним є потік запитань «чому?», «що це?», «навіщо?», постійне прагнення порівнювати та об'єднувати, то другі уникають розумових зусиль, не звикли й не хочуть замислюватися, напружуватися.

З віком зміст пізнавальної активності змінюється: вона стає більш довольною, цілеспрямованою. У дітей розвивається вміння ставити мету, шукати способи її досягнення (що робити і як робити), а в разі виникнення труднощів проявляти наполегливість та цілеспрямованість для їх подолання.

Пізнавальна активність має чіткі зовнішні прояви, за якими можна визначити і її зміст (об'єкти, на які вона спрямована), і характер. Коло інтересів дитини, інтенсивність її прагнення до ознайомлення з певними явищами можна визначити за такими показниками:

Увага та особливий інтерес до предмета.

Емоційне ставлення до предмета (подив, нерозуміння, заклопотаність, тобто розмаїття емоцій, викликаних предметом).

Дії, спрямовані на детальніше розпізнавання предмета, усвідомлення його функціонального призначення.

Загальна кількість таких дій – показник інтенсивності обстеження. Але особливо важливою є якісна характеристика дій, їх різноманітність, заміна одних дій іншими, паузи, пов'язані з роздумами дитини про предмет.

Постійний інтерес дитини до предмета, навіть за його відсутності.

Вже спостерігаючи за тим, як дитина організовує процес свого ознайомлення з навколишнім, можна зробити висновок про її готовність долати труднощі й перешкоди на шляху до розуміння суті предмета. В поведінці дошкільника в новій та складній для нього пізнавальній ситуації і виявляється рівень його самоорганізації. Якщо, зіткнувшись з труднощами, дитина гальмує власну активність, звертається по допомогу до дорослого і, зрештою, усувається від розв'язання проблеми, це свідчить про недорозвиненість її самоорганізації. Коли ж, навпаки, спостерігаємо наполегливість, завзяття, прагнення подолати перешкоду, робимо висновок про достатній рівень самоорганізації.

Рівні пізнавального розвитку старших дошкільників

Високий рівень

Помічають нове (нову книжку, іграшку в групі, матеріал для заняття на столі у вихователя тощо)

Уважні до того, як вихователь готує роздатковий матеріал, завжди готові йому допомогти.

Активно, організовано і швидко включаються в запропоновану діяльність

Працюють самостійно

Звертаються до дорослого лише в критичних моментах, запитання чіткі, відповідь схоплюють швидко.

Зацікавлені в найкращому результаті своєї роботи, отримують від нього задоволення

Здатні самостійно виправити власні помилки, правильно оцінити свою роботу

Середній рівень

Охоче відгукуються на пропозиції дорослого, але не дуже вслухаються у те, що їм пропонують

Відразу розповідають про себе все, діляться останніми яскравими враженнями, повідомляють про нові події вдома, власні досягнення. І якщо дорослий виявляє інтерес до такого спілкування, повністю переключаються на бесіду і не згадують, що відгукнулися на пропозицію попрацювати.

Активно включаються і у виконання завдання, проте самостійно виконувати навіть цілком посильні завдання не вміють.

Інструкцію слухають не уважно, покладаючись на те, що дорослий кілька разів повторить завдання, тож досить запам'ятати лише початок роботи.

Потребують постійної присутності дорослого для постійного схвалення виконаного кроку, підказки – стимулу.

Результатом роботи дуже пишаються, але не дуже переймаються точним дотриманням інструкції.

Низький рівень

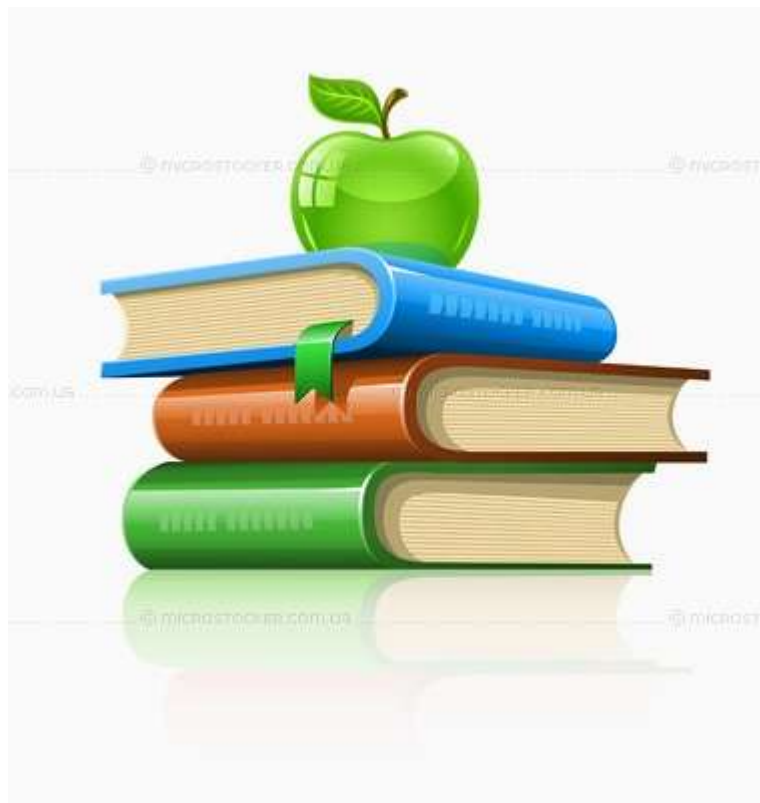
Дітям характерний низький рівень наочності.

На заняттях поводяться по-різному, залежно від особливостей темпераменту, рівня вихованості, організованості тощо.

Можуть виконувати тільки конкретні, з елементами показу – підказки, дії.

Якщо вихователь довго залишає дитину без уваги, вона припиняє роботу, не переймаючись тим, що інші діти вже завершують свої завдання. Не виявляють належного інтересу до результату своєї роботи, взагалі – до пізнавальної діяльності.

***Методична робота з педагогічними кадрами в
дошкільному навчальному закладі
по підготовці дітей 5 – річного віку до школи
з мовленнєвого розвитку***

Над темою працювали:
Міліховська І.Г.
Ніколаєнко Л.М.
Алдошина Л.В.
Голосна І.В.
Ніколаєнко І.П.
Тарасюк Н.А.

Зміст

- I. Сутність мовленнєвої компетентності дитини старшого дошкільного віку.
 - 1.1. Педагогічна діагностика рівнів розвитку дітей 5–го року життя.
 - 1.2. Проблема діагностичного обстеження у психолога – педагогічній літературі.
 - 1.3. Етапи діагностичного обстеження дошкільників.
 - 1.4. Методика обстеження рівня мовленнєвого розвитку дітей 5 – го року життя.
 - 1.5. Рівні мовленнєвої компетентності дошкільників
 - 1.6. Завдання діагностичного обстеження дітей з розділу «Мовленнєвий розвиток»
- II Практична частина
 - 2.1. Семінар «Формування художньо – мовленнєвої діяльності у дітей»
 - 2.2. Консультація «Теоретичні засади мовленнєвої діяльності»
 - 2.3. Анкета для педагогів
 - 2.4. Рекомендації для вихователів по підготовці та проведенню занять із мовленнєвого спілкування з дітьми дошкільного віку
- III. Використані джерела

Сутність мовленнєвої компетентності дитини старшого дошкільного віку.

Найважливіше завдання, поставлене перед системою дошкільної освіти, - всебічний розвиток особистості дитини, щоб дитина змогла себе комфортно відчувати в новому для неї шкільному середовищі. Проблеми розумового розвитку дітей дошкільного віку займають одне з центральних місць у сучасних дослідженнях з вікової психології та педагогіки. Це пояснюється величезним значенням, яке мають надбання в розумовому розвитку, досягнуті в період дошкільного дитинства не тільки для успішного навчання в школі, але і для всього наступного життя людини.

У реалізації нових навчально-виховних завдань початкова школа покликана стати фундаментом, на якому будується засвоєння системи наукових понять. Вона є першим етапом у розвитку інтелектуальних можливостей, формуванні творчих здібностей, самостійності учнів у навчанні, у спрямуванні їхньої навчальної діяльності. Усе це зумовлює і зміну функцій дошкільних закладів. Нова роль дошкільного закладу визначається як потребою підготовки дітей до навчання за діючими шкільними програмами, так і виявленими можливостями сучасних дітей до більш високого рівня інтелектуальної діяльності порівняно з тим, на який раніше орієнтувались у дошкільних закладах.

Одне з провідних місць у загальній системі підготовки дітей до школи посідає розвиток мовлення. Завдяки мовленню як засобу спілкування індивідуальна свідомість людини, не обмежуючись особистим досвідом, збагачується досвідом інших людей. Оволодіння мовою і мовленням - необхідна умова формування соціально активної особистості. Мовлення є не лише засобом спілкування, але й засобом мислення, носієм свідомості, пам'яті, інформації, засобом управління своєю поведінкою.

Проблема мовленнєвої підготовки дітей до навчання у школі включає в себе поняття мовленнєвої компетентності. Мовленнєва компетентність є однією з провідних базисних характеристик особистості, що формується у процесі її розвитку. Особлива роль у цьому процесі належить початковій ланці освіти, де виявляються і планомірно розвиваються здібності дитини, формуються вміння, навички та бажання вчитися, створюються умови для розвитку всіх сторін особистості, її самовираження. Важливого значення у зв'язку з цим набуває проблема наступності, спадкоємності і перспективності дошкільної та початкової освіти. Означеними позиціями обумовлюється необхідність цілеспрямованої, систематичної роботи щодо загальної і, зокрема, мовленнєвої підготовки дитини до навчання у школі, адже мовленнєвий розвиток особистості є одним з найважливіших показників її цілісності і самодостатності.

Дослідження, практика дошкільних закладів засвідчили, що безпосередньо формуванню навичок мовленнєвої готовності за всіма аспектами приділяється недостатньо уваги, хоча саме дошкільний вік є сензитивним періодом мовленнєвого зростання. Тому актуальність мовленнєвої підготовки дітей до шкільного навчання зумовлюється потребою виховувати компетентну особистість, здатну вільно висловлювати свої думки, підтримувати доброзичливі стосунки із соціумом, вшановувати традиції української мови. У монографії подано результати досліджень з формування мовленнєвої готовності старших дошкільників до навчання у школі.

Мовленнєва підготовка дітей до школи передбачає навчання мови і розвиток мовлення дитини, що не зводяться тільки до мовленнєвої діяльності, до реалізації і використання мовної системи. Мова і мовлення обслуговують і поєднують всі інші види діяльності дитини і така взаємодія різних видів діяльності передбачає наявність певних знань, умінь і навичок, що є однією з базисних характеристик особистості, її компетентності.

Під мовленнєвою компетенцією ми розуміємо вміння адекватно й доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення.

Отже, мовна й мовленнєва компетенції нерозривно пов'язані між собою. Ми вважаємо, що на етапі дошкільного дитинства мова повинна йти про мовленнєву компетенцію. У мовленнєвій компетенції виокремлюються лексична, фонематична, граматична, діалогічна та комунікативна компетенції.

Так, під лексичною компетенцією розуміють наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, здатність до адекватного використання лексем, доречне вживання образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів.

Фонетична компетенція – це правильна вимова всіх звуків рідної мови, звукосполучень згідно з орфоепічними нормами, наголосів, добре розвинений фонематичний слух, що дозволяє диференціювати фонми; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси тощо).

Мовленнєва компетенція включає в себе також граматичну компетенцію – неусвідомлене вживання граматичних форм рідної мови згідно законів і норм граматики (рід, число, відмінок, клична форма тощо), чуття граматичної форми, наявність корекційних навичок щодо правильності вживання граматичних форм.

Діамонологічна компетенція передбачає розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання і звертатися з питаннями, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, складати різні види розповідей.

Кінцевим результатом сформованості мовної і мовленнєвої компетенції є комунікативна компетенція.

Комунікативна компетенція – це комплексне застосування мовних і немовних засобів з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально – побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність спілкування.

Отже, під мовленнєвою готовністю дошкільника до школи ми будемо розуміти сформованість та певний рівень розвитку всіх видів компетенцій: фонетичної, лексичної, діалонолігічної, граматичної та комунікативної компетенції.

Опишемо їх.

Структура мовленнєвої готовності дітей до школи

Критерії	Показники
Фонетична компетенція	<ul style="list-style-type: none">- правильна вимова звуків- розвиток фонематичного слуху- виразність мовлення
Лексична Компетенція	<ul style="list-style-type: none">- словникове багатство- розуміння семантики слів
Граматична компетенція	<ul style="list-style-type: none">- Морфологічна правильність мовлення- Синтаксична будова мовлення- наявність оцінно – контрольних дій
Діалонолігічна компетенція	<ul style="list-style-type: none">- Вміння будувати діалог з партнером- зв'язні висловлювання репродуктивного характеру- зв'язні висловлювання творчого характеру
Комунікативна компетенція	<ul style="list-style-type: none">- наявність формул мовленнєвого етикету- ініціативність спілкування

Як видно зі схеми, критеріями мовленнєвої готовності виступили види мовленнєвої компетенції дитини, визначені в тематичній програмі «Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку». До кожного виду компетенцій були дібрані відповідні показники.

Педагогічна діагностика рівнів розвитку дітей 5 – го року життя.

Підготувала: вихователь – методист
ДНЗ № 112 Ніколаєнко Л.М

На сьогоднішній день в освіті відбуваються докорінні зміни, спрямовані на оновлення змісту, форм і методів навчально-виховної роботи, на ствердження принципів гуманізації та демократизації в навчальних

зкладах; значною мірою зростають вимоги до виявлення творчого потенціалу особистості.

У законі України « Про дошкільну освіту» вказується, що зміст дошкільної освіти визначається «Базовим компонентом дошкільної освіти», який систематизовано за сферами життєдіяльності: «Природа», «Культура», «Люди», «Я сам», що передбачає певний стандарт психолого - педагогічних умов розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку, зміни освітніх програм, необхідну професійну компетентність педагогів, організацію розвивального середовища . У контексті цих умов істотних змін зазнає система дошкільної освіти, важливу роль у модернізації якої відіграє Базова програма розвитку дитини дошкільного віку « Я у Світі».

В основі Програми – ідеї дитиноцентризму, а отже, точкою відліку є дитина, її потреби, інтереси, нахили, здібності.

Створення сприятливих умов для повноцінного і гармонійного розвитку особистості дошкільника в умовах сімейного та суспільного виховання – головна мета національної дошкільної освіти.

Тому вкрай важливим є осмислення педагогами і впровадження у практику роботи основних концептуальних засад Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» та загальнометодологічних принципів. Зокрема, це реалізація таких положень:

- побудова освітніх процесів з позицій особистісно орієнтованого підходу;
- створення умов для розвитку особистості через задоволення її базових потреб відповідно до соціокультурних норм;
- вибір навчального матеріалу та освітніх технологій з урахування унікальності кожної дитини.

Якщо при традиційній системі освіти педагог – основне джерело знань для дитини, то в нових умовах він виступає в ролі організатора самостійної активної пізнавальної, експериментальної та проектної діяльності вихованців, компетентного консультанта і помічника. Його професійні вміння повинні бути направлені не просто на контроль навчальної діяльності дошкільників, а на діагностику їх навичок і умінь, щоб вчасними кваліфікованими діями допомогти усунути труднощі, які можуть виникнути в пізнанні і застосуванні знань.

Незважаючи на те, що необхідність проведення діагностичної роботи очевидна, до цього часу існують перешкоди, щодо її використання в ДНЗ, відсутні методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо процедури підготовки та проведення діагностичного обстеження.

Результати аналізу сучасних літературних джерел переконливо свідчать, що проблемі діагностичного обстеження дітей дошкільного віку довгий час приділялась лише побіжна увага. Тому, на наш погляд, в умовах посиленої уваги до проблеми особистісно - орієнтованого виховання та навчання дитини в дошкільних навчальних закладах, питання педагогічного обстеження набуває надзвичайної актуальності. Ще В.О. Сухомлинський писав, що «знати дитину – це та сама головна крапка, де стикаються теорія і практика педагога, де сходяться усі нитки педагогічного керівництва».

Отже, **метою** нашого дослідження є теоретичне обґрунтування сутності педагогічної діагностики та графічний показ діагностики різних видів дитячої діяльності.

Основними **завданнями** нашого дослідження висунуті наступні :

- з'ясувати суть поняття «педагогічна діагностика»;
- розглянути погляди вчених на педагогічне діагностування;
- висвітлити роль педагогічної діагностики в навчально – виховному процесі дошкільного навчального закладу.

Проблема діагностичного обстеження у психолого – педагогічній літературі.

Теоретичне обґрунтування різних аспектів педагогічної діагностики знайшло своє відображення у роботах як вітчизняних так і зарубіжних науковців В. Аванєсова, А. Анастасі, М. Аузіної, В. Беспалька, Л. Білоусова, В. Євдокимова, О. Кочетова, М. Сунцова, В. Ткаленко, А. Хуторського, В. Ягупова та інших.

Розглядаючи проблему педагогічної діагностики не можна не відзначити вклад провідного дослідника проблеми діагностування, її основоположника, німецького вченого Карлхайнца Інгенкампа, який запровадив поняття «педагогічна діагностика» за аналогією до психологічної та медичної, і запропонував цю наукову дефініцію такою, що покликана не тільки аналізувати і оптимізувати навчальний процес, а й забезпечувати правильне визначення результатів навчання і виховання в інтересах суспільства. Вчений розглядав педагогічну діагностику як процес розпізнавання явищ і визначення їхнього стану в певний момент на основі використання необхідних для цього параметрів .

Сучасні наукові дослідження, як вітчизняні так і зарубіжні свідчать, що «педагогічна діагностика» на сьогодні є такою, що активно розвивається, тому до її визначення існують різні підходи. Одні автори (В. Волков, А. Марцов) ототожнюють її з традиційним контролем і перевіркою результатів навчання, інші (М. Аузіна, Г.Голуб) - способом вивчення та коригування навчального процесу.

К.Крутій розглядає діагностику , як «метод з'ясування всіх обставин перебігу дидактичного процесу, достеменне визначення його результатів» .

Виходячи із поглядів науковців на трактування досліджуваного поняття, можна стверджувати, що **педагогічна діагностика** – це спеціально організований, цілеспрямований та планомірний спосіб дослідження педагогічного процесу, **метою** якого є оптимізація і обґрунтування його результатів.

Завдання педагогічної діагностики:

- підвищення якості методичної роботи;
- покращення навчально-виховного процесу;
- оцінка педагогічного процесу.

Змістом діагностики є фіксування результатів розвитку, навчання та виховання дітей за певний проміжок часу. Діагностика може носити характер **психологічного дослідження** (проводиться спеціалістом – психологом, який має допуск до спеціальних методик дослідження дошкільників), **педагогічного спостереження** (організується педагогами, які мають вищу кваліфікаційну категорію).

Педагогічне обстеження може бути **внутрішнім** (проводиться штатними спеціалістами) і **зовнішнім** (проводиться незалежними спеціалістами). Існує декілька видів моніторингів, діагностик, обстежень дошкільників. Частіше використовують: порівняльний, інформаційний, комплексний, проблемний види досліджень

За К. Крутій, діагностика може бути :

- початкова (під час постановки конкретних завдань, на початку певної діяльності або роботи з дітьми);
- поточна (відстеження освітнього процесу з дітьми на певному етапі);
- узагальнювальна (підбиття підсумків певного періоду життєдіяльності колективу, аналіз реалізації конкретної мети, завдань).

Методи діагностики:

- спостереження (безпосередні, опосередковані, відкриті, закриті);
- бесіда і допоміжний метод ;
- метод доручень, як один із видів природного експерименту;
- кваліметричні методи.

Діагностичне обстеження дітей потребує точної фіксації, якісної, професійної оцінки результатів, логічних висновків, компетентних і реальних рекомендацій, і проводиться за діагностичними методиками обстеження дітей дошкільного віку, або може бути розроблене творчими групами ДНЗ

Необхідна умова при цьому – дотримуватися **етапів** роботи :

Етапи діагностичного обстеження дошкільників.

I. Підготовчий.

1. Визначення мети і постановка завдань, розробка методичних рекомендацій для проведення обстеження, в яких описується процедура дослідження, учасники.
2. Розробка критеріїв оцінки рівня засвоєння програмового матеріалу (III рівня, IV рівень в ДНЗ компенсуючого типу).
3. Розробка завдань для обстеження вихованців (Для цього педагоги повинні добре знати програму, мати перспективний план роботи).
4. Розробка плану проведення діагностичного обстеження. (Для цього підбираються ігрові вправи, завдання (в письмовій і усній формі), які відповідають завданням дослідження).

Форми проведення обстеження можуть бути різними (таб. 4) :

- групові і індивідуальні;
- письмове виконання завдань і усне на підсумкових заняттях, в бесідах;
- тестування.

Обов'язкова умова – використання наочного матеріалу, який є іноді допоміжним. (Для обстеження використовується матеріал, аналогічний тому який розглядався на занятті, але відмінний від баченого).

5. Підготовка матеріалу для діагностики. (Він повинен відповідати плану проведення діагностичного обстеження. Ідеальний варіант, коли матеріал зібрано для кожного розділу програми по півріччям).
6. Розробка таблиці – матриці «Результати педагогічного обстеження». (В ній зазначається вікова група, розділ програми, рівні засвоєння програмового матеріалу, індивідуальна оцінка кожного вихованця, підсумкова оцінка всього розділу по кожному рівню. Під час заповнення таблиці видно, яке завдання в даному розділі потребує уваги, який підрозділ западає. Обов'язковий аналіз таблиць.)

II. Практичний – проведення діагностичного обстеження, реєстрація отриманих даних.

7. Заповнення схеми динаміки індивідуального засвоєння кожним вихованцем програмового матеріалу (в порівнянні з попереднім обстеженням). Із схеми видно покращив чи погіршив свій результат вихованець у порівнянні з минулим півріччям, або залишився на попередньому рівні.

III. Аналітичний – інтерпретація отриманих результатів.

8. Складання на основі отриманих даних аналітичної довідки засвоєння програмового матеріалу з даного розділу, в якій проводиться порівняльний аналіз, даються рекомендації, назначаються відповідальні і дата контрольної перевірки виконання рекомендацій.
9. Підведення загальних висновків, визначення плану дій щодо переведення об'єкта вивчення на потрібний рівень. (Форма звітування – протокол результатів діагностування).
10. В ДНЗ видається наказ «Про проведення педагогічної діагностики», де вказується мета її проведення, відповідальні, строки проведення. По закінченню діагностичного обстеження і підведення підсумків видається наказ «Про висновки педагогічної діагностики», де відображаються результати, висновки, рекомендації, відповідальні особи, термін усунення недоліків. По закінченню вказаного терміну проводиться перевірка виконання наказу.

Педагогічне обстеження направлено на з'ясування рівня розвитку та вихованості дітей , їх уміння застосовувати отриманні знання в житті.. На основі отриманих результатів робляться висновки, будується стратегія роботи, виявляються сильні і слабкі сторони, розробляється технологія досягнення бажаного результату, форми і способи усунення недоліків.

Під час обстеження враховуються такі **фактори** , які можуть впливати на результат :

- професіоналізм вихователів;
- мотивація роботи;
- взаємовідношення між учасниками обстеження;
- фальсифікація документів;
- внутрішнє життя в групі;
- умови, які викликають реакцію на обстеження ;
- стан здоров'я дитини;
- індивідуальні особливості;
- тимчасові і режимні моменти.

Для запобігання помилок під час проведення підсумків необхідно:

- дотримуватися інструкції під час проведення обстеження;
- знати завдання навчання в даній віковій групі;
- створити спокійні обставини (ігрова ситуація, індивідуальна бесіда, дитяча творчість);
- оцінювати результати відповідно до вимог;
- уникати емоційного відношення до дитини, яка обстежується;
- не завищувати і не підміняти результати; вивчення повинно бути динамічним;
- враховувати час перебування вихованця в ДНЗ та середовище дитини в соціумі;
- проводити цілісний, системний аналіз;
- враховувати стан здоров'я і індивідуальні особливості.

Як засвідчує аналітичний огляд методичних посібників, педагогічне обстеження можуть проводити педагоги ДНЗ, які мають кваліфікаційну категорію або досвід педагогічної роботи за програмами і технологіями, які реалізуються в ДНЗ. Завідуюча ДНЗ, вихователь - методист присутні під час обстеження, проводять повторне обстеження у разі необхідності.

Обстеження проводиться у:

- **вересні**, з метою вивчення рівня знань, умінь та навичок дітей 4-5-6 року життя;
- **грудні**, з метою вивчення рівня розвитку дітей 3 року життя та дітей дошкільного віку, які зараховані до ДНЗ з 1 вересня;
- **січні**, для дітей, що потребують допомоги;
- **квітні**, визначається рівень готовності дітей 6 року життя до навчання в школі;
- **травні**, з метою виявлення рівня засвоєння дітьми 3-4-5 року життя БПРД «Я у Світі».

Можливе обстеження дітей при підготовці до педагогічної ради (тематична перевірка), вирішенні проблемного питання.

Діагностичний матеріал зберігається в методичному кабінеті, видається тільки на час проведення обстеження. Результати обстеження заносяться в таблиці – матриці (картки обстеження дітей знаходяться в групах, таблиці

діагностики груп з різних видів діяльності у методичному кабінеті, зведена таблиця по ДНЗ в кабінеті завідуючої).

Не підлягають обстеженню діти, які відвідують ДНЗ до трьох місяців. При виставленні підсумкової оцінки кожному вихованцю, враховуються результати різних рівнів. Результати обстеження обговорюються по розділам на педагогічних годинах. Аналітична довідка зачитується на педагогічній раді.

Найбільш складним для керівників виявляється добір, розробка методики обстеження, обробка матеріалів та складання аналітичних таблиць – карт обстеження.

В дошкільному закладі перш, ніж почати обстеження дітей необхідно провести наступні заходи:

- розробити програму дослідження;
- провести аналіз методичної літератури;
- вивчити методики педагогічного обстеження:
 - * дітей раннього віку К.Л. Крутій (20,21), Н.В. Карпенко – Сажньова , методичні рекомендації Л.М. Олійник і Романюк І.А.
 - * мовленнєвої компетенції дошкільників А.М. Богуш, Н.Є. Шиліної ; О.С.Ушакової (6) ; К.Л. Крутій ; Н.І. Луцан ; О.С. Трифонової ; Г.О. Урунтаєвої ;
 - * динаміки розвитку логіко – математичної компетенції дошкільнят Н. Баглаєвої та О.М. Дьяченко , В.П. Новікової , Ю. Соколової ;
 - * стану здоров'я , фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку Е.С. Вільчковського та О.І. Курка ;
 - * екологічної вихованості Н.О. Рижової;
 - * з оволодіння образотворчою діяльністю й розвитку творчості , Т.С. Комарової, Л.В. Куцакової та С.І. Мерзлякової, Г.Г. Григорьєвої , Г.О. Урунтаєвої ;
 - * музичного сприйняття і виконавства О.П. Радиної , Г.О. Урунтаєвої , методичні рекомендації музичних керівників дошкільних навчальних закладів м. Миколаєва;
 - * ігрової діяльності Г.Григоренко , Н. Захарченко, Г.О. Урунтаєвої ;
 - * сформованості культурно – гігієнічних навичок Г. О.Урунтаєвої
 - * розроблено карти обстеження за блоками; визначено критерії і показники;
 - * розроблені завдання для обстеження дітей та підібрано дидактичний матеріал.

Обстеження проводиться поетапно.

Результати діагностичних обстежень дають змогу відстежити динаміку корекційної навчально-виховної роботи з кожною дитиною під час її перебування в ДНЗ, полегшити її соціальну адаптацію та визначити рівень готовності до навчання у школі.

Проте, слід відмітити, що вихователі часто ігнорують існуючі діагностичні методики в силу того, що недостатньо володіють теоретичними основами і практичними вміннями проведення діагностичної

роботи. Все це не дозволяє правильно визначити результати навчання. Крім цього, педагоги захоплюючись процедурою обстеження, як правило, не приділяють уваги складанню програми корекційної роботи і рекомендацій для батьків по результатам обстеження, а обмежуються тільки визначенням рівня розвитку. Все це веде до того, що така педагогічна діагностика носить формальний характер .

Отже, на нашу думку , головним завданням педагогічної діагностики є розробка таких критеріїв оцінювання і засобів діагностики, що слугуватимуть обстеженню знань дитини на всіх етапах її розвитку, Об'єктивному контролю результатів навчання, і забезпеченню зворотної інформації в системі «Дитина – Вихователь», де **ДИТИНА**, за влучним висловом О. де Кролі, **СОНЕЧКО**, навколо якого маємо оберталися ми – **ПЕДАГОГИ**.

ГЛОСАРІЙ

Діагностика – метод з'ясування всіх обставин перебігу дидактичного процесу, достеменно визначення його результатів.

Педагогічна діагностика – це спеціально організований, цілеспрямований та планомірний спосіб дослідження педагогічного процесу, метою якого є оптимізація і обґрунтування його результатів.

Особистість – соціальна особа, яка вільно та відповідально визначає свою позицію серед інших, виступає активним суб'єктом власної життєдіяльності, творчо ставиться до оточення та самої себе.

Індивідуальність – особистість у своїй неповторності, своєрідності, унікальності.

Тест – стандартизований метод дослідження, призначений для визначення розумового розвитку здібностей, вольових якостей та інших психофізіологічних характеристик людини.

Тестування – процедура застосування тестів на практиці.

Критерій – ознака, за якою здійснюється оцінка когось – чогось.

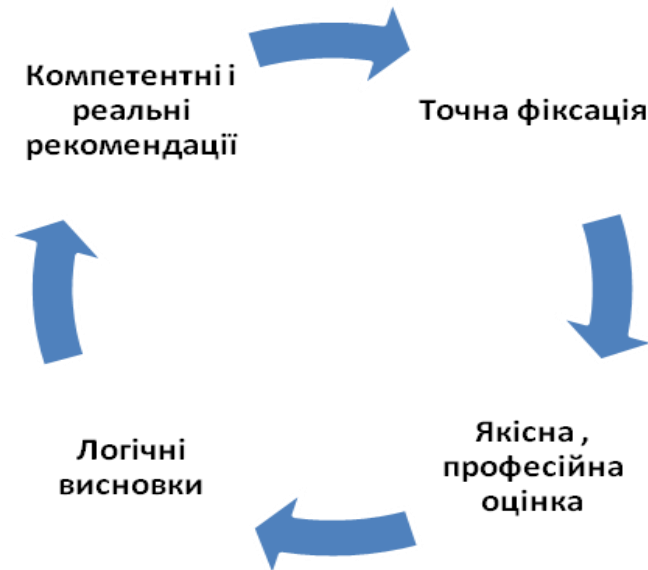
Дефініція – визначення, логічна операція, яка розкриває зміст поняття або

Завдання – питання, вправа, що використовується для процедури оцінювання.

Види діагностичних досліджень.

Вимоги до обстеження дітей дошкільного віку

Визначення мети і постановка завдань, розробка методичних рекомендацій для проведення обстеження, в яких описується процедура дослідження, учасники;

1. Розробка критеріїв оцінки рівня засвоєння програмового матеріалу (III рівня, IV рівень в ДНЗ компенсуючого типу).
2. Розробка завдань для обстеження вихованців.
3. Розробка плану проведення діагностичного обстеження.
4. Підготовка матеріалу для діагностики.
5. Розробка таблиці – матриці «Результати педагогічного обстеження» (зазначається вікова група, розділ програми, рівня засвоєння програмового матеріалу, індивідуальна оцінка кожного вихованця, підсумкова оцінка всього розділу по кожному рівню).
6. Заповнення схеми динаміки індивідуального засвоєння кожним вихованцем програмового матеріалу.
7. Складання аналітичної довідки засвоєння програмового матеріалу.
8. Підведення загальних висновків, визначення плану дій, щодо переведення об'єкта вивчення на потрібний рівень.
10. Видання наказу «Про проведення педагогічної діагностики» та «Про висновки педагогічної діагностики».

Форми обстеження дітей дошкільного віку

Методика обстеження рівня мовленнєвого розвитку дітей 5 – 6 року життя

Мета, завдання та методичні рекомендації для проведення обстеження.

Мета обстеження : виявити рівень мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку щодо орієнтовних показників і базисних характеристик їх мовленнєвого розвитку відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти та Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».

Завдання мовленнєвого розвитку:

1. Розвиток фонематичного слуху, вдосконалення звуковимови та літературного мовлення.
2. Збагачення словникового запасу.
3. Розвиток граматичних умінь.
4. Розвиток умінь комунікативного мовлення.
5. Навчання елементів грамоти .
6. Робота з дитячою книжкою.

Загальні показники мовленнєвої форми активності (за Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»).

Показники прояву	
П р и р о д а	Називає основні стани та якості повітря; може елементарно пояснити залежність стану води від зміни температури; здатна коротко розповісти про те, як вода потрапляє до людських осель і витікає звідти; передає словом свої враження від різних природних явищ: складає вірші, оповідання, казки про рослини і тварин; вживає в мовленні узагальнювальні поняття, якими позначають групи рослин і тварин; знає характерні ознаки найпоширеніших тварин своєї місцевості; називає видимі на темному небосхилі компоненти Космосу, передає свої враження від споглядань Сонця, Місяця, зір у розповідях.
К у л ь т у р а	Мовлення чітке, виразне, логічне. Вербально означає багато вжиткових предметів, пояснює їх призначення; оперує назвами різних засобів технічного зв'язку найважливіших виробництв; може назвати основні види образотворчого мистецтва та його основні жанри; знає деякі твори з класичної, народної вітчизняної та світової музичної спадщини, прізвища окремих композиторів ; оперує назвами різних музичних та літературних жанрів; у розмовному мовленні передає свої враження про предмети, речі, ігрові атрибути, твори мистецтва, вислуховує інші точки зору; в своєму мовленні використовує різні типи речень, частини мови; має достатній лексичний запас, збагачений епітетами, порівняннями, синонімами, антонімами.
Л ю д и	Називає членів родини, їхні імена, по батькові, прізвища, вік, місце проживання, рід занять; може розповісти про свою родину, сім'ю; використовує пряме та непряме мовлення; добирає слова, що виражають обстоювання, обґрунтування, пояснення, згоду, заперечення, культурну відмову; вміє коректно звернутися по допомогу до незнайомих людей, формулює своє прохання чітко і голосно, використовує невербальні засоби виразності; оперує словами, за допомогою яких позначає людей різної спорідненості , віку, статевої належності, соціальних ролей, професій, міри прихильності; називає своїх товаришів, може їх схарактеризувати, виділити чесноти і вади, розповісти про них; помічає помилки у мовленні інших.
Я с а м	Правильно називає частини свого тіла, деякі внутрішні органи та органи чуттів; передає словами свій фізичний та психічний стан; знає назви основних продуктів харчування, напоїв, гігієнічних засобів, основних параметрів здоров'я, найпоширеніших дитячих захворювань; може схарактеризувати свою рухову активність, прокоментувати власну фізичну спроможність, витривалість, загартованість; розповісти про себе як представника певної статі; передає словами життєві враження про перебування в екстремальних умовах, небезпечному доквіллі, в чужому оточенні ; орієнтується у назвах основних емоцій, розповідає про ситуації пов'язані з ними; може розповісти про себе, вербалізує прагнення відстояти свою гідність; висловлює бажання , називає власні чесноти і вади,

розповідає про своє минуле – теперішнє – ймовірне майбутнє; може назвати свої права та обов’язки; вживає різні типи речень, частини мови, граматичні категорії; володіє українською розмовною мовою; може пояснити зміст слів «авторитет», «навмисно», «випадково», «совість»; володіє монологічним та діалогічним мовленням; знає слова пояснення, виправдання, вибачення.

Рівні мовленнєвої компетентності дошкільників.

Рівні фонематичної компетентності.

Високий рівень: дитина правильно вимовляє всі звуки рідної мови; в неї добре розвинений фонематичний слух, високий коефіцієнт правильності вимови, вона розрізняє на слух всі звуки рідної мови, коефіцієнт розвитку фонематичного слуху – високий; характерний високий показник коефіцієнта інтонаційної виразності мовлення. Влучно застосовує логічний наголос, вмє свідомо змінювати темп та силу голосу в монологічному мовленні.

Середній рівень : діти вимовляють правильно більшість звуків рідної мови⁴ проте їм характерна спотворена вимова шиплячих, нечітка вимова деяких свистячих звуків, не вимовляють сонорні звуки; щодо фонематичного слуху , то діти розрізняють на слух майже всі звуки рідної мови; трапляються помилки у розрізненні шиплячих, фрикативних. Показник коефіцієнта виразності мовлення виражений слабо, рідко виділяють інтонацією слова або виділяють неправильно; недостатньо контролюють темп і силу голосу в монологічному мовленні.

Низький рівень : дитина припускається помилок у вимові більшості звуків; спостерігається пом’якшення звуків ; спотворено вимовляє шиплячі, свистячі, не вимовляє сонорні звуки. Характерна нечітка вимова більшості звуків та заміна деяких звуків іншими, низький розвиток фонематичного слуху: дитина не розрізняє на слух свистячі, шиплячі та фрикативні звуки, не чітко диференціює глухі звуки. Мовлення не виразне, дитина не виділяє інтонаційно слова, не вмє ставити логічний наголос, не контролює і не може змінювати в разі потреби темп та силу голосу в монологічному мовленні, їхнє мовлення емоційно бідне, незабарвлене.

Рівні лексичної компетентності.

Високий рівень : у дітей цього рівня великий лексичний запас. Дитина виконує всі завдання, добирає до 6-8 іменників до кожного прикметника, 8-10 прикметників, 8-10 дієслів, 4-5 прислівників; розуміє значення слів: правильно пояснює 13-15 фразеологічних зворотів та 12-15 словосполучень з переносним значенням, знаходить для словосполучень з переносним значенням, знаходить для словосполучень синонімічну або еквівалентну заміну.

Середній рівень : виконує не всі завдання, добирає до слів 2-3 іменника, 3-4 прикметника, по 2-4 дієслів, по 1 прислівнику; дитина тільки частково правильно пояснює 5-7 фразеологічних зворотів та словосполучень з переносним значенням.

Низький рівень : діти цього рівня правильно виконують одне або два завдання, добирають по 1 іменнику, 1-2 прикметників, 1 дієслово; відсутні прислівники. Вони не можуть пояснити слів з переносним значенням, неправильно пояснюють значення більшості фразеологічних зворотів. Не вміють знаходити для словосполучень синонімічну або еквівалентну заміну, а пов'язують зміст словосполучення лише з прямим змістом.

Рівні граматичної компетентності.

Високий рівень : дитина правильно вживає всі граматичні форми (рід, число, відмінок, час дієслова); дотримується нормативних показників у вживанні суфіксів, префіксів, чергуванні приголосних та інших граматичних форм; розуміє та вживає іменники, утворені за допомогою зменшено – пестливих суфіксів в усіх граматичних формах.

Середній рівень: в мовленні дітей трапляється 6-8 помилок різного характеру за результатами виконання всіх завдань. Дитина правильно називає 8-13 зменшено – пестливих суфіксів.

Низький рівень: у мовленні дітей налічується до 9 помилок різного характеру за результатами виконання всіх завдань. Вони називають правильно менш 8 зменшено-пестливих суфіксів.

Рівні засвоєння синтаксичної будови мовлення.

Високий рівень : дитина вміє будувати просте поширене речення з однорідними членами; складносурядне речення із сполучниками (до 13 – 15 слів); складнопідрядне речення із сполучниками (до 15 – 20 слів); речення із прямою мовою (без допомоги дорослого); вміння дотримуватись правильного (нормативного) порядку слів у реченні; вживання до 20 -25 сполучних слів; у розповіді налічується до 15 речень різного типу.

Середній рівень: діти цього рівня будують прості речення без однорідних членів; складносурядне речення здебільшого без сполучників (до 10 слів); складнопідрядне речення із сполучниками (до 10 слів); не вміють самостійно будувати речення із прямою мовою. Досить часто спостерігається порушення нормативного порядку слів у реченні; вживає до 5-8 сполучників і сполучних слів; у розповіді налічується до 7-8 речень, здебільшого прості поширені та складносурядні.

Низький рівень : будує прості непоширені речення; складносурядні речення здебільшого без сполучників (до 6-8 слів); складнопідрядне речення із сполучниками (до 8-9 слів); відсутні речення з однорідними членами та з прямою мовою, досить часто порушення нормативного

порядку слів у реченні; вживає до 5 сполучників і сполучних слів; в розповіді налічується до 5 речень, здебільшого прості непоширені, поширені та складносурядні.

Рівні розвитку діалогової компетенції.

Високий рівень : у складанні діалогу у дітей налічується 7-8 діалогічних єдностей, діалоги мають складну структуру, використовуються різні види реплік – узагальнення, запитання – повідомлення, пропозиція – згода, прохання – відмова, але репліки – реакції часто повторюють репліки – стимули. Діти вміють самостійно складати діалог без допомоги дорослого; виявляють ініціативу і активність у складанні діалогу; вміють переказувати текст самостійно відповідно вказівкам (повно, за частинами, вибірково, від імені героя та ін.), без пауз і пропусків тексту, з вдалою заміною слів автора словами синонімами. Самостійно складають розповіді за сюжетною картинкою, придумують назву до своєї розповіді. Для розповіді характерний динамічний розвиток сюжетної лінії, плавність, виразність мовлення. Кількість речень у розповіді до 10 – 15. самостійно придумують назву казки, яка відповідає змісту казки; наявна доцільна співвіднесеність фантастичних і реальних подій в казкових ситуаціях, їх оригінальність; вміють співвідносити запропоновану тему творчої розповіді із її сюжетом; для розповіді і казки характерні логічність, закінченість побудови, граматична правильність мовлення, використання інтонаційних засобів виразності. Кількість речень у розповіді – до 15.

Середній рівень: діалог налічує 3-4 діалогічні єдності; діти використовують прості, короткі, однослівні речення; подекуди заміщують репліки жестами; відсутні активність й ініціативність. Діалог будується за схемою : «стимул – відповідь»; переказують текст з допомогою вихователя, не дотримуються вказівки; наявні паузи, незначні пропуски тексту, невдале використання синонімів. Кількість речень у розповіді сягає 7 – 8 речень; діти не вміють придумувати вдалу назву розповіді і казки; спостерігається невідповідність назви і змісту казки і недоцільна співвіднесеність фантастичних і реальних подій в казкових ситуаціях; з допомогою вихователя співвідносять запропоновану тему творчої розповіді із її сюжетом. Для розповідей характерна певна нелогічність, помилки у структурній побудові тексту; кількість речень у розповіді – до 7-8.

Низький рівень: діалог налічує 1-2 діалогічні єдності, відсутні самостійність й ініціативність. Діти пасивні, постійно потребують допомоги дорослого; вони переказують текст не повно, із значною допомогою вихователя, не дотримуються вказівки, наявні паузи, пропуски тексту; кількість речень у розповіді – до 5 речень, не вміють придумувати назву розповіді і казки без допомоги вихователя; характерна невідповідність назви і змісту казки та недоцільна співвіднесеність фантастичних і реальних подій в казкових ситуаціях. Для розповіді характерна

нелогічність, помилки у структурній побудові тексту; кількість речень у розповіді – доб.

Рівні сформованості комунікативної компетентності.

Високий рівень : у мовленні дитини налічується 5-6 формул мовленнєвого етикету в кожній комунікативній ситуації; до 10 ввічливих слів; вдало використовує мовленнєві штампи; дитина виявляє ініціативність у 8-9 ситуаціях, активно вступає в бесіду.

Середній рівень : у мовленні дитини налічується 3-4 формули мовленнєвого етикету в кожній комунікативній ситуації; до 6 ввічливих слів; вдало використовує мовленнєві штампи лише в деяких ситуаціях спілкування; дитина виявляє ініціативність у 4-5 ситуаціях; вступає в бесіду лише після заохочення дорослого.

Низький рівень : у мовленні дитини налічується 1-2 формули мовленнєвого етикету в кожній комунікативній ситуації, до 2-3 ввічливих слів; вдало використовує мовленнєві штампи лише в деяких ситуаціях спілкування; дитина виявляє ініціативність у 1-3 ситуаціях; пасивна, вступає в бесіду лише після заохочення дорослого.

Завдання діагностичного обстеження дітей з розділу «Мовленнєвий розвиток»

Критерій: Фонетична компетенція.

Показник1: правильна вимова звуків.

Завдання1. «Пригоди Олексика».

Мета: з'ясувати вимову дітьми свистячих (с), (з), (ц), шиплячих звуків (ш), (ж), (ч) та звука (р).

Матеріал: дидактичні картинки із зображенням різних предметів, іграшковий Олексик.

Методика: Для виконання завдання було дібрано серію предметних картинок на свистячі, шиплячі та звук р. Картинки добирались таким чином, щоб потрібний звук стояв у різних позиціях: на початку, в середині і в кінці слова. Дитині загадували загадку про Олексика, знайомили з хлопчиком Олексиком і пропонували послухати розповідь.

Завдання 2. «У лікаря – логопеда».

Мета: з'ясувати вимову дітьми дзвінких звуків (в), (г), глухих (п, т, х) та звука (л).

Матеріал: дидактичні картинки із зображеннями предметів, у словах-позначеннях яких були б потрібні звуки в різній позиції (ведмідь, квітка,

лев; гудзик; ланцюг, огірок, граблі; півень, шпаківня, дупло, прицеп; хліб, горох, хустка; лис, листок, стіл).

Методика: Вихователь у ролі лікаря - логопеда повідомляє дітям, що сьогодні вони будуть грати у гру «Школа». У школі два класи: перший і другий. Лікар - логопед перевіряє, чи знають діти назву предметів на картинках. Ті діти, які все правильно назвуть, будуть учитись у другому класі, а хто зробить помилку – в першому класі. Лікар сідає за стіл, на якому розкладено картки із зображеннями; показує кожній дитині по черзі картинку із різними зображеннями на відповідні звуки і запитує, що зображено на картинці.

Показник 2: розвиток фонематичного слуху.

Завдання 1. «Що сказав ведмедик?»

Мета: виявити вміння дітьми розрізняти на слух свистячі (с),(з),(ц), шиплячі (щ), (ж), (ч) та сонорні звуки (р), (л).

Матеріал: іграшковий ведмедик.

Методика: Вихователь знайомить дітей з ведмедиком Ласунчиком і розповідає, що тваринка захворіла ангіною і не може голосно розмовляти. Ведмедик дуже переживає, чи почують його в лісі друзі. Запропонувати дитині перевірити, чи це насправді так і заспокоїти ведмедика.

Завдання 2. «Допоможемо Дерев'янку».

Мета: виявити вміння дітей розрізняти на слух дзвінки (в, д, г), глухі (п, т, к), проривні (б, г) та фрикативні (ц, ч, д, ж, дз) приголосні звуки.

Матеріал: іграшковий Дерев'янку, мобільний телефон.

Методика: Вихователь повідомляє, що з нашим Дерев'янком знову трапилось пригода. Дерев'янку разом з дітьми пішов на екскурсію в печеру, вона була темна і загадкова, приваблювала всіх своїми таємничими надписами на стінах, підземними річками та камінними візерунками. Наш герой захопився і не помітив, як відстав від своєї групи. Діти вирішили допомогти хлопчику. У них була карта. Діти голосно називали потрібні слова Дерев'янку. Ось тобі телефон. Я буду тихо називати слова, які кричали йому діти, а ти чітко і голосно передавай їх по телефону Дерев'янку. Вихователь називає слова з різними звуками і пропонує дитині їх повторити.

Показник 3: виразність мовлення.

Завдання 1. Зміни наголос.

Мета: засувати вміння дітей вживати логічні наголоси в реченнях.

Методика: Дитині пропонується 10 різних речень, які вона повинна промовити з різною інтонацією. Наприклад, вихователь називає речення: «Оксана поливає квіти» і пропонує дитині сказати речення таким чином, щоб відповісти на запитання: «Хто поливає квіти?», «Що робить Оксана?», «Що поливає Оксана?» Дитина повинна кожного разу змінювати логічний наголос у реченні.

Завдання 2. «Хто швидше вимовить скоромовки?»

Мета: засувати вміння змінювати темп мовлення і силу голосу.

Методика: Дітям пропонують пригадати відомі скоромовки, просять промовляти їх спочатку повільно і тихо, потім швидко і голосно.

Критерій: Лексична компетенція.

Показник1: словникове багатство.

Завдання 1. Лексична вправа «Добери слова».

Мета: виявити вживання дітьми іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Варіант а) вправа «Що буває...?»

Методика: Дитині пропонуються запитання: «Що буває глибоким? Мілким? Високим? Низьким? Широким? Вузьким? Легким? Важким? Великим? Маленьким?» Дитина добирає іменники.

Варіант б) вправа «Скажи який? Яка? Яке?

Сумка яка? Груша яка? Трава яка? Сонце яке? Море яке? Дерево яке? Будинок який? Хліб який?

Варіант в) лексична вправа «Закінчи речення»

«Ручка потрібна, щоб... (писати, тримати чашку, сумку, відчиняти двері...).

М'ячем можна... (грати, кидати його, копати, відбивати). Водою можна... (поливати квіти, митися, мити посуд). З кішкою можна... (гратися, гладити). Собака, що робить? (гавкає, грається, їсть).

Варіант г) вправа «Скажи як...?»

«Співати можна як? (голосно, тихо, гарно, хором...). Стрибати можна як? (високо, низько, швидко...). Взимку на вулиці як? (холодно, морозно, зимно...). А влітку на дворі як? (тепло, сонячно, ясно...). Працювати можна як? (добросовісно, важко, довго, багато...).

Завдання 2. Добір антонімів, синонімів.

Мета: виявити вміння дітей добирати антоніми, синоніми.

Методика: Дитині називають слово, кидають м'яч і пропонують кинути м'яч назад, при цьому називати слово, протилежне за значенням.

Тепло ... (холодно); світло... (темно); високо... (низько); широкий ... (вузький); великий ... (маленький).

Вправа - змагання «Хто більше добере схожих слів?». Ліс гарний (густий, хвойний, осінній, тихий, темний і т.ін.); день світлий (ясний, сонячний, білий, сяючий, безхмарний, чудовий); літо тепле (спекотне, сонячне, гаряче, душе). Діти добирають синоніми.

Показник 2: розуміння семантики слів

Завдання 1. Розуміння дітьми фразеологічних зворотів

Мета: з'ясувати розуміння дітьми фразеологічних зворотів.

Методика. Вихователь повідомляє дитині: «До нас прилетіли інопланетні гості з планети Барка будяк. У них на планеті немає мови, і вони вирішили навчитися мови у нас, у землян.

Дитині називають фразеологічні звороти і пропонують їх пояснити: байдики бити; довгий ящик; ловити вітер в полі; ні в тин, ні в ворота; і риби наловити, і ніг не замочити;

Завдання 2. Розуміння переносного значення слів

Мета: з'ясувати розуміння дитиною переносного значення слів.

Методика. Вихователь повідомляє дитині: «Сьогодні до мене прийшов лист від Незнайка, в якому він пише, що його не прийняли до школи, бо він не зміг пояснити вчителю деякі слова. Він дуже просив віднести листа до вашої групи, щоб ви допомогли йому.

Запропонувати дитині пояснити значення словосполучень: срібні дерева; колючий вітер; легкий вітерець; золоте волосся; веселий дощик; похмурий день; зла посмішка; чисте небо; прозора душа, холодний розум..

Критерій: Граматична компетенція.

Показник 1: морфологічна правильність мовлення.

Завдання 1.а) Гра «Чого не стало?»

Мета: з'ясувати вживання дітьми іменників у родовому відмінку множини й однини.

Матеріал: різні предмети одягу, посуду, овочі, фрукти, іграшки та ін.; предметні картинки.

Методика. На столі розкладені різні предмети: одяг – дві шапки, панчохи, черевики; посуд – 2 тарілки, 3 чашки, 2 ложки; овочі – 2 моркви, 2 цибулі, 2 огірка, 2 апельсина. Дитина розглядає предмети, запам'ятовує їх, відвертається, вихователь ховає один із видів речей. (Серед одягу не стало черевиків, серед посуду не стало тарілок, серед овочів – цибулі і ін.

Вправа «Закінчи речення».

Дитині показують картинку і пропонують закінчити речення. Наприклад: Стоїть багато... (крісел), «На вішаку багато... (рушників)», «Дівчинка одягає своїх... (ляльок)», «На галявині росте багато... (квітів), «В корзині багато... (м'ячів), «На руці п'ять... (пальців) і ін.

Гра «Скажи, що ти робиш?»

Мета: з'ясувати вміння дітей чергувати приголосні у закінченнях дієслів 1 особи однини теперішнього часу (сидіти – сиджу, летіти – летю, носити – ношу, садити – саджу), множини (біжу – біжать, кричу – кричать, летю – летять).

Методика. Вихователь називає дієслово (наприклад, сидіти), дитина повинна назвати дію в 1 особі однини (Я сиджу). Пропонуються дієслова: сидіти (сиджу); летіти (летю); садити (саджу); носити (ношу); косити (кошу).

Вихователь називає дієслова в 1 особі однини (наприклад, я біжу), а дитина повинна назвати дію у множині, закінчивши речення: «Вони біжать». Пропонуються дієслова: біжу – біжать, кричу – кричать, летю – летять.

Завдання 2. «Дитинчата.»

Мета: з'ясувати вміння утворювати іменники за допомогою зменшувально-пестливих суфіксів.

Методика. Дитині пропонується ігрова вправа «Хто у кого?»

У кішки - кошеня;

У зайчихи хто? (зайчєня) і т.ін.

А якщо дитинчат багато, то як потрібно сказати?

У кішки... (кошенята, багато кошенят),

У зайчихи... (зайченята, багато зайченят) і т.ін.

Показник 2: синтаксична будова мовлення.

Завдання 1. Склади речення за картинкою.

Мета: з'ясувати вміння дітей складати різні типи речень.

Матеріал: сюжетні картинки.

Методика. Дитині по черзі показують різної складності картинки, які передбачають складання різного типу речень: а) просте поширене (з однорідними членами речення); б) складносурядне (із сполучниками); в) складнопідрядне речення (з різними сполучниками); г) речення з прямою мовою.

Завдання 2. Складання розповіді з власного досвіду

Мета: з'ясувати, які типи речень переважають у монологічному мовленні дитини.

Методика. Дитині пропонують скласти розповідь на тему за вибором: «Мій вихідний день у сім'ї» або «Мій день народження».

Показник 3: наявність оцінно-контрольних дій

Завдання 1. Оціни себе сам

Мета: з'ясувати вміння дітей оцінювати і контролювати мовлення.

Матеріал: магнітофон.

Методика. Дитині пропонують скласти оповідання, використовуючи 5 запропонованих слів (наприклад: осінь, листя, ліс, білочка, діти). Інструкція: Послухай уважно і запам'ятай слова, з якими ти будеш складати оповідання. З цими словами склади оповідання.

Після розповіді дитині пропонують оцінити власну розповідь фішками (якщо розповідь правильна – дитина кладе червону фішку; є помилки – синю фішку; не сподобалось дитині – чорну фішку). Після чого дитині пропонується прослухати своє оповідання і виправити помилки.

Завдання 2. Виправ помилку.

Мета: з'ясувати вміння дітей оцінювати мовлення інших.

Методика. Вихователь повідомляє дитині: «В лісі живуть багато різних звірів. І вони вирішили організувати для своїх діточок школу. Ходив туди і маленький їжачок, але на першому уроці в зошиті він зробив багато помилок, і вчитель йому сказав, що поки він їх не виправить, то не отримає гарних оцінок. Давай і ми спробуємо знайти помилки, допоможемо їжачку. Я буду зачитувати речення, а ти піднімеш чорну фішку, якщо почувеш помилку. Вихователь зачитує дитині речення з різними граматичними помилками.

Критерій: Діамонологічна компетенція.

Показник 1: вміння будувати діалог з партнером.

Завдання 1. Мати і донька Оленка

Мета: з'ясувати вміння вести розмову (діалог) невимушено на запропоновану тему.

Методика. Створюється ігрова ситуація «Мати і донька Оленка». Діти виконують ролі матері і доньки Оленки.

Інструкція: «Доньки Оленки довго не було дома. Мати шукала її, турбувалась, всіх подруг Оленчиних обдзвонила, Аж ось вона приходить. Подумайте, про що вони могли говорити?» Діти обирають ролі матері і доньки Оленки. Їм потрібно відтворити ситуацію розмови.

Завдання 2. Про що спілкувались зайці?

Мета: з ясувати вміння дітей складати діалог за ситуацією, зображеною на картинці.

Матеріал: сюжетна картинка, яка зображає розмову двох зайців.

Методика. Вихователь показує дітям картинку, на якій зображені два зайці, що розмовляють, і пропонує відтворити розмову.

Показник 2: зв'язні висловлювання продуктивного характеру.

Завдання 1. Переказ знайомого оповідання.

Мета: виявити вміння дітей послідовно відтворювати текст, його повноту.

Методика. Дитині читається знайомий літературний текст. Після читання пропонується переказати оповідання за вказівкою педагога (повно, стисло, за частиною, вибірково, від імені героя та ін.)

Завдання 2. Розповідь за серією сюжетних картин.

Мета: з ясувати вміння складати розповіді за серією сюжетних картинок.

Методика. Дітям дається серія з трьох сюжетних картинок на вибір («Що трапилось з Дерев'янком», «Що трапилось з Бегемотиком», «Хлопчик і сніговик»), пропонується скласти за ними розповідь і дати їй назву.

Показник 3: зв'язні висловлювання творчого характеру

Завдання 1. Склади казку.

Мета: з ясувати вміння дітей складати творчі розповіді.

Методика. Дітям пропонується скласти новорічну казку і дати їй назву.

Завдання 2. Розповідання за темою.

Мета: з ясувати вміння складати творчі розповіді.

Методика. Вихователь пропонує дитині скласти розповідь за темою на вибір: «Що трапилось із зайчням?», «Як їжачок гриби збирав», «Чому засмутилась білочка?» і т.ін.

Аналітична довідка (за Л.В. Крайноюю)

за результатами засвоєння програмового матеріалу з розділу _____ дітьми ДНЗ № _ (групи) у _____ півріччі _____ навчального року.

Програмовий матеріал з розділу « _____ » засвоєно дітьми (даної групи) дошкільного навчального закладу на _____ рівні (_____ %): за підсумками контрольних зрізів (тестування) _____ % дітей показали позитивний результат засвоєння програмового матеріалу з даного розділу (_____ % дітей показали високий рівень засвоєння програмового матеріалу ,

_____ % - середній рівень). Проте є _____ % дітей (перерахувати по прізвищам) _____, які показали за висновками контрольних зрізів низький рівень засвоєння програмового матеріалу. Причиною цього явища є: _____.

Аналіз якості засвоєння дітьми даної групи окремих підрозділів розділів програми дозволяє збудувати наступний рейтинговий порядок: високі результати показані дітьми з підрозділів _____ - _____ %, середні _____ %, низькі результати _____ %.

Причина низької якості засвоєння програмового матеріалу дітьми з даного підрозділу _____.

Рекомендації: _____

Відповідальні: _____

Термін виконання: _____

Довідку підготувала: вихователь – методист _____

« _____ » _____ 200 р.

Практична частина

Семінар «Формування художньо – мовленнєвої діяльності у дітей»

Вихователь – методист ДНЗ № 82
Алдошина Л.М.

Тема:

Заняття 1 Теоретичні засади художньо мовленнєвої діяльності дошкільників.

1. Характеристика складових художньо – мовленнєвої діяльності
2. Основні функції художньої літератури як засобу формування художньо – мовленнєвої діяльності дошкільників.
3. Принципи відбору художніх творів для дітей
4. Принципи ознайомлення дітей з художніми творами в різних групах

Заняття 2. Змістова характеристика художньо – мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

1. Характеристика художньо – мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку за Базовою програмою та витоками мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.
2. Завдання щодо формування художньо – мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.
3. Методи та прийоми формування художньо – мовленнєвої компетенції дошкільників.

Заняття 3. Зміст та методика роботи щодо навчання дітей сприйманню та відтворенню художніх творів.

1. Психолого – педагогічні дослідження щодо особливостей сприймання дітьми художніх творів.
2. Зміст і завдання чинних програм щодо ознайомлення дітей із художніми творами
3. Можливості використання художньої літератури під час проведення різних видів занять.
4. Навчання дітей відтворення художніх творів(бліц - турнір)
 - Формування поетично – емоційної компетенції через навчання декламування віршів
 - Використання різних типів бесід
 - Переказ художніх творів.
5. Методи і прийоми ознайомлення з художньою літературою та формування образності та виразності дитячого мовлення.

Заняття 4. Особливості формування театралізованої діяльності дошкільників

1. Завдання Базової програми щодо інсценування літературних творів у різних вікових групах.
2. Методика навчання дошкільників інсценування літературних творів та ігор – драматизацій. Місце ігор – драматизацій в освітньому процесі дошкільного закладу.
3. Особливості підготовки театральних вистав за участю дітей дошкільного віку.
4. Спільна робота сім'ї та ДНЗ з розвитку художньо – мовленнєвої діяльності дітей.

Заняття 1. Теоретичні засади художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників

1. Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності
2. Основні функції художньої літератури як засобу формування художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників
3. Принципи добору художніх творів для дітей
4. Принципи ознайомлення дітей з художніми творами в різних групах

Мовна компетенція - це засвоєння і усвідомлення мовних норм, що історично склалися в і фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності в процесі використання мови.

Мовленнєва компетенція — це вміння адекватно й доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, прохання). Використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення.

Завдання розвитку мовлення дошкільників

- Виховання звукової культури мовлення;
- Розвиток словника;
- Формування граматичної правильності мовлення;

- Навчання елементів грамоти;
- Розвиток зв'язного мовлення;
- Ознайомлення з художньою літературою та фольклором.

Художньо – мовленнєва діяльність – це полі компонентний утвір, в якому можна виділити чотири складові

Художньо – мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку

- Це специфічний вид діяльності, пов'язаний із сприйманням, розумінням і відтворенням дітьми змісту художніх творів у різних видах ігор і театральних дійств;
- Це продуктивно – естетична діяльність (музична, образотворча, конструктивна), що супроводжується образним мовленням та у процесі якої використовуються різні жанри художнього слова.

Функції художньої літератури

- Інформаційно – освітня
- Виховна
- Національно – духовна
- Історична
- Культурноносна
- Естетична
- Розважальна

Види художньо – мовленнєвої діяльності

- Театрально – мовленнєва діяльність;
- Образотворчо – мовленнєва діяльність;
- Музично – мовленнєва діяльність;
- Літературно – мовленнєва діяльність

Складові художньо – мовленнєвої діяльності

1. Сприймання на слух та розуміння дітьми змісту художніх творів;

2. Відтворення змісту й виконавча діяльність (декламування, відповіді на запитання, переказування, бесіда за ілюстраціями, узагальнювальні бесіди, читання за ролями тощо);
3. Театралізована діяльність (інсценування, театральні вистави);
4. Творчо – імпровізована діяльність (ігри – драматизації, ігри за сюжетами літературних творів, словесно – поетична)

Принципи відбору художніх творів для дітей

1. Висока художня майстерність твору.
2. Образність, жвавість, відповідність літературним нормам мови художнього твору
3. Цікавий сюжет
4. Простота і ясність композиції
5. Доступність художнього твору дитини
6. Принцип новизни і контрасту в змісті художніх творів
7. Урахування конкретних педагогічних завдань

Принципи ознайомлення дітей з художніми творами

1. Принцип емоційно – виразного читання художнього твору
2. Усвідомлення і розуміння дітьми змісту художнього твору
3. Повторність читання
4. Включення дітей в активну пізнавальну діяльність за змістом художнього твору
5. Взаємозв'язок пізнавальних, виховних мовленнєвих завдань
6. Принцип тематичного читання творів
7. Принцип оцінювального ставлення дітей до змісту художнього твору

Методика організації художньо – мовленнєвої діяльності в ДНЗ

Форми організації художньо – мовленнєвої діяльності

Художньо – мовленнєва діяльність є одним з найулюбленіших способів самовираження дошкільників.

Вона відбувається:

- в організованих формах (заняття, різні види)
- поза спеціальних занять (за ініціативою дітей)

Різноманітні форми прояву художньої, ігрової, пізнавальної активності є те, що об'єднує словесна творчість.

У сюжетно – рольовій грі словесна творчість виявляє себе через:

- сюжетоскладання;
- казкові ігрові діалоги;
- сценарії.

В пізнавальній діяльності через:

- вислови – міркування;

- вислови – пояснення;
- вислови – запитання, головна мета яких, систематизувати власні уявлення про довкілля, пояснити собі невідповідності, незрозуміле.

В образотворчій, музичній, конструктивній, театральній діяльності через:

- акомпанемент дії;
- їх коментар;
- словесне малювання.

У спілкуванні з однолітками і дорослими через:

- само презентації;
- фантазування;
- складання з власної ініціативи казок, оповідань, віршів;
- мовні ігри (дражнили, лічилки, скоромовки, загадки, заклички).

Для виникнення та активізації художніх проявів дошкільникам необхідно створити сприятливі умови:

- занурити у світ творчості;
- оточити необхідними художніми матеріалами;
- урізноманітнити її художній, естетичний, емоційно – чуттєвий досвід.

Провідною формою роботи з художньою літературою є заняття різного типу:

- ✓ фронтальні (вся група дітей)
- ✓ групові (6-8 чоловік)
- ✓ індивідуально – групові (1-3 дитини)
- ✓ індивідуальні (1 дитина)
які можна чергувати протягом тижня, місяця, кварталу
- ✓ фронтальні, групові – 2р. на тиждень
- ✓ індивідуальні, індивідуально – групові – 3 р. на тиждень
- ✓ заучування віршів – 1 р. на тиждень
- ✓

Види занять з ознайомлення з літературними творами

За літературними жанрами

- Окремі заняття з використанням малих фольклорних жанрів;
- Казки (народні, авторські);
- Казки (про тварин, побутові, чарівні, казки – жарти)
- Заняття, на яких читаємо оповідання (їх називають живими історіями, і супроводжують етичними бесідами)
- Ознайомлення з поетичним словом.

У сучасній методиці ознайомлення з літературними творами особливе місце посідають комплексні, так звані заняття – образи(за Гавриш).. смисл

їх полягає в тому, що через застосування літературних і фольклорних творів різних жанрів дітям презентують художній образ, зосереджують їх увагу на способах вираження цього образу в різних літературних жанрах.

Наприклад, стержнем заняття може бути образ весни, який по – різному представлений в ліричній поезії, оповіданні, чарівній казці.

Доповнять та збагатять знання дітей заклички, приказки, прислів'я, скоромовки, народні прикмети про весняні явища природи.

Літературні заняття розрізняються за основними видами художньо – мовленнєвої діяльності

1. Літературний твір читають чи розповідають (художньо – естетичне сприймання).
2. Може бути художня комунікація, т.б. розмова вихователя з дітьми на основі раніше прочитаного твору.
3. Заняття, як літературні творчі ігри, на яких діти стають співавторами казки чи розповіді, реалізують власну словесну творчість.
4. Підсумкові заняття у формі літературних вікторин мають велике значення, дають змогу систематизувати здобутий раніше літературний досвід.
5. Заняття, які побудовані на застосуванні синтезу мистецтв (через зображувальну, музичну діяльність).

Естетичні враження від сприймання, наприклад, поетичного твору в музичному супроводі дитина може відтворити на такому занятті в малюванні, аплікації, ліпленні або танцювально – ритмічних рухах.

Традиційна методика попередніх радянських часів досить суворо визначала часові, просторові межі занять, відстоювала незмінність структурних елементів.

Характер, темп, зміст занять визначав переважно педагог, який реалізував педагогічні завдання.

Сучасна методика досить гнучко підходить до організації літературних занять. На перший план ставить інтерес дітей.

1. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами

Художня література в освітньому – процесі: сучасні технології

Н.Гавриш

Сучасна вимога: до кожного тексту – свій підхід.

На сучасному етапі передбачено зменшення кількості загально – групових занять на користь збільшення малих форм організації навчально – розвивальної роботи.

Спеціальні заняття з ознайомлення з художньою літературою мають бути:

- Більш мобільні
- Різноманітні способи презентування
- Осмислення і проживання дітьми літературних творів.

Тому є потреба в розробці технологій планування й проведення занять інтегрованого типу з використанням літературних творів. Тому, у кожному випадку слід вибудовувати специфічну партитуру заняття, добирати доцільні методи й прийоми роботи саме з цим текстом.

Реалізація соціально-педагогічного підходу. Алгоритм дій на занятті.

Володимир Сутєєв «Яблуко»

Можна спланувати і провести заняття на такі теми

- «Що означає вчиняти по справедливості?»
- «Мир кращий за суперечку»
- «Моє, твоє, наше»

Алгоритм дій на занятті

1. Термінологічний аналіз ключового поняття

- Пропонують дітям осмислити поняття «моє, твоє, наше»
- Що означає кожне з цих слів
- Як його можна показати руками
- Яке поняття більше, чому
- Чи може бути якесь з них важливішим

Висновок – все це підготує дітей до сприймання головної ідеї твору.

2. Читання художнього – твору з попереднім націленням та наступним обговоренням.

Представляє дітям соціальну ситуацію як зразок розв'язання літературними персонажами проблеми.

Важливо націлити дітей сприймання ключової ідеї твору

«Послухайте історію, в якій персонажі ледь не побилися, намагаючись відстояти кожен своє. Поміркуйте, про яке з трьох слів вони лише пам'ятали».

Після прочитання твору педагог звертається до вихованців із запитанням, що було закладене в орієнтуванні на сприйняття тексту.

Педагог не проводить бесіду за традиційною методикою. У цьому разі дітям не обов'язково відтворювати сюжетну лінію. Важливіше допомогти їм розібратися в самій ситуації:

- Як навчитися співвідносити своє з твоїм і нашим;
- Що кожен з персонажів думав про яблуко?
- Чому кожен з них вважав яблуко своїм?
- Пригадайте, як вони це пояснювали;
- Що стало з яблуком, чим воно стало, коли ведмідь підказав героям, як вчинити?
- Про яке важливе правило ви дізналися з казки «Яблуко»?

3. Організація проживання дітьми осмисленого соціального правила.

Важлива тому, що допомагає їм не лише усвідомити сутність та вербалізувати свої розуміння визначеного в тексті соціального правила, а й відчутти його в емоційному проживанні:

- Пропустити крізь власний досвід
- Оцінити себе за готовністю, вмінням вчиняти відповідно.

Вихователь ніби перекидав листок від чужого вчинку до власного життя дитини.

Доцільним буде організація під групової творчої діяльності- створити творчий продукт(аплікація, колаж, будівлю з обмеженою кількістю матеріалів, обладнання, т.б. занурити в таку дійсність, яка вимагає терпіння, врахування інтересів інших, вміння поступатися.

4. Узагальнювальна розмова

Допомагає наблизити сутність складних понять особисто до кожної дитини.

❖ Як вважаєте, чи може бути в житті людини тільки слово «моє» й водночас, чи можна так, щоб у людини зовсім не було нічого власного.

❖ Про що вона могла б сказати «Моє?»

«Кухня» мислительного процесу

Якщо представити дітям літературний твір, як проблемно – пізнавальне поле чи інтелектуальне завдання, то алгоритм педагогічних дій буде іншим.

Він спрямовується на розгортання на очах дітей «кухні» мислительного процесу, в якому самі діти за допомогою та за участю вихователя виявляються задіяними.

Сучасна вимога: до кожного тексту – свій підхід

1. Реалізація соціально-педагогічного підходу. Алгоритм дій на занятті.
2. «Кухня» мислительного процесу
3. Використання пізнавально - розвивальних можливостей тексту

Реалізація соціально- педагогічного підходу. Алгоритм дій на занятті

1. Термінологічний аналіз ключового поняття
2. Читання художнього твору з попереднім наділенням та наступним обговоренням
3. Організація проживання дітьми осмисленого соціального правила
5. Узагальнювальна розмова

«Кухня» мислительного процесу. Алгоритм опрацювання тексту

1. Аналіз тексту загадки: назвати особливості героя зайчика, про які йдеться у загадці.
2. Актуалізація знань дітей з теми:
 - що ще знають діти про зайця
3. Узагальнення знань, символізація - назвати і намалювати

3 головні слова про зайчика (довгі вуха,...)

Використання пізнавально - розвивальних можливостей тексту в процесі цілісного заняття інтегрованого типу

1. Які галузі знань можна інтегрувати

2. за допомогою яких методів можна оптимізувати

інтелектуально - мовленнєву художньо-продуктивну, Ігрову діяльність

- розмова;
- розгляд картинок;
- віртуальні діалоги;
- вимірювання умовною міркою чи прикладанням;
- малювання;
- театралізована гра за складеним сюжетом;
- лексико-граматичні вправи;
- імітаційні вправи;
- полілог

Літературний текст як стимул до творчості

Забезпечення впливу

різних видів мистецтв за

провідною роллю

художнього слова.

Художнє слово - є стрижнем, за допомогою якого створюються різноманітні яскраві образи, втілені засобами образотворчої діяльності, музики, танцювально-ритмічних рухів, театралізованої гри тощо.

Заняття з художньо – мовленнєвої діяльності

(орієнтований перелік видів і типів занять)

№	Вид	тип
1.	Читання і розповідання казок	Фронтальне
2.	Читання оповідань морально – етичної та гумористичної спрямованості	Фронтальне, групове
3.	Заучування віршів	Індивідуальне
4.	Розігрування забавлянок, утішок, пісень	Групове, індивідуально - групове
5.	Ігри – драматизації	Групове, індивідуально - групове, фронтальне
6.	Етичні бесіди	Індивідуальне, фронтальне
7.	Узагальнені бесіди (про письменників, улюблених героїв тощо)	Фронтальне
8.	Показ різних видів театрів: театр іграшок, тіньовий, картонажний, байковий, магнітний ляльковий, живих тіней	Фронтальне, групове
9.	Показ діафільмів	Фронтальне, групове
10.	Перегляд телепередач	Фронтальне, групове
11.	Театралізовані ігри	Групове, індивідуально -

		групове
12.	Ігри за сюжетами художніх творів	Групове, індивідуально - групове
13.	Інценування художніх творів	групове
14.	Прослуховування платівок	Фронтальне

Теоретичні засади мовленнєвої діяльності

Підготувала вихователь – методист
ДНЗ № 77 Тарасюк Н.А.

Найголовнішою ознакою держави та нації є рідна мова. Рівень розвитку рідної мови відображає рівень духовного розвитку нації, її культури. Рідна мова – невід’ємна частина Батьківщини кожної людини, її Вітчизни, це „голос свого народу й чарівний інструмент, на звуки якого відгукуються найтонші струни людської душі. Рідна мова – це перше слово, почуте з материнських вуст. Це перша колискова пісня, яку немовля чує над колискою, це затишок батьківської хати, веселий гомін дитячого товариства”.

К.Д.Ушинський назвав рідну мову „цвітом духовного життя нації”, порівняв її з квіткою, яка „ніколи не в’яне і вічно розвивається”. Він дійшов висновку, що людина, позбавлена з дитинства рідної мови, назавжди залишається неповноцінним членом суспільства, ніколи не зрозуміє свій народ, залишається людиною без Вітчизни.

Любов до слова рідної мови пронизує педагогічні праці В.О.Сухомлинського. Рідна мова, на його погляд – це безцінне духовне багатство. В якому народ живе, передає з покоління в покоління свою мудрість і славу, культуру і традиції.

Рідна мова є загально основою навчання і виховання дітей ц у дитячому садочку. Якщо дитина з якихось причин буде ізольована від повноцінного мовленнєвого спілкування в дошкільні роки, це негативно позначиться на її подальшому і розумовому, і мовному розвитку.

Навчально – мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку охоплює різні види говоріння, розповідання, бесіда, діалогізування, міркування, повідомлення тощо та слухання, які реалізуються на спеціально організованих заняттях з розвитку мовлення.

Теоретичними засадами складання програми та методики організації навчання дітей рідної мови виступили наукові дослідження провідних російських (А.Г.Арушанова, А.М.Бородич, Л.В.Ворошніна, В.В. Гербова, Е.П. Короткова, В.І. Логінова, Г.М. Ляміна, А.Г. Максаков, Ф.О., Шохін, С.М. Струніна, А.Г. Тамбовцева, С.І.Тихеева, Г.О. Тумакова, О.С. Ушакова, В.Й.Ядешко), білоруських (Н.С. Старшинська та ін) та

українських (А.М.Богущ, А.А.Зрожевська, І.І.Науменко, А.П. Іваненко, Г.І. Ніколайчук, Н.П.Орланова, С русова та ін) учених.

Враховувалися також результати досліджень з різних проблем розвитку мовлення, виконання під нашим керівництвом аспірантами Південноукраїнського педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського: „Формування граматичної правильності мовлення” (К.І.Крутій), „Розвиток діалогічного мовлення” (Н.І. Луцан, Г.В.Чулкова) та „Культури мовленнєвого спілкування” (С.К. Хаджирадова) „Розвиток зв’язного мовлення” (Т. Побережнікова, П.І.Фесенко), „Словникової роботи” (І.О. Луценко, Н.І.Луцан, І.М. Непомняща, В.А. Ляпунова), „Звукової культури та виразності мовлення” (О.П.Аматьєва, О.Трифоновна).

Кожний народ і його мова глибоко індивідуальні, своєрідні, неповторні. Мова - це найкраща характеристика народу, за характером мови можна говорити про психологію народу, за характером мови – про його світогляд і менталітет. Люди добровільно не відмовляються від мови (О.О.Потебеня), натомість кожний педагог, кожний вихователь за словами І. Франка повинен знайти „тайники зв’язку людської психіки з ... органічними системами звуків, що називаємо рідною мовою”. Опанування рідної мови. рідного слова починається з раннього дитинства в сім’ї, серед близьких і рідних дитини і людей, а вдосконалення її триває у дошкільних закладах, школі і впродовж усього життя.

Оволодіння рідною мовою, як засобом пізнання і способом специфічно людського спілкування є найбільш вагомими досягненнями дошкільного дитинства. Адже психологами, психофізіологами доведено, що саме дошкільний вік є найбільш сприятливим для оволодіння рідною мовою. До 5 – ти років дитина засвоює звукову систему рідної мови й усвідомлює звуковий склад слова; до 4,5 років засвоює відмінкові закінчення та основні граматичні форми; з 5 – ти років оволодіває монологічним мовленням (С.П. Рубінштейн).

В.О.Сухомлинський: ...рідна мова – це безцінне духовне багатство, в якому народ живе, передає з покоління в покоління культуру і традиції. Рідна мова – „невмируще джерело, з якого дитина черпає перші уявлення про навколишнє, про свою Батьківщину, про своє село і місто, про весь край, а слово рідної мови порівнює з неповторним ароматом квітки.

Базовий компонент дошкільної освіти – теоретична концептуальна основа державних вимог до мінімального необхідного та водночас достатнього рівня освіченості та вихованості дитини.

Для формування культури мовленнєвого спілкування замало навчально – мовленнєвої компетентності, а саме:

- культури мовлення;
- виразності мовлення;
- мовленнєвого етикету;

- мовленнєвої компетентності;
- лексичної компетентності;
- фонетичної компетентності;
- граматичної компетентності;
- діалоогологічної компетенції;
- комунікативної компетентності.

Означені види компетентності формуються в процесі навчально – мовленнєвої діяльності. Тут важливо передбачити завдання з виховання культури мовленнєвого спілкування і з художньо – мовленнєвої діяльності.

Художньо – мовленнєва діяльність дошкільнят є складним полі компонентним утворенням. У ньому можна виділити чотири провідні, стрижньові складники:

1. Сприймання на слух та розуміння дітьми художніх творів;
2. Відтворення змісту та виконавська діяльність (декламування, відповіді на запитання, переказування. Бесіда за ілюстраціями, узагальнювальні бесіди, читання за ролями тощо);
3. Театралізована діяльність (інсценування, театральні вистави);
4. Творчо – імпровізаційна діяльність (ігри за сюжетами літературних творів, словесно – поетична творчість).

Отже, художньо – мовленнєва діяльність пов'язана із сприйманням літературних творів, їх виконанням, відтворенням супроводжується образним, виразним мовленням, словесною творчістю. В процесі цієї діяльності формуються різні види компетентності.

ХУДОЖНЬО – МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ - комплексна характеристика особистості, полі компонентне утворення, складниками якого є когнітивно – мовленнєва, поетично – емоційна, виразно – емоційна, оцінно – етична, театральна – ігрова компетентність.

Когнітивно – мовленнєва компетентність свідчить про наявність у дітей знань про письменників та їхні твори у межах програми вікової групи, здатність відтворювати зміст відомих творів, називати автора твору, впізнавати твір за його уривком чи ілюстрацією; прочитати на пам'ять вірш; пригадати загадки, прислів'я, скоромовки, лічилки.

Виразно – емоційна компетентність передбачає вміння виразно та емоційно передавати зміст художнього твору, дотримуючись адекватних засобів виразності; поєднуючи мовні та немовні засоби виразності.

Поетично – емоційна компетентність визначається за здатністю дітей виразно читати вірші, впізнавати їх авторів, здійснювати художній аналіз текстів.

Про оцінно - етичну компетентність свідчить уміння дитини свідомо аналізувати поведінку героїв художнього твору, висловлювати своє позитивне чи негативне ставлення до них, мотивуючі свої моральні та естетичні оцінки.

Театрально – ігрова компетентність – це наявність у дітей умінь і навичок самостійно інтерпретувати зміст відомих художніх творів у театралізованих іграх – драматизаціях, інсценувати відомі художні твори.

Різні види компетентності з художньо – мовленнєвої діяльності формуються впродовж перебування дітей у дошкільному закладі від молодшої до підготовчої групи. Кожний з цих видів компетентності має змістовну і діяльнісно – поведінкову характеристики.

Анкета для педагогів

Підготувала: вихователь – методист
ДНЗ № 37 Голосна І.В.

Прізвище, ім'я, по батькові

Мовленнєвий розвиток

1. Які мовні розділи за методикою А.М.Богущ?

2. Як часто проводять комплексні заняття з формування граматично правильного мовлення дошкільників?

- а) 1 р/ місяць
- б) 2 р/ місяць
- в) 3 р/ місяць
- г) 4 р/ місяць

3. Як часто проводять тематичні заняття з формування граматично правильного мовлення?

- а) 1 раз на тиждень
- б) 1 раз на місяць
- в) 1 раз на квартал
- г) 1 раз на рік

4. Яке з перелічених завдань відноситься до формування граматично правильного мовлення дошкільників?

- а) утворення слів за допомогою суфіксів, префіксів
- б) розвиток дикції, інтонації
- в) введення нових узагальнюючих понять
- г) складання описових розповідей

5. Основний вид діяльності в дошкільному віці –

- а) спілкування
- б) гра
- в) навчання
- г) праця

6. З якого віку А.М.Богуш рекомендує використовувати дидактичні вправи з метою формування граматично правильного мовлення?

- а) молодшого
- б) середнього
- в) раннього
- г) старшого

7. Ким з перелічених авторів була розроблена система дидактичних вправ?

- а) Максимов А.І.
- б) Тихеєва Є.І.
- в) Логінова В.І.
- г) Лаврик М.С.

8. Які шляхи формування граматично правильної мови в дошкільників?

8. Яку літературу використовуєте для підвищення рівня знань з даного розділу

Рекомендації для вихователів по підготовці та проведенню занять із мовленнєвого спілкування з дітьми дошкільного віку

Підготувала: вихователь – методист
ДНЗ № 37 Голосна І.В.

1. Ретельна підготовка вихователя до заняття, визначення чіткої мети і завдань кожного мовленнєвого заняття (комплексного чи тематичного) добір методів і прийомів навчання.
2. Взаємозв'язок із попередніми заняттями з розвитку мовлення та заняттями з інших розділів.
3. Мотивація мовленнєвої діяльності дітей (мотив - це те, задля чого говориться): наявність у дітей позитивних емоцій, інтересу до заняття, захоплення побаченим та почутим тощо.
4. Суто мовленнєва спрямованість занять, побудова їх на знайомому, цікавому, близькому й зрозумілому дітям матеріалі.
5. Домінування принципу розвивального навчання, уникання риторичних запитань до дітей, введення елементів проблемно-пошукового методу.
6. Максимальна мовленнєва активність дітей: чим більше діти говорять, тим ефективніше заняття (співвідношення таке: три частини тривалості заняття говорять діти, дві частини - вихователь).
7. Максимальне використання ігрових прийомів навчання (дидактичних ігор

та вправ, народних, рухливих ігор з текстами та діалогом, сюрпризів, ігор - забав, де дитина виступає мовцем)

8. Створення для кожної дитини ситуації успіху, захоплення, спонукання до висловлювання власної думки

9. Доцільне використання наочних посібників. ілюстративний матеріал має бути добре знайомим дітям, естетичним, привабливим.

10. Оптимальне співвідношення частин заняття за тривалістю (рівномірний розподіл часу між трьома частинами комплексного заняття)

11. Диференційований підхід до дітей, урахування їхніх індивідуальних та вікових особливостей).

12. Оптимальна інтенсивність навантаження на дітей задля активізації їхньої розумової діяльності та запобігання втоми; дотримання визначеної тривалості заняття чи її подовження у разі підвищеного інтересу дітей, захоплення матеріалом.

13. Позитивна оцінка будь-якого результату (не допускати погроз, докорів, негативної оцінки мовленнєвої діяльності дітей), не допускати авторитарного впливу дорослих.

14. Забезпечення зворотного зв'язку.

15. Заняття має бути емоційним, давати дитині відчуття задоволення.

16. Забезпечення взаємозв'язку групових індивідуально - групових та індивідуальних форм з дітьми

17. Добиватися невимушеності, розкутості на занятті. Давати можливість приймати зручну для них позу, сидіти як за столом, так і на килиму, на стільчиках півколом чи без них).

18. Створення оптимального розвивального мовленнєвого середовища в групі

19. Залежно від рівня мовленнєвого розвитку дітей вихователь вирішує, які мовленнєві завдання слід виносити на заняття, а які варто включати в ігри заняття з розділів: "Художньо-мовленнєва діяльність", "Рідна природа", "Дитина і навколишній світ", "Українознавство", "Основи здоров'я та безпека життєдіяльності дитини" тощо або у невимушене побутове спілкування.

20. Доречно дотримуватися тематичного принципу розподілу лексики та різних мовленнєвих завдань відповідно до нього (по місяцях) з метою активізації словника кожної дитини, граматичної правильності мови, звукової культури, збагачення мовленнєвого досвіду.

21. Дотримуватися принципу повторюваності програмових мовленнєвих завдань. Дидактично спрямовані мовленнєві ігри і заняття слід будувати так, щоб діти на кожному наступному занятті могли використовувати мовленнєвий досвід, набутий на попередніх заняттях та на різноманітних зв'язках між заняттями різного спрямування та характеру.

22. Мова вихователя має бути взірцем для наслідування (доброзичлива, м'яка, лагідна, емоційна, виразна, літературна). Характер спілкування - щирим, довірчим, невимушеним, демократичним.

23. Дотримання основних правил формування активної мовленнєвої діяльності кожної дитини:

❖ вести дитину у занятті (грі) від простого до складного;

- ❖ не робити за дитину те, що вона може зробити сама;
- ❖ створювати на занятті (під час гри) вільну, невимушену обстановку;
- ❖ зацікавлювати малюка заняттям (грою), але не
- ❖ примушувати грати;
- ❖ не заважати дитині думати, приймати рішення;
- ❖ частіше хвалити дитину, підбадьорювати її;
- ❖ радіти успіхам разом з малюком.

Використані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні
2. Белая К.Ю. Руководство ДОУ : контрольно-диагностическая функция. – М.: ТЦ Сфера, 2004.- 64с.
3. Богуш А.М. Педагогічні виміри Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі. Монографія.-К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 272с, 169 – 175 с.
4. Богуш А.М. , Гавриш Н.В. – Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільних навчальних закладах. Підручник для ВНЗ. Видавничий Дім «Слово», 2008.- 408 с.
5. Богуш А.М. Готуємо руку до письма. 3-тє вид., зі змін. і доповн. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 108 с.
6. А.М.Богуш „Методика навчання української мови в дошкільних закладах” – М: вища шк. 1993 р
7. Василевская Е.В., Вершинина Н.Б. О проблемах педагогической диагностики в ДОУ// Методист №9, 2007 – с. 63-66.
8. Диагностика умственного развития дошкольников / Науч.-исслед.ин-т дошкольного воспитания Акад. пед. наук СССР/.–М.:Педагогика,1978,248 с.
9. Кондратенко Т.Д., Котырло В.К., Ладывир С.А. Обучение старших дошкольников. – К. : Рад. шк., 1986. – 152 с.
10. Крутій К.Л. Концепція постійного контролю за якістю дошкільної освіти . // Вихователь – методист дошкільного закладу №4 , 2009 р. с. 35 –
11. Крутій К.Л. Диагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2005 – 2008.
12. Крутій К.Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі.–Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2006. –
13. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Навчально – методичний посібник - /Укл. А.М. Богуш – Одеса: Ярослав, 2004. – 176 с.
14. Пироженко Т.О. Мовлення дитини. – К., Главник, 2005 .- 112с.
15. Пироженко Т.О. Компетентність дошкільника у мовленнєвій та логіко-математичній діяльності //Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науков.- метод. посіб. / наук. Ред.. О.Л. Колонко. – К.:
16. Шиліна Н.Є. Мовленнєва готовність старших дошкільників до навчання у школі: Дис. канд..наук: 13.00.02.- Одеса, 2003, 176 с.

Організація методичної роботи по підвищенню професійного рівня педагогів щодо художньо – естетичного розвитку дітей 5 – річного віку

Над темою працювали:
Стукалюк Ж. П.
Бойченко Л.М.
Дорошенко О. В.
Літвінова Н.Є
Онофрійчук В.В.
Прядко Ю. М.

Зміст

- I. Методична робота з педагогічними кадрами ДНЗ з художньо-естетичного розвитку дошкільників
- II. Практичні матеріали. Форми роботи з педагогами з художньо-естетичного розвитку дошкільників ()
 - 2.1. Методична діорама. Вплив нетрадиційних форми аплікації на гармонійний розвиток старших дошкільників.
 - 2.2. Диспут. Шляхи розвитку творчої активності дітей старшого дошкільного віку на заняттях з образотворчого мистецтва
 - 2.3. Пам'ятка вихователям. Складові художнього осередку старшої групи для розвитку творчої активності
 - 2.4. Анкета для педагогів з питань образотворчого мистецтва
 - 2.5. Пам'ятка вихователям. Методичні прийоми розвитку сценічних здібностей дітей в театралізованій діяльності
 - 2.6. Тренінг «Світ творчості навколо мене»
 - 2.7. Карта аналізу підготовки та проведення музичних свят
 - 2.8. Методичні рекомендації з розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку для вихователів і музкерівників
 - 2.9. Консультація. Організація образного пізнання та творчого відображення дійсності в ліпленні
 - 2.10. Ділова гра: «Театралізована діяльність, як засіб художньо-естетичного розвитку дітей»
 - 2.11. Асорті ідей для дитячої творчості.
 - 2.12. Консультація розвиток художньо-естетичної культури дітей старшого дошкільного віку
- III. Використані джерела.

Методична робота з педагогічними кадрами ДНЗ з художньо-естетичного розвитку дошкільників

Світ культури. Він такий неосяжний, безмежний, різнобарвний. Він манить, приваблює; треба лише доторкнутися, «підійти поближче», роздивитись, - і він забере тебе в полон на все життя. Чому? Та саме тому, що пізнавати, осягати його ми будемо не день, не місяць, не рік, а ціле життя.

Дошкільний вік – час активної соціалізації дитини, розвитку спілкування з дорослими та однолітками, пробудження моральних та естетичних почуттів, входження в культуру. Належний і оптимальний рівень соціально-особистісного розвитку дитини може бути забезпечений через формування в неї чуття краси в різних її проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури, безпеки праці.

Проблема художньо-естетичних інтересів дітей старшого дошкільного віку є однією із актуальних, адже, сучасні філософи Г.З. Апресян, М.С. Каган розглядають художньо-естетичний розвиток у взаємозв'язку з духовним життям суспільства.

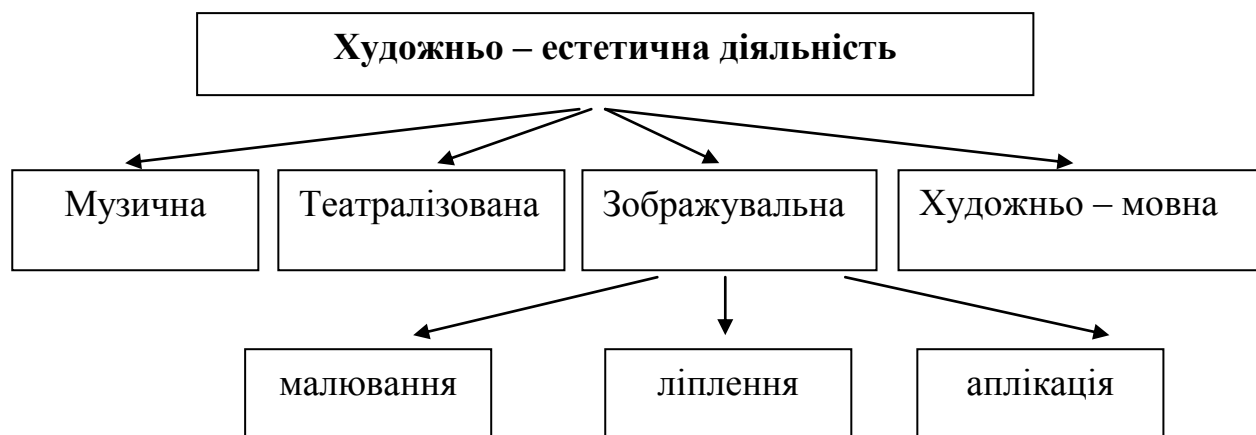

Саме в дитинстві закладаються основи інтелекту людини, формуються різнобічні потреби, погляди, ідеали. Чим раніше й активніше здійснюється процес долучення до прекрасного, тим він ефективніший, міцніший, тим глибше формуються інтереси до мистецтва.

В програмі розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» у розділі "Художньо-естетичний розвиток" розкрито основні напрямки розвивального впливу дорослих, визначальні для розвитку природних задатків і здібностей дітей до різних видів художньої діяльності (образотворчої, музичної, театралізованої), естетичного ставлення до дійсності, формування художніх умінь і навичок, сприяння самовираженню у художній творчості. У кожному розділі програми подано освітні завдання, орієнтовні теми з малювання, ліплення, аплікації, конструювання та переліки мистецьких творів, репертуарів. окреслено ключові освітні завдання розділу «Художньо-естетичний розвиток» та зміст яких згруповано у такі підрозділи:

- «Образотворча діяльність»
- «Музична діяльність»
- «Театралізована діяльність»

Ефективним шляхом всебічного гармонійного розвитку особистості є залучення дошкільників до художньо-естетичної діяльності.

Одним із центральних завдань виховання дітей в художньо-естетичній діяльності є розвиток у них елементів творчості. Дитяча творчість – перша ланка розвитку творчої діяльності, в якій дитина виявляє своє розуміння довкілля, своє ставлення до нього. Це допомагає дітям розкрити їх внутрішній світ, особливості сприймання та уявлення, інтереси та здібності.

Для того, щоб вирішити всі ці питання необхідно визначення мети і формування основних завдань, удосконалення форм і методів роботи з педагогічними кадрами, здійснення системного підходу до навчально – методичного забезпечення педагогічного процесу з художньо – естетичного розвитку дошкільників.

Метою методичної роботи з художньо – естетичного виховання є створення умови для професійного зростання та розкриття творчого потенціалу кожного педагогічного працівника.

Орієнтовні завдання методичної з даного питання:

- ❖ створити атмосферу творчого пошуку оригінальних нестандартних рішень педагогічних проблем;
- ❖ сформувати у педагогічних працівників готовність до впровадження сучасних інноваційних технологій;
- ❖ формувати прагнення до опанування педагогіки співпраці та співтворчості на принципах особистісно орієнтованих методик навчання та виховання.
- ❖ визначення позицій вихователя до дитини;
- ❖ матеріальне забезпечення освітнього процесу для художньо – естетичного розвитку дітей дошкільного віку:

- ❖ надання рекомендацій педагогам у творення розвивально-ігрового середовища для вихованців;
- ❖ накопичення відеотеки досвідом з художньо – естетичного розвитку дітей;
- ❖ перегляд системи планування;
- ❖ розробка критеріїв оцінки ефективності діяльності педагогів;
- ❖ впровадження новітніх технологій та прогресивного педагогічного досвіду;
- ❖ залучення спеціалістів.

Реалізуючи зміст освіти у царині мистецтва, педагоги мають так організувати педагогічний процес, співпрацю з дітьми, щоб вони щоразу проймалися красою мистецтва, збагачували емоційно-почуттєву сферу, насолоджувалися мистецькими творами й відповідною діяльністю, відкривали для себе новизну та знаходили цікаву інформацію під час взаємодії з мистецтвом, проявляли свою природну активність у процесі художньо-творчої діяльності, випромінювали відкритість.

Зернята доброти, краси, творчості, посіяні в серцях наших вихованців, дадуть свої паростки любові, людяності в майбутньому дорослому житті.

Практична частина

Форми роботи з педагогами з художньо-естетичного розвитку дошкільників (практичні матеріали)

Методична діорама.

Вплив нетрадиційних форми аплікації на гармонійний розвиток старших дошкільників.

Підготував: вихователь-методист Літвінова Н.Є.
м. Миколаїв ДНЗ № 60 «Горобинька»

Мета: Збагатити знання педагогів про нетрадиційні методики аплікації, та їх вплив на всебічний розвиток старших дошкільників. Вдосконалювати творчі здібності вихователів та залучати їх до співпраці один з одним.

Матеріал: дошка, фломастери, клубок ниток, 4 листа паперу А3, клей, нитки яєчна шкарлупа, кольоровий папір, пшона крупа, середній м'яч.

Ведучий – Краса оточує людину з перших днів життя, треба лише вміти відчувати та помічати її неповторний світ із своїм різноманіттям барв, звуків, форм – все це є доступним для сприйняття з дитинства.

Одним з ефективних та незамінних способів гармонійного розвитку дитини є образотворче мистецтво, яке пробуджує творчу активність, розвиває художні здібності. Вчить дітей побачити красу навколишнього світу та перенести її на папір, або в скульптуру.

Аплікація є одним із видів образотворчого мистецтва який сприяє всебічному розвитку дитини старшого дошкільного віку. І зараз я пропаную кожного з вас сказати як аплікація сприяє на дитину. В цьому нам допоможе клубок, який ми будемо передавати по колу.

Вправа «Клубок»

Вихователі сидять по колу . Ведучий передає клубок педагогу який знаходиться ліворуч, залишаючи у себе кінець нитки. Кожний з педагогів, що отримає клубок повинен висловити свою думку про те як на дитину сприяє аплікація. Коли висловиться останній педагог клубок знову передається ведучому.

Примірні відповіді: Розвиває художній смак; Розвиває дрібну моторику дитини; Сприяє підготовці руки до школи; Розширює знання дітей про художню культуру; Сприяє вихованню глядацької культури старших дошкільників; Сприяє розвитку точних рухів руки; Розвиває естетичне світосприйняття старших дошкільників та ін..

Ведуча – А зараз ми зав'яжемо цю нить для того, щоб все що ви проговорили обов'язково отримали наші вихованці на заняттях з образотворчого мистецтва.

Всі ви знаєте, шановні колеги, що аплікація у старшій групі може бути я традиційною так і не традиційною. Зверніть увагу на дошку. На ній розташовано плакат у вигляді кленового листа. Я пропаную вам прописати нетрадиційні види аплікації на цьому плакаті, які можна використовувати на заняттях в старших групах.

Вихователі за бажанням беруть фломастери і прописують види нетрадиційної аплікації.

Наприклад:

- Аплікація з ниток;
- Аплікація мозаїка з яєчної шкаралупи;
- Аплікація – мозаїка з декількох видів крупи.
- Аплікація з сухих листів;
- Аплікація – мозаїка з кольорового паперу;
- Аплікація з використанням техніки орігамі;
- Аплікація з макаронних виробів;
- Аплікація з природного матеріалу;
- Аплікація з насіння;
- Суха аплікація та ін..

Ведуча - А зараз я пропаную вам узяти кожному по одному кленовому листочку з розносу і зайняти місця за столам згідно з позначок.

На розносі кленові листочки чотирьох кольорів (червоні, зелені, жовті). Вихователі обирають листочок і займають місце за столом з відповідним кольором листочка.

Ведуча – На столах у вас лежить печатний матеріал, з яким нас знайомить лідер кожної з підгрупи.

1 стіл – Тема «**Мозаїка - один з нетрадиційних видів аплікації**».

Робота з різноманітним матеріалом, в різноманітних художніх техніках розширює можливості дітей старшого дошкільного віку, сприяє розвитку відчуття кольору, гармонії, просторової уяви, образного мислення, творчих здібностей. У виготовленні поробок в інтеграції з нетрадиційними техніками паперу та іншими матеріалами надає дитині велику насолоду.

На відміну від звичайної аплікації, аплікація – мозаїка вимагає від дітей більшої усидливості і терпіння, тому її доцільно використовувється в старшій групі, коли діти можуть себе контролювати та займатись однією справою тривалий час. Технологія роботи також відрізняється. Усі види аплікації – мозаїки починаються з нанесення контурних ліній малюнка на основу. лінії повинні бути тонкими, ледве помітними. Після чого підготовлюється сам матеріал з якого буде виконуватись мозаїка.

Аплікація – мозаїка з яєчної шкаралупи.

Шкаралупки від варених яєць діти розламають на дрібні частинки та відкладають в ємкість. Після чого наносять клей на якусь ділянку підготовленого малюнка і посипають його шкаралупками. Після того, як шкаралупки приклеяться їх можна розфарбувати.

Аплікація мозаїка із крупи.

В цій техніці можна використовувати одну або декілька видів крупи. На ділянку малюнка наносять клей, отім посипають його крупою, так, щоб не залишати пустих місць помі крупами. Після того як крупа приклеїться, її можна теж розфарбувати.

Аплікація – мозаїка з серветок.

Заздалегідь діти старшої групи готують шарики з серветок різного кольору під керівництвом вихователя. Катати шарики потрібно поміж долонями або пальчиками з незначним зусиллям. Потім ці шарики використовуються на занятті або під час індивідуальної роботи. На ділянку малюнка наносять клей і наклеюють підготовлені шарики. Які роблять малюнок об'ємним.

Аплікація – мозаїка з кольорового паперу.

Аркуш кольорового паперу розрізається на дрібні кусочки (або розривається) і розкладається в ємкості, кожен колір окремо. Після того як папір підготували, діти наносять клей на невелику частину малюнка. А потім на клей накладають окремі частинки паперу, залишаючи поміж частинками невеликі відстані.

2 стіл Тема: «Нетрадиційна аплікація з ниток»

Нетрадиційні види аплікації сприяють вихованню в старших дошкільниках творчої особистості, маючий художній смак. Сприяють логічному мисленню і просторовим уявленням, розвивають моторику рук. Створюють умови для розкриття творчого потенціалу кожної дитини для формування його морально – особистих якостей.

Аплікація із шерстяних ниток – найбільш доступний засіб виготовлення художніх робіт. Аплікація із шерстяних ниток незвичайно приваблива. Нитки мають м'яку структуру, пластичні, об'ємні і мають гарне плетіння волокон. Можуть розташовуватись у вільному напрямі в

залежності від того, звідки падає світло. Шерстяні ниті максимально передають композицію малюнка. Але саме головне діти навчаються бачити чудове і створювати його своїми руками.

Перед тим як зробити аплікацію дітям пропонується заздалегідь підготувати нитки. А саме розрізати їх на маленькі частини і за кольором розкласти по костюмам. На самому занятті діти малюють контур майбутнього шедевра. І коли контур роботи готов, намащують клеєм окремі частини малюнку, та викладають зверху на клей розрізані нитки. Робота залишається у горизонтальному положенні доки не висохне.

3 стіл. Тема: **«Аплікація з використанням техніці орігамі»**

Мистецтво орігамі відомо в давніх часів. Вперше воно зародилося в Китаї – на батьківщині виникнення паперу. Пізніше поширилося в Японію. «Орігамі» в перекладі з японського «орі»- папір, «гамі» - складати . психологи вважають , що це дуже важливо для нормального формування мови. Спеціалісти рекомендують малюкам які тільки навчаються розмовляти, а особливо дітям старшого дошкільного віку, як можна частіше виконувати завдання пов'язані з роботою пальців – майструвати, шити, грати на музичних інструментах. Орігамі надає для цього великий простір – дрібних рухів не лише багато. Вони ще різноманітні. Дуже важливо те, що в складанні фігурок одночасно працюють дві руки. Це сприяє гармонійному розвитку обох півкуль головного мозку. І це сприяє розвитку творчих здібностей дитини. Орігамі має велике значення у розвитку конструктивного мислення дитини, та творчої уяви, художнього смаку. Орігамі знайоме дітей з основними геометричними поняттями (кут, сторона, квадрат, трикутник), сприяє розвитку окоміру , одночасно іде збагачення словника спеціальними термінами. Орігамі активізує смислові процеси. І нарешті, розвиває звичку зосереджено працювати. Орігамі сприяє концентрації уваги, так як заставляє зосереджуватися на процесі виготовлення, щоб отримати бажаний результат.

Техніку орігамі в старшому дошкільному віці можна поєднувати з аплікацією. Наприклад виготовляти прості фігурки з паперу , а потім наклеювати їх на основний папір. Також можна поєднати техніку малювання з аплікацією. В цьому випадку є два варіанта. Або малюнок наноситься заздалегідь, або домальовуються деталі після наклеювання фігурок орігамі.

Ведуча – Ось ми з вами ознайомились з кількома нетрадиційними техніками аплікації. Та їх впливом на розвиток старших дошкільників.

А зараз я пропаную вам виготовити колективно роботу з аплікації із використанням нетрадиційної методики про яку зачитували лідери ваших підгруп. А матеріал для своїх робіт ви можете обрати за цим столом.

Після виготовлення роботи вам треба буде її презентувати і поділитися своїми враженнями.

В залі розташовано стіл, на якому знаходяться різноманітні матеріали для виготовлення робіт. Вихователі виготовляють роботи підгрупами. Та презентують їх.

Ведуча – Шановні колеги, сьогодні ми з вами розглянули декілька технік нетрадиційної аплікації, які впливають на гармонійний розвиток старших дошкільників. І я пропаную вам зараз поділитися своїми враженнями від сьогоднішньої роботи і сказати чому ви сьогодні навчились і що будете використовувати в своїй практиці.

Вправа передай м'яч.

Вихователі розташовуються по колу, стоячи. Ведучий бере в руки м'яч і кидає його кому заманеться. Та людина яка піймає м'яча повинна висказати свою думку. А після цього перекидає м'яча далі. Вправа продовжується до тих пір, доки всі не вискажуться.

Ведучий – В.А. Сухомлинський говорив, що дитина за своєю природою - допитливий дослідник, відкривач миру, що дитяче серце чутко до призиву творити красу. Важливо лише , щоб за призивом наслідком був труд, щоб праця стала потребою.

Дякую вам за позитивний натрій і бажаю сприяти різносторонньому розвитку дошкільників через нетрадиційні техніки аплікації.

Диспут

Шляхи розвитку творчої активності дітей старшого дошкільного віку на заняттях з образотворчого мистецтва

Підготував: вихователь-методист Літвінова Н.Є.

М. Миколаїв ДНЗ № 60 «Горобинька»

Мета: Розширити знання вихователів з питання розвитку творчої активності дітей. Залучити колег до формування власної точки зору. Розвивати вміння педагогів відстоювати свою точку зору.

1. Доповідь «Шляхи розвитку творчої активності дітей старшого дошкільного віку»

Якщо порівняти сьогоднішній стан естетичного виховання у дошкільних закладах із тим, що мав місце декілька років тому, то можна говорити про певні позитивні зрушення. Раніше вихователі користувалися однією встановленою методикою, що орієнтувала на формування у дітей практичних умінь, навичок, певного обсягу знань а не на розвиток естетичної культури і здібностей. Національне та народне мистецтво не посідало належного місця у житті малят можливості навколишнього середовища використовувалися недостатньо.

У 90-х роках виникла тенденція до оновлення естетичного виховання. З'явилися цікаві автори з неординарними поглядами , альтернативні авторські програмами, різноманітні технології. Визначилися напрямки підходу до цієї справи. Головною метою художньої діяльності дітей старшого віку на сучасному етапі є активізація їхньої творчості, розвиток природних нахилів, творчих здібностей, але шляхи досягнення цієї мети вбачаються різні.

✓ Перший напрямок – до творчості через навчання.

- ✓ Другий – до творчості через емоції, почуття, через формування у дитини естетичного ставлення до довкілля.

Художня діяльність – це одна з найцікавіших видів діяльності дітей. Але цей інтерес та позитивне ставлення визначається у міру його опанування : «Я люблю малювати, ліпити ..., тому що у мене це добре виходить» коли дитина передає зображення того чи іншого предмета, вона втілює у зображення свої почуття, своє розуміння. Саме у цьому полягає художня творчість дитини дошкільного віку.

В своїх малюнках діти відображають ураження і навколишнього світу. Отже, для того щоб вони могли щось зобразити, необхідні різні враження. Завдання вихователя полягає у тому, щоб послідовно, шляхом спеціальних спостережень розвивати образне, естетичне забарвлення, емоційно - позитивне сприйняття.

Діти повинні побачити художні особливості предмета, який їм необхідно намалювати, а також виділити його властивості – форму, будову, колір. Вихователь повинен це продемонструвати.

Отже, щодня спостерігайте за природою, звертайте увагу дітей на те, як світить сонечко, як плывуть хмари. Дайте можливість дітям поміркувати, що вони уявили, на що схожі сірі хмари.

Що стосується інтересу, то в цьому віці переважає поверховий, суто емоційний інтерес, здебільшого нестійкий. Це зобов'язує приділяти більше уваги змісту розвивального спілкування. У традиційних методиках навчання зображувальної діяльності досить часто інтерес підтримується штучно. Ідеться про різноманітні «сюрпризні моменти», ігрові прийоми, наприклад, введення ігрових персонажів, що іноді заважають дітям зосередитися на створенні образу. Досвід педагогів підказує, що діти старшого дошкільного віку потребують серйозного спілкування. Їм подобається «філософські» бесіди, спільні з педагогом розмови, «відкриття», «подорожі», спостереження, обговорення.

Пріоритетним є індивідуальне спілкування. Професіанолізм сучасного педагога полягає в умінні бачити, відчувати й розуміти на фронтальних заняттях кожну окрему дитину.

Доцільно нарешті визначити за кожною дитиною право відтворювати в образотворчій діяльності світ таким, яким вона його бачить, відчуває та сприймає. Слід додати що серед дітей трапляються «реалісти» та «абстракціоністи». Отже, не поспішайте записувати до розряду невдалих ті малюнки, що побудовані лише на грі кольорових плям та мазків. В таких випадках раджуть поспілкуватися з юним художником, виявивши справжній інтерес до його малюнка. Наприклад : «Мені подобається гра кольорів у твоєму малюнку, але чи не допоможеш т мені зрозуміти, що ти намалював?»

Не завжди варто демонструвати дітям, якого кінцевого результату вони мають досягти у малюванні або іншому виді образотворчої діяльності. Це призводить до стереотипності зображень. Адже кожна дитина бачить та

уявляє по-своєму. Справа педагога – створити умови для того, щоб діти своєму намалювали або виліпили.

Пам'ятайте! Образотворча діяльність розпочинається із ситуації вибору (ідеї, матеріалу, виражених засобів). Емоційно сприймаючи природу, її явища та об'єкти, діти досить часто намагаються відтворити це у малюнках. Для того щоб уникнути однотипності зображення, необхідно активізувати дитячу фантазію, творчу діяльність. У цьому допомагають оповідання, загадки, приказки, вірші. До речі, загадки можуть бути особливо корисними дітям, оскільки допомагають «обстежити» предмет, називаючи його ознаки. Слід під час художніх занять активно використовувати методи та прийоми, що заохочують дітей до імпровізації, фантазування. Слід звертати більшу увагу на організацію самостійної художньої діяльності дошкільнят. Саме у процесі самостійної художньої діяльності дитина має змогу будувати власні образи, передаючи при цьому свої почуття й застосовуючи практичні уміння та навички, що набуті на заняттях.

Для розвитку творчої активності дітей у групі мають бути створені відповідні зони, де зібрано необхідне обладнання, яким діти можуть вільно користуватися. Варто приділяти більше часу милуванню природними явищам та творами мистецтва. Сприйняття зображення посилює художнє сприйняття образу.

Особливу роль у розвитку творчої активності дітей відіграє використання у малюнках різних засобів зображення, у тому числі нетрадиційних. Це можуть бути монотипія, малювання обома руками разом, пальцями, долонями, малювання по мокрому, губкою, свічкою, милом, клеєм, пластиліном. Важливим завданням дитячої художньої творчості є навчання дітей користуватися різними техніками малювання, змішування їх.

Робота з природним матеріалом – це неодмінна умова розвитку чуттєвого досвіду, розумової діяльності як основи активізації творчої діяльності. Слід користуватися такими завданнями, як : «Домалюй» (за допомогою форми – контуру зобразити різні предмети); «Мозаїка з насіння»; аплікація із сухого листя; конструювання з природного матеріалу. Усі ці види завдань стимулюють розвиток творчої активності дітей на художніх заняттях.

Основою розвитку художньої активності дітей має бути їхня власна образотворча діяльність разом з знайомленням із творами мистецтва: живописом, скульптурою та народним декоративно-ужитковим мистецтвом, а також зі світом природи, предметним оточенням, зі світом людей. У зв'язку з цим, пропонується певна система роботи, що здійснюється поетапно. Спочатку діти ознайомлюються з об'єктами дійсності, згодом сприймають образ у живописі, художній літературі, в музиці, обираючи його в різних іграх.

Так поетапно здійснюється «оживлення», «олюднення», «одухотворення» об'єкта чи явища довкілля. Потім діти розпочинають власний творчий процес. Їм пропонують створити образ засобом малюнка.

**Пам'ятка вихователям
складові художнього осередку старшої групи для розвитку
творчої активності**

Підготував: вчитель-методист Літвінова Н.Є.
М. Миколаїв ДНЗ № 60 «Горобинька»

		Напрямок	Обладнання
Художній осередок	Зображувальна діяльність	матеріал	Гуаш, акварель, олівці графітні та кольорові, фломастери, кольорова крейда, вугілля, папір білий для малювання, кольоровий для аплікації, пензлі, штампи, тички, глина.
		інвентар	Підставка для пензлів, станок оборотний дитячий, дощечка для ліплення, палітра, трафарети, обвідки, ганчірки, штампи, пластмасові склянки для води, ножиці, обладнання для нетрадиційних способів малювання: свічка, сіль, нитки товсті шерстяні, сухостій, щіточка, трубочки, тампони.
		зразки	Зразки української національної іграшки, кераміка, іграшки-моделі для малювання, дитячі роботи, зразки з малювання, аплікації, ліплення
		дидактичні ігри	«Впізнай кольори», «Який за кольором», «Вивчаємо кольори», «На якому килимку?», «Відремонтуй автобус», «Склади посуд», «Знайди візерунок», «У фруктовому садку», «Різнокольорова мозаїка» т.д.
	Ручна художня праця	матеріал	Природний матеріал, пластилін, кольоровий картон та папір, клей, шило, зразки, дитячі роботи
		зразки	Зразки виробів ручної та художньої праці: пап'є-маше, флоромозаїка, плетіння, вишивка, художні та машинні шви, корінопластика, фітодизайн, вироби з дерева

Умов, що доцільно створити для розвитку творчої активності дітей:

1. Створення умов: наявність матеріалів для творчості та можливості у будь-яку хвилину діяти з ними.
2. Підтримувати здібності дитини до творчості та співчуття невдачам.
3. Бути терплячими до дивних ідей, поважати допитливість, запитання та ідеї дитини.

4. Давати можливість дитині залишатися наодинці та дозволяти їй самій займатися справою. Надлишок опіки може зашкодити творчості.
5. Знаходити слова підтримки для нових зачинань дитини.
6. Підтримувати необхідну для творчості атмосферу, допомагаючи дитині впоратися з негативною реакцією однолітків.
7. Диспут поміж колег з даного питання.

Анкета
для педагогів з питань образотворчого мистецтва

Вихователь – методист Літвінова Н.Є.
м. Миколаїв ДНЗ №60 «Горобинька»

Шановний вихователь, просимо вас відповісти на декілька запитань!
ПІБ _____

Стаж роботи _____

- 1. Що таке заняття? Оберіть правильну відповідь.**
 - a) Організаційна форма навчання;
 - b) Регламентована діяльність;
 - c) Форма організованого навчання.
 - 2. Чим заняття відрізняється від шкільного уроку?**
 - a) Має менш жорстоку задану структуру;
 - b) Коротше за тривалістю;
 - c) Охоплює не всіх дітей;
 - d) Характеризується творчою співпрацею педагога з дітьми.
 - 3. Які бувають заняття з зображувальної діяльності?**
 - a) Предметне;
 - b) Сюжетне;
 - c) Декоративне;
 - d) Прикладне;
 - e) Декоративно – прикладне.
 - 4. Що розвивається на заняттях з образотворчого мистецтва?**
 - a) Розвивається естетичне світосприйняття, виховується естетичний смак у дитини;
 - b) Розвивається посидючість;
 - c) Розвиваються точні рухи і дрібна моторика пальців, що в майбутньому позитивно впливає на здатність дитини мислити, на готовість дитини до написання літер та цифр;
 - d) Розвивається вміння дитини спілкуватись з вихователем;
 - e) Розвивається художньо-графічні уміння і навички;
 - f) Іде виховання глядацької культури.
- Які розділи програми можна поєднати з аплікацією в рамках інтегрованого заняття?**
-

Пам'ятка вихователям
Методичні прийоми розвитку сценічних здібностей дітей в театралізованій діяльності

Підготував: вхователь-методист Стукалюк Ж. П.
м. Баштанка ДНЗ № 6 «Ягідка»

1. Слухання літературних творів у якісному виконанні вихователя, майстрів художнього слова (радіо й телевістав, аудіо книг, записів музичних казок).
2. Аналіз «живого мовлення».
3. Вправлення у виразному виконанні.
4. Практично-ігровий пошук засобів художньої виразності: гра імпровізація, гра ланцюжком (одна дитина починає виконувати роль, інша її змінює через певний час).
5. Відтворення тексту за ролями з використанням опорних малюнків, тощо

Тренінг «Світ творчості навколо мене»

Підготував: вхователь-методист Стукалюк Ж. П.
м. Баштанка ДНЗ № 6 «Ягідка»

*«Лише творчий вихователь може
виховати творчу дитину»*

Мета: Сприяти виявленню пізнавальної потреби, творчого інтересу. Розвиток оригінальності, швидкості та гнучкості мислення.

Матеріали: мольберти, ватмани, маркери, картки, апельсин.

1. Бліц – опитування «А я думаю...»

- Що спонукає вихователя творити?
- Які риси притаманні творчому педагогу?
- Як впливає творча діяльність вихователя на творчість дітей?
- Чи можливе творче зростання педагога без постійного розвитку загальної культури особистості?
- Педагогічна творчість - це право чи обов'язок вихователя?

Висновок: Творчість - це діяльність, яка породжує дещо якісне нове, що відрізняється неповторністю, оригінальністю.

2. Гра «Кути»

Завдання: учасники поділяються на 3 групи. У кожному кутку приміщення розміщено мольберт із ватманом і маркери різного кольору. Кожна група отримує маркер одного кольору та завдання (на виконання – 3 хв.);

1-й групі - написати основні риси творчого вихователя;

2-й групі - поміркувати, що заважає педагогу творити;

3-й групі - навести приклади творчості в роботі.

За сигналом групи по колу переходять до іншого кутка, ознайомлюються з думкою попередньої групи, маркером свого кольору

дописують думку щодо нового питання. Так відбувається доти, доки група не повернеться до свого кутка.

Висновок. Творчість у педагогічній науці та практиці – це: ефективне використання вже створеного кимось досвіду в нових умовах; уміння розвивати ідею, реалізовувати її в конкретних умовах.

3. Робота з картками «Так» і «Ні».

Вихователям пропонується набір карток, на яких написано думки щодо прав дитини на творчість та неприпустимі дії педагогів у роботі із творчими, здібними дошкільнятами. Групі треба ці карточки приклеїти у відповідне місце на ватмані «Творча дитина».

Картка 1 - право дитини на активність.

Картка 2 – жорстке управління дитячою діяльністю.

Картка 3 – право дитини на самостійність.

Картка 4 – право дитини на ініціативу у виборі діяльності, способів дій, інструментарію, партнерів.

Картка 5 – безальтернативне управління творчою діяльністю.

Картка 6 – нав'язування регламентованих норм, зразків, шаблонів та власного бачення.

Картка 7 – право дитини на особисту точку зору.

Картка 8 – гіперопіка дитини.

Ключ для перевірки: «Так» - 1,3,4,7. «Ні» - 2,5,6,8.

4. Вправа «Апельсин».

(Учасники кидають одне одному «апельсин» (м'яч), називаючи при цьому властивості апельсина не повторюючись).

5. Вправа «Колаж» (під музичний супровід).

(Кожна підгрупа отримує набір карток з зображеннями. Під час виконання завдання потрібно знайти зв'язки між предметами які зображені, спробувати написати вірш (казку, оповідання, або сценарій фільму).

6. Вправа «Коло вражень».

Мета: зворотний зв'язок, завершення заняття.

Процедура проведення: всі учасники сідають у коло, кожен по черзі висловлює свої враження, зауваження та пропозиції.

Карта аналізу підготовки та проведення музичних свят

Підготував: вхователь-методист Стукалюк Ж. П.
м. Баштанка ДНЗ № 6 «Ягідка»

Музичний керівник: _____ Дата: _____

Вихователі: _____ Група: _____

№	Критерії аналізу діяльності педагога та дітей	Оцінка	Висновки
Підготовка до свята, вимоги до сценарію			
1	Дотримання принципу колегіальності при складанні сценарію та строків його затвердження		

2	Логічність і методична грамотність побудови сценарію. Розкриття в сценарії теми свята, узгодження її з груповими планами		
3	Раціональність використання часу на підготовку з урахуванням розподілу занять та режиму дня		
4	Змістовність та різноманітність видів художньо-естетичної роботи з дітьми та доцільність їх чергування		
5	Новизна теми, відповідність репертуару віковим можливостям дітей		
6	Сюрпризні моменти		
7	Залучення всіх дітей групи до участі в святі		
8	Залучення дорослих: батьків та працівників дошкільного закладу		
9	Наявність, доцільність та естетичність атрибутики		
10	Оформлення приміщення, відповідність тематиці свята		
11	Індивідуальна робота музичного керівника з дітьми та дорослими в ході підготовки свята		
Проведення свята			
12	Костюми дітей та дорослих		
13	Взаємодія музичного керівника і вихователів з дітьми		
14	Виконання ролей дорослими (артистизм, винахідливість, спритність)		
15	Супроводжувальна роль інших дорослих на святі		
16	Якість музичного репертуару, супроводу, акомпанементу.		
17	Організація робочого місця музичного керівника		
18	Уміння захопити дітей, зацікавити їх, тон мови, доброзичливість і спілкування.		
19	Формування морально-етичних та естетичних навичок глядачів		
20	Інтерес, захопленість, безпосередність, якість виконання дітьми творів:		
	Віршів		
	Пісень		
	Таночків, хороводів		
	інсценівок		
21	Участь усіх дітей з урахуванням їхніх індивідуальних уподобань, інтересів та можливостей.		
22	Самопочуття, настрої, відсутність перевантажень		

	дітей		
23	Логічність завершення свята		
Середня оцінка проведення свята			

Методичні рекомендації

З розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку для вихователів і музкерівників

Підготував: вхователь-методист Стукалюк Ж. П.
м. Баштанка ДНЗ № 6 «Ягідка»

Дитина дошкільного віку - це маленька людина з відчуттям природного відкриття світу, з потребою у новизні, тобто у творчості. Вона здатна творити яскраво й талановито, якщо будуть для цього сприятливі умови: дорослі прихильно ставитимуться до найнеймовірніших версій і форм прояву її фантазії. Щоб підтримати дітей у їхніх природних творчих прагненнях і проявах, треба вміти запропонувати їм такий матеріал, з яким вони зможуть творити й фантазувати. Одним із таких матеріалів може бути музика.

Для цього педагог має знати:

- ◆ види дитячого музичного фантазування;
- ◆ етапи розвитку творчої активності дітей.

Педагог повинен уміти:

- ◆ уникати прямого повідомлення необхідних знань, створювати ситуації, які спонукають дитину шукати відповіді на запитання, способи діяльності;
- ◆ розвивати нестандартне мислення, руйнувати стереотипи.

Зазвичай причиною непопулярності у дітей музичної діяльності виступає репродуктивний характер подання їм знань, формування умінь і навичок. Коли педагог прямо навчає дитину слухання, музичної грамоти, співу, тобто дає їй певні музичні стандарти, формули, вона лише відтворює почуте, побачене. Суто професійний і репродуктивний характер навчання музики аж ніяк не спонукає до прояву природності, самобутності.

Відтак помітно знижується природна творча активність дітей, занурених у вже готовий світ музичних явищ, правил, норм, оцінок, переживань.

Розвиткові дитячої творчості за допомогою музики сприяє імпровізація. Вона дає змогу імітувати природність і непередбачуваність самого життя. Імпровізація може застосовуватись у двох напрямках фантазування. Це можуть бути: імпровізація з музичними звуками та імпровізація під музику. В імпровізації з музичними звуками виділяють такі види фантазування: тембральне, ритмічне та мелодійне. В імпровізації під музику виділяють графічний і пластичний види музичного фантазування.

Подібні фантазування можна організувати окремо з кожного виду музичної імпровізації або з кількох водночас залежно від розв'язуваного завдання. Робота проводиться постійно на будь-якому занятті або поза заняттями по 3-5 хвилин. Можна по-різному називати такий вид діяльності :

хвилинки фантазування або пластична розминка. Головне - визначити мету, яку можна реалізувати в тому чи іншому разі.

Дитина проходить три етапи у розвитку своєї творчої активності.

На першому етапі, спираючись на емпіричний досвід, а також інтуїтивно дотримуючися соціальних законів і настанов педагога, вона ознайомлюється зі способами фантазування (пошуково-наслідувальний спосіб засвоєння).

На другому етапі дитина осягає способи фантазування у співтворчості з тими, хто її оточує, а також у процесі індивідуального самовираження (пошуково-евристичний спосіб засвоєння).

На третьому етапі опановує способи фантазування, які допомагають їй самостійно створювати уявну дійсність за допомогою музичних звуків (пошуково-креативний спосіб засвоєння).

Завдання педагога - зруйнувати стереотипи, що вже склалися, зберегти природну здатність дитини до активності та, спираючись на музичні стандарти, допомогти нові їй досягнути нові способи творчої діяльності з музичним матеріалом.

ІМПРОВІЗАЦІЯ З МУЗИЧНИМИ ЗВУКАМИ

1. Темброве фантазування

Звуконаслідування найближче дітям дошкільного віку, тож саме з нього й слід розпочинати темброве фантазування. Нехай дитина придумує і виконує за допомогою голосу музично-шумові картинки до будь-яких сюжетів, близьких і зрозумілих їй. Наприклад: "Пташиний двір", "Ми в лісі", "Відпочиваємо біля моря", "Ми в зоопарку" і т.д.

Тембровому збагаченню звуконаслідування допомагають спостереження за тваринами і птахами: слухання й відтворення цвірінкання горобців, гуління голубів, криків чайок, квакання жаб, дзижчання джмелів, писку комарів, шуму машин та ін.

Опанувавши способи звуконаслідування тварин і птахів, можна переходити до зображення голосом звуків, що їх видають навколишні предмети, до відтворення різних побутових звуків: як тече вода з крана, риплять двері, шелестять сторінки книги, дзенькає посуд тощо. А вже потім малі озвучують вигаданих ними персонажів: мову мешканців інших планет, старого корча, сонячного зайчика тощо.

Світ звуків навколо нескінченний, уявні образи - завжди унікальні й неповторні, й можливості голосу також необмежені. І це дитина може зрозуміти тоді, коли сама пройде шумову і звукову "школу", що поліпшить її слух, виразність тембру голосу у співі та мовленні.

2. Ритмічне фантазування

Відчути ритмічність навколишнього світу дитина здатна лише отримуючи м'язові відчуття, тому ритмічне фантазування має злитися з пластичним. Відповідну роботу доцільно розпочинати з фантазування на тему власного імені кожного. Наприклад: ритм імені можна озвучити однаковим за кількістю складів плесканням у долоні, з довшим звуком на ударному складі або з коротшим звуком - на Ускладнення - придумати

комусь (за бажанням) ритмічне ім'я, враховуючи його характер. Спочатку діти гуртом обговорюють характер обраної дитини, проте лише з позитивного боку. Скажімо, про занадто активного краще сказати, що він упевнений, наполегливий. Далі діти придумують певний ритм і за мить подають варіанти його ритмічних імен. Ритм імені, визнаний найкращим, виконується всіма виразно й музично.

Можна також запропонувати малятам добирати ритм до різних фраз та віршованих рядків, заздалегідь обговоривши з дітьми характер, настрої, зміст, образи та їхній розвиток. Можливі й зупинки - паузи - та інші особливості вірша.

Ритмічним фантазування можуть бути "ритми-діалоги", де дитина має продовжити виконаний педагогом ритмічний мотив, "підхопити" перше або завершальне відбиття, проплескавши почутий ритм і створити власний мотив; або придумати "розмову рук" у парі з педагогом чи однолітком. При цьому важливо, щоб діти відчували спільність ритмічної пульсації, розуміли, що кожний створений ними ритмічний уривок є частиною загальної ритмічної картини. Надалі різноманітні "ритми-діалоги" можна виконувати на шумових та ударних дитячих музичних інструментах.

Оскільки центр відчуття ритму міститься в лівій, "логічній", півкулі, то завдяки ритмічному фантазуванню розвивається розумова активність дітей.

3. Мелодійне фантазування

Мелодійне фантазування - найбільш музичне, тому й найскладніше для дітей. Це, передусім, спів. Дітям пропонують придумати мелодійне вітання або прощання, наприклад, часто й ритмічно повторюючи слова: "Добрий ранок", "Привіт, привіт, усім привіт", "Здрастуйте, діти". Ускладнення - придумати варіанти наспіву колісанки, закличного звучання труби, святкового дзвону і т.д.

Власне фантазуванням стануть мелодії, придумані дітьми до різних образів із використанням різноманітних штрихів: тембру голосу, сили звука, темпу мелодії. Уявленими можуть бути: тварини, люди, явища. Водночас образ обов'язково обговорюється, і мелодія придумується відповідно до його характеру, зовнішнього вигляду, стану, розвитку. Наприклад, заєць - мелодія жвава, уривчаста, звуки короткі, ритм чіткий; дівчинка сміється - мелодія бадьоро ллється на високих звуках; поривчастий вітер - мелодія починається з низьких звуків і, пришвидшуючися, піднімається до високих, звучить голосно, уривчасто.

Спочатку діти імпровізують лише голосом без жодного музичного інструмента. Вже згодом, щоб прикрасити мелодію, підіграють на чомусь на власний вибір. Ускладнення - імпровізації-розповіді дітей про себе, про свого друга, про те, як провели вихідні абощо.

Музичне фантазування може бути найрізноманітнішим. Якщо таку роботу проводити систематично, залучаючи дітей до творчості і співтворчості, результати будуть досить високі. Діти складатимуть

коротенькі мелодії, охоче й виразно виконуватимуть їх голосом та на інструменті.

ІМПРОВІЗАЦІЯ ПІД МУЗИКУ

1. Графічне фантазування

Несвідомі процеси, які відбуваються під впливом навколишніх звуків, мовлення, не керуються людиною, але їх можна виразити графічно. Слухаючи когось по телефону або лекцію, ми мимоволі починаємо щось креслити, тобто графічно передаємо наше неусвідомлене ставлення до отримуваної інформації. Те ж саме може відбуватися під впливом музики.

"Спонтанне малювання під музику". Дітям пропонують малювати все, що завгодно у час, коли звучить музика. Дають їм для цього олівці, фарби, крейду тощо. Музичний фрагмент має бути яскравий, емоційно багатий, але не гучний, не надто швидкий (не більше 60-65 ударів за хвилину), а також нетривалий - 2-4 хвилини, якщо діти малюватимуть по завершенні музики, і 7-10 хвилин, якщо малюватимуть під неї.

На завершення нехай усі висловляться. Може, хтось розповість якусь історію, а можливо, це будуть своєрідні одкровення, породжені несподіваними почуттями. Наприкінці бажано повідомити дітям, як називається твір і хто його написав. Рекомендовані музичні твори: "Прелюдія № 8" Й. С. Баха, "Прелюдія № 4" Ф.Шопена, "Баркарола" П.Чайковсь-кого, "Пастораль" Ж. Бізе, "Лебідь" К. Сен-Санса, "Сентиментальний вальс" П. Чайковського.

2. Пластичне фантазування

Чим молодша дитина, тим природніші, пластичніші її рухи. Мимовільна реакція на випадкові або постійні жести, міміку, рухи дорослих викликає у неї появу рухових стереотипів. Відтак пластичне фантазування відновлює природну тілесну гнучкість та виразність. Вправи під музику варто розпочинати з рухів усього тіла, корпусу, ніг, рук, голови. Рухова амплітуда має бути велика та повна, щоб працював кожний суглоб. Це створює у дитини відчуття краси, гнучкості, виразності, пластичності свого тіла. Можливі, скажімо, такі варіанти рухів рук: до себе, від себе, в сторони, вгору, вниз, назад, хвилеподібно, гвинтоподібно, з легкими вигинами в суглобах, як це роблять танцівниці.

Такими ж різноманітними можуть рухи для ніг: повільні присідання, розведення ніг у сторони, виразні рухи на пальцях, пружинні кроки тощо; для корпусу: повороти, "закрутка" тулуба, підняття плечей, рухи в талії, прогинання назад, уперед, в сторони, розтягання бічних м'язів тулуба тощо.

Різним рухам, позам, жестам знадобляться образні назви. Наприклад, долоні, повернені досередини, заведені назад руки, витягнута шия і розслаблений корпус є позою, яку можна назвати "Добрий пінгвін". Цей етюд добре виконується під "Вальс-жарт" Д. Шостаковича.

Після виконання крупних рухів доцільно запропонувати дітям вправи на розминку дрібної мускулатури. Це може бути пальчиковий пантомімічний "театр", де діти розігруватимуть коротенькі сценки без

звучу. Таким сценкам можна дати назви: швидкі рухи пальців - "Пурхання метеликів; обертання передпліччями з нерухомими ліктьовими суглобами - "Кумедний Арлекін", хапальні рухи пальців ніг - "Курка на сідалі".

Певним етапом роботи стане імпровізаційний тіньовий театр. Тут потрібні ширма з білої тканини (або двоє тримають простирадло), за якою встановлюють досить яскраву лампу. Діти-виконавці по черзі імпровізують рухами під музику у просторі між тканиною і лампою, показуючи свою "виставу" глядачам, Музичним тлом можуть слугувати "Скороминущості", "Сарказми" С. Прокоф'єва або прелюдії Д. Шостаковича.

За умови систематичної роботи вдало розігруватимуться дітьми за допомогою рухових імпровізацій музичні твори Р. Щедрина "Пустотливі частівки", С. Прокоф'єва "Казочка", окремі п'єси К. Сен-Санса з "Карнавалу тварин", П. Мусоргського з "Картинок з виставки

Консультація

Організація образного пізнання та творчого відображення дійсності в ліпленні

Ліплення – це вид образотворчої діяльності, в якому дитина, за допомогою м'яких зображувальних матеріалів створює об'ємні образи, що мають висоту, ширину, товщину.

Ліплення має велике значення для навчання і виховання дітей дошкільного віку. Воно сприяє розвитку здорового сприймання, пам'яті, образного мислення., так само як і інші види образотворчої діяльності, формує естетичні смаки, розвиває почуття прекрасного, вміння розуміти прекрасне у всьому його розмаїтті.

Завдання розвитку дитячої творчості в ліпленні:

- розвивати інтерес до ліплення
- вчити створювати форму предмета на основі чуття дійсності шляхом обстеження предмета, на основі самостійних пошуків
- підводити до використання та комбінування виліплених форм, вміння користуватися прийомами ліплення
- навчити дитину самостійно придумувати тему ліплення, використовуючи враження від побаченого
- вчити активно сприймати вказівки вихователя, проявляти ініціативу в ліпленні.

Ліплення як вид дитячої художньої діяльності в особистісно-орієнтованій моделі дошкільної освіти спрямоване на розвиток перцептивної сфери дитини, уявлень про форму, будову, пропорції, динаміку і пластику предметів, реалізацію її природної потреби в самостійній, ініціативній, творчій активності, задоволенні особистих інтересів у спілкуванні, грі, пізнанні скульптури як цікавої сфери людської культури.

Технічно ліплення швидше засвоюється дітьми, ніж малювання або аплікація завдяки пластичності матеріалу, об'ємності форм. Завдяки пластичності матеріалу дитина передає динаміку рухів, фігурка набуває різних форм, поворотів. Реальність об'єму, відчуття його долонями, кінчиками пальців, сприяють активним діям дитини з виліпленою фігуркою. Пластичність матеріалу та об'ємність зображувальної форми дають змогу дітям оволодіти деякими технічними прийомами швидше ніж в малюванні.

На заняттях дитина дістає відомості про способи ліплення і сама навчається це робити. На основі свого досвіду вона намагається самостійно розв'язати навчальні завдання, а згодом ця самостійність переростає у творчість.

Завдання і зміст розвитку дітей у процесі занять з ліплення

З дітьми шостого року життя спочатку повторюють та закріплюють навички та уміння, а потім вводять нові завдання:

- ділити глину на 3-4 частини і утворювати нескладні предмети, в основі яких лежить куля, циліндр, конус (ліплення овочів, фруктів, їжачка, мишки, котика, лисички);
- ліпити частини в основі яких лежить диск (тарілочка, чашечка);
- ліпити предмети комбінованими і пластичними способами, прийомам міцного з'єднання деталей, згладжування поверхні пальцями, стекою та зволоженою ганчіркою (собака, зайчик, білочка, літак, черепаха, курочка, півник, пташка – свистулька, лисичка та ін.).

А також, рельєфне ліплення, яке виконують на цупкому картоні, фанері або заготовці з глини. Готову форму картону обмазуємо глиною (0,5 мм), пальцями рук розрівнюємо поверхню, а потім укладаємо на ній потрібні форми, частини і стекою примазуємо до основи.

Вихователь звертає увагу на те, щоб дитина передавала характерні ознаки предметів, їх форму, дотримувалася пропорцій і використовувала засвоєні навички та уміння: скочування, сплющення, вдавлення, витягування, загинання, примазування тощо.

Матеріали для занять з ліплення

Глина — земляна маса. Сполучена із водою, вона перетворюється у пластичний матеріал. Залежно від місцевості, вона має особливості кольору: жовто-коричневий, сіро-білий, зелено-блакитний, бурий. Глина — найдоступніший природний матеріал для занять ліпленням у будь-якому віці. Вона екологічно чиста, безпечна, має цілющі властивості. Крім того, це економічний матеріал, її можна отримати безкоштовно, використовувати у великих кількостях та багаторазово. Практично глина зустрічається в усіх місцевостях і заготовити її нескладно.

На користь використання глини в дошкільному віці свідчать її пластичність, однотонність, які забезпечують дитині можливість розуміння цілісності форми. Велика грудка глини дозволяє створити скульптури висотою до 10—15 сантиметрів та скульптурні композиції з кількох фігур.

Глиняні вироби після обпалювання можна розмальовувати гуашшю (краще з додаванням яєчного жовтка) або ангобом (рідка глина різних кольорів).

Тісто — це м'який, приємний для рук пластичний матеріал. Він утворюється при поєднанні борошна з водою. Можна приготувати тісто різних кольорів та відтінків. Для цього треба, наприклад, змішати склянку борошна зі склянкою солі; 1/3 склянки води, в якій розчинено 1/2 чайної ложки маргарину та додати 1 чайну ложку рідкої кольорової гуаші. Тісто є найкращим матеріалом для демонстрування особливостей пластичного способу ліплення.

Віск або парафін у звичайному вигляді являють собою тверді матеріали. При нагріванні вони стають пластичними. Для застосування потрібна миска з теплою водою. Віск і парафін розігрівають на «водяній бані». Основний спосіб ліплення з воску (парафіну) — пластичний. Працювати з цим матеріалом приємно: він теплий, фігурки виходять гладенькі. Але швидко твердіють і остаточне оформлення з метою досягнення виразності образу мусить відбуватися швидко (за допомогою «ножичка-стеки», штампиків з металевих цвяхів, кнопок тощо). Для виготовлення «воскових фігур» використовують спосіб «лиття» затим же принципом, як і в роботі зі снігом.

Методи педагогічного супроводження занять з ліплення

Методи навчання

НАОЧНІ	СЛОВЕСНІ	ПРАКТИЧНІ
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Спостереження</u> • <u>Демонстрація</u> • <u>Розглядання</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Пояснення</u> • <u>Бесіда</u> (вступна, підсумкова) • <u>Обговорення</u> (діалог між педагогом та дітьми) • <u>Заохочення</u> на всіх етапах творчого процесу, педагог транслює дитині <u>впевненість в своїх можливостях щодо створення роботи</u> • <u>Порада</u> – є метод <u>непрямого навчання</u> (шукають разом <u>спосіб виправлення помилки</u>) 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Вправи у техніках ліплення</u> • <u>Ігри</u> • <u>Експериментування</u>

В процесі занять з ліплення дитина опанує такі *прийоми* ліплення:

Для надання форми	Для з'єднання деталей
<ul style="list-style-type: none"> • розкочування, зкочування в долонях або на столі; • сплющування; • вдавлювання; • витягування; • згинання. 	<ul style="list-style-type: none"> • притискування; • примазування; • згладжування.

Ділова гра
Театралізована діяльність,
як засіб художньо-естетичного розвитку дітей

Мета: Формувати в педагогів вміння критично, нестандартно мислити, міркувати та приймати значимі рішення у виборі ефективних засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дитини.

Хід.

Шановні колеги, сьогодні ми з вами обговоримо проблему театралізованої діяльності в дошкільному закладі, обґрунтуємо наші позиції, поділимося практичними знахідками.

Педагоги діляться на дві команди.

1 завдання. Теоретична частина.

На дереві висять повітряні кульки з питаннями, 3 вихователя від кожної команди підходять до дерева, беруть кулі з питаннями і відповідають на них. Жюрі оцінює правильність відповіді.

Питання: - Що таке інсценізація? (Точне, послідовне відтворення змісту літературного твору).

- Що таке гра-драматизація? (Вільна творча імпровізація, яка дає дитині можливість самовиражатися, проявляти словесну, пісенну, мізично-ритмічну творчість).
- Що таке діалог? (Діалог - це розмова двох і більше людей. Діалогом називають літературний твір у формі розмови).
- Що таке монолог? (Монолог – це мова дійової особи в драматичному творі, виключена з розмовного спілкування персонажів і не припускає безпосереднього відгуку, на відміну від діалогу, мова, звернена до слухачів чи до самого себе.).
- Види театрів за педагогами: Куцакова Л.В., Мерзлякова С.І., Генів Г.В.?
- Що таке інтонація? (Це поєднання 3-х компонентів живої мови 1) дикційна чіткість та орфографічна грамотність; 2) логічна ясність; 3) емоційно-образна виразність).

2 завдання. Конкурс капітанів

Види театралізованої діяльності дошкільнят та критерії її розвитку

Капітани заповнюють таблицю, та обґрунтовують свої відповіді, в разі виникнення затруднення - допомагають члени команди капітанів, але за це знімаються бали.

Види ТД	Сприймання	Театралізована гра	Підготовка
Критерії визначення	театрального видовища		театральної вистави
Позиція дитини в ТД	Глядач	Творець, режисер	актор, Глядач, сценарист, декоратор
Мета ТД	Видовище, розвага	Гра	Вправа, праця
Пріоритетні мовленнєві завдання	Засвоєння кращих зразків літературного мовлення	Активізація словника і зв'язного мовлення, сюжетно-складання	Виразність, образність мовлення
Вибір матеріалу	Фланелеграф, драматичний театр, ляльковий, тіньовий театр та ін.	Режисерська гра з іграшками; рольова гра	Лялькова вистава, інсценування, показ вистави на фланелеграфі, настільному, пальчиковому театрі

3 завдання. Практична частина.

1) Покажіть сценку пантоміму однієї із запропонованих казок від початку і до кінця так, щоб команда супротивників могла дізнатися про неї. На підготовку 2 хвилини.

I команда «Теремок»

II команда «Колобок»

2) Гра «Розкажи казку по іншому»

Мета: навчити розповідати казку від початку і до кінці від імені героя казки або предмета.

1. Казка «Колобок» від імені стежки.

2. Казка «Рукавичка» від особи рукавички.

3. Казка «Коза-дереза» від особи кози.

4. Казка «Лисичка та журавель» від імені глечика.

4 завдання. Конкурс «Що б це значило?»

(Ситуація з життя ДНЗ). Враховується винахідливість, точність вираження думок, правильність точки зору з театралізованої діяльності.

ПІДСУМКИ ЖЮРІ:

Визначається команда-переможець за кращу (грунтовну, повну, доказову) відповідь. Роздаються пам'ятки по організації театралізованої діяльності з дітьми старшого дошкільного віку.

Асорті ідей для дитячої творчості

Підготував: вхователь-методист Дорошенко О. В.
Смт Єланець ДНЗ № 1 «Ромашка»

Мета: Пропонований матеріал спрямований на розвиток дитячої творчості.

Пальчики — палітра. Під рукою немає пензля? Це байдуже! Один палець вмочити в червону фарбу, в іншій - синю, третій - в жовту... Хіба це не палітра?..

Тематика занять для малювання пальцями:

1. Різнокольоровий дощ.

Один "кольоровий" палець малює свою хмару і свій дощ, іншій - свою... Вибирайте, пальці, будь-яку фарбу! Від кольорового дощу на душі стає веселіше. (Надаємо можливість радіти різним кольорам та їх сполученням, не боятися фарби)

2. Друк від руки.

Вмочимо усю долоню або її частину у фарбу і залишимо на папері відбиток. А можна "розфарбувати" долоню в різні кольори. Що вийде? Фарбу не лише бачимо, але й відчуваємо! До відбитку долоні можна додати відбиток одного або двох пальців в різних комбінаціях. Спочатку несміливо, а потім все сміливіше й сміливіше...

А відбиток від однієї долоні (без пальців) схожий на чиєсь обличчя. Хто це? Візьмемо пензлик або фломастери і домалюємо необхідні деталі. І ще. Відбиток руки може перетворитися на качку (чотири пальці і долоня - тулуб; відставлений догори великий палець - шия), поважного індика, задиристого півня, гидке каченя, яке перетворюється на чудового лебедя...

Фантазуй, твори! Вгадай, щоб це могло бути: кактус у квітковому горщику злий вовк? Індіанець з розфарбованим обличчям? Правда, це цікаво!

3. Штамп, штемпель.

Ця техніка дозволяє зображати один і той же предмет багато разів, складаючи з його відбитків композиції, прикрашаючи ними запрошення, листівки, серветки, сукні тощо. "Штамп, штемпелі" нескладно виготовити: потрібно взяти гумку, намалювати на торці задуманий малюнок і зрізати все зайве. "Штамп" готовий! Тепер прикладемо її до подушки із фарбою, потім до аркуша паперу. Вийшов рівний і чіткій відбиток. Складай будь-яку композицію. Замість гумки можна використати цупкий поролон або картон (картон наклеюють декілька шарів) або звичайну картоплю.

4. Плямографія.

Ігри з плямами допомагають розвивати окомір, координацію і силу руху, фантазію і уяву. Поставимо велику яскраву пляму. Візьмемо трубочку для коктейлю і обережно подмухаємо на краплину... Побігла вона вгору, залишаючи за собою слід. Повернемо аркуш і знову подмухаємо. А можна зробити ще одну пляму, але іншого кольору. Нехай зустрінуться. А на що ще схожі їх сліди? Думайте!

5. Кольорові ниточки.

Візьміть нитки довжиною 25-30 см, пофарбуйте їх в різні кольори, викладіть - за бажанням - на однієї стороні складеного навпіл аркуша. Кінці ниток виведіть назовні. Складіть половинки аркуша, притисніть їх один до одного, розгладьте. Потім, не знімаючи долоні з аркуша, правою рукою обережно витягуйте одну нитку за іншою. Розгорніть аркуш... А ниточки незвичайні! Давайте спробуємо.

6. Тампонування.

Захоплююче заняття! Зробимо тампон з марлі (його можна замінити шматочком поролону). Штемпельна подушка буде за палітру. Наберемо фарби і легким дотиком до паперу будемо малювати щось пухнасте, легке, прозоре.

7. Набризк.

Незвичайна техніка. Її сутність - у розбризкуванні краплин за допомогою спеціального пристосування, яке в дитячому садку нам замінює зубна щітка та стека (дерев'яна паличка з розширеними у вигляді лопатки кінцями). Зубною щіткою у лівій руці наберемо трохи фарби, а стекою будемо проводити по поверхні щітки - швидкими рухами, по направленню до себе. Бризки полетять на папір, не лише на нього... Ось і усе.

8. Малювання по зім'ятому паперу.

Ця техніка цікава тим, що в місцях згинів папір (там, де порушується його структура) фарба під час зафарбовування робиться більш інтенсивною, темною - це називається ефектом мозаїки.

Малювати по зім'ятому паперу дуже просто, і починати це можна в будь-якому віці.

9. Монотипія.

Потрібна гуаш різних кольорів і зігнутий навпіл аркуш паперу. Намалюємо половину круга на правій від згину стороні аркуша, ліву сторону притиснемо до правої і розгладимо. Відкриємо аркуш... Що вийшло? М'яч? А може сонце? Тоді домалюємо промені.

Спочатку цю техніку можна використовувати як вправу для розвитку фантазії, уяви, почуття кольору і форми. Нанесемо яскраві плями на одну половину аркуша, притиснемо до неї другу половину, ретельно розгладимо в різні сторони і розгорнемо... Вгадай, що вийшло? (зайчєня, квіти, метелики тощо). Пропонуємо дітям такі завдання.

10. Малювання по вологому паперу.

Для малювання в цієї техніці знадобляться волога серветка і ємність з водою. Намочимо папір і розмістимо його на вологій серветці (щоб папір не висихав). Візьмемо акварельну крейду і намалюємо все, що забажаємо.

11. Граттаж.

Сутність цієї техніки - у видряпуванні. Отже, за справу!

Нанесемо кольорове тло аквареллю і підсушимо папір. Все тло повністю затremo воском, парафіном або звичайною свічкою. Візьмемо пензлик, вмочимо його в туш і разом з тушшю поводимо пензликом по шматку мила, яке лежить на кришці. Цією сумішшю покриваємо парафіновий аркуш. Або жовток від яйця розвести тушшю (до консистенції сметани), і цю суміш нанести на блискучій картон.

А тепер візьмемо загострену паличку (цвях) і почнемо видряпувати малюнок. Чим не гравюра?

Майте на увазі, що цю техніку можна засвоювати лише тоді, коли у дитини достатньо добре розвинутий окомір і координація рухів.

12. Малювання восковими крейдочками або свічкою.

Такий спосіб здавна використовувався народними майстрами для розпису яєць. Сутність його в тому, що фарба скочується з поверхні, по якій провели восковою крейдою або свічкою. Беремо флейцовий пензлик або великий тампон з фарбою, проводимо по паперу - на кольоровому тлі з'являється малюнок. Знадобляться розетки з різною фарбою, флейцові пензлики або тампони, воскова крейда або тоненькі свічки.

Консультація

Розвиток художньо-естетичної культури дітей старшого дошкільного віку

Підготував: вхователь-методист Бойченко Л.М.
сmt. Нова Одеса ДНЗ № 1 «Світлячок»

Мистецтво може стати однією з основних ланок у становленні особистості. Саме воно відкриває нам чарівний світ почуттів людини, що прагне в барвах, лініях, кольорі, у звуках, інтонаціях, темпі; у виразних, зворушливих висловах поділитися своїми переживаннями, хвилюваннями, радістю, захопленнями від почутого, побаченого, пережитого в реальному житті.

Світ мистецтва безмежний. Пізнавати його людина буде не день, не рік, а все життя. Тому, починаючи з дошкільного навчального закладу, педагог покликаний розвивати в дітей художній смак, виховувати важливу для людини якість – любов до мистецтва, до прекрасного. Зорові образи, створені мистецтвом, легко запам'ятовуються і залишаються в пам'яті надовго. Вони збагачують емоційний світ, учать яскравіше сприймати навколишнє життя.

Зупинимось більш детально на якісних характеристиках видів образотворчого мистецтва, з якими діти знайомляться в дошкільному віці.

За технікою виконання і матеріалами, за художніми прийомами та багатьма іншими характерними рисами твори образотворчого мистецтва можна розподілити на кілька видів – живопис, графіка, архітектура, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво. Живопис є одним із основних видів образотворчого мистецтва, у якому завдання пізнання, тлумачення і образного відображення навколишньої дійсності вирішуються за допомогою фарб, які наносяться на будь-яку тверду поверхню. У художніх творах живопису використовуються: колір у тісному зв'язку з малюнком, світлотінь, виразність мазків, фактура й композиція, за допомогою яких художник відтворює на площині колористичне багатство світу, об'ємність предметів, їхню якісну, матеріальну своєрідність, просторову глибину і світлоповітряне середовище. Живопис може передавати стан нерухомості й відчуття стрімкого руху. У ньому можливі розгорнуте оповідання і складний сюжет, що дає можливість не тільки наочно втілювати видимі явища реального світу, відобразити різноманітне життя людей, але й розкривати суть історичних процесів.

Графіка (від грец. *graphie* – пишу, креслю, малюю) як термін спочатку застосовувався лише щодо письма та каліграфії. Графіка – це вид образотворчого мистецтва, який охоплює малюнок і друковані художні зображення (гравюра, металографія, монотипія), засновані на мистецтві малюнка, але які мають особисті образотворчі засоби і виражальні можливості. Графіка поділяється на станкову (малюнок, який не має прикладного призначення, естамп), книжкову та газетно-журнальну ілюстрацію, оформлення і конструювання печатних видавництв, прикладну – плакат. Виражальні засоби графіки – контурна лінія, штрихи, пляма, іноді кольорова.

Графіка, або, як кажуть, мистецтво чорного й білого – самобутній вид образотворчого мистецтва, де зображення складається з ліній, плям, штрихів одного кольору (в основному чорного). І хоч графіка не передає всього багатства барв навколишнього світу, її виражальні засоби не менш переконливі. Багатоцільове використання графіки у всіх сферах людської діяльності підвищує її ідейно-естетичне значення, робить її важливим фактором у задоволенні художніх запитів суспільства.

Архітектура – мистецтво проектувати та будувати споруди, які необхідні для життя і діяльності людини, це – найскладніший вид мистецтва. На втілення архітектурного задуму підчас витрачається життя не одної людини, а цілих поколінь. Архітектура об'єднує в собі риси живопису та графіки, оперуючи лініями, площинами та кольором, і рисами скульптури – оперуючи масою та об'ємом. Але не живопис, ні графіка, ні скульптура не пов'язані так із соціальним середовищем, не відображають епоху і одночасно не створюють стиль так, як архітектура. Через знайомство з архітектурою йде накопичення енциклопедичних знань у галузі архітектури, знайомство з архітектурою в розрізі світової історії.

Дітей дошкільного віку знайомлять із різними видами архітектури: промисловою, суспільною тощо .

Скульптура, на відміну від живопису, передає дійсність об'ємними формами. Основним об'єктом зображення в скульптурі є людина. Назва "скульптура" походить від латинського слова *sculpere* – вирізувати, висікати.

Скульптура – вид образотворчого мистецтва, який відображає, тлумачить і оцінює дійсність засобами об'ємних пластичних образів та просторових форм.

У порівнянні з живописом та графікою скульптура охоплює обмеженіше коло об'єктів, але може розробляти його з більшою глибиною. Історично скульптура розробляє і втілює образ людини, рідше – тварин, птахів та ще рідше – природу і речі .

Декоративно-прикладне мистецтво – розділ декоративного мистецтва, який охоплює ряд галузей творчості, котрі присвячено створенню художніх виробів, призначених не тільки для задоволення безпосередніх утилітарних потреб, але й для прикраси житла, архітектурних споруд, парків, скверів тощо.

До декоративно-прикладного мистецтва відносяться художньо виконані меблі, посуд, одяг, килими, мереживо, ювелірні вироби, іграшки та інші предмети. При цьому слід відрізняти предмети декоративно-прикладного мистецтва, що мають безпосереднє утилітарне призначення (меблі, одяг), і твори переважно декоративного характеру (розписи, декоративні тканини тощо). Створюючи органічну частину предметного середовища, з яким повсякденно стикається людина, твори декоративно-прикладного мистецтва своїми естетичними достоїнствами, образним складом, характером постійно впливають на душевний стан людини, її настрої, впливають на її ставлення до навколишнього світу.

Мистецтво є не лише засобом пізнання дійсності, але й джерелом виховання, розвитком почуттів та переживань, які потім знайдуть відображення в дитячій творчості.

Використані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №615 від 22.05.2012 р.
2. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (доопрацьована і доповнена) затверджена наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №604 від 21.05.2012 р.
3. Волошина В.В., Долинська Л.В., Лохвицька Л.В. Розвиток пізнавальних інтересів у дошкільників та молодших школярів.:К., -2003. 243 с.
4. Терещенко О.П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності.: К., Світич,-2009.

Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку

Над темою працювали:

Макогонюк О.А.
Горох Н.І.
Ковбасюк Н.Ф.
Діденко К.А.
Петросян М.Р.

Зміст

I Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку

II. Практичні матеріали. Форми роботи з вихователями з організації ігрової діяльності.

1.1. Педагогічна рада на тему: "Гра як пріоритетний засіб розвитку дошкільників"

1.2. Педагогічний консиліум: «Формування соціальної компетентності дошкільників засобами сюжетно-рольової гри.»

1.3. Консультація: «Ігри з дітьми старшого дошкільного віку»

1.4. Семінар: «Психічний розвиток дитини через сюжетно – рольову діяльність»

1.5. Консультація: «Планування сюжетно-рольової гри»

III. Використані джерела

Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку

Гра є одним із найцікавіших видів людської діяльності, засобом усебічного розвитку дошкільника, важливим методом виховання. Гру назвали „супутником дитинства”, хоча в житті граються не тільки діти, але і дорослі. Дитяча гра – це діяльність, що спрямована на орієнтування в предметній і соціальній діяльності, у якій дитина відображає враження від їх пізнання.

Гра – найприродніша й водночас найважливіша діяльність дитини, тож у дошкільному віці вона є ефективним засобом формування життєвої компетентності дошкільників. Вітчизняні вчені О. Кононко, В. Кравченко, Т. Кузьменко та інші підкреслюють, що ігрова діяльність є першою сходинкою у формуванні соціальної компетентності дошкільника.

Конвенція ООН про права дитини закріплює право дітей на ігри. Тому кожна дитина, незалежно від умов, часу, відчуваючи потребу у грі, повинна мати гарантовані можливості для реалізації власних ігрових задумів.

Як відомо, ігрова діяльність є провідною в дошкільному віці, що засвідчує кілька важливих моментів: дитина перших шести-семи років життя віддає перевагу рольовій грі перед іншими видами діяльності; саме в грі визріває готовність малюка до розгортання інших видів діяльності (спілкування, праці, учіння), закладаються й розвиваються всі основні вікові новоутворення особистості. Особливістю ігрової діяльності є те, що вона належить до символіко-моделювального типу діяльності, в якому операційно-технічний аспект є мінімальним, надає дитині найбільш порівняно з іншими видами діяльності можливості для орієнтації в навколишньому світі.

Розкриття сутності особистісних характеристик компетентності дошкільника, його здатності до розгорнутих форм ігрової діяльності потребує уточнення основних моментів та особливостей її становлення в дошкільному дитинстві. Предметом ігрової діяльності виступають не матеріальні речі, а доросла людина як носій суспільних функцій, який вступає у взаємодію з довкіллям і виходить при цьому з певних правил. Тож основним призначенням гри є «оволодіння» дитиною дорослою людиною, спочатку як свого роду знаряддям.

У грі, що є відтворенням ситуації людських відносин, дитині доводиться внутрішньо програвати не тільки свої дії, а й наслідки їх. Завдяки цьому в неї поступово формується внутрішній план дій, уміння їх планувати, передбачати. Гра, як провідна діяльність виникає тоді, коли дитина прагне активно увійти у життя дорослих, проте ще немає для цього потрібних знань, умінь, здібностей, ставлень.

Перша і найнеобхідніша умова розвитку ігрової діяльності – наявність у дітей потрібних знань.

Умовно виділяють три класи ігор:

- 1). ігри з ініціативи дитини (творчі);
- 2) ігри з ініціативи дорослого з готовими правилами (дидактичні, рухливі);

3) народні ігри (створені народом).

Творчі ігри становлять найбільш насичену типову групу ігор дошкільнят. Творчими їх називають тому, що діти самі визначають мету, зміст і правила гри, відображаючи здебільшого навколишнє життя, діяльність людини та відносини між людьми. Значна частина творчих ігор - це сюжетно-рольові ігри "в когось" або "в щось".

Сюжетно-рольова гра – це діяльність, в якій діти беруть на себе трудові та соціальні функції дорослих людей і в спеціально створених ними ігрових умовах моделюють життя дорослих і взаємини з ними. Сюжетно- рольова гра дозволяє змодельовати взаємини з дорослими; включитися до цих взаємин; діяти всередині цієї моделі.

Дидактична гра – гра, спрямована на формування у дитини потреби в знаннях, активного інтересу до того, що може стати їх новим джерелом, удосконалення пізнавальних умінь і навичок.

Народна гра направлена на ознайомлення дітей з характерними особливостями українського побуту, традицій, звичаїв.

Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку „Впевнений старт” пропонує орієнтири змістового наповнення освітньої роботи з п'ятирічними дітьми, націлює педагогів і батьків на особистісний розвиток дітей 6-го року життя за основними напрямками та акцентує увагу на ігровій діяльності – провідному виді діяльності для всього дошкільного дитинства, незамінному засобі розвитку дітей.

Розділ «Ігрова діяльність» робить акцент на грі як найбільш відповідній дошкільному дитинству формі організації життєдіяльності, ефективному методі і засобі реалізації освітніх завдань з усіх напрямів розвитку особистості дитини. Освітні завдання подано з урахуванням специфіки впливу на старших дошкільників різних видів ігор (творчих, з правилами). Пріоритетне місце відведено сюжетно-рольовій грі з огляду на її особливе значення, потенційні можливості для особистісного зростання старшого дошкільника.

Освітні завдання:

- створювати умови для вільної самостійної ігрової діяльності дітей;
- використовувати різні види ігор, навчати розрізняти їх за змістом, характерними особливостями;
- стимулювати і заохочувати прагнення дітей відображати своє ставлення до дійсності в грі;
- створювати передумови розвитку сюжетно-рольової гри;
- допомагати дітям опанувати способами рольової поведінки: встановлювати множинні зв'язки ролей, легко переходити від однієї ролі до іншої і т. п.;
- граючи з дитиною, активізувати її уяву і стимулювати творчість шляхом включення в один сюжет реальних і вигаданих персонажів;
- спонукати дітей до ігор-фантазій, в процесі яких вони можуть «діяти» лише у мовному плані, зі схваленням ставитися до включення в сюжет гри;

- сприяти виникненню в грі дружніх, партнерських відносин та ігрових об'єднань за інтересами.

Особистісний рівень розвитку дитини старшого дошкільного віку в грі передбачає сформованість таких якостей психіки, котрі надають дитині можливість самореалізації своїх намірів, цілей, бажань, прагнень в партнерському оточенні дитячого та дорослого товариства у всіх специфічно-дитячих видах діяльності на творчому рівні.

Творчий рівень діяльності дитини - це своєрідна цілісність мотиваційних (рушійних) сил активності, оперантних можливостей (знань, умінь, навичок) та особистісної регуляції поведінки. Тому особлива увага - до створення розвивальних умов, що забезпечують сформованість у дошкільника творчих ігор. Різноманітність ігрової діяльності за видами, формою, змістом виступає критеріальною оцінкою як емоційного благополуччя життя дитини так і критеріальною оцінкою психологічно оптимальної атмосфери організації життєдіяльності дитини.

Практичні матеріали Педагогічна рада на тему:

"Гра як пріоритетний засіб розвитку дошкільників"

Підготувала вихователь –методист
ЦДР«Гармонія» м.Южноукраїнськ

Форма проведення:

Гра "Що? Де? Коли?"

Мета: об'єднати зусилля педагогічного колективу для підвищення рівня організації сюжетно-рольової гри, використання в практиці досягнень передового досвіду та педагогічної науки.

Завдання:

Удосконалювати педагогічну майстерність вихователів

Підвищувати методичний рівень педагогів по організації сюжетно-рольової гри

Сприяти творчому пошуку

Скорегувати роботу по організації сюжетно-рольової гри

Попередня робота:

Підготовка інформаційного стенду за темою педради

Формування малої творчої групи

Відбір і вивчення літератури з проблем організації та керівництва сюжетно-рольовою грою.

Розробка сценарію

Виготовлення обладнання: ігрове поле, чорний ящик

Підготовка проекту рішення педради

Виставка атрибутів до сюжетно-рольових ігор

Оформлення скарбнички з конспектами сюжетно-рольових ігор для всіх вікових груп

Обладнання: столи і стільці для команд-учасників, стіл для журі, оціночні листи, картки з питаннями для розминки, ігрове поле, чорний ящик із завданнями.

Хід педради

"Вимоги до педагогам при організації ігрової діяльності" *доповідь завідувачої*

Підсумки тематичного контролю *вихователь - методист*

"Умови та способи розвитку сюжетно-рольової гри у дошкільників" *співдоповідь вихователя*

"Критерії взаємодії педагога з дітьми в ігровій діяльності" *співдоповідь вихователя*

"Сюжетно-рольова гра як психолого-педагогічна проблема" *інформація психолога*

Хід гри:

Всі учасники педради розбиваються на дві підгрупи.

1 завдання: Візитна картка команд (вітання, назва, девіз)

2 завдання: Розминка (по 3 питання кожній команді)

1 команда

Творчий характер сюжетно-рольової гри визначається наявністю: (Задуму)

2 команда

Що є структурним компонентом гри? : (Сюжет, зміст, роль)

1 команда

Найчастіше в грі дитина приймає на себе роль: (Дорослого)

2 команда

Психічні процеси, формуються в процесі сюжетно-рольової гри: (Мислення, уява, пам'ять)

1 команда

Різноманіття і взаємозв'язок ігрових дій, взаємин дітей у грі - це: (сюжет)

2 команда

Один з принципів організації сюжетно-рольової гри - це: (Наявність атрибутів)

Ведучий крутить ігрове поле і задає питання залежно від сектора

Ігрове поле:

1 сектор: педагогічні ситуації

Педагогічні ситуації

1 команда

Маша, Ваня і Кирило вирішили грати в "Морська подорож".

"Цур, я капітан корабля", - говорить Ваня. "Ти вчора був капітаном. Ти кожен день капітан", - запротестували Маша і Кирило

Питання:

Як вихователю вирішити дану ситуацію?

Яке правило можна придумати, щоб право на цікаві ролі мали й інші учасники гри?

2 команда

Максим швидко взяв собі іграшки для гри в "Космічну подорож: і пульт управління, і командирський шолом, і планшет з картою, і "космічне харчування", і "сонячні батареї" для перезарядки двигунів. "А нам з чим грати? Раз все взяв, то сам і грай. Не будемо з тобою гратися", - сказали хлопці.

Питання:

Як поступити вихователю в даній ситуації?

Яку роботу можна провести з дітьми, щоб запобігти можливим подібні ситуації?

1 команда

Діти молодшої групи після гри не прибрали іграшки. Не зробили це і після нагадування вихователя.

Питання:

Яка повинна бути реакція педагога?

Хлопчик ходить по групі, бере то одну, то іншу іграшку, але з жодною не грає.

Як поступити вихователю?

2 команда

Троє дітей бігають по ділянці дитячого садка, наштовхуються на своїх товаришів. На зауваження вихователя відповідають, що вони грають у "війну".

Як повинен поступити педагог?

Діти повторюють в грі "негарне" поведження дорослих.

Як повинен відреагувати на це вихователь?

Дівчинка прийшла в групу. Хлопці запрошують її в ігри. Але вона від усіх запрошень відмовляється.

Як відреагувати в цьому випадку вихователю?

Як правильно залучити дівчинку в гру?

2 сектор: сюжетно-рольові ігри молодшого та середнього віку

1 завдання:

1 команда

Назвіть прийоми керівництва іграми малюків (участь вихователя в іграх)

2 команда

Сформулюйте завдання керівництва іграми малюків

- Розвиток і збагачення ігрових дій

- Розвиток і збагачення сюжету

- Формування умінь грати поруч

2 завдання:

1 команда: сплануйте попередню роботу до сюжетно-рольовій грі "Водії"

2 команда: сплануйте попередню роботу до сюжетно-рольовій грі "Сім'я"

3 сектор: сюжетно-рольові ігри старшого віку

1 завдання:

1 команда: Назвіть сюжетно-рольові ігри з виробничим сюжетом ("магазин", "поліклініка", "кафе", "школа", "перукарня", "автосервіс" тощо)

2 команда: Назвіть суспільно-політичні сюжетно-рольові ігри ("у війну", "в індіанців", "в мітинг", "у вибори", "в рятувальників" тощо)

2 завдання:

1 команда: Складіть перелік обладнання для сюжетно-рольової гри "Морський порт"

(Кораблі, шлюзи, портовий кран для навантаження вантажів)

"Переправа" (шлюзи, корабель, машина, кран для навантаження і розвантаження, в'їзд на переправу, водяний млин, фігурки людей)

2 команда: Складіть перелік обладнання для сюжетно-рольової гри "Рятувальники"

"Пожежна станція" (диспетчерський пункт, гараж, вертолітний майданчик, пожежні машини, місце для заправки пожежних машин водою, бензоколонку, фігурки диспетчера та пожежних)

"Палаючий будинок" (житловий будинок з фігурками людей і собачки може бути трансформований в палаючу будівлю, де пожежники рятують людину, що стоїть на балконі і т.д.)

"Залізнична станція" (рейки, вагончики, перон, обладнаний зал очікування в будівлі залізничного вокзалу, пасажири, працівники залізниці, під'їзні шляхи, машина, автобус, шофер і т.д.)

Смуга перешкод, що складається з конусів, гімнастичних палиць, кліпс (для з'єднання деталей), обручів

Гра "Острівець", спрямована на розвиток спритності, координації рухів, формування почуття рівноваги

Набір м'яких модулів, з яких діти можуть конструювати різні споруди, моделювати автомобіль

Ігрове обладнання "цегла", який може служити розміткою ігрового простору, одним з елементів смуги перешкоди, деталями різноманітних споруд

Будиночок дитячий ігровий, виконаний з дротяного каркаса і міцної тканини, який легко збирається і згортається

Круг для плавання

Чорний ящик: (завдання кожній команді)

Проти знавців грає старша медсестра

Увага! Питання!

Назвіть гігієнічні умови організації сюжетно-рольової гри.

Правильна відповідь: (наявність ігрового простору, забезпечення місця і часу для ігор, наявність безпечних для життя і здоров'я іграшок)

А тепер проти знавців грає завідувач

Увага, питання!

1. Назвіть вітчизняних педагогів та психологів, що займаються дослідженнями проблеми дитячої гри

Правильна відповідь: (Р. І. Жуковська, А. П. Усова, Д.В. Менджеріцкая, Н. Я. Михайленко, В. П. Заляганя, Р. А. Іванкова, Є. І. Щербакова, Д.Б. Ельконін)

Проти знавців грає матір:

Увага, питання!

Скільки іграшок повинно бути у дитини?

Правильна відповідь: (краще, якщо у дитини буде трохи іграшок, але відноситися він буде до них з любов'ю)

Проти знавців грає заступник завідувачої

Увага питання!

Назвіть способи включення малоактивних дітей у сюжетно-рольову гру

Правильна відповідь:

(Надавати підтримку в грі, висувати на центральні ролі.)

Домашнє завдання: Презентація сюжетно-рольових ігор.

Журі по закінченні гри підводить підсумок

Критерії оцінки роботи команд:

Час. Активність групи

Творчість і компетентність учасників

Повнота відповідей

Рішення педагогічної ради:

1. З метою вдосконалення умов для організації сюжетно-рольових ігор у групах поповнити розвиваюче середовище атрибути для ігор у відповідності з віком. Відповідальні: вихователі
2. Систематично планувати і проводити сюжетно-рольові ігри відповідно до програмних вимог. Відповідальні: вихователі
3. Скласти конспекти сюжетно-рольових ігор по всім вікам. Відповідальні: вихователі

***Педагогічний консилиум педагогів
Формування соціальної компетентності дошкільників
засобами сюжетно-рольової гри.***

Підготувала Горох Н.І.
вихователь – методист
днз № 106 м. Миколаїв

Під час організації роботи з дітьми важливо вдосконалювати не лише методику навчального і виховного процесу, але й постійно працювати над підвищенням професіоналізму самого педагогічного колективу. Збагачення форм і видів роботи з вихователями надає можливість не відставати від сьогодення і вимагає високого рівня волюнтаризму науковими досягненнями і практичними наробками.

Педагогічний консилиум – це пошук шляхів розв'язання складних дидактичних проблем, це об'єднання фахівців, яке за висунутими параметрами обговорює та ініціює діяльність якогось педагога або результати цієї діяльності. Це можливість почути позицію кожного педагога як фахівця і, творчо переробивши всі почуті думки, виробити

єдину систему дій для всього колективу. На педагогічний консиліум збираються всі педпрацівники закладу, сідають колом, розділившись на мікрогрупи. Кожна мікрогрупа розглядає проблему зі своєї позиції, що дає можливість більш глибоко і повно розглянути всі напрямки заявленої на консиліумі педагогічної задачі.

Приведемо приклад такої роботи під час проведення підсумків розгортання сюжетно – рольових ігор в усіх вікових групах нашого садочка для можливого корегування навчальних планів.

Проблема: «Підготовка дітей до шкільного життя через сюжетно – рольову гру.»

Мета педагогічного консиліуму: Розвивати уміння педагогів аналізувати роботу з дітьми під час організації сюжетно – рольових ігор, бачити позитивне і негативне. Закріпити знання з комунікативних відносин, мовленнєвого спілкування дітей під час гри та з технології керівництва грою вихователем. Стимулювати індивідуальну самоосвітню роботу вихователів.

Педагогічний консиліум:

I. Попередня робота:

перегляд сюжетно – рольових ігор, які організовувалися вихователями в своїх групах всім педагогічним колективом:

- Дидактична гра «Умивання ляльки Оленки», ясельна група, вихователь Фарисеєнко А.Г.;
- Сюжетно - рольова гра «Дитячий садочок», середньо – молодша група, вихователь Митрофанова О.Л.;
- Сюжетно – рольова гра «Зоопарк», старша група, вихователь Гніленко Н.О.

II. Безпосереднє обговорення проблеми:

1. Розподіл педагогів по мікрогрупам (3-4), за допомогою перлин 4 кольорів (сині, рожеві, золоті, блакитні).
2. Аналіз ігор, що здійснюється за критеріями, які узагальнені і вибрані з різних методичних джерел педагогічним колективом днз № 106:
 - організація і забезпечення вихователем предметно – ігрового середовища, для кожної гри, відповідно до її програмового змісту та вікових особливостей дітей і ігрової діяльності;
 - комунікативні відносини, які виникають у дітей під час ігрової діяльності;
 - мовленнєве спілкування між дітьми під час ігрової діяльності відповідно до програмового змісту кожної гри, норм певного вікового розвитку;
 - керівництво сюжетно – рольовою грою вихователем відповідно до вікових особливостей дітей.
3. На столику для кожної мікрогрупи вихователів розміщуються прозорі сосуди з перлинами 4-х кольорів. Кожному критерію аналізу відповідає певний колір перлинки, наприклад:

- предметно – ігрове середовище - синій;
- комунікативні відносини - рожевий;
- мовленнєве спілкування - золотий;
- керівництво сюжетно – рольовою грою - блакитний.

Аналізуючи кожну гру за цими критеріями вихователі повинні використати 10 перлин і покласти їх до 2-х скарбниць: позитивної і негативної. Для підвищення ефективності індивідуальної самоосвітньої роботи кожного з вихователів доцільно, щоб під час аналізу переглянутих ігор кожного разу виступав наступний член мікрогрупи.

4. Завершують аналіз кожної гри вихователь-методист та психолог. Але вони аналізують не лише дітей, але й оцінюють уміння вихователів аналізувати гру своїх колег.

5. Підведення підсумків роботи завідуючою:

- позитивна скарбничка - кількість перлин в скарбничці символізує знання і досвід, які можуть бути корисними для дитини. Вони піднімають її на наступні сходинки психічного і соціального розвитку, стануть у пригоді в шкільному житті.
- скарбничка незакінчених справ - вміщує всі ті доробки, над якими педколективу необхідно ще працювати в наступному. Наочно видно, під час аналізу якого саме критерію оцінки організації сюжетно – рольової гри більше всього було визначено недоліків. Це дасть необхідний матеріал для корегування навчальних планів в наступному.

Предметно – ігрове середовище

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<ul style="list-style-type: none"> - відповідність предметів віковій дітей та їх функціональним можливостям; - відповідність кількості іграшок кількості дітей; - наявність сюжетних іграшок; - відповідність сенсорним еталонам; - яскравість, різнокольоровість іграшок, 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідність предметів віковій дітей та їх функціональним можливостям; - наявність сюжетних образних іграшок; - наявність предметів заміників; - яскравість, різнокольоровість іграшок, предметів заміників, їх відповідність чітким 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідність предметів віковій дітей та їх функціональним можливостям; - наявність образних іграшок; - наявність предметів - заміників; - яскравість, різнокольоровість іграшок, предметів - заміників, їх відповідність сучасності, здатність зацікавити дітей; - наявність предметів і матеріалів, які сприяють оволодінню читанням, математикою(друковані

<p>предметів заміників, відповідність чітким геометричним аналогам;</p> <p>- наявність універсальної зони з тунелями, кубами отворами лазіння пролізання.</p>	<p>геометричним аналогам;</p> <p>- наявність іграшок, які відображають побут життя людини діяльність найзнайоміших організацій;</p> <p>- наявність предметних модулів створення сюжетних зон в грі;</p> <p>- розташування предметного середовища таким чином, щоб надавалася можливість розміщуватися групами за інтересами.</p>	<p>літери, слова, таблиці, тощо);</p> <p>- наявність матеріалів, що стимулюють пізнавальну активність (енциклопедії, журнали, альбоми)</p> <p>- наявність предметів для дослідно – пошукової діяльності (магніти, збільшувальне скло, мензурки, ваги, великий вибір природних матеріалів,...);</p> <p>- наявність атрибутики, що стосується особливостей оформлення обраної дитиною ролі, її реальність;</p> <p>- розташування предметного середовища таким чином, щоб дітям надавалася можливість розміщуватися групами за інтересами;</p> <p>- наявність багато секційних ширм, м'яких низьких меблів, м'яких блоків.</p>
---	--	---

Для предметно – ігрового середовища будь – якого віку важливо:

- незначне перевищення ступеня складності іграшок відповідно до вікового рівня розвитку дитини;
 - задовільнення потреби в пізнавальній діяльності дітей;
 - створення можливостей до творчості і фантазування;
- безпеку.

Комунікативність

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<p>- вміння узгоджувати свої дії із однолітками,</p>	<p>- добре володіння знайомими ігровими діями із сюжетно –</p>	<p>- вміння вступати у взаємини характерно до обраних ролей;</p>

<p>поступатися; допомагати одне одному;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння виявляти емоційне співпереживання: ділитися своїми радощами, проймається радістю товариша; - вміння гратися поруч, не заважати товаришам; - вміння наслідувати, імітувати дії дорослого при спостереженні за ними; - отримання радості від наслідування дій і сумісної діяльності. 	<p>рольовими іграшками, вільне їх застосування, залежно від нових сюжетних ліній;</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійне планування нових ігрових завдань, що відтворюють нові уявлення про навколишнє, застосовуючи знайомі ігрові дії; - прояв інтересу до стосунків оточуючих людей, бажання і вміння їх відтворювати через прийняття на себе рольової поведінки; - вміння виявляти емоційне співпереживання, розуміння настрою, наслідувати його зовнішнє вираження у словах, інтонаціях; - вміння задовольняти свою допитливість, цілеспрямовано шукати відповідь на запитання в спілкуванні з дорослими; - вміння виразно зображати персонажі, які сподобались, характерно відобразити окремі способи 	<ul style="list-style-type: none"> - вміння самостійно і змістовно, весело спілкуватися з однолітками; - вміння аналізувати емоційний та інформаційний зміст ситуації спілкування для того, щоб увійти до неї; - вміння додержуватись зумовлених певною роллю правил поведінки та створених дітьми правил щодо організації й розвитку спільної гри до її кінця; - вміння виявляти в грі чуйність. Помічати потребу в допомозі, знаходити засіб надавати її, спільно долати труднощі, заходити вихід в незвичних ситуаціях; - вміння гнучко і динамічно пов'язувати зміст попередньо добутих знань з потребами власної гри; - вміння користуватися набутими під час різних видів діяльності вміннями, необхідними для розвитку гри; - вміння фантазувати, перетворюючись в
--	---	--

	<p>їхньої поведінки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння додержуватись погодженості, послідовності спільних дій, спрямовуючи їх на досягнення спільної мети; - вміння приймати на себе ролі взаємозалежності, керівництва і підлеглості, додержуватись їх на протязі всієї гри; - вміння у разі відсутності партнера замінювати його іграшковим персонажем, вербально та емоційно озвучуючи його, тобто вміння дворольового спілкування. 	<p>різних людей, які подобаються дитині;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння добирати, виготовляти чи використовувати образні іграшки з умовними, узагальненими предметами – заміниками, багатофункціональн і предмети, атрибути; - вміння динамічно і творчо змінювати ігрове середовище відповідно до змісту знань, моральних уявлень кожного учасника гри, задовольняючи потреби розвитку багатоманітністю варіантів кожної гри.
--	---	---

Мовленнєве спілкування

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<ul style="list-style-type: none"> - використання вихователем фольклорних висловив, приспівок, приказів; - знайомство дітей з використаним вихователем фольклором, наслідування деяких слів, 	<ul style="list-style-type: none"> - вміння замінювати дії словами; - вміння входити в світ гри і виходити з неї, позначаючи ситуацію словами; - вміння позначувати словами настрої, стосунки між людьми словами; - вміння повторювати короткі репліки 	<ul style="list-style-type: none"> - вміння адекватно висловлюватись відповідно до різних ситуацій; - вміння придумувати, планувати, самостійно описувати події, пояснювати уявні ситуації та власні переживання всім

<p>висловів; - наслідування дітьми звуків окремих персонажів; - емоційність мови; - наявність спілкування дітьми з собою під час ігрових дій; - володіння словами – зразками, типовими висловлюваннями, які були надані вихователем; - наявність переходу до заміни добре знайомих дій словом (ведмедик вже поспав).</p>	<p>вихователя, самостійно наслідувати звуки окремих персонажів чи подій; - вміння активно діяти в потішках, приспівках, зображаючи характерне в образі; - рівень удосконаленості і розвинутості словника, зв'язного мовлення, під час спілкування одне з одним щодо іграшок; - вміння намічати сюжети гри словами, образно характеризувати обрану чи запропоновану товаришеві роль; - вміння у процесі спілкування ставити одне одному ігрові завдання на основі дій та рольового спілкування; - використання простих речень; - вміння складати діалогічне мовлення.</p>	<p>учасникам гри; - володіння рідною мовою; - володіння специфічною термінологією, яка характеризує рівень володіння специфічними (енциклопедичними ...) знаннями; - вміння вести самостійні розвинуті діалоги; - вміння вести монологи; - наявність емоційного та образного забарвлення мови, оригінальність словника; - використання складних, складно – підрядних речень, збагачення їх другорядними членами речення.</p>
---	--	--

Керівництво грою

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<p>- вихователь – ініціатор гри. Дає зразок дій, залучаючи дітей до</p>	<p>- Вихователь – партнер, вихователь – спостерігач;</p>	<p>- вихователь рівний партнер (може обирати роль, але не головну);</p>

<p>гри;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихователь допомагає дітям прийняти і позначити ігрову роль за допомогою слів; - вихователь зв'язує дію з словом, яке її позначає; - вихователь допомагає здійснювати ігровий задум, доводити гру до кінцевого результату; - вихователь грається разом з дитиною, виявляючи природність емоцій і дій, відповідно до ігрової ситуації; - вихователь підтримує інтерес до гри; - вихователь сприяє розвитку елементарного рольового діалогу. 	<ul style="list-style-type: none"> - Вихователь теж бере на себе роль, чітко її дотримується, використовує парні взаємодії, вербально окреслює роль; - вихователь спонукає до розвитку рольового діалогу; - вихователь спонукає до гри інших дітей, запроваджуючи додаткові, зв'язані по змісту з даним сюжетом ролі; - вихователь пропонує нові напрямки розвитку сюжету для об'єднання декількох груп; - вихователь надає можливість переходу від однієї ролі до іншої; - вихователь пропонує нові проблемні ситуації; - вихователь підтримує ініціативу. 	<ul style="list-style-type: none"> - вихователь вчить дітей придумувати ігри з відкритим кінцем; - вихователь дає можливість висловлювати дітям свої пропозиції, самостійно розподіляти ролі; - вихователь спонукає дітей до активного діалогу; - вихователь вносить нові ідеї; - вихователь стимулює перехід гри від предметно ігрових дій до рольової взаємодії; - вихователь акцентує увагу не на деталізації рольових дій, а на творчий розвиток сюжету.
---	--	--

**Педагогічний консилиум
педагогів ДНЗ № 106
Формування соціальної компетентності дошкільників
засобами сюжетно-рольової гри.**

Підготувала Горох Н.І.
вихователь – методист
днз № 106 м. Миколаїв

Під час організації роботи з дітьми важливо вдосконалювати не лише методику навчального і виховного процесу, але й постійно працювати над підвищенням професіоналізму самого педагогічного колективу. Збагачення форм і видів роботи з вихователями надає можливість не відставати від сьогодення і вимагає високого рівня володіння науковими досягненнями і практичними наробками.

Педагогічний консилиум – це пошук шляхів розв’язання складних дидактичних проблем, це об’єднання фахівців, яке за висунутими параметрами обговорює та ініціює діяльність якогось педагога або результати цієї діяльності. Це можливість почути позицію кожного педагога як фахівця і, творчо переробивши всі почуті думки, виробити єдину систему дій для всього колективу. На педагогічний консилиум збираються всі педпрацівники закладу, сідають колом, розділившись на мікрогрупи. Кожна мікрогрупа розглядає проблему зі своєї позиції, що дає можливість більш глибоко і повно розглянути всі напрямки заявленої на консилиумі педагогічної задачі.

Приведемо приклад такої роботи під час проведення підсумків розгортання сюжетно – рольових ігор в усіх вікових групах нашого садочка для можливого корегування навчальних планів.

Проблема: «Підготовка дітей до шкільного життя через сюжетно – рольову гру.»

Мета педагогічного консилиуму: Розвивати вміння педагогів аналізувати роботу з дітьми під час організації сюжетно – рольових ігор, бачити позитивне і негативне. Закріпити знання з комунікативних відносин, мовленнєвого спілкування дітей під час гри та з технології керівництва грою вихователем. Стимулювати індивідуальну самоосвітню роботу вихователів.

Педагогічний консилиум:

I. Попередня робота:

перегляд сюжетно – рольових ігор, які організовувалися вихователями в своїх групах всім педагогічним колективом:

- Дидактична гра «Умивання ляльки Оленки», ясельна група, вихователь Фарисеєнко А.Г.;

- Сюжетно - рольова гра «Дитячий садочок», середньо – молодша група, вихователь Митрофанова О.Л.;
- Сюжетно – рольова гра «Зоопарк», старша група, вихователь Гніленко Н.О.

II. Безпосереднє обговорення проблеми:

6. Розподіл педагогів по мікрогрупам (3-4), за допомогою перлин 4 кольорів (сині, рожеві, золоті, блакитні).

7. Аналіз ігор, що здійснюється за критеріями, які узагальнені і вибрані з різних методичних джерел педагогічним колективом днз № 106:

- організація і забезпечення вихователем предметно – ігрового середовища, для кожної гри, відповідно до її програмового змісту та вікових особливостей дітей і ігрової діяльності;
- комунікативні відносини, які виникають у дітей під час ігрової діяльності;
- мовленнєве спілкування між дітьми під час ігрової діяльності відповідно до програмового змісту кожної гри, норм певного вікового розвитку;
- керівництво сюжетно – рольовою грою вихователем відповідно до вікових особливостей дітей.

8. На столику для кожної мікрогрупи вихователів розміщуються прозорі сосуди з перлинами 4-х кольорів. Кожному критерію аналізу відповідає певний колір перлинки, наприклад:

- предметно – ігрове середовище - синій;
- комунікативні відносини - рожевий;
- мовленнєве спілкування - золотий;
- керівництво сюжетно – рольовою грою - блакитний.

Аналізуючи кожну гру за цими критеріями вихователі повинні використати 10 перлин і покласти їх до 2-х скарбниць: позитивної і негативної. Для підвищення ефективності індивідуальної самоосвітньої роботи кожного з вихователів доцільно, щоб під час аналізу переглянутих ігор кожного разу виступав наступний член мікрогрупи.

9. Завершують аналіз кожної гри вихователь-методист та психолог. Але вони аналізують не лише дітей, але й оцінюють уміння вихователів аналізувати гру своїх колег.

10. Підведення підсумків роботи завідуючою:

- позитивна скарбничка - кількість перлин в скарбничці символізує знання і досвід, які можуть бути корисними для дитини. Вони піднімають її на наступні сходинки психічного і соціального розвитку, стануть у пригоді в шкільному житті.
- скарбничка незакінчених справ - вміщує всі ті доробки, над якими педколективу необхідно ще працювати в наступному. Наочно видно, під час аналізу якого саме критерію оцінки організації сюжетно – рольової гри більше всього було визначено недоліків. Це дасть необхідний матеріал для корегування навчальних планів в наступному.

Предметно – ігрове середовище

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<ul style="list-style-type: none"> - відповідність предметів віковій дитячій та їх функціональним можливостям; - відповідність кількості іграшок кількості дітей; - наявність сюжетних іграшок; - відповідність сенсорним еталонам; - яскравість, різнокольоровість іграшок, предметів заміників, їх відповідність чітким геометричним аналогам; - наявність універсальної зони з тунелями, кубами з отворами для лазіння і пролізання. 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідність предметів віковій дитячій та їх функціональним можливостям; - наявність сюжетних – образних іграшок; - наявність предметів - заміників; - яскравість, різнокольоровість іграшок, предметів заміників, їх відповідність чітким геометричним аналогам; - наявність іграшок, які відображають побут життя людини і діяльність найзнайоміших організацій; - наявність предметних модулів для створення сюжетних зон в грі; - розташування предметного середовища таким чином, щоб дітям надавалася можливість розміщуватися групами за інтересами. 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідність предметів віковій дитячій та їх функціональним можливостям; - наявність образних іграшок; - наявність предметів - заміників; - яскравість, різнокольоровість іграшок, предметів - заміників, їх відповідність сучасності, здатність зацікавити дітей; - наявність предметів і матеріалів, які сприяють оволодінню читанням, математикою(друковані літери, слова, таблиці, тощо); - наявність матеріалів, що стимулюють пізнавальну активність (енциклопедії, журнали, альбоми) - наявність предметів для дослідно – пошукової діяльності (магніти, збільшувальне скло, мензурки, ваги, великий вибір природних матеріалів,...); - наявність атрибутики, що стосується особливостей оформлення обраної дитиною ролі, її реальність; - розташування предметного середовища таким чином, щоб дітям надавалася можливість розміщуватися групами за інтересами; - наявність багато секційних ширм, м'яких низьких меблів, м'яких блоків.

Для предметно – ігрового середовища будь – якого віку важливо:

- незначне перевищення ступеня складності іграшок відповідно до вікового рівня розвитку дитини;
 - задовільнення потреби в пізнавальній діяльності дітей;
 - створення можливостей до творчості і фантазування;
- безпеку.

Комунікативність

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
- вміння	- добре володіння	- вміння вступати у

<p>узгоджувати свої дії із однолітками, поступатися; допомагати одне одному;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння виявляти емоційне співпереживання: ділитися своїми радіощами, проймається радістю товариша; - вміння гратися поруч, не заважати товаришам; - вміння наслідувати, імітувати дії дорослого при спостереженні за ними; - отримання радості від наслідування дій і сумісної діяльності. 	<p>знайомими ігровими діями із сюжетно – рольовими іграшками, вільне їх застосування, залежно від нових сюжетних ліній;</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійне планування нових ігрових завдань, що відтворюють нові уявлення про навколишнє, застосовуючи знайомі ігрові дії; - прояв інтересу до стосунків оточуючих людей, бажання і вміння їх відтворювати через прийняття на себе рольової поведінки; - вміння виявляти емоційне співпереживання, розуміння настрою, наслідувати його зовнішнє вираження у словах, інтонаціях; - вміння задовольняти свою допитливість, цілеспрямовано шукати відповідь на запитання в спілкуванні з дорослими; - вміння виразно зображати персонажі, які сподобались, характерно відобразити окремі способи їхньої поведінки; - вміння додержуватись погодженості, послідовності спільних дій, спрямовуючи їх на досягнення спільної мети; - вміння приймати на себе ролі взаємозалежності, керівництва і підлеглості, додержуватись їх на протязі всієї гри; - вміння у разі відсутності партнера замінювати його іграшковим персонажем, вербально та емоційно озвучуючи його, тобто вміння дворольового спілкування. 	<p>взаємини характерно до обраних ролей;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння самостійно і змістовно, весело спілкуватися з однолітками; - вміння аналізувати емоційний та інформаційний зміст ситуації спілкування для того, щоб увійти до неї; - вміння додержуватись зумовлених певною роллю правил поведінки та створених дітьми правил щодо організації й розвитку спільної гри до її кінця; - вміння виявляти в грі чуйність. Помічати потребу в допомозі, знаходити засіб надавати її, спільно долати труднощі, заходити вихід в незвичних ситуаціях; - вміння гнучко і динамічно пов'язувати зміст попередньо добутих знань з потребами власної гри; - вміння користуватися набутими під час різних видів діяльності вміннями, необхідними для розвитку гри; - вміння фантазувати, перетворюючись в різних людей, які подобаються дитині; - вміння добирати, виготовляти чи використовувати образні іграшки з умовними, узагальненими предметами – заміниками, багатофункціональні предмети, атрибути; - вміння динамічно і творчо змінювати ігрове середовище відповідно до змісту знань, моральних уявлень кожного учасника гри, задовольняючи потреби розвитку багатоманітністю варіантів кожної гри.
--	---	--

Мовленнєве спілкування

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<ul style="list-style-type: none"> - використання вихователем фольклорних висловив, приспівок, приказів; - знайомство дітей з використанням вихователем фольклором, наслідування деяких слів, висловів; - наслідування дітьми звуків окремих персонажів; - емоційність мови; - наявність спілкування дітьми з собою під час ігрових дій; - володіння словами – зразками, типовими висловлюваннями, які були надані вихователем; - наявність переходу до заміни добре знайомих дій словом (ведмедик вже поспав). 	<ul style="list-style-type: none"> - вміння замінювати дії словами; - вміння входити в світ гри і виходити з неї, позначаючи ситуацію словами; - вміння позначувати словами настрої, стосунки між людьми словами; - вміння повторювати короткі репліки вихователя, самостійно наслідувати звуки окремих персонажів чи подій; - вміння активно діяти в потішках, приспівках, зображаючи характерне в образі; - рівень удосконаленості і розвинутості словника, зв'язного мовлення, під час спілкування одне з одним щодо іграшок; - вміння намічати сюжети гри словами, образно характеризувати обрану чи запропоновану товаришеві роль; - вміння у процесі спілкування ставити одне одному ігрові завдання на основі дій та рольового спілкування; - використання простих речень; - вміння складати діалогічне мовлення. 	<ul style="list-style-type: none"> - вміння адекватно висловлюватись відповідно до різних ситуацій; - вміння придумувати, планувати, самостійно описувати події, пояснювати уявні ситуації та власні переживання всім учасникам гри; - володіння рідною мовою; - володіння специфічною термінологією, яка характеризує рівень володіння специфічними (енциклопедичними...) знаннями; - вміння вести самостійні розвинуті діалоги; - вміння вести монологи; - наявність емоційного та образного забарвлення мови, оригінальність словника; - використання складних, складно – підрядних речень, збагачення їх другорядними членами речення.

Керівництво грою

Молодший вік	Середній вік	Старший вік
<ul style="list-style-type: none"> - вихователь – ініціатор гри. Дає зразок дій, залучаючи дітей до гри; - вихователь допомагає дітям прийняти і позначити ігрову роль за допомогою слів; - вихователь зв'язує дію з словом, яке її позначає; - вихователь допомагає здійснювати ігровий задум, 	<ul style="list-style-type: none"> - Вихователь – партнер, вихователь – спостерігач; - Вихователь теж бере на себе роль, чітко її дотримується, використовує парні взаємодії, вербально окреслює роль; - вихователь спонукає до розвитку рольового діалогу; - вихователь спонукає 	<ul style="list-style-type: none"> - вихователь рівний партнер (може обирати роль, але не головну); - вихователь вчить дітей придумувати ігри з відкритим кінцем; - вихователь дає можливість висловлювати дітям свої пропозиції, самостійно розподіляти ролі; - вихователь спонукає

<p>доводити гру до кінцевого результату;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихователь грається разом з дитиною, виявляючи природність емоцій і дій, відповідно до ігрової ситуації; - вихователь підтримує інтерес до гри; - вихователь сприяє розвитку елементарного рольового діалогу. 	<p>до гри інших дітей, запроваджуючи додаткові, зв'язані по змісту з даним сюжетом ролі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихователь пропонує нові напрямки розвитку сюжету для об'єднання декількох груп; - вихователь надає можливість переходу від однієї ролі до іншої; - вихователь пропонує нові проблемні ситуації; - вихователь підтримує ініціативу. 	<p>дітей до активного діалогу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихователь вносить нові ідеї; - вихователь стимулює перехід гри від предметно ігрових дій до рольової взаємодії; - вихователь акцентує увагу не на деталізації рольових дій, а на творчий розвиток сюжету.
--	---	---

Консультація

Ігри з дітьми старшого дошкільного віку

Підготувала вихователь-методист Магогонюк О.А
ДНЗ № 3 „Веселка” м.Южноукраїнськ

Гра «Привіт»

Мета. Забезпечення позитивної психологічної атмосфери у групі. Створити довірливі відчуття до партнера. Дорослі з дітьми встають у пари й вітаються один з одним долонями, колінами, носиками, щічками, спинками тощо. висловити свій настрій. Навчити учасників відчувати близькість, тепло іншого.

Обладнання. Магнітофон, запис
(Звучить спокійна музика).

Ведучий. «Здрастуйте! Давайте сядемо навколо обруча й візьмемось за руки. У нас вийшло 2 кола: одне — в середині — це обруч; друге — зовні — це ми з вами. Пропоную вам привітатися зі мною й один з одним. Але вітатися ми будемо не словами, а за допомогою рук. Заплющіть очі. Зараз я доторкнусь до того, хто сидить праворуч від мене, він прийме моє вітання і таким самим чином доторкнеться до свого сусіда, передаючи привіт йому, і так далі, поки моє вітання знову до мене не повернеться, тільки вже з іншого боку. Чудово!

А зараз ми з вами вже розплющили очі і будемо жестами передавати один одному воду, квітку, метелика... Тепер погладимо щічку свого сусіда.

Гра «Насос»

Мета. Вчити відчувати й розуміти один одного. Розвивати злагоджену роботу в парах.

Грають парами. Дорослий зображує великий надувний м'яч, дитина — насос, що надуває цей м'яч. «М'яч» стоїть, опустивши руки, на напівзігнутих ногах, руки і шия розслаблені, голова опущена. Дитина-«насос» починає закачувати повітря, робити різкі рухи руками,

ніби натискає на насос. «М'яч» потроху надувається — дорослий потроху випрямляється, набирає повітря в щоки. Потім дорослий з дитиною міняються ролями.

Гра «Добра тварина»

Мета. Вчити відчувати один одного. Створити атмосферу довіри. Учасники стають у коло й беруться за руки.

Ведучий (*говорить*). «Ми одна велика добра тварина. Давайте послухаємо, як вона дихає!»

Усі прислухаються, починають разом дихати: вдихнути — крок уперед, видихнути — крок назад (повторити декілька разів).

Гра «Аплодисменти по колу»

Мета. Розвивати чуття довіри, єдності, поваги до думки інших.

Ведучий. У нас дуже хороша група, кожен із вас заслуговує на аплодисменти. Ви стаєте у коло. Один із вас розпочинає: підходить до когось із дітей, дивиться йому в очі та дарує йому свої аплодисменти, з усіх сил плескаючи в долоні. Потім вони вдвох підходять до іншого учасника, стають перед ним та аплодують йому. Потім вже втрох обирають наступного претендента на овації. Кожен раз той, кому аплодували, має право обрати наступного. Таким чином, гра продовжується, а овації стають все голоснішими й голоснішими.

Отак всі й отримали аплодисменти. Молодці!

Гра «Як ти!»

Мета. Розвивати впевненість в собі, зміцнення батьківських стосунків. Учасники стоять у колі. Кожен, дивлячись на свою матусю (батька) намагається вгадати й описати його настрій.

Гра «Дракон»

Мета. Розвивати відчуття єдності. Діти і батьки шикуються в ряд, тримаючи за плечі один одного. Перший учасник — «голова», останній — «хвіст». «Голова» повинна зловити «хвіст», «тіло» дракона нерозривне. Тільки-но «голова» зловила «хвіст» — вона сама стає «хвостом».

Гра «Сліпий поводитир»

Мета. Зміцнення довірливих стосунків між батьками і дитиною. Діти з батьками стають у пари. Один — «сліпий», інший — «поводир» — проводить сліпого через перешкоди. Потім міняються ролями. (Обговорення того, що відчували учасники).

Гра «Фея Любові»

Мета. Вчити дарувати свою любов іншим, зміцнення довірливих стосунків між учасниками гри.

Діти стають у коло та закривають очі. Ведучий пропонує згадати, що діти (дорослі) люблять понад усе на світі, а потім дає комусь із них чарівну Квітку Любові (*будь-яку гарну квітку*) та просить розповісти про те, що він згадав. Потім квітка передається по колу, і кожен розповідає про те, що він любить понад усе на світі.

Запропонуйте дітям уявити, що їхні розповіді почула Фея Любові та вирішила прилетіти до цієї кімнати. Діти повинні зустріти Фею Любові якимись подарунками. Діти діляться на пари і придумують, що саме подарують Феї Любові. Можна їм запропонувати:

- сказати мовою любові кілька слів;
- проспівати голосом любові якусь пісеньку;
- посміхнутись, обійняти одне одного тощо.

Гра «Чуйний колобок»

Мета. Закріпити правила поведінки чуйної людини. Розвивати уяву. Створити атмосферу довіри.

Обладнання. Колобок.

Обговорити з дітьми, що повинна робити чуйна людина (*втішати, вислуховувати, допомагати в важку хвилину, поділитись тощо*).

Всі стають у коло. Ведучий обходить гравців і вкладає до руки комусь одному маленький колобочок. Ця дитина — «Чуйний колобок».

Кожна дитина вигадує та розповідає «Колобку» про якусь важку ситуацію, у яку вона потрапила. «Колобок» повинен допомогти дітям знайти казковий вихід із тієї чи іншої ситуації. Після того, як «Колобок» допоможе комусь із дітей, ця дитина міняється з ним місцями, гра триває.

Гра «Щедрі зірочки»

Мета. Закріпити правила поведінки щедрої людини. Розвивати повагу до інших.

Усі діти — «щедрі зірочки». Під музику вони кружляють у зіркових хороводах. Музика обривається, всі «зірочки» завмирають. Вихователь торкається однієї з них, вона розповідає які подарунки та для кого приготувала. Тільки-но «зіронька» розповіла про свій подарунок, вона оживає та починає знову кружляти у зірковому хороводі. Гра триває доти, доки всі «зіроньки» не оживуть.

Гра «Птах Вдячності»

Мета. Закріпити поняття «вдячність». Розвивати спостережливість.

Попросіть дітей уявити, що на землю прилетів Птах Вдячності. Він залітає у вікно до тих, хто забув подякувати за щось своїм батькам, друзям, знайомим, та нагадує забудькам про це. Попросіть уявити, ніби Птах Вдячності залетів до них у вікно, та згадати всіх, кому забули подякувати, й подумки сказати їм: «Спасибі».

Гра «Чарівний клубочок»

Мета. Розвиток комунікативних навичок.

Обладнання. Клубок ниток.

Гравці сидять у колі, передають один одному клубок ниток так, щоб у тих, хто вже тримав клубок, в руках залишилась нитка. Передаючи клубок, розповідають про те, що вони зараз відчувають, що хотіли б для себе або, що бажають іншим. Коли клубок повертається до ведучого, всі натягують спільну нитку, закривають очі, уявляючи, що всі вони складають єдине ціле, що кожен з них важлива частина цього цілого.

Гра «Малюнок на спині»

Мета. Формування адекватної самооцінки, розвиток тактильних відчуттів.

Гра в парах. Дорослий малює пальцями на спині дитини якусь геометричну фігуру (*букву, цифру*), дитина повинна вгадати її. Потім вони міняються ролями.

Гра «Збирачі»

Мета. Розвиток комунікативних навичок.

Обладнання. Багато дрібних іграшок, магнітофон, запис енергійної музики.

Гравці розбиваються парами, беруться за руки. За сигналом кожна пара двома вільними руками повинна зібрати якомога більше іграшок. Кожна група на кінець гри підраховує кількість зібраних предметів.

Гра «Домалюй малюнок»

Мета. Розвиток уяви, дружніх взаємин.

Обладнання. Великий аркуш паперу, олівці.

Художник почав малювати з друзями малюнок. Уважно роздивіться його, подумайте, що саме хотів зобразити художник? Візьміть олівці, продовжуйте домальовувати, передаючи аркуш по колу друзям.

Гра «Один стільчик на двох»

Мета. Розвиток комунікативних навичок.

Обладнання: стільчики за кількістю пар гравців. Грамзапис веселої музики.

Діти парами бігають під музику навколо стільчиків. Кількість стільчиків – за кількістю пар дітей. Коли перестане звучати музика, необхідно сісти на один стільчик.

Пари міняються з партнерами. Гра продовжується до моменту, коли партнери повертаються до своїх перших пар.

Семінар

Психічний розвиток дитини через сюжетно – рольову діяльність

Підготувала вихователь – методист
днз № 106 Горох Н.І.

Мета: Поповнити і уточнити знання педагогів з проблеми емоційно-вольової сфери дитини під час ігрової діяльності.

Форма проведення: «Інтелектуальне казино».

Вихователі розподіляються на 3 групи за різними кольорами (червоний, синій, зелений), займають місця за столами, позначеними відповідними скатертинами.

«Рулетка» обертаючись визначає якому віковому періоду буде відповідати певний колір, і відповідно з яким віком дітей буде працювати кожний стіл.

«Гра за ігровим столом» - певна ігрова ситуація з сюжетно – рольової гри «Сім'я», яку необхідно розкласти за рольовою поведінкою і охарактеризувати путі вирішення проблемних ситуацій.

«Карти» - 6 дітей з певними, попередньо обумовленими психологічними рисами і особливостями.

«Джокер» - умовні додаткові учасники гри, які можна при необхідності включати в гру при розв'язанні конфліктних ситуацій (дитина, вихователь, лялька, іграшка тощо).

Хід семінару:

I. Теоретична частина: «Психічні новоутворення під час ігрової діяльності».

Л.С. Виготський в особливій теорії показав, що розвиток дитини пов'язаний з тим, як вона привласнює собі історію і культуру суспільства. Д.Б. Ельконін розробив теорію періодизації психічного розвитку дитини з позиції діяльності : показав зв'язок біологічного розвитку дитини і її соціально – психологічного розвитку, показав. Що кожний вік має свої особливості , кожний вік по своєму сенситивний (чутливий) до чого-небудь. Яка ж роль діяльності дитини в психічному розвитку?

Власна активність дитини - є фактором дозрівання нервової системи після народження. Одиницею діяльності – є акт, дія: сенсорна, перцептивна, мислительна, мнемічна – тільки оволодіння ними, вправління і удосконалення їх веде до надбання здатності сприймати, мислити, успішно запам'ятовувати. Лише в різних видах діяльності людина пізнає і створює себе як особистість.

Дитина протягом дитинства включається в різні види діяльності, але на кожному етапі розвитку є своя провідна діяльність, яка задовольняє актуальні проблеми дитини певного віку і тим вирішує ти протиріччя, які є головними в цьому віці. Саме в ній формуються новоутворення певного психологічного віку, в ній з'являються нові потреби, виникають прагнення до нових видів діяльності.

Психічний розвиток слід розглядати як багатомірний процес : він здійснюється на основі дозрівання психологічної системи, на основі засвоєння культури в певних видах діяльності та на основі власної творчості як намагання дитини стати суб'єктом власного життя (дорослим), реалізувати себе як особистість. На відміну від продуктивних видів діяльності, які передбачають одержання продукту і корекцію поведінки дитини на здобуття результату, ігрова діяльність має процесуальний характер, сенс гри міститься в ній самій.

За Виготським : дитяча гра має соціальний характер за своїм походженням, за своїми мотивами, за сюжетом та змістом. Гра - це дитя праці і виникла вона коли знаряддя праці стали складними і дитина не змогла одразу брати участь у трудовому житті суспільства. Їй потрібно було вчитися такому життю. Суспільство не могло задовольняти її потреби жити разом безпосередньо – з'явилися дитячі товариства, з'явилася гра.

Мотиви ігор – засіб участі дитини в житті дорослих, з метою наблизити до світу дорослих, вона починає його моделювати в грі. Розвивається знаково – символічна здібність використання предметів – замінників. Ігрові дії - скорочені, зображувальні дії, які передають зміст реальних дій (лікують, готують, торгують...). За кожною роллю приховані соціальні норми, правила, яким у житті підкорюються дорослі, і за якими діти живуть у грі. Таким чином гра сенситивна стосовно праці людей, їх взаємовідносин.

Змінюються співвідношення ролі та правила. Спочатку, коли сюжет розгорнутий. Правила сховані за ролями, потім правила виділяються, усвідомлюються, стають неприхованими важливими. Наприклад, для гри в магазин дітям дали нові цікаві іграшки. Продавцям шкода з ними розлучатись. Але вони повинні це робити за правилами: це ж їхня робота. Молодші дошкільнята не віддають привабливу іграшку. Середні, коли стикаються афект предмета і афект відносин, намагаються знайти вихід на свою користь: «Вам це не підходить, візьміть оце...» Старші - віддають ціною відмовляння від власного задоволення, щоб догодити покупцю. Мотив – хочу бути хорошим продавцем.

Гра як провідна діяльність для дитини дошкільного віку створює зону найближчого розвитку для формування новоутворень віку.

1. Орієнтація в системі соціальних відносин, засвоєння цілей та мотивів діяльності мають важливе значення для соціалізації дошкільника, для залучення його до соціальних норм життя. У дитини відбувається розвиток смислових орієнтацій, формуються моральні уявлення та оцінки, які злиті з безпосереднім емоційним ставленням до дорослого. В грі закладаються етичні, моральні основи практичної поведінки, формуються первинні внутрішні інстанції. У вербальній формі дитина не завжди підкорюється правилам поведінки: слабка воля, немає самоконтролю та навичок саморегуляції. В гру дитина включається добровільно. Підкорення безпосередніх бажань ігровим обмеженням супроводжується позитивними емоціями незалежно від результату: задоволення викликає безпосередня участь у грі. Через програвання ролі відбувається усвідомлення і прийняття моральних норм і правил. Поведінка звільняється від безпосередніх ситуативних впливів та імпульсивності. *Формується підпорядкування мотивів.*

2. У грі емоції супроводжують весь хід діяльності. Дитина стає здатною емоційно передбачати відділені наслідки своїх дій, уявити себе на місці іншого, співчувати: розвивається емоційна уява. Відбувається зрушення афекту (сильного почуття) з кінця на початок дії, виникає емоційне передбачення, що має велике значення для розвитку свідомої системи саморегулювання, підкорення дій та вчинків свідомим намірам, інтересам, цілям. *Формується довільна поведінка.* Дитина стає здатною до вольових зусиль, до саморегуляції. Виникає усвідомлення, що правила необхідні, щоб гра не розпадалася: народжується відповідальність за загальну справу.

Довільність поширює можливості дитини погоджувати свої бажання з бажаннями інших людей. Довільними стають і форми спілкування.

3. Розвивається фундаментальна потреба бути активним суб'єктом власного життя, впливати на інших людей, керувати своїми бажаннями, робити щось для себе і одночасно бути значущими для інших, визнаним ними. Розвивається особистісна самосвідомість, *формується об'єктивна самооцінка*. Для розвитку об'єктивної самооцінки важливо оцінювати об'єктивно інших, порівнювати себе з іншими. Колективна гра дає таку можливість. Але важливо допомогти дитині поділити позитивне самосприйняття себе як особистості, і критичне (справедливе) ставлення до наслідків своєї діяльності, поведінки в тих чи інших ситуаціях.

Пам'ятайте: - якщо дитину підбадьорюють – вона вчиться вірити в себе;

- якщо дитину висміюють – вона стає замкнутою;
- якщо дитину критикують вона вчиться ненавидіти.

Гра має позитивне значення для розвитку інтелекту дитини. Вона проміжна між практичною розгорнутою предметною діяльністю та розумовою, ідеальною. Гра – орієнтовна діяльність, бо в ній нема результативної частини. Всі операції пов'язані з предметами - заміниками, а їх смисл – діяти як із справжніми. Розвивається *знаково – символічна інтелектуальна функція розумової діяльності*. Світ сприймається дитиною як релятивний (відносний): все може стати всім; складається умовний план дій, який втілюється в елементи образного мислення. Розвивається *децентрація мислення*, (дитина – дошкільник мислить централізовано – вона не здатна враховувати чужу позицію) а в грі дитина змінює ролі, бачить предмет з різних позицій, у грі все умовне. Програвання ролі вимагає також емоційної децентрації, розуміння емоційного стану іншого.

І *центральний новоутворенням* ігрової діяльності, яке з'являється завдяки ігровій діяльності, є *уява*. Гра має активний імпровізаційний характер. Дитина починає фантазувати, з'являється майбутнє, здатність створювати у себе певний стан : «Я зосереджусь», «Я на тебе буду ображатися», «Я зараз буду робити веселощі». Уява включає також структуру емоційного переживання, вона слугує тим механізмом, який становить здатність переосмислювати ситуацію, керувати нею, внаслідок чого переживання узагальнюються, афект (тобто сильна емоція) інтелектуалізується («А я навмисно тобі піддався») Сила емоційної уяви настільки велика, що за її допомогою можна набагато ефективніше впливати на моральну свідомість дитини, сприяти униканню небажаної поведінки, ніж за допомогою умовлянь, дорікань, гримання.

Таким чином гра є тим ґрунтом, на якому зростають уява, мовлення, мислення. Ельконін неодноразово підкреслював: «Чим краще дитина грається, тим краще вона буде підготовлена до школи»

II. Практична частина:

1. Визначення за допомогою рулетки кольорів, які відповідають за молодший, середній, старший дошкільний вік.

2. Завдання:

Обговорення за ігровими столами проблемних ситуацій, які виникали під час організації ігрової діяльності, через несформованість дитячої емоційно – вольової сфери.

Визначені труднощі записуються на великі аркуші паперу і вивішуються на загальне обговорення на ширму.

3. На столи дається завдання:

- придумати епізод з сюжетно – рольової гри «Сім'я», розподілити ролі в грі серед певних дітей («карт»), так, щоб ролі максимально відповідали їх рисам характеру. Розповідь виступаючого від столу, якщо є, то висловлюються доповнення з інших столів.

- ввести ускладнення в ігрову ситуацію, враховуючі проблемні моменти, які були позначені під час першого завдання. Аркуші паперу знімаються з ширми і надаються столам, але міняються місцями. Надати пропозиції по розв'язанню проблеми, можна використовувати джокери. Розповідь виступаючого від столу, якщо є то висловлюються доповнення з інших столів.

- придумати епізод з сюжетно – рольової гри «Сім'я», або розподілити ролі в грі серед певних дітей («карт»), так, щоб вони отримали можливості для корекції і розвитку своїх проблемних рис характеру. Розповідь виступаючого від столу, якщо є то висловлюються доповнення з інших столів.

4. Круп'є нагадує, що під час розв'язання цих проблемних ситуацій педагоги використовували різні слова і педагогічні прийоми, і просить записати їх на аркушах паперу і скласти довідник - помічник:

- для спонукання дитини,
- для підтримки дитини,
- для примирення.

5. Підведення підсумків круп'є.

Наше інтелектуальне казино майже завершило свою роботу. Як бачите ми всі з вами сьогодні у виграші : ми придбали нові вміння і навички, почули нові знання і просто відчували себе справжніми професіоналами.

Хочу побажати вам бути творчими неординарними особистостями, які роблять і прагнуть робити красу в оточенні. Запам'ятайте:

Якщо є світло в душі,

Буде краса в людині.

Якщо є краса в людині,

Буде гармонія в домі.

Якщо є гармонія в домі,

Буде гармонія в нації,

Буде мир у світі.

6. Отже все починається з людини. Ми сьогодні дуже багато говорили про дітей. Про важливість їх розуміти і відчувати. Але давайте звернемося до нас. Адже, щоб когось відчувати необхідно, перш за все, відчувати себе.

Намалюйте своє серце нетрадиційним засобом, щоб воно повною мірою характеризувало вас як педагога, вихователя.

Давайте обмінємося нашими серцями один з одним і розглянемо їх, коли стихне музика нехай у вас в руках залишиться серце вашої колеги.

Чи сподобалося воно вам? Чи хочете ви забрати своє старе серце? Чому? Звичайно, серце – це лише метафора, символ, але як говориться в східному прислів'ї: «У наповненому серці є місце для всього, у порожньому – ні

Консультація **Планування сюжетно-рольової гри**

Підготувала Горох Н.І.
вихователь – методист
днз № 106 м. Миколаїв

Знайомство з оточуючим у малюка починається зі спостережень, які супроводжуються і спрямовуються поясненнями дорослих, доповнюються розповідями, читанням, розгляданням картин. Спостереження, читання, розповідання не сприймаються дитиною одразу. Необхідне засвоєння отриманих вражень у практичній діяльності, основним видом якої у дошкільному віці є гра.

Дитина розмірковує над побаченим і почутим та відображує це, наслідуючи дорослих, діючи — граючи.

Такий засіб засвоєння життєвих вражень, поглиблення знань відповідає наочно-образному мисленню дитини.

У грі дитина здобуває нові знання. Часто спостереження безпосередньо пов'язані з грою і граючи, дитина на практиці вчиться розрізняти предмети за формою, величиною, кольором; правильно використовувати їх в залежності від якості.

В багатьох випадках гра стає поштовхом до розширення знань. У грі, практичній діяльності дитина замислюється над тим, що бачила, у неї виникають питання. Цим неодмінно має скористатися вихователь, щоб поширити і поглибити знання дітей.

Матеріали для гри, що складає її зміст, стає також чуттєве сприйняття дитини. У грі відбувається її збагачення і обробка її чуттєвого досвіду, знання піднімаються на вищий ступінь.

Керівництво грою має триматися на знанні закономірностей її розвитку.

Основний шлях розвитку гри під впливом дорослого полягає в наступному: життя відображується у грі все повніше та реальніше; зміст гри поширюється і поглиблюється; думки та почуття стають більш осмисленими, глибшими; фантазія граючих стає багатшою; засоби зображення різноманітнішими. Гра отримує все більше цілеспрямований характер, з'являється узгодженість дій учасників, поміркованість, домовленість.

Спираючись на ці положення, колектив ДНЗ підходить до вирішення питання планування гри.

Поруч з традиційним тематичним плануванням ми дійшли необхідності складання розгорнутого плану с р.г.

Вихователі нашого садка вважають — планування педагогічних заходів, спрямованих на формування поступово ускладненої самостійної гри дітей із сюжетно-образними іграшками, є необхідною умовою повноцінної організації педагогічного процесу.

Цим планом охоплюються тільки ті розділи програми, які сприяють збагаченню сюжетно-рольових ігор. Вони допомагають вихователю викликати зацікавленість до різноманітних явищ життя та можуть вплинути на зміст ігор, сприяють збагаченню змісту.

Гра тісно пов'язана з усіма розділами, але вона має свої завдання, як окремий вид діяльності.

Планування сюжетно-рольових ігор визначається завданнями виховання, наміченими на цей час програмовим матеріалом.

При складанні перспективного плану сюжетно-рольових ігор вихователі спираються на показові данні систематичних спостережень за дітьми, вивчення їх ігор.

У плані визначаються завдання, які ставить вихователь при керуванні грою та основні шляхи цього керування. Планується робота з колективом дітей та з окремими дітьми.

Не можна забувати про необхідність індивідуальної роботи з дітьми, спрямованої на формування характеру дитини, її віддаси з товаришами, розвиток її творчих здібностей.

Уважно спостерігаючи за іграми дітей, вихователі бачать, які з них корисні і обмірковують, як сприяти її розвитку — провести спостереження, прочитати книгу, підібрати іграшки. Вихователі намічають також, яким шляхом пробудити інтерес до нової теми гри, пов'язаною з надбаними знаннями. Поєднуючи сюжети гри вихователі досягають її розширення і різноманітності.

При складанні перспективного плану слід враховувати, що гра розвивається в декількох напрямках:

1. Змінюються теми та сюжети дитячих ігор.

2. Розвивається їх зміст, від відтворення зовнішнього боку дії дитина переходить до відтворення внутрішньо смислового, до відтворення стосунків

між дорослими, а далі рухається до ігор з правилами. Ролі та правила тісно пов'язані і "Якщо я приймаю роль, то маю приймати і правило".

3. З'являється контроль за виконанням правил. У молодших дошкільників конфлікти можуть виникати через іграшки, у середніх — через ролі, у старших — внаслідок порушення правил.

4. Ігрові дії дорослих з предметами згортаються, вербалізуються, а тоді вдосконалюються суто символічно.

5. Змінюється співвідношення між реальними та ігровими діями з

предметами.

6. Змінюється ставлення до партнера (спочатку на першому плані перебувають реальні стосунки, ведучі ролі виконують авторитарні діти, потім ролі розподіляють за реально досягнутим результатом, а далі — за принципом справедливості).

7. Змінюється характер гри. Молодші діти грають поруч, але не разом. Рольові дії не узгоджуються. Від гри індивідуальної дитина переходить до гри колективної.

Складаючи перспективний план гри, вихователі керуються програмовими вимогами, обмірковують — які завдання можуть бути вирішеними за допомогою сюжетно-рольових ігор і як це зробити.

В роботі з дітьми третього року життя у плані приділяється багато уваги формуванню самостійної, більш розгорнутої сюжетно-відображувальної гри дітей з різними іграшками, намічаються спеціальні заходи з розвитку перших сюжетно-рольових ігор.

Основні завдання для вихователів другої молодшої групи є формування у дітей уміння приймати ігрову роль та позначати її словом, розгортати парну рольову взаємодію, елементарний рольовий діалог з партнером — дорослим, а потім — однолітками.

Реалізуючи ці завдання, вихователі грають разом з дітьми, займаючи у грі позицію рівноправного партнера.

Спочатку для гри обираються однотематичні, двоперсонажні сюжети, де для дитини зрозумілий зв'язок, (наприклад: лікар — пацієнт, водій — пасажир).

Особлива увага приділяється рольовому діалогу. Для активізації рольової взаємодії вихователі якомога частіше організують гру на основі діалогу "Телефонна розмова", яку можна використовувати у будь-якому сюжеті.

У групі дітей четвертого року життя продовжується розвиток СРІ в "Сім'ю", "Будівельників", "Водіїв", "Лікаря", "Дитячий садок". Доповнюються і нові сюжети — "Магазин" та "Моряки". Перспективний план реалізується не одразу, а поступово протягом усього навчального року. Але, для того, щоб зацікавити дітей та забезпечити більш високий рівень її змісту, значна частина програмового матеріалу може бути виконана у відносно короткий строк. Далі гра поповнюється за рахунок об'єднання та поширення сюжету.

Основне завдання вихователів у роботі з дітьми п'ятого року життя — формувати більш складну рольову поведінку у сюжетній грі: вміння змінювати рольову поведінку, узгоджуючи з різними ролями партнерів, змінювати ігрову роль та знов позначити її для партнерів у процесі розгортання гри.

З цією метою вихователі використовують багатоперсонажні сюжети з певною структурою, де одна з ролей безпосередньо пов'язана з іншими наприклад, матрос – капітан – пасажир – водолаз.

У середній групі гра поповнюється сюжетами: "залізниця", "лікарня", "зоопарк".

У старшому віці відбувається подальший розвиток гнучкої рольової поведінки, як основи розгортання різноманітних сюжетів гри в індивідуальній та сумісній з однолітками діяльності.

У дітей старшого віку ігри стають змістовнішими, сюжет значно ускладнюється.

Вихователі старших груп формують у дітей уміння творчо комбінувати різноманітні події, створюючи новий сюжет гри, робити це разом з партнером.

Для цього вихователі разом з дитиною розгортають гру-придумування, яка протікає в мовному плані. Під час таких ігор активізується уява, розвивається фантазія дітей.

Використання вихователем додаткових елементів гри — введення значків, умовного пароллю, символів та символізованих назв — вводить дітей до уявної ситуації, підтримує в них прагнення відповідно діяти, вносить радісний емоційний тон та сприяє розвитку сюжету гри.

Вихователь О.А. Максимова виховує у дітей звичку під час гри дотримуватися соціально ймовірної форми поведінки. Також надає дітям можливість та створює умови для вільної самостійної гри.

Для зручності планування ми намітили такі розділи:

- Варіанти об'єднання ігрових сюжетів;
- Тематичні мовні ситуації;
- Праця дорослих (професії);
- Словник;
- Пізнавальна діяльність, яка включає в себе:
 - а) заняття з О.О. та О.Н.,
 - б) спостереження,
 - в) екскурсії,
 - г) бесіди,
 - д) розповіді з ілюстративним матеріалом,
 - є) читання з розгляданням
- Індивідуальна робота;
- Творча діяльність:
 - а) ліплення, малювання, аплікація,
 - б) СХД,
 - в) ручна праця.
- Ігрова діяльність:
 - а) дидактичні ігри,
 - б) рухливі ігри, народні,
 - в) конструктивно-будівельні,
 - г) театралізовані ігри, драматизації.
- Художнє слово;
- Поповнення ігрового середовища новими атрибутами.

Одне з головних завдань вихователя — навчити дітей обирати гру, вести дітей від випадкового вибору до усвідомленого.

Іноді буває так: діти здобули знання, виконують послідовно декілька дій, але гра швидко гасне, стає не цікавою, тому, що сюжет не поширюється.

Уже в молодшому віці дитина може ставити перед собою невеличкі цілі. Спочатку водій їздить безцільно, запитання вихователя примушує його замислитися, і ось він уже везе хліб до дитячого садка, як це бачила дитина на прогулянці.

Діти з легкістю та захопленням приймають новий зміст гри, пов'язаний з попередніми улюбленими іграми.

Успіх керівництва дитячою грою, виконання у грі планових завдань в значній мірі залежить від того, наскільки вдається нове пов'язати з уже вихованими інтересами та уявленнями дитини.

Планування варіантів об'єднання ігрових сюжетів допомагає вплинути на розвиток гри, зробити її захоплюючою, цікавою, більш різноманітною та завжди новою.

Гра завжди супроводжується словом. Роль слова у грі різноманітна. За допомогою слова дитина створює образ, розігрує свою роль, узгоджує свої дії з партнерами. Саме тому, ми вважаємо за необхідне планувати та реалізовувати тематичні мовні ситуації. Це надає можливість збагачення словникового запасу дітей. У таких ігрових ситуаціях удосконалюються мовні навички дітей. Створення мовних ситуацій забезпечує умови соціальної адаптації.

Заняття — це один із головних шляхів надання дітям знань про оточуючий світ. Заняття розширюються і поглиблюються поступово. Не можна за один раз давати велику кількість інформації, бо тоді діти набувають уривчастих поверхневих знань, які мало впливають на формування правильного ставлення до оточуючого.

У своїй роботі вихователі нашого дитсадка використовують ігрові заняття, заняття-досліди, заняття-спостереження, ігри-подорожі, евристичні бесіди тощо.

Вихователі намагаються проводити заняття так, щоб вони надавали дітям яскраві враження, захоплювали їх. Такі заняття викликають у дітей бажання наслідувати дорослих та повторювати їх дії у грі.

Великий вплив на дітей мають дії дорослих, які діти можуть безпосередньо спостерігати. Показ дітям доступних їх розумінню видів праці, сприяє формуванню в них правильних уявлень про працю дорослих.

Експерсії — це найбільш дохідливий і переконливий шлях для дошкільнят, він відповідає їх конкретно-образному мисленню і забезпечує безпосереднє чуттєве сприйняття дійсності, розширює і збагачує їх життєвий досвід.

Спостереження та експерсії — це основний шлях збагачення змісту с.р.г. Вони уточнюють уявлення дітей, пробуджують у них зацікавленість до оточуючого. У дитини виникає прагнення в своїй поведінці наслідувати старших.

Вдале розташування нашого ДНЗ надає вихователям можливість показати дітям різноманітну діяльність дорослих.

Часті прогулянки до річки та спостереження за водним транспортом допомагають підтримувати зацікавленість до гри "Моряки". Після екскурсії на річку, читання про подорожі, бесіди про побачене народилася гра "Подорож до далеких країн". Фантазія, прагнення дітей до всього нового та невідомого зробили цю гру цікавою, довготривалою.

З великим задоволенням малюки знайомляться зі школою, її життям. Після відвідування шкільної бібліотеки, діти з захопленням гралися в гру "Бібліотека". Працювали в читальному залі, "лікували" книжки, заповнювали формуляри.

Молодших мешканців нашого садка захопили подорожі до перукарні та магазину. Після спостережень у магазині діти із задоволенням стали брати на себе роль не тільки продавця, а й покупців.

Самою вразливою для наших вихованців стала екскурсія до стоматологічної лікарні. Це була дуже цікава та корисна зустріч. Всім відомо, як діти лякаються лікарів. Але зовсім інша справа, коли ти не пацієнт, а спостерігач.

Наш район славиться своїм суднобудівним заводом "Океан". Багато з батьків працюють на ньому. Зустріч із батьками, прогулянка по території заводу, спуск корабля на воду — все це сприяло розвитку гри "Ми — корабели".

Такий вид діяльності, як розповіді дітей та бесіди, спрямований на осмислення, уточнення, закріплення набутих дітьми знань під час спостережень та екскурсій. В процесі бесід знання дітей систематизуються.

Ніщо не насичує гру так, як творча діяльність. Це можливість виявити себе, відобразити свої думки та почуття в малюнку, будівлі...

Дитяча творчість — явище багатообразне. Зміст її поступово ускладнюється і розвивається.

Заняття з ліплення, аплікації, малювання, СХД та ручна праця — все це спрямоване на те, щоб надати дітям можливість відчувати радість творчості. Наші вихователі будують роботу таким чином, щоб діти відчували задоволення не тільки від кінцевого результату, а й від процесу творення. Дитяча творчість особливо яскраво проявляється в іграх-драматизаціях. Сюжет та ігрові дії тут можуть бути визначені самим змістом твору, але засоби реалізації ролей слід створювати та втілювати в рухах, жестах, міміці, інтонації. Творчість дітей в цих іграх спрямована на створення ігрової ситуації, на більш емоційне втілення взятої на себе ролі. Для того, щоб діти могли передати образ, вихователі працюють над розвитком уяви, вчать ставити себе на місце героїв твору, проникатися їх почуттями та переживаннями.

В процесі конструктивно-будівельних ігор дитина активно творить, бачить результат своєї праці. Ці ігри сприяють розвитку розумових здібностей, творчої уяви, ініціативи, загострюють спостережливість, розвивають волю.

Робота з розвитку конструктивно-будівельних ігор привела до того, що діти навчилися створювати цікаві, закінчені будівні та використовувати їх в сюжетно-рольових іграх.

* * *

Вся робота нашого дошкільного закладу спрямована на надання дітям певних знань, збагачення їх життєвого досвіду, на те, щоб допомогти їм орієнтуватися в розмаїтті оточуючого життя, сформувати в них соціальну компетентність. Саме ці завдання якнайкраще реалізуються у грі. Світ гри максимально наближений до сприйняття дитини.

Гра розвиває та радує дитину, робить її щасливою. Малюк здійснює перші відкриття, переживає хвилини натхнення, у грі розвивається його уява, фантазія, створюється ґрунт для формування ініціативної, допитливої особистості.

Планування розвитку гри надає можливість вихователю поступово та цілеспрямовано розв'язувати завдання виховання, керувати її розвитком

Використані джерела

1. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку „Впевнений старт”.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі”/ Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. – 3-тє вид., випр. – К.: Світич, 2009. – 430 с.
3. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі”/ Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. – 2-ге вид., випр. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
4. Бурова А.П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку/ Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 256 с.
5. Юрченко Н. Ф.Ігрова діяльність старших дошкільників /Харків: „Основа”, 2011
6. Кононко О.Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навчально-методичний посібник до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі”/ К.: Світич, 2009. - 208 с. – Бібліогр.: с. 194-202.
7. Ладивір С.О., Долинна О.П., Котирло В.В., Кулачківська С.Є., Тищенко С.П., Вовчик-Блакитна О.О., Приходько Ю.О. Виховання гуманних почуттів у дітей: Серія “Дитина замовляє розвиток”. За наук.ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю. Манилюк/ Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 168 с.
8. Піроженко Т.О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: Навчально-методичний посібник/ Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.

*Методична робота з педагогічними кадрами
по підготовці дітей 5-річного віку
до школи з трудової діяльності*

Над темою працювали:
Брагіна О. К.
Турчанович Т. Л.,
Фесенко А.Г.
Мороз Л.Ф.
Бардіж Н.В.

Зміст

I. Програма «Впевнений старт» про трудове виховання дітей дошкільного віку.

II. Форми роботи з вихователями. Практичні матеріали

2.1. Орієнтований план методичної роботи з педагогами з організації трудового виховання.

2.2. Педагогічний ринг: «Основні складові трудової діяльності»

2.2. Консультації для вихователів:

- «Організація праці дітей в куточку природи»
- «Організація праці дітей на ділянці дошкільного закладу»
- «Проблеми сьогодення у трудовому вихованні в дошкільному закладі»

2.3 Проблемно – теоретичний семінар

- «Виховання самостійності та працелюбності у дошкільників під час праці»

2.4. Практикум для вихователів: «Організація трудової діяльності дошкільників»

III Використані джерела

Програма «Впевнений старт» про трудове виховання дітей дошкільного віку.

Малюк, який сьогодні прийшов в дитячий садок – це майбутній трудівник, активний учасник грандіозних звершень, що відбуваються в нашій країні. До того дня, поки він стане за верстат, поведе в поле комбайн, почне лікувати людей, вчити дітей або зводити будинки, розробляти новітні технології або полетить в космос, мине чимало років. Він ходитиме в дитячий садок, навчатиметься в школі... І весь цей час має стати підготовкою до майбутнього трудового життя.

Становлення особистості починається в дошкільному віці з ранньої соціалізації дитини, тобто з її природного входження в духовний світ і традиційне життя рідного народу, в культуру нації, як складову загальнолюдської культури. І тут першорядна роль відводиться праці, процесу формування у дошкільників трудових умінь і навичок, засвоєння трудового досвіду поколінь.

Як зауважував А. Макаренко, несвоєчасне відокремлення гри від праці було б справжнім насильством над дитиною і викликало б у неї відразу до трудового зусилля та ще сильніше прагнення до гри. Дитину слід поступово готувати до усвідомлення того, що її трудові доручення, якими б простими чи складними вони не були, є обов'язковими.

Трудове виховання — цілеспрямований процес формування у дітей трудових навичок і вмінь, поваги до праці дорослих, звички до трудової діяльності.

Його завдання полягає у формуванні в дітей стійких переконань, що праця є життєвою необхідністю. Трудове виховання дітей дошкільного віку передбачає привчання їх до самообслуговування, елементарних трудових дій, ручної і господарської праці. Навіть найпростіший результат трудових зусиль дитини (вмитий посуд, прибрана кімната тощо) сприяє самоусвідомленню дитини, вселяє їй впевненість у собі, прагнення випробувати себе у нових видах діяльності.

Методична робота в дошкільному закладі з даного питання будується на основі державних документів про освіту, науково-педагогічних досліджень, навчальних планів, програм, новинок психолого-педагогічної літератури та реалізується як через традиційні (колективні та індивідуальні), так і нетрадиційні форми її організації. Вихователь - методист спрямовує роботу з педагогами на реалізацію програмових завдань з трудового виховання:

1. Формування мотивації (потреб, інтересу, почуття обов'язку і відповідальності), позитивно-емоційного ціннісного ставлення до праці як до форми буття і способу самореалізації людини.
2. Формування системи знань, необхідних для трудової діяльності, вибору професії, соціального, професійного і життєвого самовизначення.

3. Формування досвіду суспільне корисної виробничої діяльності, вміння використовувати теоретичні знання на практиці, здатності до творчості.

З метою підвищення педагогічної майстерності педагогів, спрямовуючи навчально – виховний процес на виконання вищезазначених завдань, доречно планувати в дошкільному закладі проведення різноманітних форм методичної роботи, зокрема: проблемні семінари, консультації, педагогічні дискусії, педагогічні виставки і т ін..

Програма «Впевнений старт» пропонує такі види трудової діяльності:

Самообслуговування. Метою якого закріпити навички самообслуговування й особистої гігієни; привчати самостійно вдягатися і роздягатися у певній послідовності, правильно та акуратно складати (вішати) в шафу свій одяг, ставити на місце взуття; своєчасно сушити мокрі речі, чистити верхній одяг щіткою, доглядати взуття; помічати і самостійно усувати непорядок у своєму зовнішньому вигляді, тактовно підказувати іншим дітям про негаразди в їхньому вбранні, допомагати усувати їх; виховувати звичку бути завжди охайним, без нагадування за потреби вмиватися, мити руки, переодягатися, зачісуватися.

Господарсько-побутова праця. Метою господарсько-побутової праці є підтримання чистоти і порядку в приміщенні, на інших територіях життєдіяльності дитини, допомога дорослим в організації режимних процесів тощо. У молодшому дошкільному віці вихователь привчає дітей виконувати прості трудові дії з близьким у часі результатом (допомагати помічникові вихователя накривати на стіл; вихователю — у підготовці до заняття, підтримувати порядок на столі під час заняття, після нього — прибирати матеріали, складати на місце іграшки).

У старшому дошкільному віці діти починають розуміти працю як потрібну і серйозну справу, а інтерес до трудового процесу поєднувати з інтересом до його результатів. Значно складнішими стають для них трудові завдання. Праця у цьому віці все більше відокремлюється від гри, а епізодичні трудові доручення набувають для них значущості постійних обов'язків. Перед педагогами відкриваються можливості для реалізації програмних завдань виховання позитивних взаємин (працювати дружно, узгоджено, допомагати один одному), формування працелюбства, самостійності, активності та ін.

У старших дошкільників поступово згасає інтерес до того виду праці, який стає звичним, повсякденним. Тому для відновлення інтересу до неї слід збагачувати її елементами новизни (конкурс «Хто краще накриє стіл до обіду», колективні обговорення творчого виконання обов'язків черговими у групі та ін.).

Праця в природі. Особливість її полягає в тому, що діти мають справу не з предметами, а з об'єктами живої природи — працюють у куточку природи, на городі, у квітнику, доглядають за тваринами. Основним її виховним завданням є вироблення у дітей інтересу, дбайливого ставлення

до живої природи, формування вмінь і навичок з догляду за рослинами і тваринами, вміння правильно користуватися знаряддями праці.

Ручна (художня) праця. Функціональною її метою для дітей є виготовлення виробів з паперу, картону, тканини: іграшок-саморобок, вітальних листівок, ялинкових прикрас, персонажів і декорацій лялькового театру, букетів із засушених рослин, килимків для ляльок, серветок тощо.

Виготовлення подарунків рідним і друзям справляє великий вплив на моральну свідомість дитини (привчає виявляти увагу до оточуючих, працювати заради того, щоб зробити їм приємне). У різних вікових групах різні види праці мають неоднакову питому вагу. У молодших і середніх групах переважає самообслуговування та прості види господарсько-побутової праці, а у старших — праця в природі та художня праця.

Освітні завдання:

- ❖ Збагачувати, розширювати уявлення про працю дорослих, її соціальну значущість. Різні види праці, матеріали, знаряддя праці, їх особливості і правильне застосування;
- ❖ Формувати стійкий інтерес до праці дорослих, бажання наслідувати їх;
- ❖ Збагачувати досвід соціальної комунікації у процесі організованої і самостійної трудової діяльності;
- ❖ Удосконалювати життєво важливі рухи, розвивати фізичні, вольові якості;
- ❖ Навчати раціональних прийомів роботи, дотримання певної послідовності дій у процесі праці;
- ❖ Формувати відповідальне ставлення до трудових обов'язків, прагнення доводити справу до кінця;
- ❖ Привчати працювати в колективі дружно, допомагати товаришеві, вміти домовлятися про спільну роботу, розподіляти обов'язки;
- ❖ Розвивати у дітей ініціативу, творчість, самостійність і цілеспрямованість під час виконання трудових завдань, уміння творчо застосовувати здобуті знання у реальних життєвих ситуаціях;
- ❖ Виховувати звичку бережно поводитися з речами (одяг, взуття, меблі, іграшки, приладдя та ін.), використовувати їх за призначенням;
- ❖ Виховувати інтерес і шанобливе ставлення до праці інших людей, бажання долучатися до посильної трудової діяльності;
- ❖ Виховувати бажання бути корисним для інших, помічати потребу інших у допомозі, надавати її з власної ініціативи, вміння бути вдячним за надану допомогу;
- ❖ Виховувати культуру праці (охайність у процесі діяльності; вміння користуватися обладнанням, доцільно розміщувати його і своєчасно прибирати, підтримувати порядок на робочому місці).

Практичні матеріали

Орієнтований план методичної роботи з педагогами з організації трудового виховання.

Орієнтовне перспективне планування з трудового виховання (праця в природі), старший дошкільний вік в Арбузинському НВК ЗНЗ І ст. – ДНЗ «Пролісок» Підготувала Вихователь-методист Фесенко А.Г.

Місяць	I тиждень	II тиждень	III тиждень	IV тиждень
Вересень	Догляд за землею на ділянках – рихлення ґрунту, піску	Праця на городі. Збирання врожаю овочів	Праця на екологічній стежині – ділянка лікарських рослин (заготовка рослин)	Збирання насіння квітів на квітниках, пересаджування цибулин нарцисів та тюльпанів.
Жовтень	Підготовка городі для весняних робіт, обкопування дерев та кущів.	Заготовка плодів, листя, квітів, гілочок для дидактичних ігор та ручної (художньої) праці.	Збір насіння трав та плодів дерев для годування зимуючих птахів.	Прибирання майданчиків (збір листя та гілочок).
Листопад	Збирання плодів, каштанів, ясеня, клена для виготовлення іграшок та поробок з природного матеріалу.	Збирання листя, трав для гербарію. Перенесення рослин (квітів) з квітників до приміщення.	Виготовлення різноманітних годівничок для зимуючих птахів. Акція «Пташина їдальня».	Вирощування вівса, пшениці для підгодовування зимуючих птахів.
Грудень	Розвішування годівничок для зимуючих птахів на території закладу.	Виготовлення іграшок та поробок з природних матеріалів до виставки «Різдвяні мотиви».	Проект «город на вікні» (висаджування цибулі, часнику, зелені, огірків та помідорів).	Підгодовування зимуючих птахів заготовленим насінням та вирощеною зеленню пшениці та вівса).
Січень	Виставка «Різдвяні мотиви» (поробки з природних матеріалів)	Підгодовування зимуючих птахів заготовленим насінням та вирощеною зеленню пшениці та вівса).	Розчистити майданчики та доріжки від снігу, виліпити снігові фігури.	Догляд за «Городом на вікні»: розпушування землі, полив, обрискування рослин тощо.

Лютий	Почистити годівнички, підгодувати зимуючих птахів, якщо є потреба – розвісити додаткові годівнички.	Почистити доріжки від снігу та посипати їх піском.	Догляд за «Городом на вікні».	Висадити насіння петунії та чорнобривців на розсаду.
Березень	Збиранні врожаю з «Городі на вікні».	Підготовка городу до весняних робіт (згребти залишки листя, розпушити землю).	Догляд за розсадою квітів (розпушування землі, полив, пересаджування, якщо є потреба).	Догляд за деревами в садку – побілити стовбури, обкопати. Прибирання майданчиків.
Квітень	Збір насіння квітів. Висадити часник, цибулю та зелень на городі.	Акція «Посади дерево». Висадити лікарські рослини на екологічній стежині. Посіяти насіння квітів.	Висадити на городі насіння буряків, розсаду помідорів.	Висадити на городі насіння кабаків, огірків; в квітники – розсаду петуній та чорнобривців.
Травень	Догляд за посадженими деревами та висадженими з розсади помідорами, квітами).	Догляд за квітниками та городом – розпушування землі, полив, прополювання від бур'янів.	Полив дерев, квітів, городини. Прибирання майданчиків.	Догляд за квітниками, садком, городом, лікарськими рослинами.

План
методичної роботи з педагогами щодо організації трудового
виховання дошкільників
у Арбузинському НВК ЗНЗ І ст.. – ДНЗ «ПРОЛІСОК»

1. Підвищення кваліфікаційного та професійного рівня педагогів. Методична робота у дошкільному підрозділі.
 - 1.1 Проведення педагогічних годин, педагогічних рад з питань організації трудового виховання дошкільників.
 - 1.2 Колективні перегляди відкритих заходів
 - «Експерсія до бібліотеки» - жовтень;
 - Інтегроване заняття «Подарунок друзям» (розвиток мовлення, ознайомлення з природою, ручна праця) – грудень;
 - Сімейне свято «Тато, мама, я – працююча сім'я» - лютий;
 - Круглий стіл «А я роблю так» (проблеми трудового виховання дітей вдома) – березень.
 - 1.3 Самоосвітня діяльність педагогів на тему з організації трудового виховання дошкільників (збір інформації з різних джерел педагогічної

преси, методичної та наукової літератури; виготовлення тематичних папок).

1.4 Консультації (групові та індивідуальні) з питань організації трудового виховання дошкільників:

- «Види дитячої праці та їх вплив на розвиток особистості у дошкільному віці» - вересень;
- «Виховання самостійності та працелюбності у дошкільників у процесі виконання трудових доручень» - грудень;
- «Трудове виховання дітей дошкільного віку, розвиток і завдання» - квітень.

2. Робота по організації трудового виховання дітей дошкільного віку у дошкільному підрозділі.

2.1 Акція «Пташина їдальня» - листопад.

2.2 Колективний проект «Город на вікні» - грудень.

2.3 Виставка виробів з природних матеріалів «Різдвяні мотиви» - січень.

2.4 Акція «Посади дерево» - квітень.

3. Просвітницька, пропагандистська та агітаційна робота з родинами вихованців та громадськістю.

3.1 Місячник довкілля – лютий.

3.2 Дні відкритих дверей – один раз на квартал.

3.3 Проведення групових та індивідуальних консультацій, бесід з проблеми організації трудового виховання дошкільників.

3.4 Організація змістовної наочної агітації (батьківських куточків, інформаційних стендів, публікацій у місцевих ЗМІ).

3.5 Активна участь батьків вихованців та громадськості у акціях, які проводяться у закладі.

4. Наступність дошкільної та початкової ланки освіти.

4.1 Спільна участь у трудових акціях, які проводяться у закладі.

4.2 Догляд за садом, городом, рослинами екологічної стежини на території закладу.

5. Фінансово – господарська діяльність.

5.1 Забезпечення педагогів науково – методичною літературою з питань організації трудового виховання дітей дошкільного віку.

5.2 Забезпечення дитячим інвентарем для організації трудової діяльності дітей.

5.3 Забезпечення саджанцями, насінням овочів та квітів, для проведення Акцій та організації трудової діяльності дітей.

6. Медико – педагогічний контроль у дошкільному підрозділі.

6.1 Наявність розділу «Організація трудової діяльності дошкільників» у річному плані роботи закладу.

- 6.2 Організація трудової діяльності дітей дошкільного віку.
- 6.3 Дотримання техніки безпеки під час організації трудової діяльності дітей.
- 6.4 Дотримання культурно – гігієнічних навичок під час організації трудової діяльності дітей.
- 6.5 Системність та планування роботи з організації трудової діяльності дітей.
- 6.6 Провести:
 - нараду «Завдання трудового виховання» - жовтень;
 - педраду «Трудове виховання дітей дошкільного віку як педагогічна проблема сучасності» - березень.

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

Форми роботи з вихователями

Виховання працелюбності визначається, як один з пріоритетних напрямків роботи в дошкільному віці, акцентує на значущості практичної діяльності.

Які ж складові трудового виховання сприяють розвитку працелюбності? (Схема № 2)

На виховання працелюбності впливають ознайомлення з працею дорослих і виховання поваги до неї, опанування трудовими навичками (безпосередня праця дітей), що і є складовими змісту трудового виховання. А так як ми розглядаємо трудове виховання в контексті з моральним вихованням, то третьою складовою, на нашу думку, є формування моральних норм поведінки під впливом праці.

З метою виявлення рівня обізнаності педагогів з питань використання ефективних методів та прийомів ознайомлення дітей із працею дорослих, засобів, які сприяють залученню дітей до праці без примусу та уявлень про формування моральних норм поведінки засобами праці, вихователь-методист ДНЗ Діденко К.А., використовує у своїй роботі такі інтерактивні методи

як :

“Кути”.

Колектив ділиться на три команди за кольором (червоний, синій, зелений), кожна з якої обирає лідера-доповідача. Команди отримують аркуш з прописаними складовими змісту трудового виховання та конкретизацією завдання і маркер відповідного кольору.

Кожна команда маркером свого кольору прописує зміст обраної складової. Робота триває 5 хвилин. Далі команди міняються аркушами. Протягом 1-2 хвилин доповнюють відповідь попередньої команди маркером свого кольору. І знову міняються аркушами. В кінці запропонованої роботи доповідачі аргументують відповіді членів своїх команд та доповнення колег.

Інтерактивна ділова гра

«Основні складові трудової діяльності дошкільників»

Мета: активізувати знання педагогів з питань трудового виховання; з'ясувати ступінь підготовленості педагогів до реалізації завдань трудового виховання.

Трудове виховання – цілеспрямований процес формування у дітей суспільних мотивів трудової діяльності, поваги до праці дорослих, бережного ставлення до результатів, звички до трудової діяльності завдання трудового виховання формувати:

- мотивацію (потреби, інтерес, почуття обов'язку і відповідальності);

- позитивно-емоційне ціннісне ставлення до праці як до форми буття і способу самореалізації людини;
- систему знань, необхідних для трудової діяльності, вибору професій. соціального, професійного і життєвого самовизначення;
- досвід суспільно корисної діяльності, вміння використовувати теоретичні знання на практиці, здатність до творчості.

Педагогічний ринг «Основні складові трудової діяльності»

Вихователь – методист ДНЗ №140
Турчанович Т.Л.

Мета:

- Активізувати знання педагогів з питання трудового виховання;
- З'ясувати ступінь підготовленості педагогів до реалізації завдань трудового виховання та стимулювати їх до самоосвіти;
- Сприяти підвищенню рівня професійної майстерності;
- Спонукаати педагогів до творчого самовираження та самовдосконалення.

Обладнання:

- М'яка іграшка до вправи «Знайомство»;
- Ватман з написом «Правила роботи у групі»;
- Ватман з написом «Наші очікування»;
- Ватман з написом «Зміст доручень на ділянці для дітей старшої групи»;
- Аркуш кольорового паперу вирізаного у вигляді «метелика»;
- Клей;
- Фломастери;
- Емблеми для двох команд;
- Картки із запитаннями для теоретичної розминки.

Хід гри

Ведучий ознайомлює учасників з темою та метою ділової гри, яка проводитиметься у формі «Педагогічного рингу», і пропонує для початку познайомитися поближче.

Вправа «Знайомство»

Мета:

- активізувати учасників;
- підготувати гравців до подальшої роботи.

Усі учасники гри сідають у коло. Кожен по черзі бере іграшку, називає своє

ім'я та продовжує фразу «Не хочу хвалитися, але я...»

Вправа «Правила роботи групи»

Мета:

- методом «мозкового штурму» визначити правила роботи у групі.
Ведучий пропонує методом мозкового штурму визначити правила роботи у групі. Запропоновані правила записують на листі «Правила роботи у групі».

Вправа «Наші очікування»

Мета:

- виявити очікування педагогів від участі у діловій грі
Щоб виявити очікування учасників гри, ведучий роздає учасникам аркуші кольорового паперу, вирізаного у вигляді «метеликів», на яких пропонує записати свої очікування від участі у діловій грі. Кожен учасник зачитує власні очікування від участі у грі та приклеює «метелика» на плакат.
Ведучий пропонує кожному учаснику команди вибрати собі емблему. Відповідно до емблеми педагоги утворюють дві команди. Кожна команда обирає капітана.

«Презентація команд»

Ведучий пропонує учасникам за 3 хв придумати назву команди, девіз та презентувати візитку своєї команди.

«Теоретична розминка»

Щоб визначити, яка команда почне гру першою, ведучий пропонує капітанам назвати два напрямки здійснення трудового виховання у дошкільному закладі.

Очікувані відповіді:

- ознайомлення дітей з працею дорослих, виховання інтересу і поваги до неї;
- організація безпосередньої трудової діяльності дітей у різних її видах і формах.

Та команда, яка дала першою відповідь, починає відповідати першою під час теоретичної розминки.

Запитання для першої команди:

1. Дайте визначення поняття «трудове виховання»

Трудове виховання – цілеспрямований процес формування у дітей суспільних мотивів трудової діяльності, поваги до праці дорослих, бережного ставлення до результатів, звички до трудової діяльності.

2. Розкрийте завдання трудового виховання.

Формувати:

- мотивацію (потреби, інтерес, почуття обов'язку і відповідальності);

- позитивно – емоційне ціннісне ставлення до праці як до форми буття і способу самореалізації людини;
- систему знань, необхідних для трудової діяльності, вибору професії, соціального, професійного і життєвого самовизначення;
- досвід суспільно корисної діяльності, вміння використовувати теоретичні знання на практиці, здатність до творчості.

3. Назвіть засоби трудового виховання дошкільників.

- Ознайомлення з працею дорослих;
- Трудове навчання;
- Самостійна праця.

Запитання для другої команди:

1. Дайте визначення поняттю «трудове навчання»

Трудове навчання – цілеспрямований процес формування у дітей культури праці, навичок та умінь, необхідних для цілісного здійснення трудових процесів як основних одиниць трудової діяльності. Передбачає формування загально трудових (поставити мету праці, спланувати етапи, організувати робоче місце, контролювати й аналізувати діяльність) і спеціальних умінь (дій з інструментами, матеріалами тощо).

2. Назвіть характерні особливості трудової діяльності дітей.

- ✓ компоненти трудової діяльності перебувають у стані розвитку;
- ✓ суспільно значущий результат відсутній;
- ✓ праця має виховне значення;
- ✓ праця тісно пов'язана з грою.

3. Назвіть основні методи ознайомлення дітей з працею дорослих.

- ✓ спостереження за працею дорослих, екскурсії, бесіди;
- ✓ організація спільної діяльності дорослих і дітей;
- ✓ обговорення творів художньої літератури відповідної тематики.

«Асоціативний ряд»

Ведучий пропонує протягом 3 хв кожній команді побудувати асоціативний ряд до поняття «Праця дошкільника». Кожна команди презентує свій асоціативний ряд.

«Дуель капітанів»

Ведучий пропонує капітанам команд по черзі називати народні приказки та прислів'я, в яких йдеться про значення праці в житті людини. Переможе той, хто назве відповідне прислів'я чи приказку останнім.

«Педагогічний театр»

Ведучий роздає картки на яких записано індивідуальні особливості трудової діяльності дошкільника та пропонує членам команд «перетворитися» на акторів і відтворити трудову діяльність дитини відповідно до тих особливостей, які записано на картках, за допомогою

рухів тіла, міміка, жестів. Команді – суперниці треба відгадати цю особливість праці дитини.

Записи на картках першої команди:

- дитина працює самостійно;
- дитина повільно включається в роботу;
- дитина потребує нагадування;

Записи на картках другої команди:

- дитина в праці виявляє відповідальність;
- дитина захоплена роботою;
- дитина повсякчас відволікається від роботи.

«Практична робота для вихователів»

Цей раунд проводиться у формі естафети. Ведучий пропонує кожній команді ватман з написом. Для першої команди – «Зміст доручень на ділянці для дітей старшої групи», для другої – «Зміст доручень у приміщенні для дітей молодшої групи». За сигналом кожен член команди якнайшвидше записує відповідний зміст доручення і передає естафету наступному. Яка команда швидше і найповніше запише зміст відповідних доручень та й переможе.

«Консультування»

З огляду на те, що зростити дитину працелюбною без участі батьків неможливо, ведучий пропонує учасникам гри підготувати рекомендації для батьків щодо трудового виховання дітей. Для цього кожній команді відводиться 5 хв.

Перша команда – праця в природі.

Друга команда – самообслуговування

Підсумки гри

Ведучий пропонує учасникам розповісти чи виправдалися їхні очікування та поділитися своїми враженнями від гри.

Консультація - діалог

«Організація праці дітей в куточку природи»

Підготувала вихователь-методист Бордіж Н.В.

Організація праці дітей у куточку природи молодшої групи

- у молодшій групі догляд за кімнатними рослинами малюкам ще недоступний, тому це роблять самі вихователі, але обов'язково у

присутності дітей, привертаючи їхню увагу до своїх дій та до самих рослин. (пропонуємо дітям подивитися, як вода ллється з лійки, як вона зникає у ґрунті, зволожуючи його, пропонуємо дітям погладити щільні гладенькі листочки рослини, понюхати її квітки, помилуватися ними, згадати, як називається ця кімнатна рослина тощо).

- Залучати дітей до посильної допомоги починаємо поступово: пропонуємо полити рослину, розпушити землю, витерти пил з листочків. Дбаючи про рослини, обов'язково пояснює малюкам, що це необхідно для того, аби рослини завжди мали гарний вигляд, добре росли і не хворіли, адже без догляду вони можуть навіть загинути.

- Наприкінці зими разом з малюками облаштовуємо «город» на підвіконні - саджаємо цибулю. Кожна дитина саджає цибулину у невеличкий горщик, наповнений землею. Усі горщики заздалегідь маркуємо, адже надалі кожна дитина доглядає за своєю цибулиною, піклується про неї. Дуже важливо, щоб дитина відразу впізнавала «свій» горщик.

- У молодшій групі використовуємо таку форму організації праці дітей, як **доручення**. Діти вже можуть де в чому допомагати дорослому, зокрема:

- потримати лійку;

- налити у лійку води;

- витерти пил з великих листочків вологою ганчіркою

- самостійно полити рослини чи погодувати рибок в акваріумі доручаємо лише окремим дітям уже наприкінці навчального року, адже більшість дітей ще не в змозі чітко координувати свої рухи і недостатньо орієнтуються у тому, скільки води потрібно для поливу тієї чи тієї рослини.

Необхідно систематично проводити з дітьми хвилинки милування окремими кімнатними рослинами та куточком природи у цілому, звертаючи увагу на те, як вони прикрашають групову кімнату і створюють у ній затишок.

Особливості організації праці дітей у куточку природи середньої групи

- у середній групі вихованці стають значно самостійнішими, адже вони вже мають деякі знання і навички щодо догляду за рослинами й тваринами у куточку природи.

- Діти вони можуть під доглядом дорослого щодня виконувати доручення: поливати рослини, годувати рибок, птахів, рвати свіжу траву черепашці тощо.

- створюємо умови для формування у дітей інтересу і любові до природи, привчаємо їх піклуватися про тварин і рослини, сприяємо вихованню відповідальності та цілеспрямованості.

- Спочатку під наглядом дорослого, а потім самостійно діти виконують доручення з догляду за рослинами:
- витирають пил з листя, розпушують землю, поливають її, годують рибок та пташок. Поступово починаємо залучати дітей до спільного виконання доручень.
- Наприкінці року ознайомлюємо дітей з новою формою організації праці - чергуванням. Діти п'ятого року життя вже усвідомлюють необхідність постійного піклування про мешканців куточка природи, вони достатньо самостійні, відповідальні та мають достатньо сформовані навички з догляду за кімнатними рослинами і тваринами.

Перед призначенням **перших чергових по куточку природи необхідно**

- провести бесіду: показати і розповісти, у чому полягають обов'язки кожного чергового;
- ознайомити зі змістом шафи, у якій зберігаються предмети, потрібні для чергових;
- показати, де висять фартухи, де стоять щітки тощо;
- пояснюємо, у якому порядку потрібно залишати інвентар після чергування.

Діти дуже люблять поливати квіти, але часто інтерес до самого процесу поливу призводить до того, що ту саму рослину вони можуть полити кілька разів на день. Доки діти ще недостатньо орієнтуються у потребі окремих рослин у воді, можна використовувати спеціальні фішки зеленого і червоного кольору з написами: на зеленій - «Я полита», а на червоній - «Полий мене!». Перед тим, як використовувати фішки, пояснити дітям їх призначення. Щоранку, вставляючи у ґрунт кожної рослини потрібну фішку, вчимо дітей після поливу змінювати червону фішку на зелену.

Величезним стимулом у формуванні інтересу до суспільно-корисної праці є позитивна оцінка результатів роботи дітей. Систематично аналізуючи й оцінюючи роботу дітей, поступово навчаємо їх самостійно оцінювати свою роботу.

3. Організація праці дітей у куточку природи старшої групи прийоми:

- особистий приклад
- показ;
- пояснення;
- вказівку;
- нагадування;
- переконання.

Провідним прийомом є показ вихователя у супроводі з поясненням, як робити, як доглядати. Щоб діти ліпше усвідомили, чому цій рослині потрібен саме такий догляд, ознайомлюємо дітей з тими природними умовами, у яких ця рослина існує.

Якщо у групі з'являється нова рослина, спочатку на занятті або поза ним показуємо всім дітям, як доглядати за нею. Але щоб діти опанували потрібні навички, одного показу, звичайно, недостатньо. Надалі ми спостерігаємо, як діти доглядають за цією рослиною під час чергування, і знову показуємо, але вже індивідуально, тим дітям, які роблять щось неправильно.

Щоб навчити дітей самоконтролю, виховати почуття відповідальності за доручену справу, вчимо старших дошкільників повідомляти про закінчення роботи, розповідати про зроблене. Разом з дітьми перевіряємо, чи все зроблено правильно, і, за потреби, вони виправляють чи закінчують свою роботу. Наприкінці дня необхідно оцінити роботу чергових, наголошуючи на тій користі, яку вони сьогодні принесли. Крім того, що діти отримують моральне задоволення, у них формується ціннісне ставлення до докладених зусиль, вони вчаться адекватно оцінювати свій внесок у загальну справу.

У другій половині року періодично пропонувати черговим звітувати перед іншими дітьми про те, як вони доглядали за рослинами і тваринами, що нового, цікавого помітили. Такі звіти перед колективом однолітків підвищують відповідальність чергових за виконання своїх обов'язків.

Для створення нормальних умов життя для риб, тварин та птахів у куточку природи й організації спостережень за ними вихователі насамперед самі ознайомлюються з їхніми біологічними особливостями та життям у природних умовах. Весь догляд за живими істотами діти здійснюють під контролем і за особистої участі вихователя. Вони мають змогу накопичувати і систематизувати знання, удосконалювати трудові навички

Щоденний догляд за живими істотами у старшій групі полягає у:

- підготовці корму;
- митті годівниць, поїлок, ванночок для купання;
- засипанні корму в годівниці;
- наповненні водою поїлок і ванночок;
- розміщенні годівниць, поїлок, ванночок у клітках, тераріумах;
- чищенні кліток з висувним дном, тераріумів;
- заміні води в акваріумі.
- вирощують для своїх підопічних ласий корм - зелені сходи вівса.
- Періодичне організація прибирання куточка природи за участю всієї групи дітей.

Після закінчення роботи обов'язково необхідно провести бесіду з дітьми про те, як виявив себе кожний учасник у колективній роботі, яке значення має загальне прибирання і як чергові повинні підтримувати чистоту

Консультація для вихователів «Організація праці дітей на ділянці дошкільного закладу»

вихователь-методист
ДНЗ №121 м.Миколаїв
Брагіна О.К.

Своєю новизною, красою і різноманіттям природа емоційно впливає на дошкільників, викликає у них подив і захоплення, бажання більше дізнатися. Праця у природі дуже важлива для **інтелектуального розвитку** дітей. Педагоги, організовуючи трудову діяльність, мають змогу урізноманітнювати діяльність дошкільників, що сприяє активному засвоєнню та використанню ними набутих знань, а отримані враження спонукають їх до активного обміну думками, сприяють формуванню суджень на основі аналізу результатів праці та порівнянь. Праця у природі сприяє розвитку спостережливості, допитливості, вихованню інтересу до сільськогосподарської праці та поваги до людей, які нею займаються. У процесі праці діти ознайомлюються з найпростішими технічними пристосуваннями, знаряддями, оволодівають навичками роботи з ними, вчаться дбайливому ставленню до природи.

Праця дітей у природі сприяє також і **фізичному розвитку** дітей - удосконалюються рухи, стимулюється діяльність різних органів і систем організму.

Через зміст праці у природі, скажімо, під час вирощування красивих квітів, задовольняються естетичні потреби дітей. Організація трудового процесу відповідно до вимог культури і естетики, використання результатів праці для задоволення практичних потреб і радісних естетичних емоцій дає змогу педагогам ефективно здійснювати **естетичне виховання** дітей.

Праця у природі, як жодна інша, ефективно сприяє формуванню **морально-вольових якостей особистості**, дає змогу розширити кругозір малюків. Саме праця у природі є тією діяльністю, у процесі якої оптимально реалізуються всі **завдання екологічного виховання**: засвоєння знань про найбільш важливі взаємозалежності у природі;

- формування ціннісних орієнтацій;
- виховання бажання спілкуватися з природою;
- засвоєння правил природокористування; формування перших навичок природодоцільної поведінки.

Результати праці конкретні та зрозумілі, однак їх неможливо

швидко досягти. Віддаленість результату потребує від дитини тривалих фізичних і розумових зусиль, повсякденної кропіткої роботи, терпіння. Як правило, більшість дітей охоче доглядає за живими об'єктами, пізнаючи світ живої природи, розкриваючи у собі нові можливості, набуваючи досвіду дбайливого ставлення до всього живого. Праця дисциплінує, виховує почуття відповідальності за життя живих істот, рослин. Адже не політ у спеку рослини можуть засохнути, ненагодована пташка чи тварина - загинути чи захворіти. Догляд за рослинами у квітнику та на городі не лише дає змогу виховати у дітей інтерес до природи, сільськогосподарської праці та повагу до людей, які нею займаються, а й сформувати у дошкільників **трудові навички і бажання працювати.**

Однак у дітей дошкільного віку ще мало досвіду, недосконалі вміння, тому дорослі повинні так організувати діяльність, щоб дошкільники відчували радість праці, позитивно ставилися до неї.

Вимоги до організації праці у природі

- безпеку життєдіяльності дітей;
- рослини слід розташовувати так, щоб діти могли доглядати за ними, стоячи на підлозі у груповій кімнаті чи на стежці нагороді;
- не можна дозволяти дітям старшого дошкільного віку переносити масу більшу ніж 2 - 2,5 кг;
- не можна залучати дітей до розведення вогнищ, спалювання сухого листя;
- загальний час, що відводиться на виконання роботи, не має перевищувати 30 хв. При цьому кожні 7 -10 хв. слід змінювати діяльність дітей або влаштовувати перерви.

Педагогічні вимоги до організації праці:

* *спрямування на розв'язання завдань* означених у Базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» , зокрема всебічного (пізнавального, соціально-морального, емоційно-ціннісного, мовленнєвого, фізичного, креативного) розвитку дітей; формування знань; виховання допитливості, ціннісного ставлення до природних об'єктів тощо;

* *вмотивованою* - щоб виконувати завдання з інтересом, охоче, дитина повинна розуміти, що і для чого вона робить. Скажімо, організовуючи дітей на розпушування ґрунту на грядках, вихователь мотивує необхідність цієї праці так: «Бачите, яка щільна шкір очка утворилася на поверхні ґрунту. Вона перекрила повітря доступ до корінців, і рослини погано ростимуть. Щоб повітря знайшло шлях до корінців, треба розпушити поверхню ґрунту;

* *посильність праці для дітей* - залучаючи дітей до праці, доручаючи їм певну ділянку роботи, треба враховувати вікові особливості і можливості дітей з тим, щоб вони мали змогу успішно виконати доручену справу. Успіх приносить дитині радість, почуття задоволення, а позитивні емоції, що виникають під впливом виконання завдань і високої оцінки вихователя, важливі для формування у дітей любові до праці;

* *систематичність* - проводиться як на заняттях, так і в повсякденні, адже лише за умови систематичної, повсякденної роботи можна сформувати у дітей міцні трудові навички, навчити виконувати свої обов'язки;

* *організованість* - під час колективної праці усі діти мають працювати одночасно. Увесь потрібний інвентар треба підготувати заздалегідь. Пояснювати і показувати прийоми роботи слід коротко і цікаво. Важливо створити у групі позитивне емоційне ставлення до виконання трудового завдання, щоб праця викликала у дітей радість від спільних зусиль, адже емоційне піднесення сприяє створенню інтересу, позитивного ставлення до праці.

Організовуючи працю дітей у природі, слід обов'язково подбати про виконання **гігієнічних вимог**, зокрема:

- працю слід організовувати у той час, коли надворі не спекотно, - вранці або увечері;
- інвентар має відповідати зростові дітей;
- необхідно переодягати дітей в одяг, спеціально принесений батьками для праці у природі, який слід зберігати у групах;
- необхідно забезпечувати періодичну зміну пози дітей, запобігаючи перевтомі
- після закінчення роботи слід добре вимити руки.

Доручення та колективна праця.

Доручення є найдоступнішою і найпоширенішою формою залучення дітей до щоденної трудової діяльності у дитячому садку. Їх поділяють на **види** за:

- *складність завдань* - прості і складні;
- *тривалість виконання* - короткочасні і довготривалі;
- *способом організації дітей* - індивідуальні та групові.

Трудові доручення широко використовують у всіх вікових групах.

Так, у **молодшій групі** вихователь дає прості доручення, які мають індивідуальний, короткотривалий, епізодичний і простий за своїм змістом характер, скажімо, вихователь залучає дітей до поливання рослин на грядці чи у квітнику. Ці перші трудові доручення допомагають підвести дітей до усвідомлення того, що все живе потребує догляду.

Починаючи із **середньої групи**, діти отримують складніші і триваліші доручення. Завдання можуть бути пов'язаними з проханням або звертанням до інших осіб, прибиранням і підтриманням порядку на майданчику, насипанням корму у годівниці для птахів тощо. Дітям надається більше самостійності під час їх виконання: скажімо, треба визначити, чи потребують квіти на квітнику поливання, і полити їх за потреби.

Важливо використовувати доручення для *індивідуальної роботи* з дітьми. Наприклад, дитині, яка не проявляє інтересу до рослин, можна подарувати кімнатну рослину і запропонувати вирощувати уї вдома,

доглядати і розповідати іншим дітям у групі, як вона росте.

Виконуючи доручення, дошкільники стають більш обов'язковими, відповідальними, привчаються виявляти вольові зусилля щодо самоорганізації діяльності задля досягнення результату. Для цього важливо, щоб діти усвідомлювали доцільність, значущість для них загальної справи та конкретних доручень.

У старшій групі під впливом вимог вихователів і батьків та з їх безпосередньою допомогою дошкільник поступово навчається виконувати окремі доручення, а згодом - і складніші завдання, результати яких потрібні не лише йому особисто, а й мають значення для близьких дорослих, товаришів по групі. Хоча об'єктивна цінність цієї діяльності ще не досить велика, проте для самої дитини вона дуже важлива, зокрема для формування моральних якостей та підготовки до майбутньої суспільно-корисної праці. Виконання групових доручень дає змогу привчити дітей до узгодження своїх дій, збагатити їх досвідом співробітництва, прищепити гуманістичні почуття, виховати вміння бути уважними одне до одного, допомагати одне одному.

Правила виконання доручень

- отримавши доручення, подумай, чи правильно ти зрозумів, що потрібно робити
- сплануй, як виконати цю роботу
- працюй не поспішаючи, щоб результат приніс задоволення і користь
- проінформуй про завершення справи того, хто доручив її тобі
- проаналізуй, чи не потрібно зробити ще щось спільно їх планувати, допомагати товаришу, оцінювати його працю. у дітей формується колективна відповідальність за виконання завдань.

З дітьми молодшого дошкільного віку (молодша та середня групи) проводиться колективна праця, мета якої - навчити, як треба висівати насіння, поливати рослини, прибирати ділянку тощо, а наприкінці молодшого дошкільного віку (середня група) - висаджувати розсаду.

Дітей старшого дошкільного віку навчають перекопувати і розпушувати ґрунт, планувати грядки, прополювати їх від бур'янів тощо.

Трудова діяльність дітей потребує керівництва з боку вихователя. Основними прийомами керівництва є показ, пояснення, нагадування, заохочування.

Доручаючи дитині самостійну справу, педагог має враховувати відсутність соціального, трудового, комунікативного досвіду дитини. Якщо справа незнайома, обов'язково слід показати і пояснити раціональний спосіб її виконання. А якщо, скажімо, спосіб догляду за певною рослиною вже відомий дітям, вихователю варто обмежитися нагадуванням і заохочуванням.

Колективну працю у природі організовують зі старшими дошкільниками 1- 2 рази на тиждень. Об'єднання дітей для колективної

праці є ефективним за наявності у них досвіду співпраці, належного оволодіння навичками у конкретних видах праці. для колективної праці дітей можна організовувати як *фронтально* - усією групою, так і *підгрупами*.

Знання індивідуальних особливостей дошкільників дає змогу об'єднувати їх у підгрупи не лише за рівнями сформованості навичок співпраці, а й за взаємними симпатіями та рівнем сформованості комунікативних навичок:

об'єднання дітей з високим рівнем сформованості навичок співпраці з однолітками з низьким рівнем сформованості цих навичок за умови, що

- діти симпатизують одне одному;

- діти з низьким рівнем сформованості навичок співпраці симпатизують дітям з високим рівнем сформованості цих навичок;

включення дітей з низьким рівнем сформованості навичок співпраці у групу дітей з високим рівнем сформованості навичок співпраці з однолітками, за умови наявності у ній активних дітей з високим рівнем сформованості комунікативних навичок.

Правильно організована колективна праця сприяє становленню доброзичливих стосунків між її учасниками.

Під час проведення колективної праці з дітьми молодшого дошкільного віку (молодша група) найчастіше використовують **поетапний інструктаж**. Це зумовлено особливостями молодших дошкільників: вони ще не в змозі утримувати у пам'яті послідовність трудового процесу.

Наприкінці молодшого (кінець середньої групи) і у старшому дошкільному віці найчастіше використовують **перспективний інструктаж**, коли вихователь пояснює і показує весь хід роботи, і лише після цього діти її виконують.

Доцільність закріплення послідовності виконання роботи повинен визначати сам вихователь, беручи до уваги індивідуальні особливості дітей своєї вікової групи.

Під час проведення колективних форм праці дошкільника: часто доводиться виконувати завдання, які організовуються вперше. а тому потребують навчання дітей, формування у них певних знань і умінь. Скажімо, до того, як давати дітям індивідуальні та групові доручення прополювати грядки, розпушувати та підгортати ґрунт, слід організувати колективну працю для навчання дітей цієї діяльності.

Організовуючи колективну працю з метою навчання певної діяльності, слід дотримуватися **педагогічних вимог до її структури**. яка обов'язково має містити:

- ❖ надання необхідних знань; мотивацію праці;
- ❖ показ і пояснення способів дії; власне працю;
- ❖ аналіз отриманих результатів.

Наприклад, колективну працю, пов'язану з вирощуванням рослин, слід будувати **за такою структурою**:

❖ бесіда про рослини - про їх зовнішній вигляд, необхідні умови для вирощування, значення для людини та природи; "" постановка мети і мотивація праці;

❖ обстеження посадкового матеріалу;

❖ інструктаж;

❖ хід роботи;

❖ підбиття підсумків.

Дорослим не варто забувати, що **звичка до праці** з'являється не одразу, її формування потребує терпіння і наполегливості. Діти не завжди і не одразу проявляють інтерес до трудової діяльності. Інтерес необхідно виховати і сформувати. Дуже важливо залучати до цієї роботи батьків вихованців. Педагоги мають так організувати співпрацю з батьками, щоб вона була цікавою і практично значимою і для батьків, і для дітей.

Проблемно – теоретичний семінар

«Виховання самостійності та працелюбності у дошкільників під час праці»

Слободянюк О.М.,
вихователь - методист
ДНЗ№25 м. Первомайська

I – заняття. Види дитячої праці

Мета: сприяти оволодінню вихователями знань про одне із основних завдань Базової програми – виховання у дошкільників самостійності та працелюбності, поширити знання про види дитячої праці та методи і прийоми її організації.

I – заняття. Види дитячої праці

II – заняття - Трудові доручення, як метод розвитку самостійності дітей

III - заняття - Планування роботи по організації праці відповідно до вимог Базової програми « Я у світі»

План проведення:

1. Види дитячої праці та їх вплив на розвиток особистості у дошкільному віці.
2. Завдання розвитку

Види дитячої праці та їх вплив на розвиток особистості у дошкільному віці

Сучасні діти, як правило, граються лише під наглядом дорослих, а отже, керуються вказівками на кшталт: «не бігай - впадеш», «не стрибай розіб'єшся», «злізь, кому сказала» тощо. Тому найчастіше під час прогулянки вони порпаються у пісочнику, гойдаються на гойдалках, або просто сидять поряд. Діагноз «гіподинамія» знайшов

себе серед хвороб дітей дошкільного віку.

Швидкий темп життя сучасної сім'ї позначився негативно і на трудовій діяльності дітей. Батьки, які постійно поспішають, не бажають чекати, поки дитина сама вмийється, вдягнеться, застелить ліжко розчеше волосся, застігне гудзики чи зашнурує черевики. Звичайне дорослий сам зробить усе швидше, але ... Чого тоді варті розмови про несамотійність дитини?

Самообслуговування - перший вид праці, до якого залучають дітей. Це справжня праця, яка полягає у догляді за своїм тілом, одягом, предметами побуту, і триває вона протягом усього життя людини. Новітні технології здатні полегшити цю працю, але замінити 5 повністю не зможуть ніколи.

Умиватися, витирати ніс, розчісуватися, чистити зуби, слідкувати за своїм зовнішнім виглядом та речами діти мають самі. Привчати, їх до цього слід з першого року життя. Дитячий садок, так і тих, які виховувались у домашніх умовах. Несамотійність з часом переростає у неохайність та недбалість

Господарсько-побутова праця - другий, не менш важливіший для дітей. Загальновідомо, що діти дошкільного віку прагнуть **наслідувати дорослих**, діяти за їхнім прикладом. Уже у 2 - 3 роки дитина з задоволенням тягнеться допомогти мамі накрити на стіл, помити - посуд, підлогу, палити квіти. їй хочеться і порізати ножом фрукти, зліпити з бабусею вареники, і розмішати тісто на млинці. Але прагнення дитини взяти участь у трудовій діяльності дорослих підтримують небагато батьків.

Таким чином, господарсько-побутова праця дитини дошкільному - віку у родині зводиться до прибирання ігрового куточка та складання речей на стільчику перед сном. Проте саме прибирання іграшок - чи не найскладніше завдання для дитини.

Така праця **сприяє розвитку дитини:**

фізичному, бо малюк не сидить на місці, а весь час рухається, активно працюють дрібні м'язи рук і очей;

розумовому, оскільки розвивається сенсорна сфера, дитина набуває нових знань;

моральному, адже у процесі праці закладаються такі риси як гуманність, відповідальність, старанність

трудоваму, так як у дитини формуються трудові вміння й навички, позитивне ставлення до процесу і результату праці;

естетичному, адже саме цей вид праці допомагає зробити оселю затишною та охайною.

Неправильними методами керівництва її трудовою діяльністю закладають негативне ставлення до праці, що може лишитися на все життя. Під час бесід з батьками педагогам обов'язкове треба звертати на це увагу.

Праця у природі - ще один з доступних видів праці для дитини дошкільного віку. Вона є найбільш цікавою для дошкільників, Дітям

же природа дає можливість діяти не з простими предметами, а з живими об'єктами.

Діти дошкільного віку спроможні доглядати за рослинами: кімнатними, садовими, городніми, а також за тваринами. Проте дитині складно помітити зміни самостійно. Тож дитину насамперед приваблюють не зміни, а сам процес праці: копання, спушування, поливання рослин, годування тварин тощо.

Художня праця - найрезультативніший вид праці, доступний дітям дошкільного віку. Цей вид праці передбачає виготовлення дітьми різноманітних виробів з паперу, глини, тканини, рослинного та залишкового матеріалу тощо. За допомогою ножиців, ниток і голки, клею та інших матеріалів діти можуть виготовляти гарні сувеніри для своїх близьких і знайомих, предмети для ігор, атрибути святкового оздоблення кімнати до свята, як-то гірлянди, прапорці, сніжинки, ліхтарики.

Діти дошкільного віку із задоволенням займаються ручною працею, оскільки їх приваблює можливість діяти з різними матеріалами, часто яскравими і незвичними, досліджувати ці матеріали, змінювати й перетворювати їх за своїм бажанням. Діти почуваються творцями, що стимулює їхню розумову та фізичну активність. Прагнення до результату спонукає до вольових зусиль, а сам результат виступає джерелом позитивних емоцій як самих дітей, так і людей з їхнього найближчого оточення. Адже часто створені дітьми вироби - подарунки рідним, знайомим, прикраси, атрибути до ігор тощо.

Отже, ручна праця є джерелом насолоди для дітей, засобом розвитку сенсорних відчуттів (дотикових, зорових, слухових), психічних процесів (уяви, мислення, мовлення), моторних навичок, естетичного чуття, моральних якостей. Але не треба забувати, що організація художньої праці з дітьми дошкільного віку потребує уваги і керівництва з боку дорослих, що полягає насамперед у забезпеченні дітей матеріалами для праці та у навчанні прийомам роботи з ними.

Як свідчить досвід, ставлення до власної праці у дітей дошкільного віку неоднозначне. Зокрема, у різних вікових категорій дошкільників можна простежити такі тенденції.

Хлопчики	Дівчатка
<p>Не схильні до одноманітної роботи, не бачать у ній сенсу, швидко втомлюються. Важко даються завдання, організовані за типом конвеєра. Не люблять легких, знайомих завдань, надають завданням пошукового характеру, які потребують висунення нових ідей, використання нових способів дій. <u>Невимогливі до якості, ретельності, акуратності у виконанні та оформленні.</u> Довго "розкачуються", пік працездатності настає не зразу, ключового матеріалу потребують пізніше. Зорієнтовані не стільки на результат, скільки на процес діяльності. У взаємодії з однолітками переважають ділова форма, спрямованість на організацію спільної діяльності</p>	<p>Орієнтуються на зразок, шаблон, намагаються виконувати "як треба", "як вимагає дорослий". Надають перевагу знайомому, типовому. Домагаються високих стандартів якості, здебільшого діють старанно, виконують роботу ретельно, люблять прикрашати, оздоблювати, поліпшувати зовні. Доводять освоєне до досконалості, високої виконавської майстерності. В діяльність включаються разу. Швидко настає працездатність. Коли хлопчика працездатність зростає, дівчинка почив втомлюватися. Цікавить не стільки сам процес скільки результат діяльності та його оцінка.</p>

Види дитячої праці	
Господарсько – побутова праця	Доручення, чергування, колективна праця
Праця у природі	Доручення, чергування, колективна праця
Художня праця	Організовується, як правило на заняттях, але може мати характер доручень і колективних форм праці

Завдання соціально – морального розвитку

- навички відповідальної поведінки;
- розуміння того, що людині доводиться працювати не лише тоді, коли вона цього хоче, а незалежно від настрою та баажання;
- інтерес до трудової діяльності та створення корисного для інших продукту;
- уміння долати перешкоди і радіти спільним досягненням.

Завдання емоційно – ціннісного розвитку

- уміння самостійно робити вибір, приймати елементарні рішення;
- почуття відповідальності за них перед іншими;
- уміння розпорядитися собою, конструктивно заповнювати вільний час;
- уміння змістовно проводити час, отримуючи від цього задоволення.

Завдання пізнавального розвитку

- розширювати уявлення про господарську діяльність людини;
- збагачувати досвід дітей;
- розширювати пізнавальну сферу
- формувати елементи культури праці - уміння планувати діяльність, зіставляти кінцевий результат з метою, виправляти помилки, оцінювати результати праці.

Завдання фізичного розвитку:

- удосконалювати уміння і навички
- брати посильну участь у продуктивній праці
- планувати свої дії
- підпорядковувати свої дії поставленій меті
- спрямовувати свої зусилля на здобуття конкретного результату
- користуватися знаряддям та матеріалами
- свідомо регулювати поведінку
- узгоджувати свої дії з діями інших
- домагатися високої якості виконання

II – заняття

«Трудові доручення, як метод розвитку самостійності дітей»

План проведення:

1. Види трудових доручень

Трудові доручення – найдоступніша форма залучення дітей дошкільного віку до посильної повсякденної трудової діяльності в дошкільному закладі і

вдома. Доручити – значить зобов'язати дитину виконати завдання, яке може бути зв'язане з особистим самообслуговуванням і обслуговуванням колективу. Доручення дітям можна давати у формі співпраці з дорослим або гри.

Безперечно, саме праця – один із провідних чинників усебічного розвитку дітей. Праця корисна для здоров'я дитини, якщо вона посильна і правильно організована. Рухи дитини, яка володіє трудовими навичками, більш точні та впевнені, вона ліпше орієнтується у просторі, їй

зрозуміліший плин часу. Праця сприяє розумовому розвитку. Діти багато дізнаються про властивості матеріалів, з якими працюють, про призначення засобів праці, інструментів, якими ВОНИ користуються. Під час трудових дій відбувається розвиток усіх пізнавальних процесів - активного сприймання, уяви, уваги, пам'яті. Включається в роботу мислення, адже дитині потрібно порівнювати, зіставляти предмети, з якими вона працює, встановлювати найпростіші закономірності явищ, тощо. Неоцінене значення праця має і для морального виховання дитини, адже під час роботи виховуються такі якості особистості, як здатність до подолання перешкод, спостережливість, зосередженість, старанність, дисциплінованість, самостійність, ініціативність.

Види трудових доручень:

за формою організації

- індивідуальні
- групові
- колективні

за тривалістю виконання:

- короткочасні
- довготривалі
- постійні
- епізодичні
- разові

за складністю завдань:

- прості
- складні

Саме за допомогою доручень ми розвиваємо у дошкільників самостійність

Розподіл доручень слід визначити, кому з дітей найкраще доручити ту іншу роботу. Це забезпечить рівномірність та доцільні розподілу доручень. При цьому треба враховувати індивідуальні особливості дітей.

За змістом діяльності щодо виконання доручень їх поділяють на:

- доручення, пов'язані з участю в іграх, використанням іграшок, організацією занять;
- побутові доручення;
- доручення допомагати малюкам (для старших дітей);
- доручення - прохання дорослих;
- доручення, пов'язані з роботою в куточку живої природи, на земельній ділянці дитячого садка.

Трудові доручення. За змістом та організаційною структурою доручення є найдоступнішою і найпоширенішою формою організації дитячої праці. Сутність їх полягає у покладанні на індивіда, групу певних обов'язків, виконання певних завдань. Вони мають чітку спрямованість на результат.

Залежно від критеріїв виокремлюють такі види доручень:

- за складністю: складні та прості;
- за тривалістю: короткочасні, епізодичні та тривалі;
- за характером організації дітей: індивідуальні та групові.

Молодшим дошкільникам вихователь дає прості доручення, які є епізодичними, короткочасними (наприклад, покласти на місце іграшку, принести стілець та ін.).

Починаючи з середнього дошкільного віку дітям доручають складніші і триваліші справи, які можуть бути пов'язаними з проханням або звертанням до інших осіб, прибиранням і підтриманням порядку в ігровому куточку, доглядом за тваринами у куточку живої природи тощо.

Виконання доручень виховує у дошкільнят обов'язковість, відповідальність, привчає їх до вияву вольових зусиль щодо самоорганізації діяльності задля досягнення результату. Але для цього важливо, щоб діти усвідомлювали доцільність, значущість для них загальної справи, конкретних доручень. Доручаючи дитині самостійну справу, педагог має враховувати відсутність соціального, трудового, комунікативного досвіду дитини, рекомендуючи у зв'язку з цим раціональні способи її виконання. Ефективним щодо цього може бути ознайомлення дитини з такими правилами виконання доручення:

- отримавши доручення, подумай, чи правильно ти зрозумів, що потрібно робити;
- сплануй, як виконати цю роботу;
- працюй не поспішаючи, щоб результат приніс задоволення і користь;
- проінформуй про завершення справи того, хто доручив її тобі;
- проаналізуй, чи не потрібно зробити ще щось. Зацікавлений у вихованні самодостатніх особистостей педагог заохочуватиме ініціативу дошкільнят у прийнятті і виконанні доручень.

Виконання групових доручень привчає дітей до узгодження своїх дій, збагачує їх досвідом співробітництва, прищеплює гуманістичні почуття, виховує вміння бути уважними одне до одного, допомагати одне одному.

Доручення можуть мати місце протягом усього дня:

- під час сніданку,
- під час прогулянки,
- перед вечерею, тобто в час відведений у режимі дня на самостійну діяльність дітей.

Важливо дати чітку інструкцію:

- що і як треба виконати,
- поставити перед дитиною конкретну мету,
- спрямувати дитину на найбільш раціональне виконання поставленого завдання. Вказівки треба давати у спокійному, доброзичливому, діловому тоні.

Коли діти набули певного досвіду виконання трудових доручень, вихователь дає лише загальні вказівки й пропонує дітям знайти самостійні способи виконання роботи.

Виховне значення доручень.

- У дітей виробляється готовність виконати будь-які прохання, прагнення своїми силами впоратися з труднощами.
- Потрібно продумати оцінку виконання доручень дітьми
- Слід похвалити дитину за добре виконану роботу, а також вказати на недоліки, якщо такі є. Поступово дітей привчають оцінювати свою роботу товаришів.
 - **Молодшим дошкільникам** вихователь, показує нові прийоми, послідовність дій; дає прості доручення, які є епізодичними, короткочасними
 - поставити у шафу взуття, забуте іншою дитиною,
 - винести на майданчик іграшки
 - зібрати іграшки
 - роздати олівці
 - змести з лавки пісок
 - покласти на місце іграшку
 - принести стілець
- У **середній групі**, розширюючи коло трудових доручень, дітей привчають до самостійного їх виконання, доручають складніші і триваліші справи, які можуть бути пов'язаними з проханням або звертанням до інших осіб, прибиранням і підтриманням порядку в ігровому куточку, доглядом за тваринами у куточку живої природи тощо.
 - полити кімнатні рослини
 - розставити іграшки на полицю
 - помити мильниці
 - роздати дошкічки для ліплення
 - підмести веранду
 - зібрати сміття у відро
 - поскладати одягу на стільці перед сном
 - витерти пил на полиці
 - скласти будівельний матеріал
- У **старшій групі** використовуються тривалі доручення (на один-два тижні), у процесі виконання яких діти привчаються до трудової дисципліни
 - дають доручення, які не включають в себе роботу чергового
 - допомогти молодшим дошкільникам
 - допомогти дорослим (двірнику, завгоспу)

Часто доручення можна давати дітям, щоб відволікти їх від небажаного заняття, допомогти знайти корисну справу

Групи доручень:

- **I група** доручення пов'язані з виконанням однієї дії (подати, принести, підняти)

Ці доручення короткотривалі, викликані необхідністю усунути безлад (щось розлилось, розбилось). Такі доручення виконуються одразу і не мають ігрового початку, вони частіш за все супроводжують роботу дорослого

- **II група** - складаються з декількох видів діяльності, для їх виконання необхідні навички і уміння.

- помити тарілку для кімнатних рослин
- полити квіти

III група – доручення пов'язані з результатом, який отримується не зразу

- посіяти насіння
- посадити щось
- прання лялькової білизни
- попросити тата заточити олівці
- Принести з дому гребінець

(для дітей 3-4 років такі доручення важкі тому що вони про них забувають, такі доручення частіше дають дітям ст.. гр..

IУ – група доручень це такі результатів, яких не видно, а саме

- спитати кухаря(що сьогодні на обід)
- запросити завідувачу на свято, на заняття
- покликати до телефону
- запитати у муз керівника чи вже час іти на музичне заняття
- попросити у няні ключ від групової кімнати

У дітей під час виконання доручень формується мотив обов'язку перед дорослим. Дорослому не слід виконувати роботу за дитину краще допомогти порадою. Для виконання трудових обов'язків вдома під керівництвом батьків ми пропонуємо посильні для дитини доручення

- підтримувати порядок у своєму ігровому кутку
- поливати кімнатні рослини;
- якщо сім'я тримає город, квітник, виділити для дитини грядку, де вона зможе посіяти городні і культури
- допомагати мамі у хатній роботі - підмести підлогу, прибрати посуд зі столу
- мити чайний посуд, витирати його

Практикум для вихователів

Організація трудової діяльності дошкільників.

Мета: Уточнити уявлення педагогів про організацію трудового виховання дошкільників . Вправляти в плануванні трудової діяльності за програмою «Я у світі». Спонукаати до подальшого самостійного опрацювання даної теми.

Матеріал: дошка, маркер, роздаткові таблиці (додатки А Б В Г Д Е Є)

Хід: залишаючись актуальною протягом усієї історії розвитку людства, проблема трудового виховання дітей потребує сучасних підходів до свого вирішення.

Прискорений темпи життя призводить до того, що і батьки , і педагоги усувають дітей від посиленої трудової діяльності. В результаті, після завершення періоду дошкільного дитинства школяр не вміє одягнутися, скласти портфель, утримувати його вміст в чистоті, спланувати власну діяльність тощо.

Діти не привчені з дитинства до посиленої праці, стають надзвичайно залежними від дорослих. У молодшому шкільному віці набагато важче , ніж у дошкільному, формуються такі важливі риси, як самостійність та відповідальність. Завдяки посиленій трудовій діяльності закладаються моральні якості. Якщо розкрити перед дитиною моральну цінність праці – вона прагнути до неї. Тому, **основне завдання трудового виховання дітей дошкільного віку полягає у формуванні у них стійкого переконання , що праця є прекрасною життєвою необхідністю людини, а її результат – цінністю.**

* Пригадайте прислів'я про працю. В яких ситуаціях можна їх використовувати? Які висновки ви можете зробити про свої знання з цього розділу?

* Які , на вашу думку, моральні якості закладаються у дітей завдяки посиленій трудовій діяльності? (Самостійність, відповідальність, здатність до самооцінки, чесність, працелюбність, повага до праці, активність, ініціативність, бажання працювати разом з іншими, гуманізм, турботливість, добросовісність, ретельність).

* Були і залишаються постійні і базові завдання трудового виховання. Дайте спробуємо їх сформулювати. (1.Формування мотивації (потреб, інтересу, почуття обов'язку і відповідальності), позитивно - емоційного ціннісного ставлення до праці як до форми буття і способу самореалізації людини. 2. Формування системи знань та практичних умінь, необхідних для трудової діяльності, вибору професії, , соціального, професійного життєвого самовизначення. 3. Формування досвіду суспільно корисної виробничої діяльності, вміння використовувати теоретичні знання на практиці. Здатності до творчості.)

* Які форми організації праці дітей ви знаєте?(трудові доручення, чергування, колективна праця, художня праця)

*В програмі «Дитина» було розкрито зміст трудової діяльності дітей. В програмі «Малюнок» цей зміст було визначено для кожної вікової групи. Обидві програми відповідали на питання «Що робити?» Базова програма «Я у світі» побудована за іншою стратегією і насамперед відповідає на питання «Для чого?» або «На що спрямовувати розвиток дитини?» На думку виробників програми, якщо вихователь буде бачити напрямок розвитку дитини, то зміст діяльності обере самостійно., з урахуванням потреб, можливостей, та інтересів дітей своєї групи.

Використовуючи таблиці (додаток А , Б) в яких окреслені завдання та умови організації трудового виховання за лініями розвитку сплануйте різноманітні форми організації дитячої праці в таблиці В.

*Дидактична гра «Зобрази професію» (Роздати аркуші, на яких написано назви професій: листоноша, археолог, адвокат, еколог, учитель, модельєр, ландшафтний дизайнер) За допомогою міміки та жестів показати характерні ознаки професії.

*Казка для малюків - це пожива для душі Казка не тільки забавляє, захоплює, зворушує дитячі серця, а і ставить серйозні життєві питання , спонукає дитину до мислення та активних дій. Казка подає дітям загальнолюдські цінності, високу мораль не у вигляді сухих і нудних повчань та наказів, а невимушено підводить до самостійних висновків Слухаючи казку, діти накопичують підсвідомо певний, символічний «банк життєвих ситуацій» і стають користувачами цього банку, співвідносячи «казкові уроки» зі своєю поведінкою. Використання казкотерапії в процесі трудового виховання- дієве, актуальне , доречне. Потрібно лише помітити проблемну ситуацію ,створити казку, або використати відповідну і дати можливість дитині подивитись на ситуацію « зі сторони»

Пропоную створити колективно казку на тему раціонального використання матеріалів

Домашнє завдання:

- Самоосвіта : - «Усі професії хороші – вибирай на смак» Психолог дошкілля №6, 2010 ст 43 - «Професії дорослих». БВДС № 8, 2010 ст20

-«Ознайомлення дітей із професіями» ст. 80-87 із книги

Ганни Беленької «Зростання дошкільника в праці» К. 2010

/до 20.11.10 контролює член рейтингової ради

Трофименко /

- Заповнення діагностичних таблиць(додатки Г Д Е Є)

/До 15.11.10 контролює член рейтингової ради

Ковальчук Л.В./

- Скласти , надрукувати та подати в методкабінет казку на тему трудового виховання /до 15.11.10

Контролює член рейтингової ради

Ковальчук Л.В./

- Привести у відповідність оснащення для трудового виховання дітей у своїй групі

___/до 30.11.10 Контролює член рейтингової ради Ткач О.В./

Використані джерела

1. Програма «Впевнений старт»
2. *Артемова Л. В.* Окружающий мир в дидактических играх дошкольни-ков: Книга для воспитателей детского сада и родителей [Текст] / Л. В. Арте-мова. — М.: Просвещение, 1992. — 96 с.
3. *Базовий* компонент дошкільної освіти в Україні.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук, ред. та упорядник О. Л. Колонко. — К.: Світич, 2008. — 430 с.
5. *Борисова З. Н., Введенська Т. В.* Виховання в праці [Текст] / З. Н. Бо-рисова. — К.: Радянська школа, — 1977. — 80 с.
7. *Ведмеденко Д. В., Шаплавський М. В.* Виховання у дітей дошкільного віку інтересу до трудової діяльності [Текст] / Д. В. Ведмеденко, М. В. Шаплавський. — Чернігів: Золоті литаври. 2003. — 80 с.
10. *Вербинський В.* Трудове виховання — шлях до формування особистості // Рідна школа [Текст] / В. Вербинський — 2008. — № 7—8. — С. 7—8.
12. *Виховання* дошкільника в праці / З. Н. Борисова, Г. В. Беленька, М. А. Машовець та ін. — 2-е вид., стер. — К.: ВІПОЛ, 2002. — 112 с.
14. С. Л. Новоселовой. — М.: Просвещение, 1989. — 286 с.
15. *Кононко Е. Л.* Трудове виховання дітей в сім'ї [Текст] / Е. Л. Конон-ко. — К.: Радянська школа, 1988.
18. *Кривошея Н. Б.* Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з працею дорослих як засіб початкового економічного виховання: Автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки» [Текст] / Н. Б. Кривошея. — К., 1997. — 24 с.
22. *Куріпка В. І.* Цікавий світ професій // Розкази онуку [Текст] / В. І. Куріпка. — 2007. — № 5. — С. 116—121.
23. *Пісоцька Л.* Педагогічні умови формування знань про робітничі професії у дітей старшого дошкільного віку // Вісник Інститут розвитку дитини: Вип. 3. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць [Текст] / Л. Пісоцька. — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. — С. 81—84.
24. *Поніманська Т. І.* Дошкільна педагогіка [Текст] / Т. І. Поніманська. — К.: Академвидав, 2004.
25. *Психологічний* словник / За ред. В. Войтко. — 1-е вид. — К.: Музична Україна, 1982. — 290 с.